

ZAKROUŽKUJ

VYBER /

ZDŮVODNI /

HODNOCENÍ ČTENÁŘSKÝCH ÚLOH PISA 2009

IVETA KRAMPLOVÁ

**ÚSTAV PRO INFORMACE
VE VZDĚLÁVÁNÍ**

PRAHA 2011

Tato publikace byla vydána jako plánovaný výstup projektu ME 946 programu KONTAKT financovaného z prostředků MŠMT ČR.

© Iveta Kramplová, 2011

© Ústav pro informace ve vzdělávání, 2011

ISBN 978-80-211-0614-7

Obsah

Úvod	5
1 Základní informace o výzkumu PISA	7
2 Vyhodnocování žákovských odpovědí – obecné informace	15
3 Vyhodnocování úloh z pilotního šetření	33
Oznámení vyvěšené v supermarketu	38
Čištění zubů	54
Balón	60
Dárcovství krve	71
Nejvyšší věže	77
Athénská demokracie	86
O lakomci a zlatu	97
Vysokohorské putování Afrikou	108
Macondo	117
Názory studentů	132
Motorka	149
Cíl Buenos Aires	152
Metro	162
Plánek knihovny	176
4 Vyhodnocování úloh z hlavního šetření	189
Virtuální dojíždění	193
Na prvním místě divadlo	201
Bezpečnost mobilních telefonů	212
Klíč	221

Úvod

V roce 2009 proběhl na našich základních a středních školách již čtvrtý cyklus mezinárodního výzkumu PISA (Programme for International Student Assessment – Program pro mezinárodní hodnocení žáků), který zjišťoval úroveň čtenářské, matematické a přírodovědné gramotnosti patnáctiletých žáků.

Cílem výzkumu PISA není pouze seznámit širokou veřejnost s výsledky našich žáků v mezinárodním srovnání, ale nabídnout i určité know-how tohoto výzkumu. V roce 2002 vyšla publikace *Netradiční úlohy aneb Čtete s porozuměním*, ve které byly zveřejněny některé úlohy z hlavního šetření z roku 2000. Prostřednictvím těchto úloh se čtenáři mohli seznámit s jednotlivými aspekty čtenářské gramotnosti výzkumu PISA a prakticky si je vyzkoušet na cvičeních, která byla do publikace zařazena.

Zaměření publikace

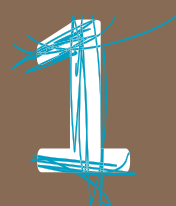
V publikaci *Zakroužkuj – vyber – zdůvodni. Hodnocení čtenářských úloh PISA 2009* najdete úlohy uvolněné z výzkumu PISA 2009. Na rozdíl od předchozí publikace, v níž jsme se snažili čtenářům přiblížit jednotlivé aspekty čtenářské gramotnosti ve výzkumu PISA, se nyní zaměřujeme na to, jakým způsobem byly žákovské odpovědi *vyhodnocovány*. V jednotlivých kapitolách naleznete úlohy jednak z pilotního šetření z roku 2008, které sloužilo k ověřování testových nástrojů, jednak z hlavního šetření, které proběhlo v roce 2009. Nejsou zde všechny úlohy z výzkumu, ale pouze ty, které mezinárodní centrum uvolnilo a které již nebudou v dalších cyklech výzkumu použity.

Komu je publikace určena

Publikace by měla sloužit všem, kdo se zajímají o tvorbu testů a o jejich vyhodnocování, především pak učitelům, a to bez ohledu na předmět, který vyučují, nebo školu či vzdělávací úroveň, na níž působí. Měla by sloužit jako inspirace pro ty, kteří si pro výuku texty sami vybírají, vytvářejí k nim otázky a snaží se nejen vyhodnocovat, jak žáci odpovídají, ale přemýšlejí i o tom, proč tak odpovídají, jaké typy odpovědí vytvářejí, případně jakých chyb se dopouštějí.

Uspořádání publikace

Publikace je rozdělena do několika částí. V prvních dvou kapitolách čtenář nalezne základní informace o výzkumu PISA a obecné informace o vyhodnocování. V dalších kapitolách jsou zařazeny vybrané uvolněné úlohy nejprve z pilotního (kapitola 3) a poté z hlavního šetření (kapitola 4) s autentickými příklady odpovědí českých žáků. Na těchto úlohách si můžete vyzkoušet, jak obtížné je takové odpovědi hodnotit. Správné řešení najdete v klíči na konci publikace.

Základní informace o výzkumu PISA

Cykly

Výzkum PISA probíhá od roku 2000 a jeho sběr dat se opakuje vždy po třech letech. V každém cyklu jsou testovány tři oblasti gramotnosti: *čtenářská*, *matematická* a *přírodovědná*, avšak jedna z nich vždy zaujímá hlavní místo. Jak v roce 2000, tak i v roce 2009 byla hlavní testovanou oblastí čtenářská gramotnost.

Velikost vzorku

V roce 2000 se výzkumu účastnilo 32 zemí. Od té doby do roku 2009 počet zúčastněných zemí vzrostl na 65. V roce 2009 se testování v České republice účastnilo 7500 patnáctiletých žáků z 290 různých druhů škol (základní školy, víceletá gymnázia, gymnázia čtyřletá, střední odborné školy, v nichž je studium ukončeno maturitní zkouškou, střední odborné školy, v nichž studium není ukončeno maturitní zkouškou, speciální školy).

Aspekty gramotnosti

Zkoumání gramotnosti se zaměřuje na tři základní aspekty: *dovednosti*, *obsah* a *situace*.

Každá úloha je zasazena do nějaké konkrétní *situace*. Jednotlivé situace představují různé oblasti reálného života. Pro správné vyřešení úlohy musí žáci uplatnit určité *dovednosti*. Tyto dovednosti aplikují na určitém *typu textu (obsahu)*.

Dovednosti

Zkoumání dovedností žáků je nejdůležitějším hlediskem výzkumu PISA. Na rozdíl od jiných výzkumů se totiž PISA nesoustředí primárně na vědomosti, ale na dovednosti, které představují typy činností, jež mají žáci s textem provádět. Úlohy byly sestaveny tak, aby zjišťovaly *pět základních dovedností*.

Tyto dovednosti jsou základem pro vytvoření škál, které slouží k interpretaci výsledků žáků. Jednotlivé škály vznikly zpracováním výsledků žáků, které vycházely z úkolů zaměřených na jednotlivé dovednosti – viz následující tabulka.

ŠKÁLY	DOVEDNOSTI
<i>Získávání informací</i>	Nalezení informací
<i>Zpracování informací</i>	Celkové porozumění Interpretace
<i>Zhodnocení textu</i>	Posouzení obsahu textu Posouzení formy textu

Největší problémy měli čeští žáci s úkoly na zhodnocení textu, nejlépe si naopak vedli u úkolů zaměřených na zpracování informací. To není nijak překvapivé. Obdobně tomu bylo již v roce 2000, kdy hlavní zkoumanou oblastí výzkumu PISA byla rovněž čtenářská gramotnost. Skutečnost, že žáci dosahovali nejlepších výsledků na škále zpracování informací, se dala očekávat vzhledem k tomu, že ve výuce patří zpracování informací, jmenovitě stanovení hlavní myšlenky textu, k jednomu z nečastějších úkolů, které jsou od žáka požadovány. Naopak jen poměrně zřídka se žáci setkávají s úkoly, které se zaměřují na posouzení textu, a to především na posouzení jeho formy.

V následující tabulce uvádíme *příklady* toho, co se od žáka v testu vyžaduje při práci na úkolech zaměřených na jednotlivé dovednosti, a které škále jednotlivé úkoly odpovídají. Číslo v závorce označuje číslo otázky úlohy v publikaci.

ZÍSKÁVÁNÍ INFORMACÍ	ZPRACOVÁNÍ INFORMACÍ		ZHODNOCENÍ TEXTU	
	Nalezení informací	Celkové porozumění	Interpretace	Posouzení obsahu textu
Vyhledat dvě informace, které jsou výslovně uvedeny v popisku obrázku (9)	Určit hlavní myšlenky v krátkém popisném textu (5)	Využít informaci z textu ke zdůvodnění názoru (44)	Porozumět významu ilustrace, která je stimulem úlohy, za pomoci popisek k této ilustraci (11)	Pochopit význam grafického znaku v plánu (50)
Vyhledat informaci výslovně uvedenou v grafu (16)	Pochopit hlavní myšlenku popisku obrázku (12)	Dát do souvislosti větu s událostmi, které jsou v krátkém vyprávění pouze naznačeny (42)	Odhalit, že záměrem jedné věty reklamy je o něčem přesvědčit (15)	Rozpoznat analogii v krátkém popisném textu (8)
Vyhledat informaci přímo uvedenou na začátku krátkého textu (28)	Pochopit hlavní funkci sdělení (13)	Odvodit předchozí události na základě velmi krátkého vyprávění (41)	Pochopit, že tvorba textu je ovlivňována tím, jakému čtenáři je určen (18)	Poznat důvod, proč příběh začíná řečnickou otázkou (43)
Vyhledat informaci, která je přímo uvedena v popisném textu kombinovaného formátu (30)	Zobecnit informace uvedené v grafu (17)	Nalézt ekvivalentní vyjádření výrazu, který by nahradil ten původní, který byl vyjádřen nepřímě (35)	Rozlišit mezi strukturou a obsahem grafů (19)	Odlišit fakta od názorů (40)

ZÍSKÁVÁNÍ INFORMACÍ	ZPRACOVÁNÍ INFORMACÍ		ZHODNOCENÍ TEXTU	
Nalezení informací	Celkové porozumění	Interpretace	Posouzení obsahu textu	Posouzení formy textu
Vyhledat informaci propojením informací vyjádřených slovy a informací uvedených v grafu v popisném textu kombinovaného formátu (32)	Rozpoznat cíl polemického textu v rámci kontextu (21)	Nalézt souvislosti mezi konkrétním detailem a hlavní myšlenkou bajky (27)	Vytvořit hypotézu, jak změna podmínek může ovlivnit člověka (45)	
	Nalézt hlavní myšlenku bajky (26)	Chronologicky seřadit události z vyprávění (25)	Porovnat postoje postav s vlastními znalostmi a zkušenostmi (36)	

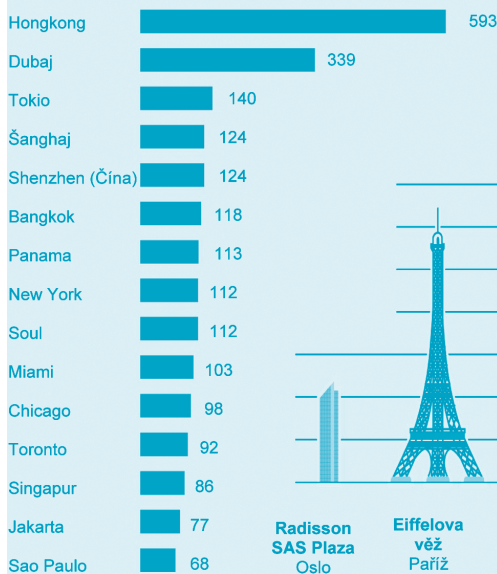
Informace o tom, na co se otázka zaměřuje, lze u každé úlohy vždy najít v části hodnocení pod nadpisem *záměr otázky*. Najdete tam, zda je úkol zaměřen na získávání informací, na zpracování informací nebo na zhodnocení textu, následuje upřesňující informace, o kterou z výše uvedených pěti dovedností se jedná. V záměru otázky je vedle dovednosti, kterou musí žák ovládat, aby úlohu vyřešil, podrobnější popis toho, co se od něj při řešení tohoto úkolu očekává, viz následující ukázka z úlohy Nejvyšší věže.

NEJVYŠŠÍ VĚŽE

Článek „Nejvyšší věže“, který vyšel v roce 2006, je převzat z jednoho norského časopisu.

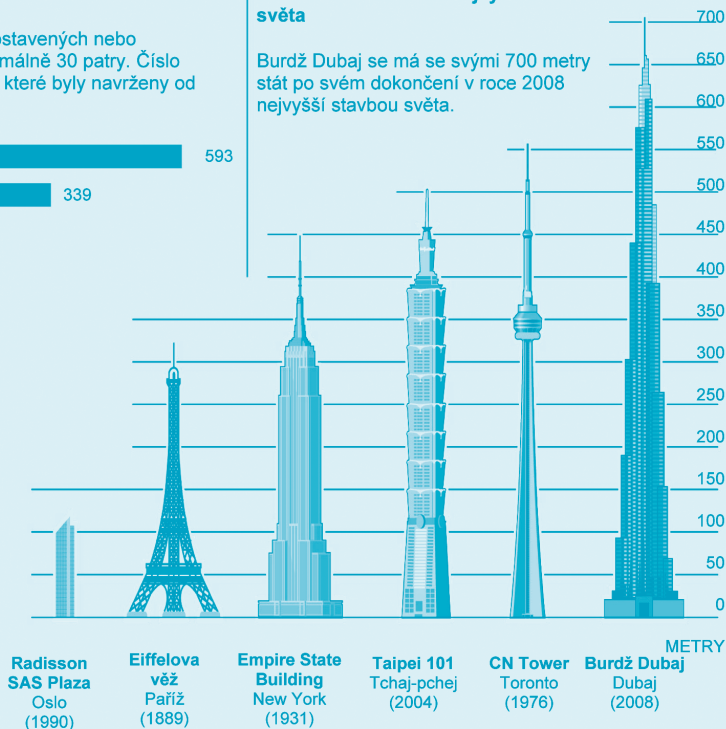
Obrázek 1: Věže světa

Na obrázku 1 vidíte počet postavených nebo rozestavěných staveb s minimálně 30 patry. Číslo představuje všechny stavby, které byly navrženy od ledna 2001.

Obrázek 2: Některé z nejvyšších věží světa

Burdž Dubaj se má se svými 700 metry stát po svém dokončení v roce 2008 nejvyšší stavbou světa.

Otázka 18: NEJVYŠŠÍ VĚŽE

Radisson SAS Plaza v norském Oslo je vysoká pouhých 117 metrů. Proč byla zařazena do obrázku 2?

.....

.....

NEJVYŠŠÍ VĚŽE HODNOCENÍ OTÁZKY 18

ZÁMĚR OTÁZKY:

ŠKÁLA →

Zhodnocení: Posouzení obsahu textu

DOVEDNOST

Pochopit, že tvorba textu je ovlivňována tím, jakému čtenáři je určen

PODROBNĚJŠÍ POPIS

Obsah

Rozumíme jím tradiční prvky školních osnov, respektive vědomosti, které žáci potřebují pro úspěšné vyřešení testových úloh. Obsah je ve výzkumu reprezentován dvěma základními typy textů.

- *Souvislé texty* jsou obecně typické tím, že je tvoří věty, které jsou řazeny do odstavců. Ty pak mohou tvořit ještě rozsáhlejší celky, jako např. oddíly, kapitoly a knihy. Ve výzkumu PISA jsou souvislé texty tříděny především podle *účelu*, za jakým byly vytvořeny. Mezi souvislé texty se řadí např. vyprávění, výklad, popis či instrukce.
- *Nesouvislé texty* jsou ve výzkumu tříděny zejména podle toho, jakou mají podobu. Na rozdíl od souvislých textů jsou proto klasifikovány spíše podle *struktury* než podle záměru autora. Mezi nesouvislé texty se řadí např. grafy, tabulky, obrázky, mapy či reklamy.

Situace

Situace představují kontext, do kterého je příslušná úloha zasazena. Výzkum PISA poskytuje žákům příležitost uplatnit své vědomosti a dovednosti v různých situacích, které jsou blízké běžnému životu. Výzkum rozeznává *čtyři základní situace*:

- osobní
- vzdělávací
- pracovní
- veřejnou

Uvedené aspekty nejsou testovány odděleně, v každé úloze se uplatňují všechny tři. Hlavní důraz je kladen na dovednosti, které však nemohou existovat samy o sobě, ale musejí vycházet z obsahu a být aplikovány v určité situaci.

Metody výzkumu

Testy

Každému žákovi je přidělen testový sešit s úlohami, k jejichž vypracování mu je vymezeno 120 minut.

Každá testová úloha začíná tzv. *stimulem*. Tímto stimulem může být úvodní text nebo i více textů, obrázků, mapa či jiný grafický prvek, případně nějaká jejich kombinace. Za textem následuje několik úkolů, které žák musí vyřešit. Nejsou to pouze klasické otázky, obvykle používané v nejrozličnějších testech, na které žák musí odpovědět, ale může být také vyzván, aby něco zakreslil do mapy či vyznačil požadovanou informaci v úvodním stimulu.

Dotazníky

Žáci vyplňují dotazník, ve kterém poskytnou informace o sobě, o prostředí, ve kterém žijí, a také informace o své škole nebo o vyučovacích metodách, se kterými se setkávají. Vypracování dotazníku trvá přibližně 30 minut.

Ředitelé škol vyplňují dotazník, který zjišťuje informace o struktuře a organizaci školy, o žácích a učitelích, o výuce, o atmosféře školy, o personálním a materiálním vybavení školy atd.

Vyhodnocování žákovských odpovědí – obecné informace

Typy otázek a způsob jejich zpracování

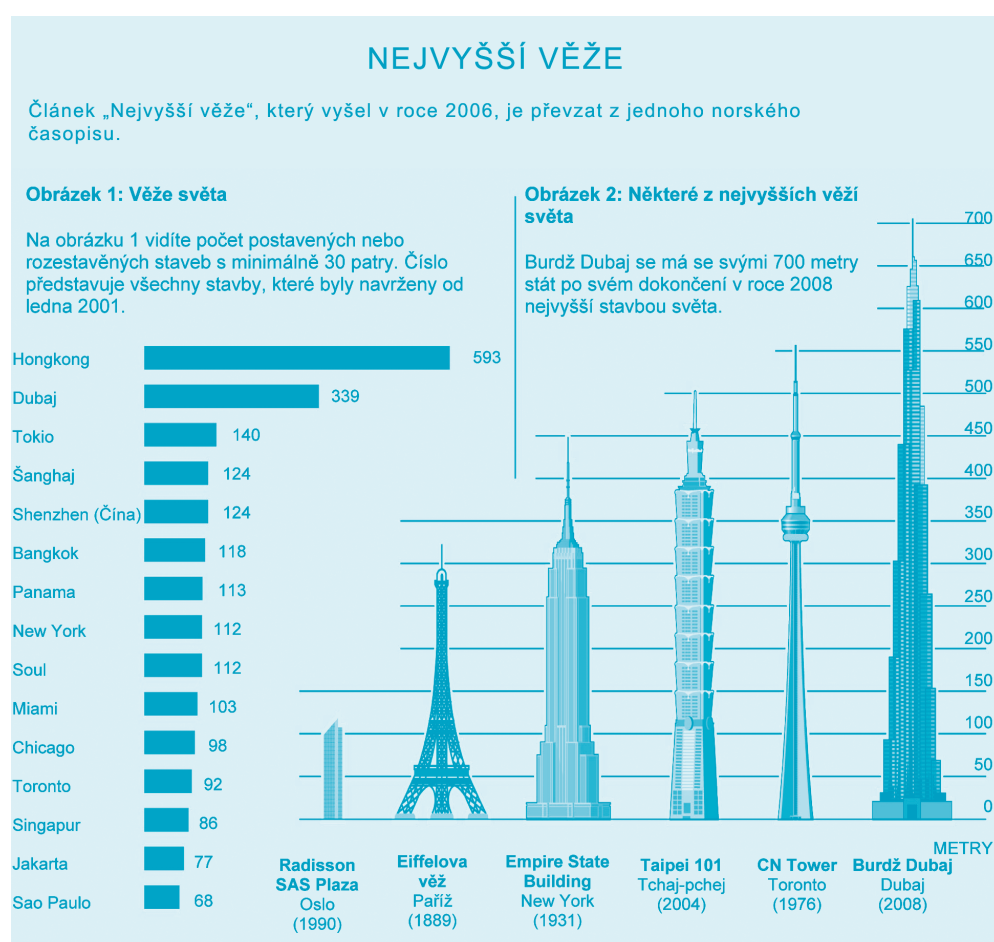
Jak již bylo naznačeno v předchozí kapitole, žáci se setkávají s různými typy úkolů. Tyto úkoly se mohou lišit jak svým formátem, tak také požadavkem na aktivní účast žáka při tvorbě odpovědi. Velmi často jsou žákům kladeny otázky, ale mohou se setkat i s takovým úkolem, který vyžaduje např. grafické či jiné vyjádření požadované informace. Veškeré úkoly byly roztrženy do *tří skupin* a bez ohledu na formát se pro ně používá označení *otázka*. Ve výzkumu jsou použity následující *tři typy otázek*:

- **otázka s výběrem odpovědi**
- **uzavřená otázka s výběrem odpovědi**
- **otevřená otázka s tvorbou odpovědi**

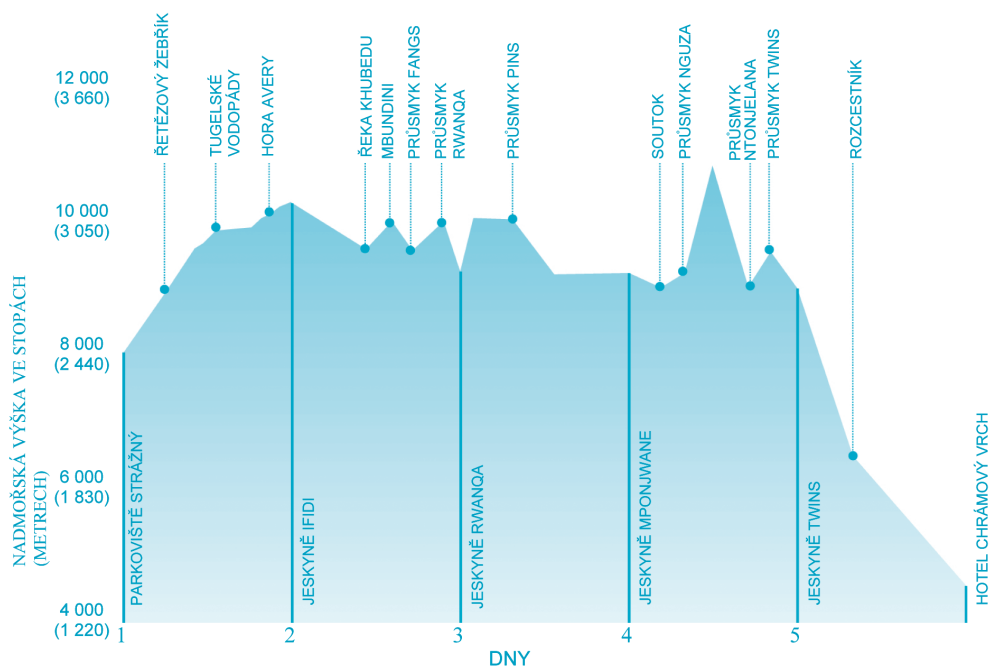
Na následujících příkladech si ukážeme, jak se od sebe jednotlivé typy otázek liší, jak obsáhlou odpověď od žáka vyžadují a zároveň i jakou míru objektivního posouzení při vyhodnocování je třeba uplatnit.

V příkladech 1, 3, 5 a 6 jsou použity otázky z úlohy *Nejvyšší věže* a v příkladech 2, 4 a 11 z úlohy *Vysokohorské putování Afrikou*. Nejdříve jsou uvedeny tyto dva stimuly, za nimi budou následovat příklady s otázkami. U ostatních příkladů jsou použity jiné stimuly, které se nacházejí přímo u otázky.

Stimul z úlohy *Nejvyšší věže*

Stimul z úlohy *Vysokohorské putování Afrikou*

OTÁZKY S VÝBĚREM ODPOVĚDI

Žák volí jednu z několika nabízených možností odpovědi. Obvykle si vybírá ze čtyř možností, viz příklad 1, ale někdy je jich zařazeno více, viz příklad 2. Jedna z nabízených odpovědí je vždy správná. Ostatní odpovědi, které jsou chybné, jsou označovány jako *distraktory*. Od žáka je požadováno zakroužkovat jednu z nabízených možností.

Příklad 1

Otázka navazuje na stimul z úlohy *Nejvyšší věže*

Jaký druh informací můžeme vyčíst z obrázku 1?

- A Porovnání výšek různých staveb
- B Celkový počet staveb v různých městech
- C Počet staveb přesahujících určitou výšku v několika městech
- D Informace o stylu staveb v různých městech

Příklad 2

Otázka navazuje na stimul z úlohy *Vysokohorské putování Afrikou*

Kde bys podle daných informací přenocoval/a po druhém dnu putování?

- A Na parkovišti Strážný
- B V jeskyni Ifidi
- C V jeskyni Rwanqa
- D V jeskyni Mponjwane
- E V jeskyni Twins
- F V hotelu Chrámový vrch

V některých případech má žák u sady jednotlivých tvrzení posoudit, zda vyhovují nějaké podmínce, např. volí mezi odpověďmi „ano“ / „ne“, viz příklad 3, nebo pracuje s jinými dvěma rozhodovacími výrazy, např. volí mezi odpověďmi „fakt“ / „názor“ nebo „pravdivé“ / „nepravdivé“.

Příklad 3

Otázka navazuje na stimul z úlohy *Nejvyšší věže*

Představ si, že podobný článek o vysokých věžích vyjde znovu po dvaceti letech.

V následující tabulce jsou uvedeny tři informace z původního článku. Rozhodni, zda je pravděpodobné, že se za dvacet let změní, a v každém řádku zakroužkuj „Ano“ nebo „Ne“.

Informace z článku	Je pravděpodobné, že se za dvacet let změní?
Města uvedená na obrázku 1	Ano / Ne
Název obrázku 2	Ano / Ne
Počty staveb uvedených na obrázku 1	Ano / Ne

Na otázky s výběrem odpovědi žáci odpovídají rádi, protože od nich vyžadují menší aktivitu než řešení ostatních typů otázek. Vzhledem k tomu, že mají možnost vybrat si z několika odpovědí, někdy svou odpověď pouze tipují a zaškrtnou ji bez přemýšlení. Tento jev můžeme velmi dobře pozorovat při prohlédnutí celého testového sešitu. Někteří žáci odpovídají pouze právě na tyto typy otázek a ostatními otázkami, které vyžadují vlastní odpověď, se nezabývají.

Vyhodnocování těchto odpovědí nevyžaduje odborné posouzení a mohou být přímo vkládány do programu na pořizování dat a dále zpracovány.

UZAVŘENÉ OTÁZKY S TVORBOU ODPOVĚDI

Zde již žák nemá možnost volby, ale musí vytvořit *krátkou odpověď*. Jde např. o číselný údaj, viz příklad 4, nebo o velmi krátkou slovní odpověď, viz příklad 5.

Tyto odpovědi již musejí být *odborně posouzeny a vyhodnoceny*. Jejich vyhodnocování však nebývá příliš náročné. Hodnotitelé *přiřadí* jednotlivým odpovědím číselné *kódy* podle předem vypracovaného návodu. Tento návod, neboli pokyny pro hodnocení, je jednotný a závazný pro všechny země. Přidělené kódy jsou potom vkládány do programu na pořizování dat a dále zpracovány.

V příkladu číslo 4 se od žáka požaduje, aby uvedl dva číselné údaje. Ve správné odpovědi musel uvést údaje *8000* (stop) a *2440* (metrů). Hodnotitel musel věnovat pozornost především tomu, zda žák uvedl oba údaje správně, případně zda je nezaměnil.

Příklad 4

Otázka navazuje na stimul z úlohy *Vysokohorské putování Afrikou*

V jaké nadmořské výšce je parkoviště Strážný? Uveď odpověď ve stopách a v metrech.

..... stop
..... metrů

Podobně tomu bylo i v příkladu 5, kde měl žák na základě úvodního stimulu, zde obrázku, určit, která z věží na obrázku 2 byla nejvyšší dokončenou stavbou v době, kdy článek vyšel. Žák měl v odpovědi uvést „CN Tower“. Tuto odpověď mohl vyjádřit i jiným způsobem, např. uvést „Canadian National Tower“ nebo „Ta torontská“ nebo „Stavba, která je vysoká asi 550 metrů“.

Příklad 5

Otázka navazuje na stimul z úlohy *Nejvyšší věže*

Která z věží na obrázku 2 byla nejvyšší dokončenou stavbou v době, kdy článek vyšel?

.....

OTEVŘENÉ OTÁZKY S TVORBOU ODPOVĚDI

U těchto otázek si žáci mají vytvořit a prezentovat vlastní názor, mají posoudit určitý jev nebo vlastními slovy zhodnotit situaci, viz příklad 6.

Požadovaná *odpověď* je v tomto případě *rozsáhlejší* a náročnější na vyhodnocování. Musí být *vyhodnocována vyškolenými osobami* podle pokynů pro hodnocení. Hodnotitelé podle nich přiřadí žákovským odpovědím číselné *kódy*, které se následně vkládají do programu na pořizování dat a dále zpracovávají.

Příklad 6

Otázka navazuje na stimul z úlohy *Nejvyšší věže*

Radisson SAS Plaza v norském Oslu je vysoká pouhých 117 metrů. Proč byla zařazena do obrázku 2?

.....

Podrobný popis, jak pracovat s odpověďmi žáků na tuto otázku, je v kapitole 3, viz otázka č. 18.

Struktura pokynů pro hodnocení otázek s tvorbou odpovědi

Terminologie

V pokynech pro hodnocení ve výzkumu PISA se nepoužívají termíny „správná“ a „nesprávná“ odpověď. Místo nich byly zavedeny výrazy „úplná odpověď“, „částečná odpověď“ a „nevyhovující odpověď“. Klasifikace odpovědí odpovídá úrovni porozumění textu žákem. Velmi dobře si lze toto rozdělení obecně představit například na interpretaci bajky, kdy pro úplnou odpověď musel jít žák ve své odpovědi za hranici doslovného porozumění, zatímco k přidělení kódů za částečnou odpověď mu stačilo odpovědět pouze na úrovni doslovného porozumění.

U každé otázky s tvorbou odpovědi je podrobný *návod*, jak odpovědi žáků vyhodnocovat. U všech otázek má návod jednotnou strukturu. Pokyny pro hodnocení příslušné otázky jsou vždy označeny *názvem úlohy*, slovem *hodnocení* a *číslem otázky*. Za tím následuje *záměr otázky*, který popisuje, co otázka zjišťuje. Následuje *popis*, jak tuto otázku ohodnotit, neboli jaké kódy jednotlivým odpovědím přiřadit.

Součástí *popisu kódování* každé otázky je:

- *název kategorie*, která označuje „stupeň správnosti“,
 - oddíl popisující nejvyšší bodové hodnocení každé odpovědi na otázku je nadepsán „úplná odpověď“,
 - do oddílu „nevyhovující odpovědi“ jsou zařazeny nepřijatelné odpovědi (pro ně je vyhrazen kód 0) a chybějící odpovědi (pro ně je vyhrazen kód 9),
 - otázky, u nichž jsou uvedeny také kódy spadající mezi tyto dvě kategorie, obsahují navíc oddíl nadepsaný „částečná odpověď“,
- *obecný popis* toho, co se od žáka vyžaduje a za co přidělit kód,
- *příklady odpovědí* pro každý kód: příklady jsou uvedeny u odrážek, které jsou v textu označeny tečkou. Tyto příklady následují za obecným popisem příslušného kódu a jsou často doplněny vysvětlivkou psanou kurzivou. Příklady představují pouze některé z možných odpovědí, rozhodně nejsou úplným výčtem všech možných odpovědí.

Obecné zásady vyhodnocování

Pravopis a gramatika

Pokud pravopisné nebo gramatické chyby nezkreslují význam odpovědi, neměly by být brány v úvahu. Ve výzkumu PISA nejde o schopnost písemného vyjadřování. Hodnotitelé si rovněž nemají všimnout malých nedostatků v přepisu čísel, pokud ovšem není přesnost vyžadována v popisu kódování dané otázky.

Rozhodování při vyhodnocování

Ačkoli by popis kódování a uvedené příklady měly minimalizovat míru subjektivního posuzování, v některých případech musejí hodnotitelé učinit rozhodnutí, kde stanovit hranici mezi jednotlivými kódy, a určit, co přesně tvoří podstatu jednotlivých kódů. Obecně by rozhodnutí mělo být založeno na zralé úvaze hodnotitele, zda žák přijatelně odpovídá na otázku. Hodnotitelé by se měli

vyhnout uplatňování deficitního modelu, tzn. strhávání „bodů“ za cokoli, co nesplňuje podmínky perfektní odpovědi.

Některé běžné problémy vyhodnocování

Při vyhodnocování se hodnotitelé nejčastěji setkávají s těmito dvěma problémy:

- **odpověď je uvedena v jiném než požadovaném formátu**
- **odpověď toho obsahuje více, než je požadováno.**

ODPOVĚĎ JE UVEDENA V JINÉM NEŽ POŽADOVANÉM FORMÁTU

V těchto případech by měl hodnotitel uvážit, zda žák porozuměl podstatě otázky a zda prokázal schopnost na otázku odpovědět. Následuje několik možností takových odpovědí a způsob, jak s nimi nakládat.

- a) Žák má napsat jednotlivé části odpovědi do očíslovaných řádků, on však napíše více správných položek do jednoho řádku.

V tomto případě by hodnotitel neměl zohledňovat uspořádání odpovědi. Každý prvek odpovědi by měl být posuzován odděleně a nezávisle na svém umístění na řádcích, viz příklad 7, kde má žák napsat kritéria do řádků označených čísly 1–4.

Příklad 7

Stimul z úlohy *Sportovní obuv* zde neuvádíme, protože se jednalo o poměrně dlouhý text, který k posouzení tohoto příkladu není nezbytný. Žák si však musel celý text pečlivě přečíst a provést interpretaci.

V jedné části článku se říká: „Dobrá sportovní bota musí splňovat čtyři kritéria.“ Která jsou to kritéria?

Příklad úplné odpovědi:

1. Poskytovat ochranu proti vnějším vlivům
2. Podpírat nohu
3. Zajistit dobrou stabilitu
4. Tlumit nárazy

Žákova odpověď:

1. Musí poskytovat ochranu proti vnějším vlivům, podpírat nohu, poskytovat sportovci dobrou stabilitu a musí tlumit nárazy
2.

3.

4.

Z příkladu je vidět, že žák odpověděl na otázku správně, pouze všechna čtyři kritéria napsal do jednoho řádku. Odpověď je považována za správnou a přísluší jí kód za úplnou odpověď.

b) Žák má napsat odpověď slovy, on však zakroužkuje nebo podtrhne část textu

Odpověď by měla být ohodnocena podle toho, do jaké míry se označená část textu shoduje s očekávanou odpovědí. Jestliže se v otázce například vyžaduje, aby žák „vyjmenoval tři věci z textu“, a žák nakreslí šipky směřující od otázky k příslušným částem textu nebo tyto tři věci v textu zakroužkuje či podtrhne, měla by být jeho odpověď posouzena jako úplná, viz příklad 8. Jestliže je ovšem v otázce vyžadováno, aby žák odpověděl „vlastními slovy“, podtrhávání v textu by mělo být hodnoceno jako nevyhovující odpověď, viz příklad 9.

Příklad 8

Jak se jmenuje společnost, která dělá tyto oplatky?

Žákova odpověď:

OZNÁMENÍ VYVĚŠENÉ V SUPERMARKETU

Upozornění na nebezpečí alergie na arašidy

Oplatky s citronovou náplní

Datum upozornění: 4. února
Název výrobce: Fine Foods, s. r. o.

Informace o výrobku: Oplatky s citronovou náplní, 125 g (minimální trvanlivost do: 18. června a minimální trvanlivost do: 1. července)

Podrobnosti: Některé oplatky z těchto balení mohou obsahovat kousky arašídů, které nejsou uvedeny ve složení výrobku. Osoby alergické na arašidy by tyto oplatky neměly jíst.

Pokyny pro zákazníky: Pokud jste si tyto oplatky zakoupili, můžete je vrátit v místě nákupu, kde Vám budou plně proplaceny. Pro další informace volejte 800 034 241.

Cílem otázky bylo nalezení informace. Tu žák správně našel, podtrhl slova Fine Foods, s. r. o. Je tedy možné přidělit mu kód za úplnou odpověď.

Příklad 9

Proč jsou v oznámení uvedena data „minimální trvanlivosti“?

Žákova odpověď:

OZNÁMENÍ VYVĚŠENÉ V SUPERMARKETU

Upozornění na nebezpečí alergie na arašidy

Oplatky s citronovou náplní

Datum upozornění: 4. února

Název výrobce: Fine Foods, s. r. o.

Informace o výrobku: Oplatky s citronovou náplní, 125 g (minimální trvanlivost do: 18. června a minimální trvanlivost do: 1. července)

Podrobnosti: Některé oplatky z těchto balení mohou obsahovat kousky arašídů, které nejsou uvedeny ve složení výrobku. Osoby alergické na arašidy by tyto oplatky neměly jíst.

Pokyny pro zákazníky: Pokud jste si tyto oplatky zakoupili, můžete je vrátit v místě nákupu, kde Vám budou plně proplaceny. Pro další informace volejte 800 034 241.

V úplné odpovědi měl žák poukázat na skutečnost, že data minimální trvanlivosti určují, kterých balení oplatek se oznámení týká. Úplné odpovědi mohly znít např. takto: „Určují balení.“ „Abyste věděli, ve kterých balíčcích jsou arašidy.“

Cílem této otázky bylo interpretovat text. Žák potřebnou informaci pouze vyhledal, avšak samotnou interpretaci již neprovedl. Tato odpověď je proto hodnocena jako nevyhovující.

ODPOVĚĎ TOHO OBSAHUJE VÍCE, NEŽ BYLO POŽADOVÁNO, NEBO JE ČÁSTEČNĚ „SPRÁVNÁ“, ALE NĚKTERÉ PRVKY JSOU V NÍ NAVÍC

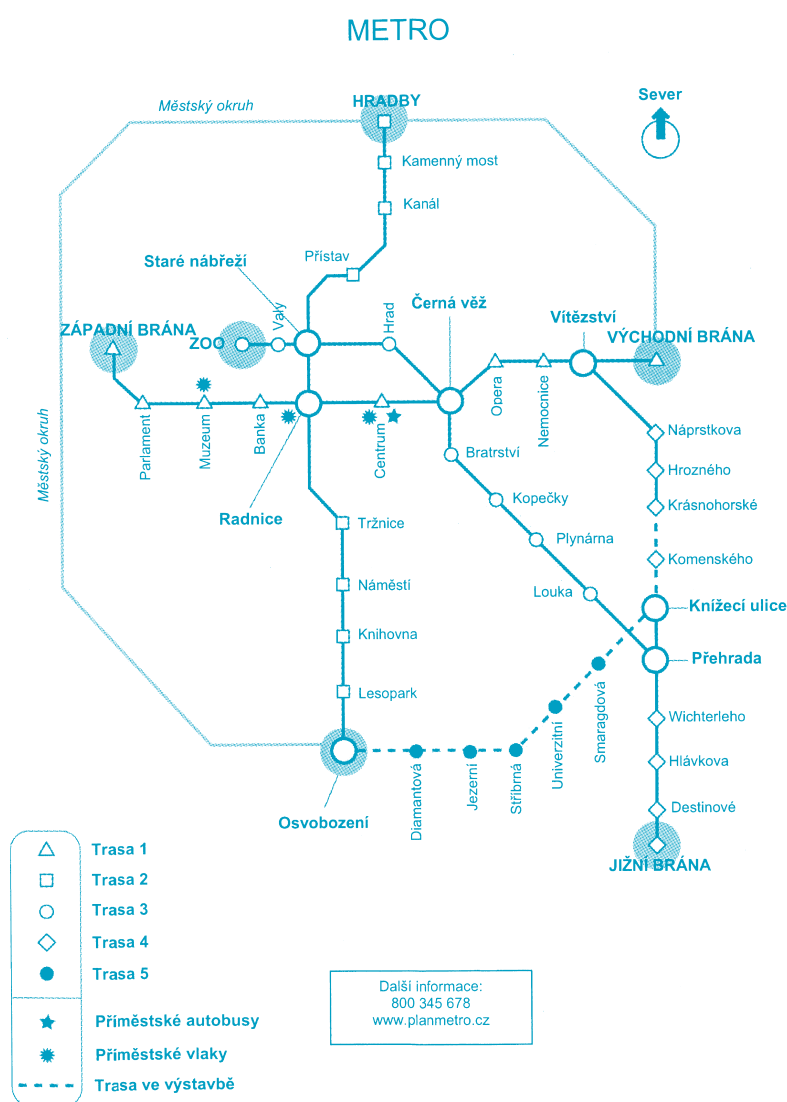
Nejprve je třeba zvážit, zda si prvky odpovědi vzájemně odporují, či nikoliv.

a) Prvky odpovědi si odporují

Jestliže část odpovědi splňuje požadavky na „úplnou“ nebo „částečnou“ odpověď, ale je obklopena prvky, které jsou s ní v rozporu, pak je odpovědi přidělen kód 0, viz příklad 10. Například požadovaná číselná odpověď, která obsahovala dvě odlišná čísla, přestože jedno z nich bylo správné, byla považována za vzájemně si odporující a pak této odpovědi byl přidělen kód 0.

Příklad 10

Stimul z úlohy *Metro*

Ve které stanici metra se dá přestoupit jak na příměstské autobusy, tak na příměstské vlaky?

Úplná odpověď umožňovala výběr jediné stanice: „Centrum“.

Žákova odpověď:

„Centrum, Radnice.“

Žák uvedl informaci navíc, stanici Radnice, která je však v rozporu s požadovanou informací. Žákovi musí být přidělen kód 0 za nevyhovující odpověď.

b) Prvky odpovědi si neodporují

Jestliže si prvky odpovědi neodporují, je obvykle možné žákovi přidělit kód za částečnou nebo úplnou odpověď, viz příklady 11 a 12. Někdy je však nutné použít i další kritérium, např. zda žák vybíral z omezeného nebo širokého okruhu možných odpovědí.

Příklad 11

Otázka navazuje na stimul z úlohy *Vysokohorské putování*

Který den putování by podle tebe byl nejobtížnější? Využij informace, které máš k dispozici, a svou odpověď zdůvodni.

Úplná odpověď od žáka vyžadovala, aby si vybral jeden z pěti dnů putování na základě obrázku, který ukazoval profil trasy. Pokud si žák vybral den třetí, vhodné zdůvodnění této odpovědi bylo, když nějakým způsobem odkazoval na prudké stoupání nebo klesání.

Žákova odpověď:

„Byl by to den 3. Třetí den je kritický, šel by strmě nahoru do průsmyku PINS.“

Zcela dostačující by byla odpověď: „Den 3. Je tam prudké stoupání.“ Žák uvedl navíc obecně známou poučku, že třetí den putování je vždy kritický. Tato informace nevychází z textu, není dostatečným zdůvodněním, avšak není v rozporu s požadovanou informací. Zde žák vybíral z rozsáhlejšího okruhu možných odpovědí.

Příklad 12

Otázka navazuje na stimul z úlohy *Metro*

Ve které stanici metra se dá přestoupit jak na příměstské autobusy, tak na příměstské vlaky?

Úplná odpověď umožňovala výběr jediné stanice: „Centrum“.

Žákova odpověď:

„Centrum, (Trasa 1).“

Žák uvedl informaci navíc, trasu 1, ta však pouze ještě upřesnila jeho odpověď. V tomto případě informace navíc nebyla v rozporu s požadovanou informací, a proto mohl být žákovi přidělen kód za úplnou odpověď.

Speciální kódy

■ Kód 0

Kód 0 se přiděluje tehdy, je-li zřejmé, že se žák neúspěšně pokusil odpovědět na otázku. To, co je považováno za neúspěšný pokus o odpověď, se u každé otázky liší. Proto je nutné, aby hodnotitelé s každou novou otázkou vždy postupovali podle pokynů pro hodnocení.

Kód 0 by měl být použit pro:

- odpovědi typu „nevím“, „tato otázka je příliš těžká“, „už jsem nestihl odpovědět“, otazník nebo proškrtnutí odpovědi (-);
- odpověď, kterou žák napsal, ale poté ji vygumoval nebo škrtl, bez ohledu na to, je-li čitelná nebo ne;
- odpověď, kterou nelze považovat za vážně míněný pokus, například vtipy, nadávky, jména populárních osobností nebo negativní komentáře týkající se testu.

■ Kód 9

U tohoto kódu je v pokynech pro hodnocení uvedeno „nezodpovězeno“. Je určen pro takové případy, kdy se žák zjevně ani nepokusil na otázku odpovědět.

Hodnotitelé

Výběr hodnotitelů a jejich vyškolení

Testové sešity hodnotilo v České republice v pilotním šetření osm a v hlavním šetření šestnáct hodnotitelů. Byly obeslány desítky škol s nabídkou pro učitele, aby se zúčastnili vyhodnocování úloh testujících čtenářskou gramotnost. K posuzování se přihlásili učitelé různých vzdělávacích úrovní a učitelé s různými aprobacemi: učitelé 1. a 2. stupně základní školy, učitelé gymnázií, učitelé odborných škol, učitelé s aprobací český jazyk, cizí jazyk, matematika, odborné předměty, speciální pedagogika, dějepis atd.

Všem zájemcům o vyhodnocování byl zaslán soubor zkušebních úloh s příklady žákovských odpovědí, které poskytlo mezinárodní centrum výzkumu a které byly přeloženy do češtiny. Tyto odpovědi se učitelé pokusili ohodnotit podle pokynů pro hodnocení. Národní centrum výzkumu poté provedlo výběr hodnotitelů podle předem daných kritérií, která museli hodnotitelé splnit. Následovalo školení hodnotitelů, na kterém se postupovalo v několika krocích:

- Nejdříve byly s hodnotiteli zopakovány obecné zásady hodnocení, které je třeba dodržovat u všech úloh. Před samotnou diskusí o příkladech k jednotlivým otázkám bylo hodnotitelům vždy vysvětleno, jak při vyhodnocování odpovědí u příslušné otázky postupovat. To znamená, že byl zopakován záměr otázky a vyzdvihnuty příklady z pokynů pro hodnocení, které byly v odpovědích velmi frekventované nebo byly důležité při stanovení hranice k přidělení jednotlivých kódů.

- Na začátku školení byly hodnotitelům rozdány jejich návrhy vyhodnocení zkušebních úloh, to znamená kódy, které jednotlivým odpovědím přidělili. Společně se diskutovalo především o těch příkladech, v nichž většina hodnotitelů chybovala nebo u nichž si někteří nebyli zcela jisti tím, jak postupovat.
- V další fázi hodnotitelé dostali soubor vybraných odpovědí ze skutečných testových sešitů českých žáků. Tyto odpovědi nebyly zcela autentické v tom smyslu, že nebyly naskenované, ale přepsané na počítači, takže rukopis žáků, který je někdy možné přečíst jen se zvýšeným úsilím, nebyl zachován. V přepisu nicméně byly ponechány pravopisné chyby, aby byla zajištěna co největší autenticita odpovědí. Hodnotitelé posoudili tento soubor úloh a přidělili odpovědím kódy. Potom znovu diskutovali o sporných případech.
- Na závěr byly hodnotitelům rozdány skutečné testové sešity s odpověďmi českých žáků. Hodnotitelé posuzovali odpovědi po jednotlivých otázkách. To znamená, že neposuzovali jednu otázku za druhou v příslušném sešitu, ale vždy soubor odpovědí k jedné otázce od několika žáků najednou. Díky tomuto postupu mohli lépe porozumět podstatě vyhodnocování příslušné otázky a omezit subjektivitu hodnocení na minimum.
- Celý tento proces se opakoval u každé úlohy. To znamená, že po celou dobu vyhodnocování se prolínala fáze školení a následného vyhodnocování skutečných odpovědí žáků.

Spolehlivost hodnotitelů

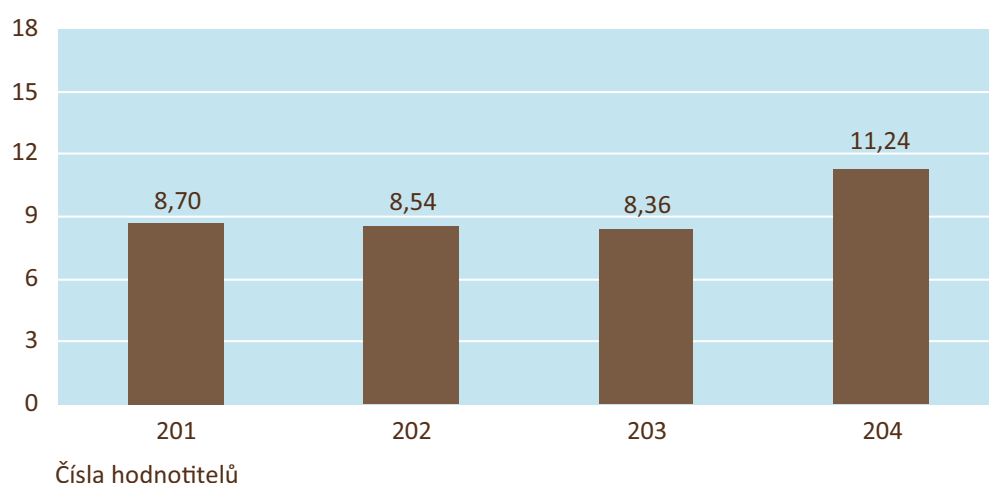
K tomu, aby byla monitorována míra spolehlivosti hodnotitelů, bylo v mezinárodním centru použito několik nástrojů.

- Z celkového množství 14 testových sešitů byla vybrána určitá část, kterou hodnotili *čtyři hodnotitelé*. Každá odpověď tedy byla ohodnocena čtyřikrát, aniž by někdo z příslušné čtveřice věděl, jak tutéž odpověď hodnotili ostatní. Tento způsob hodnocení se nazývá *násobné hodnocení*. Porovnáním hodnocení v této čtveřici bylo možné zjistit, ve kterých otázkách a nakolik se hodnotitelé od sebe lišili.
- Dalším krokem bylo zaslání určité části sešitů, které byly v národním centru výzkumu hodnoceny násobně, do mezinárodního centra. Tam byla tato část žakovských odpovědí znovu ohodnocena, avšak zcela *nezávislým hodnotitelem*, kterého vybralo *mezinárodní centrum*. Hodnocení odpovědí žáků tímto hodnotitelem bylo porovnáno s hodnocením, které již předtím provedla čtveřice hodnotitelů v násobném hodnocení. Při tomto srovnání byla uplatněna velmi přísná kritéria. Násobné hodnocení sehrálo významnou roli především v pilotním šetření. Tam, kde nebyla splněna požadovaná kritéria, byly země požádány, aby se pokusily vysvětlit, proč při vyhodnocování nedosáhly dobré shody. Někdy se ukázalo, že mohlo dojít k chybě při překladu úlohy, jindy musely některé země změnit přístup k hodnocení, např. hodnotit více či méně přísně.

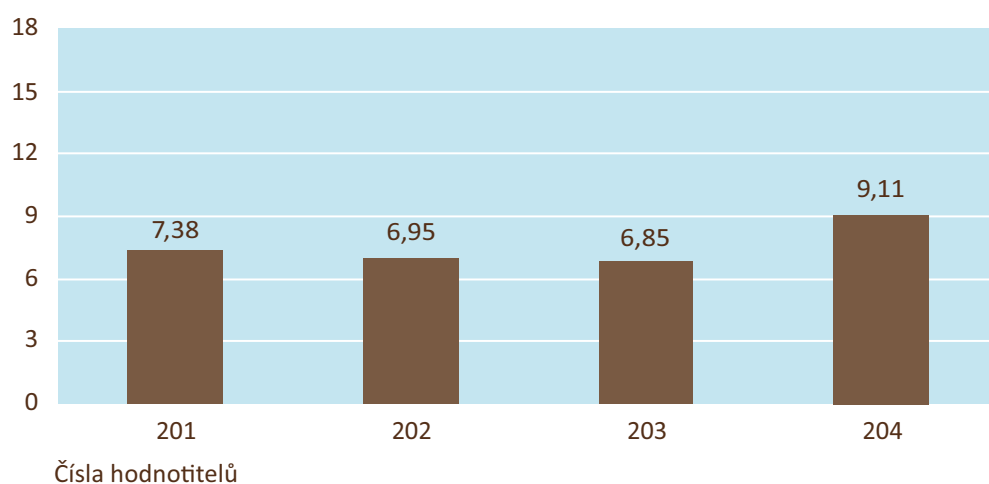
Indexy spolehlivosti

Následující dva grafy ukazují, jaké shody dosáhla jedna čtveřice českých hodnotitelů, a to ve dvou různých testových sešitech. Snahou hodnotitelů by mělo být, aby se sloupečky v grafu co nejvíce blížily číslu *nula*, což by byla absolutní shoda hodnotitelů. Za *kritickou hranici*, přes kterou by se hodnotitel neměl dostat, bylo považováno číslo *patnáct*. Tuto podmínku splnili všichni hodnotitelé a nikdo se v rámci čtveřice (hodnotitelé 201–204) příliš neodchyloval. Mírně ze čtveřice vybočoval hodnotitel číslo 204, ale tato odchylka nebyla závažná. Každý hodnotitel by se měl snažit dosáhnout co nejlepšího výsledku (sloupec v grafu se co nejvíce blíží nule).

Index spolehlivosti hodnotitelů ČR: sešit 2

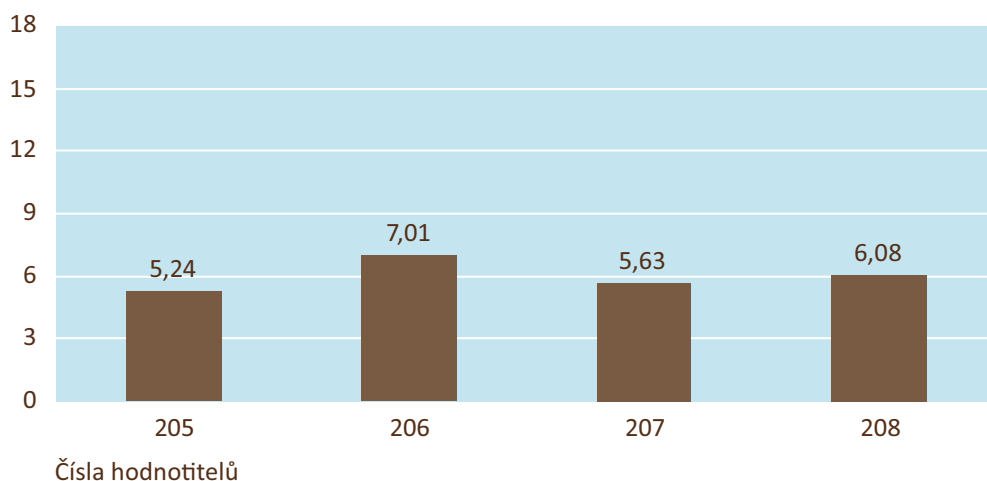
Index spolehlivosti hodnotitelů ČR: sešit 4

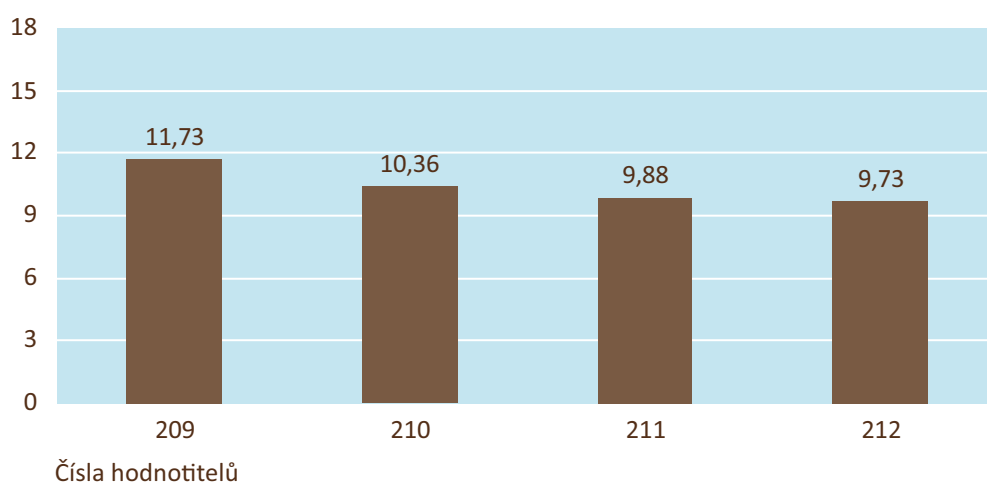
Jak je vidět z grafů, hodnotitelé si celkově vedli lépe v sešitu 4 než v sešitu 2. To není nijak překvapivé, protože obtížnost vyhodnocování úloh v jednotlivých sešitech byla různá. V každém ze 14 testových sešitů se totiž nacházely různé úlohy.

Podívejme se ještě na sešit 5, který násobně vyhodnocovala další čtveřice (205–208). Ta dosáhla ještě větší shody, ale opět je třeba mít na zřeteli obtížnost vyhodnocování jednotlivých úloh. Naopak třetí čtveřice (209–212) dosáhla horších výsledků.

Index spolehlivosti hodnotitelů ČR: sešit 5

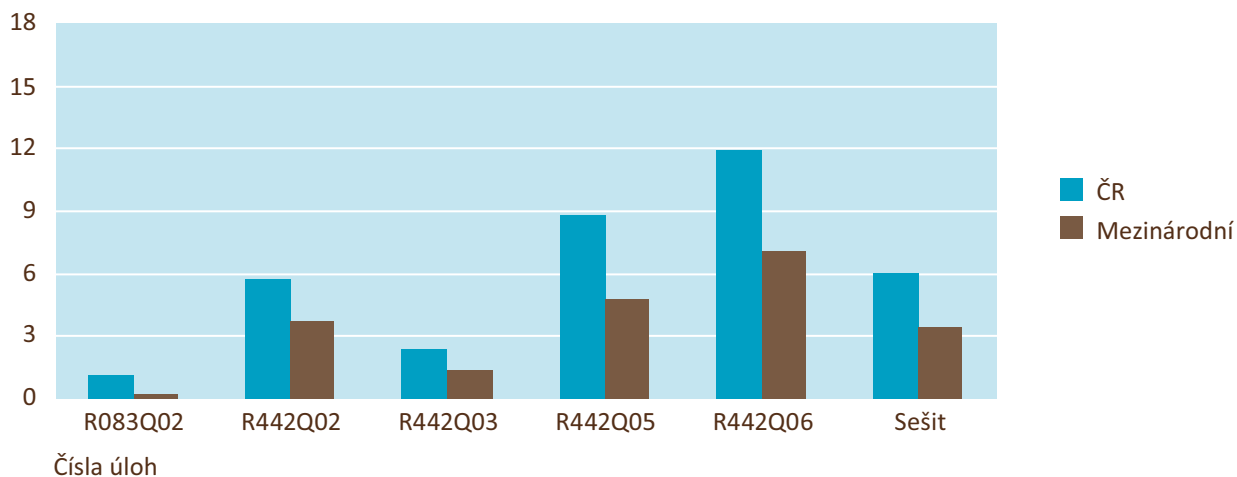

Index spolehlivosti hodnotitelů ČR: sešit 7

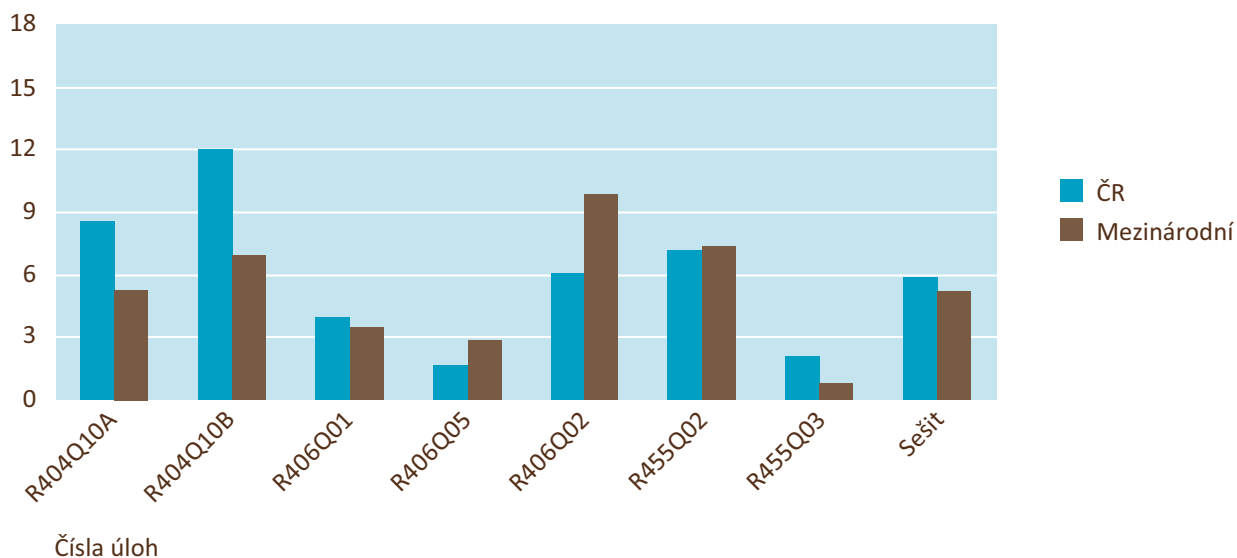

Poté, co byla porovnána shoda hodnotitelů uvnitř jednotlivých zemí, bylo možné provést mezinárodní srovnání. Bylo možné porovnat, jak si hodnotitelé jednotlivých zemí vedli při vyhodnocování *jednotlivých otázek*. U některých otázek mohla být shoda hodnotitelů dané země v násobném hodnocení poněkud horší, avšak tato horší shoda se mohla projevit i v mezinárodním srovnání. V tomto případě pravděpodobně nejde o chybu národního centra, ale úloha mohla být velmi obtížná na vyhodnocování, proto obecně docházelo k horší shodě mezi hodnotiteli. Pokud se však národní centrum výrazně odlišovalo od *mezinárodního indexu spolehlivosti vyhodnocování úloh*, pak je pravděpodobné, že se hodnotitelé dopustili většího množství chyb při hodnocení, nebo mohli dojít k nějaké další chybě, např. v překladu. V následujících grafech jsou na testových sešitech 5 a 6 ukázány výsledky České republiky v mezinárodním srovnání. Čísla, která se nacházejí pod jednotlivými sloupci, např. R083Q02, označují číslo vyhodnocované otázky. Protože nebyly uvolněny všechny úlohy, nebylo možné uvést název úlohy, ale pouze číslo.

Index spolehlivosti vyhodnocování úloh: sešit 5

Index spolehlivosti vyhodnocování úloh: sešit 6

Odchyly českých hodnotitelů byly většinou značně vzdáleny od kritické hranice 15, někdy si v mezinárodním srovnání dokonce vedli lépe.

Vyhodnocování úloh z pilotního šetření

Výběr úloh

V této kapitole se nacházejí úlohy, které čeští žáci řešili pouze v pilotním šetření v roce 2008. Některé z těchto úloh byly určeny pouze pro některé země a naši žáci se s nimi již v hlavním šetření v roce 2009 nesetkali.

Na rozdíl od roku 2000, kdy byla čtenářská gramotnost také hlavní sledovanou oblastí šetření PISA, zařadilo mezinárodní centrum do šetření v roce 2009 i několik *jednodušších úloh*. Byly to následující úlohy: *Čištění zubů, Balón, Dárcovství krve, O lakomci a zlatu*.

Tyto úlohy byly do testování zařazeny proto, aby bylo možné lépe popsat výsledky žáků, kteří dosahují nízké úrovně čtenářské gramotnosti. Ve všech zemích, které se účastní výzkumu PISA, je určité zastoupení žáků, kteří se nacházejí na spodní hranici čtenářské gramotnosti. Dosavadní nástroje sice velmi dobře měří úroveň čtenářské gramotnosti, bohužel především na kvantitativní úrovni. Smyslem zavedení jednodušších úloh je, abychom měli lepší možnost *kvalitativně* popsat, co znají žáci na spodní hranici čtenářské gramotnosti, neboli jaké mají vědomosti a dovednosti. Tyto úlohy byly proto nabídnuty především zemím s očekávanou nízkou úrovní čtenářské gramotnosti. Česká republika mezi tyto země nepatřila, v pilotním šetření však tyto úlohy testovaly všechny země.

Některé další úlohy byly z testování po pilotním šetření zcela *vyločeny*. Byly to úlohy: *Oznámení vyvěšené v supermarketu, Motorka, Nejvyšší věže, Athénská demokracie, Cíl Buenos Aires, Vysokohorské putování Afrikou, Metro, Macondo, Názory studentů*. Byly to úlohy, které z nějakého důvodu nesplňovaly požadavky na testování, např. úloha špatně rozlišovala, v některých zemích se mohly projevit jazykové nebo kulturní rozdíly atd.

Komentáře hodnotitelů – učitelů českého jazyka

Hodnotitelé s aprobací český jazyk byli požádáni, aby po hlavním šetření napsali krátké komentáře k uvolněným úlohám. Všichni učitelé, kteří se k úlohám vyjadřovali, hodnotili úlohy alespoň v hlavním šetření, někteří z nich i v pilotním šetření, takže měli s vyhodnocováním úloh bohaté zkušenosti. Souhrn těchto komentářů najdete jak u textů, tak také u jednotlivých otázek, případně u českých příkladů odpovědí žáků.

Hodnotitelé posuzovali úlohy z několika hledisek:

■ Přiměřenost z hlediska vzdělávacího programu a věku patnáctiletých žáků

Učitelé se zaměřovali především na to, zda žáci v průběhu povinné školní docházky získávají dostatek vědomostí a dovedností k vyřešení úlohy, to znamená, nakolik by měli ovládat takové dovednosti, jako je získávání informací, interpretace a posuzování obsahu či formy textu v příslušné úloze.

■ Orientace na život a zajímavost úlohy

Hodnotitelé posuzovali, zda je úloha nějakým způsobem spojena s využitím v praktickém životě žáků, zda je aktuální, vyžaduje pouze mechanickou odpověď, zda může žáky bavit atd.

■ **Obtížnost úlohy, délka textu a formulace otázky**

Zde se učitelé vyjadřovali k tomu, zda jsou délka a styl úvodního stimulu přiměřené věku patnáctiletých žáků a zda jsou srovnatelné s texty, se kterými se běžně setkávají ve škole, nebo zda je přiměřená délka otázky, případně její formulace.

■ **Formát otázky**

Učitelé posuzovali vhodnost výběru formátu otázky (otázka s výběrem odpovědi, uzavřená otázka s tvorbou krátké odpovědi, otevřená otázka s tvorbou delší odpovědi). Mohli navrhnout jiné řešení a zdůvodnit, proč by takové řešení volili. Rovněž se vyjadřovali k nabízeným možnostem odpovědi, k jejich délce, vhodnosti, zajímavosti.

Mezinárodní příklady

U otázek s tvorbou odpovědi jsou vždy uvedeny mezinárodní příklady, viz příklad 13. Tyto příklady poskytl mezinárodní centrum v anglickém jazyce, z něhož byly příklady *přeloženy* do češtiny. Nejednalo se vždy o příklady, které by byly v odpovědích žáků nejvíce zastoupeny, ale často šlo o příklady, u kterých se předpokládalo, že jsou do určité míry sporné a že pro hodnotitele bude jejich posouzení problematické. Sloužily hodnotitelům jako *praktické cvičení*, na kterém se měli naučit, jak řešit především nejednoznačné odpovědi.

Tyto mezinárodní příklady měli hodnotitelé vyhodnotit podle pokynů pro hodnocení před samotným školením. Na základě toho, jak zvládli tyto zkušební příklady, byla část z nich pozvána na školení. To, jak se hodnotitelům dařilo ohodnotit odpovědi žáků *před školením*, popisujeme vždy pod titulkem MEZINÁRODNÍ PŘÍKLADY v hnědém rámečku. Především zmiňujeme, ve kterých odpovědích u příslušné otázky učitelé nejvíce *chybovali*, případně proč se chyb dopouštěli.

Příklad 13

	Příklad	Komentář	Kód
1	Prodal svůj dům.	Nezdůvodněno textem.	0

České příklady

V této části jsou naskenovány skutečné odpovědi českých žáků, viz příklad 14. Snažili jsme se zařadit jak *typické* příklady, tak i takové, které by ukázaly co největší *rozmanitost* odpovědí, případně odpovědi, které hodnotitele překvapily nebo pobavily. Sem jsme zařadili názory učitelů na to, jakým způsobem by případně změnili vyhodnocování úlohy. Dále jsou v této části uvedeny údaje, jakých *výsledků* čeští žáci dosáhli a jakých chyb se dopouštěli. České příklady jsou dále označovány titulkem v modrém rámečku.

Příklad 14

	Příklad	Kód
1	Lakomec prodal vše, co měl, a koupil si hroudu zlata	
2	vyměnil ji za všechny své peníze.	

Statistické údaje

U každé otázky se nacházejí informace o výsledcích českých žáků. Jde o údaje z pilotního šetření, získané na vzorku, který *není plně reprezentativní*, na rozdíl od vzorku v hlavním šetření. Údaje o tom, jak si čeští žáci vedli v dané otázce, jsou tedy pouze *informativní*, nicméně nám poskytnou určitý obraz toho, které otázky byly pro žáky obtížnější či naopak snazší.

Zkuste si odpovědi sami ohodnotit

Pokud byste si chtěli sami vyzkoušet, jak náročné je ohodnotit žákovské odpovědi ve výzkumu PISA, nabízíme vám k tomu české příklady odpovědí žáků. Zde se v tabulce vedle odpovědi žáka nachází sloupeček *Kód*, který je prázdný. Sem si můžete zapsat číslo kódu, pro který se rozhodnete. Na konci publikace je *klíč*, viz příklad 15, kde naleznete naskenované žákovské odpovědi znovu, avšak již s přidělenými kódy a s komentáři, v nichž je vysvětleno, proč byl příslušný kód odpovědi přidělen.

Příklad 15

	Příklad	Komentář	Kód
1	Lakomec prodal vše, co měl, a koupil si hroudu zlata		1
2	vyměnil ji za všechny své peníze.	Musí odkazovat na to, že prodal vše, co měl.	0

OZNÁMENÍ VYVĚŠENÉ V SUPERMARKETU

Upozornění na nebezpečí alergie na arašídů

Oplatky s citronovou náplní

Datum upozornění: 4. února

Název výrobce: Fine Foods, s. r. o.

Informace o výrobku: Oplatky s citronovou náplní, 125 g (minimální trvanlivost do: 18. června a minimální trvanlivost do: 1. července)

Podrobnosti: Některé oplatky z těchto balení mohou obsahovat kousky arašídů, které nejsou uvedeny ve složení výrobku. Osoby alergické na arašídů by tyto oplatky neměly jíst.

Pokyny pro zákazníky: Pokud jste si tyto oplatky zakoupili, můžete je vrátit v místě nákupu, kde Vám budou plně proplaceny. Pro další informace volejte 800 034 241.

S takovýmto strukturovaným textem se žáci setkávají poměrně zřídka, obvykle pracují se souvislým textem. Porozumění podobným oznámením má význam pro praktický život. Text by mohl přilákat žáky jak svou grafickou úpravou, tak také svým obsahem. Řada žáků má dnes na něco alergii, mohou se tedy s obsahem textu ztotožnit.

Oznámení na předchozí straně bylo vyvěšeno v supermarketu.

Přečti si toto oznámení a odpověz na následující otázky.

Otázka 1: OZNÁMENÍ VYVĚŠENÉ V SUPERMARKETU

Co je účelem tohoto oznámení?

- A Udělat reklamu Oplatkám s citronovou náplní.
- B Informovat zákazníky, kdy byly oplatky vyrobeny.
- C Varovat zákazníky před těmito oplatkami.
- D Vysvětlit, kde lze Oplatky s citronovou náplní koupit.

„Co je účelem textu?“ není příliš typická otázka, se kterou by se žáci ve škole setkávali. Nutí je přemýšlet o tom, zda byl text napsán za účelem informování o nových skutečnostech či zda jde např. o reklamu. Úloha je úzce spojena s praxí, což by mohlo žáky motivovat k odpovědi. Odpověď C správně zvolilo 87 % žáků.

OZNÁMENÍ VYVĚŠENÉ V SUPERMARKETU HODNOCENÍ OTÁZKY 1

ZÁMĚR OTÁZKY:

Zpracování informací: celkové porozumění

Určit hlavní myšlenku krátkého textu spojením několika po sobě jdoucích informací

Úplná odpověď

Kód 1: C Varovat zákazníky před těmito oplatkami.

Nevyhovující odpověď

Kód 0: jiné odpovědi

Kód 9: nezodpovězeno

Otázka 2: OZNÁMENÍ VYVĚŠENÉ V SUPERMARKETU

Jak se jmenuje společnost, která dělá tyto oplatky?

.....

Poměrně snadná úloha, nevyžaduje od žáka žádné složité myšlenkové operace, žák se musí pouze rychle orientovat v textu. Pouze 3 % žáků napsala nevyhovující odpověď.

OZNÁMENÍ VYVĚŠENÉ V SUPERMARKETU HODNOCENÍ OTÁZKY 2

ZÁMĚR OTÁZKY:

Získávání informací: nalezení informací

Nalézt odpovídající informaci v krátkém textu

Úplná odpověď

Kód 1: Správně určí jméno výrobce.

- Fine Foods
- Fine foods, s. r. o.

Nevyhovující odpověď

Kód 0: Uvádí nedostatečnou nebo vágní odpověď.

- výrobce
- někdo
- společnost

Ukazuje nepřesné porozumění materiálu nebo uvádí ne přijatelnou či nevhodnou odpověď.

- s citronovou náplní
- supermarket
- pekař

Kód 9: nezodpovězeno

MEZINÁRODNÍ PŘÍKLADY otázka 2

S vyhodnocováním této otázky neměli hodnotitelé problémy. Pouze u příkladu 2 mnozí navrhovali udělit kód 0. Pokud žák opomněl uvést s.r.o., nebyl za to penalizován, avšak vždy bylo nutné uvést plné jméno, tedy Fine Foods, nikoliv pouze Fine nebo pouze Foods.

OZNÁMENÍ VYVĚŠENÉ V SUPERMARKETU 2

Jak se jmenuje společnost, která dělá tyto oplatky?

	Příklad	Komentář	Kód
1	Fine	Nedostatečné. Je požadováno plné jméno společnosti.	0
2	Fine Foods		1

	Příklad	Komentář	Kód
3	s. r. o.	Nedostatečné.	0
4	Foods	Nedostatečné.	0
5	Lidé, kteří dělají tyto poplatky.	Opakuje informaci ze zadání.	0
6	Lidé.	Vágní.	0

ČESKÉ PŘÍKLADY otázka 2

Na tuto otázku většina českých žáků odpovídala bez problémů. V českých odpovědích se někdy objevil název společnosti, která vyrábí sušenky u nás, např. Opavia.

	Příklad	Kód
1	<i>Fine foods s.r.o.</i>	
2	<i>s.r.o.</i>	
3	<i>OPA VIA</i>	
4	<i>FINE FOODS, s.r.o.</i>	
5	<i>FINE FOODS S.R.O.</i>	
6	<i>OPA VIA FINE FOODS, S.R.O.</i>	
7	<i>ARO</i>	
8	<i>nevím bohužel</i>	

Otázka 3: OZNÁMENÍ VYVĚŠENÉ V SUPERMARKETU

Co bys udělal/a **ty**, kdyby sis koupil/a tyto oplatky?

.....

Proč bys to udělal/a?

Využij informace z textu a svou odpověď zdůvodni.

.....

Na otázku je možné odpovědět krátce a stručně, přitom je třeba prokázat, že žák rozumí obsahu sdělení, zároveň musí vztáhnout toto sdělení na sebe. Úloha má opět praktické využití: žák si musí uvědomit závažnost některých informací v textu, tedy zda jsou bezvýznamné, důležité, nebo z nich pro něj plyne nějaké nebezpečí. S tím, že je vyžadován názor žáka na určité informace v textu, se setkáváme běžně. Obvykle jde spíše o jeho celkový dojem než o konfrontaci s konkrétními údaji. Přitom právě typ úloh: „Co si myslíš a proč,“ je pro budoucí život jeden z nejdůležitějších, protože rozvíjí schopnost argumentace a vyjádření vlastního názoru.

OZNÁMENÍ VYVĚŠENÉ V SUPERMARKETU HODNOCENÍ OTÁZKY 3

ZÁMĚR OTÁZKY:

Zhodnocení: posouzení obsahu textu

Vyjádřit představu o své vlastní reakci na informace uvedené v textu

Poznámka k hodnocení: Odpovědi je třeba posuzovat jako jeden celek. V následujících pokynech pro hodnocení se 5A vztahuje k první části a 5B k druhé části otázky.

Úplná odpověď

Kód 1: 5A: V odpovědi je zohledněno, že žák chápe, že oplatky lze vrátit a že má nárok na vrácení peněz. Může uvést, že je možné oplatky sníst či nesníst, vrátit je nebo se jich zbavit jiným způsobem.

A ZÁROVEŇ

5B: Uvádí vysvětlení, které je v souladu s textem a odpovědí v části 5A. Musí být v souladu s tím, že arašídy jsou možným ohrožením.

- (5A)
Požádám o vrácení peněz.
- (5B)
To mi říkají, abych udělal.
Jsem alergická na arašídy.
Udělal chybu.
Možná je na nich (ještě) něco špatného.
Nemám rád arašídy.

- (5A)
Vyhodím je.
(5B)
Jsem alergický na arašídny.
Možná je na nich něco špatného.

- (5A)
Snědla bych je.
(5B)
Arašídny mi nic neudělají.
Nejsem alergická na arašídny.
Mám ráda arašídny.

- (5A)
Dala bych je spolužačce.
(5B)
Není alergická na arašídny.

- (5A)
Nic.
(5B)
Nejsem alergický na arašídny
Nepůjdu kvůli tomu zpátky do obchodu.

5A: Cituje vhodný úryvek z textu nebo odpovídá vlastními slovy bez dalšího vysvětlení (tímto způsobem dává najevo, že z textu je zřejmé, co se má udělat, a že další vysvětlování není nutné).

5B: bez odpovědi

- (5A) Vrátit v místě nákupu, kde Vám budou plně proplaceny. Pro další informace volejte 800 034 241.
(5B) (bez odpovědi)
- (5A) Vrátit v místě nákupu, kde Vám budou plně proplaceny.
(5B) (bez odpovědi)
- (5A) Pro další informace volejte 800 034 241.
(5B) (bez odpovědi)
- (5A) Pro další informace zatelefonovat na uvedené číslo.
(5B) (bez odpovědi)

5A: bez odpovědi A ZÁROVEŇ 5B: vysvětlí, proč by neudělal nic. Musí být v souladu s tím, že arašídny jsou možným ohrožením.

- (5A) (bez odpovědi)
(5B) Nejsem alergický na arašídy.
- (5A) (bez odpovědi)
(5B) Nepůjdu kvůli tomu zpátky do obchodu.

Nevyhovující odpověď

Kód 0: Uvádí nedostatečnou nebo vágní odpověď.

- (5A) Nevím.
(5B) Mohly by obsahovat arašídy.
- (5A) Sním je.
(5B) Mohly by tam být arašídy.

Ukazuje nepřesné porozumění materiálu nebo uvádí nepřijatelnou či nevhodnou odpověď.

- (5A) (bez odpovědi)
(5B) Zkontroluji, jestli jsou v nich buráky.
- (5A) Sním je
(5B) Vypadají, že se můžou jíst.
- (5A) Někomu je dám.
(5B) Na tom nezáleží.
- (5A) (bez odpovědi)
(5B) Jsem alergický na arašídy.
- (5A) (bez odpovědi)
(5B) Arašídy mohou být nebezpečné.
- (5A) Vyhodím je.
(5B) Jsou prošlé.

Kód 9: nezodpovězeno

MEZINÁRODNÍ PŘÍKLADY otázka 3

Některé žákovské odpovědi byly stručné a výstižné, některé naopak poměrně složitě formulované. Při vyhodnocování ukázkových odpovědí měli hodnotitelé největší problémy s příklady 2, 5 a 10. Vzhledem k tomu, že žák mohl získat kód 1 kombinací odpovědí na obě části otázky, bylo vyhodnocování poměrně náročné. Hodnotitelé by dali přednost určitému zjednodušení, např. rozšířením vyhodnocovacího schématu o kód 2.

Někteří kritizovali to, že žák již za pouhou citaci z textu získá kód 1. Proto měli problémy s příklady 2 a 5, které chtěli hodnotit kódem 0, přestože podle pokynů by mu měl být přidělen kód 1. Rovněž upozorňovali na to, že pokud žák u otázky 5A nic neuvede a u otázky 5B vysvětlí, proč by neudělal nic, mělo by to být v pořádku pouze tehdy, když je odpověď v souladu s tím, že arašídý jsou možným ohrožením. V pokynech pro hodnocení v příkladu 2 ve třetí části kódu 1: „Nepůjdu kvůli tomu zpátky do obchodu,“ tomu tak není.

OZNÁMENÍ VYVĚŠENÉ V SUPERMARKETU 3

Co bys udělal/a ty, kdyby sis koupil/a tyto oplatky?

Proč bys to udělal/a?

Využij informace z textu a svou odpověď zdůvodni.

	Příklad	Komentář	Kód
1	[Odpověď na 5A] Snědla bych je. [Odpověď na 5B] Nemám problémy s arašídý.		1
2	[Odpověď na 5A] Vrátím je. [Odpověď na 5B] Říkají, že je máte vrátit.	Žák chápe, že lze oplatky vrátit, a uvádí přijatelné vysvětlení, viz příklad 1 v první části kódu 1 v pokynech pro hodnocení.	1
3	[Odpověď na 5A] No když bych nebyl alergický, snědl bych je. [Odpověď na 5B: nezodpovězeno]	Úplná odpověď může být napsána pouze na jednom řádku.	1
4	[Odpověď na 5A] Snědl bych je. [Odpověď na 5B] Protože v oznámení se říká, že to může obsahovat arašídý, aby byli varováni lidé, kteří jsou na arašídý alergičtí.	Rozpoznává, že je třeba oplatky vrátit, pouze pokud je spotřebitel alergický na arašídý.	1
5	[Odpověď na 5A] Dostat zpět peníze. [Odpověď na 5B: nezodpovězeno]	Odpovídá vlastními slovy podle příslušné části textu, chybí vysvětlení. Odpovídá popisu ve druhé části kódu 1.	1

	Příklad	Komentář	Kód
6	<i>[Odpověď na 5A]</i> Zeptám se maminky. <i>[Odpověď na 5B]</i> Vždy ví, co je třeba udělat.	Nepoukazuje na text.	0
7	<i>[Odpověď na 5A]</i> Snědl bych je. <i>[Odpověď na 5B]</i> Arašídý jsou moc dobré.	Tato odpověď vyhovuje, protože je jasné, že žák není alergický na arašídý. Srovnajte s příkladem 3 v první části kódu 1 v pokynech pro hodnocení.	1
8	<i>[Odpověď na 5A]</i> Žaloval bych tu společnost. <i>[Odpověď na 5B]</i> Byl bych mohl zemřít, kdybych je byl snědl.		1
9	<i>[Odpověď na 5A]</i> Dal bych je bratrovi. <i>[Odpověď na 5B]</i> Má rád arašídý.	Tato odpověď vyhovuje, protože je jasné, že žákův bratr není alergický na arašídý. Srovnajte s příkladem 4 v první části kódu 1 v pokynech pro hodnocení.	1
10	<i>[Odpověď na 5A]</i> Byl bych naštvaný. V dnešní době by společnosti, které vyrábějí potraviny, opravdu měly dávat víc pozor. <i>[Odpověď na 5B: nezodpovězeno]</i>	Nejvíce odpovídá první části kódu 1. Žák uvádí „dávat víc pozor“ – rozpoznává, že kousky arašídů by mohly být nebezpečné.	1
11	<i>[Odpověď na 5A]</i> Koupil bych je, ale pokud by byly prošlé, zavola bych na to číslo a nechal si je proplatit. <i>[Odpověď na 5B: nezodpovězeno]</i>	Není v souladu s myšlenkou, že arašídý jsou možným ohrožením.	0

ČESKÉ PŘÍKLADY otázka 3

V odpovědích českých žáků se nikdy nevyskytovaly odpovědi, ve kterých by žáci chtěli společnost žalovat nebo by na ní vymáhali peníze za újmu na zdraví. Poměrně často se objevovaly odpovědi, kdy žák mluvil o tom, že je alergický. Otázku zvládlo 80 % žáků.

	Příklad	Kód
1	<p>Co bys udělal/a ty, kdyby sis koupil/a tyto oplatky?</p> <p><i>Snědla bych je.</i></p> <p>Proč bys to udělal/a?</p> <p>Využij informace z textu a svou odpověď zdůvodni.</p> <p><i>tak když jsem si je koupila tak je nevhodím.</i></p>	
2	<p>Co bys udělal/a ty, kdyby sis koupil/a tyto oplatky?</p> <p><i>podíval bych se na jejich složení</i></p> <p>Proč bys to udělal/a?</p> <p>Využij informace z textu a svou odpověď zdůvodni.</p> <p><i>abych se ujistil, že tam není nic na co bych byl alergický</i></p>	
3	<p>Co bys udělal/a ty, kdyby sis koupil/a tyto oplatky?</p> <p><i>Vrátila bych je zpět do obchodu.</i></p> <p>Proč bys to udělal/a?</p> <p>Využij informace z textu a svou odpověď zdůvodni.</p> <p><i>Podle upozornění bych je měla vrátit zpět. Proto to tak udělám.</i></p>	
4	<p>Co bys udělal/a ty, kdyby sis koupil/a tyto oplatky?</p> <p>..... ZASEL BYCH TO VRÁTIT</p> <p>Proč bys to udělal/a?</p> <p>Využij informace z textu a svou odpověď zdůvodni.</p> <p>..... PROTOŽE BY BYLA PRSLA' DOBA TRVALIVOSTI</p>	

	Příklad	Kód
5	<p>Co bys udělal/a ty, kdyby sis koupil/a tyto oplatky?</p> <p><i>SNĚDL</i></p> <p>Proč bys to udělal/a?</p> <p>Využij informace z textu a svou odpověď zdůvodni.</p> <p><i>DOSTAL BYCH NA NĚ CHUŤ PROTO ŽE BYCH VĚDĚL KDO, A KDE BYLI VYROBENY.</i></p>	
6	<p>Co bys udělal/a ty, kdyby sis koupil/a tyto oplatky?</p> <p><i>Nejsem alergický na arašidy, takže nic.</i></p> <p>Proč bys to udělal/a?</p> <p>Využij informace z textu a svou odpověď zdůvodni.</p> <p>.....</p> <p>.....</p>	
7	<p>Co bys udělal/a ty, kdyby sis koupil/a tyto oplatky?</p> <p><i>dáš ta bys se vrátit</i></p> <p>Proč bys to udělal/a?</p> <p>Využij informace z textu a svou odpověď zdůvodni.</p> <p><i>abych se vyvarovala případným pacováním problémům</i></p>	
8	<p>Co bys udělal/a ty, kdyby sis koupil/a tyto oplatky?</p> <p><i>snědl</i></p> <p>Proč bys to udělal/a?</p> <p>Využij informace z textu a svou odpověď zdůvodni.</p> <p><i>nejsem alergický a sušenky mám rád.</i></p> <p>.....</p>	

	Příklad	Kód
9	<p>Co bys udělal/a ty, kdyby sis koupil/a tyto oplatky?</p> <p>...Být alergický, vrátit bych je, mějt alergický, svěd' bych je</p> <p>Proč bys to udělal/a?</p> <p>Využij informace z textu a svou odpověď zdůvodni.</p> <p>...Když by byl alergický, tak by mi svěděly, měli bychom na zívostě</p>	
10	<p>Co bys udělal/a ty, kdyby sis koupil/a tyto oplatky?</p> <p>...VYHODIL BYCH JE DO ODPADKOVÉHO KOŠE</p> <p>Proč bys to udělal/a?</p> <p>Využij informace z textu a svou odpověď zdůvodni.</p> <p>...PROTOŽE NE BUDU RÍSKOVAT ŽE MI BUDE BLBĚ</p>	
11	<p>Co bys udělal/a ty, kdyby sis koupil/a tyto oplatky?</p> <p>...Zkontrolovala tvanlivost oplatek a čekala jestli se mi objeví alergy</p> <p>Proč bys to udělal/a?</p> <p>Využij informace z textu a svou odpověď zdůvodni.</p> <p>...Protože tvanlivost musíme podceňovat. V textu je jasně psáno, že se může objevit alergická reakce.</p>	

Otázka 4: OZNÁMENÍ VYVĚŠENÉ V SUPERMARKETU

Proč jsou v oznámení uvedena data „minimální trvanlivosti“?

.....
.....

Žák musí odlišit obecnou informaci od informace úzce specifikované. Musí si uvědomit, že se informace upozorňující na zdravotní riziko týká pouze určitých balení a ta ostatní jsou v pořádku. Otázka vypadá jednoduše, bohužel mnozí zapomněli o termínu uvažovat v souvislosti tohoto letáku a odpovídali na to, co obecně znamená minimální trvanlivost. Pouze čtvrtina žáků dokázala odpovědět správně.

OZNÁMENÍ VYVĚŠENÉ V SUPERMARKETU HODNOCENÍ OTÁZKY 4

ZÁMĚR OTÁZKY:

Zpracování informací: interpretace

Určit funkci běžně užívaného prvku v krátkém textu

Úplná odpověď

Kód 1: Poukazuje na skutečnost, že data minimální trvanlivosti určují, kterých balení oplatek se oznámení týká.

- Určují balení.
- Abyste věděli, ve kterých balíčcích jsou arašídy.

Nevyhovující odpověď

Kód 0: Poukazuje na to, do kdy je třeba oplatky spotřebovat.

- Protože tehdy je sníte.
- Abyste věděli, kdy se ty oplatky mají sníst.
- Abyste si je nenechávali příliš dlouho.
- Abyste věděli, kdy projdou.

Uvádí nedostatečnou nebo vágní odpověď.

- To je to datum.

Ukazuje nepřesné porozumění materiálu nebo uvádí nepřijatelnou či nevhodnou odpověď.

- Abyste věděli, kdy oznámení přestane platit.

Kód 9: nezodpovězeno

MEZINÁRODNÍ PŘÍKLADY otázka 4

Hodnotitelé měli problémy s příkladem 3, kde se objevila informace navíc „kdy budou prošlé“, kterou však v této odpovědi nebereme v úvahu. Pokud se v jiné odpovědi vyskytla pouze informace o tom, že oplatky jsou prošlé, pak byl žákovi přidělen kód 0.

OZNÁMENÍ VYVĚŠENÉ V SUPERMARKETU 4

Proč jsou v oznámení uvedena data „minimální trvanlivosti“?

	Příklad	Komentář	Kód
1	Aby lidé věděli, které z nich obsahují arašidy. Jsou to ty mezi těmi daty.	Poukazuje na nutnost určit balení. Neberte v úvahu chybu vzniklou uvedením „mezi“.	1
2	Aby je nevraceli všichni.	Chápe, že se oznámení týká pouze některých balení. Nepřímo rozpoznává, že se to týká pouze konkrétních balení. Jinými slovy: není třeba vracet všechna balení.	1
3	Aby lidé věděli, kdy budou prošlé, a také aby věděli, že jsou tam i takové, ve kterých by mohly být arašidy.	„Aby věděli, že jsou tam i takové, ve kterých by mohly být arašidy“ – úplná odpověď. Informaci navíc neberte v úvahu.	1
4	Aby lidé měli představu o tom, kdy si to měli koupit, protože to mělo být před datem minimální trvanlivosti.	Z „představy“ a „kdy si to měli koupit“ vyplývá, že žák nechápe, že měl určit konkrétní balení.	0
5	Abyste věděli, kdy budou prošlé.	Neodkazuje na konkrétní balení. Vyjadřuje se pouze obecně.	0
6	Tak víte, jestli je oznámení ještě důležité.	Neodkazuje na konkrétní balení. Vyjadřuje se pouze obecně.	0

ČESKÉ PŘÍKLADY otázka 4

Vyhodnocovat tuto otázku nebylo příliš obtížné. Žáci buď odkazovali na to, že výrobek bude prošlý (zkažený), nebo správně upozorňovali, že se jedná jen o určitá balení, byť často neobratným způsobem.

	Příklad	Kód
1	Prosím aby bylo zcela jasné o jaké ^(oplatky) suseňky jde. Aby toho lidé s mezními a měli vracet jiné suseňky.	
2	Do je povinné udávat na výrobcích datum spotřeby. Abychom výrobek nekoupili/neružili po datumu spotřeby.	
3	Prosím oplatky, co byly vyrobeny jinak (a tudíž mají jiný datum minimální trvanlivosti už asi nikdy neobsahují x nebo jsou uvedeny na obale.	
4	DATA minimální trvanlivosti zřejmě nepřesují které přesně oplatky mají na mysli.	
5	Prosím mohou být to držive / pořadí vyrobené oplatky, ale by jsou nerůzné.	
6	Aby lidé věděli, zda mají ty oplatky, ve kterých se mohou asi nikdy vydat. Je to jakési značení	

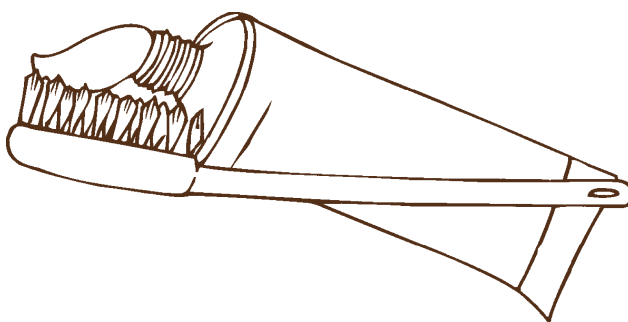
	Příklad	Kód
7	<p>Je to asi chybět, protože se píše maximálně do...</p>	
8	<p>aby se vědělo, které přání byly to jsou</p>	
9	<p>alychom máti, uží z mi sto do kdy ji můžeme spolupracovat, jako s ní je také sporné.</p>	
10	<p>aby podle spíše kloujcl aplatel se ^{upozornění} z týka.</p>	
11	<p>aby se do spolupracoval, dříve, než budou (obdobně) a aby se lidem naučilo správně (to) předlého výřebku.</p>	

ČIŠTĚNÍ ZUBŮ

Budou naše zuby tím čistější, čím déle a usilovněji si je budeme čistit?

Odpověď britských vědců zní ne. Vyzkoušeli nesčetné množství technik a nakonec přišli na ideální způsob, jak si čistit zuby. K nejlepšímu výsledku vede dvouminutové čištění, aniž bychom při tom na zuby příliš tlačili. Tlačíme-li příliš, poškodíme si zubní sklovinu a dásně a stejně neodstraníme všechny zbytky jídla ani zubní plak.

Bente Hansenová, odbornice na čištění zubů, radí, abychom kartáček na zuby drželi stejně, jako držíme pero. „Zuby si čistěte postupně od jednoho kraje k druhému,“ říká. „Nezapomeňte ani na jazyk! Na něm se totiž může usazovat plno bakterií, které mohou být příčinou zápachu z úst.“

Svým rozsahem i obsahem poměrně nenáročný text. V testu musí být zařazeny i jednoduché úlohy a toto je jedna z nich. Článek by žáky mohl zaujmout zejména vzhledem k tomu, že se dozvedí, že nejdůležitější není délka čištění, a také proto, že problém s čištěním zubům řeší mnozí, i když si to třeba nechtějí připustit.

„Čištění zubů“ je článek z jednoho norského časopisu.

Přečti si tento článek a odpověz na následující otázky.

Otázka 5: ČIŠTĚNÍ ZUBŮ

O čem je tento článek?

- A O tom, jak si nejlépe čistit zuby.
- B O tom, jaký kartáček je na čištění nejlepší.
- C O tom, jak je důležité mít dobré zuby.
- D O tom, jak si různí lidé čistí zuby.

Žáci jsou zvyklí na otázky, ve kterých jsou dotazováni na hlavní myšlenku textu. To, co je však poněkud neobvyklé, je formát otázky. Jedná se o úlohu s výběrem odpovědi. Když jsou žáci dotazováni na hlavní myšlenku textu, obvykle se od nich požaduje, aby svou odpověď formulovali sami. Většina dotazovaných učitelů by vlastní formulaci dala přednost. Z hlediska motivace není tato úloha příliš zajímavá. Je velmi lehká, zaznamenala téměř 100% úspěšnost.

ČIŠTĚNÍ ZUBŮ HODNOCENÍ OTÁZKY 5

ZÁMĚR OTÁZKY:

Zpracování informací: celkové porozumění

Určit hlavní myšlenky v krátkém popisném textu

Úplná odpověď

Kód 1: A O tom, jak si nejlépe čistit zuby.

Nevyhovující odpověď

Kód 0: jiné odpovědi

Kód 9: nezodpovězeno

Otázka 6: ČIŠTĚNÍ ZUBŮ

Co doporučují britští vědci?

- A Abychom si čistili zuby co nejčastěji.
- B Abychom se nesnažili čistit si jazyk.
- C Abychom na zuby při čištění příliš netlačili.
- D Abychom si jazyk čistili častěji než zuby.

Tato otázka je přece jen zajímavější než ta předchozí. Nalezení informace v textu je spojeno s praktickým využitím v každodenním životě. Úloha je poměrně jednoduchá a nalezení odpovídajícího vyjádření v krátkém textu žákům nečinilo potíže, 98 % žáků zvolilo správnou odpověď. Pro učitele bylo opět nezvyklé použít v takovémto typu otázky úlohu s výběrem odpovědi.

ČIŠTĚNÍ ZUBŮ HODNOCENÍ OTÁZKY 6

ZÁMĚR OTÁZKY:

Získávání informací: nalezení informací

Najít odpovídající vyjádření v krátkém popisném textu

Úplná odpověď

Kód 1: C Abychom na zuby při čištění příliš netlačili.

Nevyhovující odpověď

Kód 0: jiné odpovědi

Kód 9: nezodpovězeno

Otázka 7: ČIŠTĚNÍ ZUBŮ

Proč bychom si podle Bente Hansenové měli čistit jazyk?

.....
.....

Jde o jednoduché vyhledání informace v textu. S podobnými úlohami se žáci setkávají běžně. Pro některé žáky by mohla být úloha zajímavá novou informací ohledně čištění jazyka, která může někomu pomoci vyřešit jeho problém.

Otevřená otázka s tvorbou vlastní odpovědi dává prostor pro další využití. Úloha je aktuální, ze života, mohla by sloužit jako motivace pro patnáctileté k přemýšlení o zdravém životním stylu.

ČIŠTĚNÍ ZUBŮ HODNOCENÍ OTÁZKY 7

ZÁMĚR OTÁZKY:

Získávání informací: nalezení informací

Vyhledat informace v krátkém popisném textu

Úplná odpověď

Kód 1: Poukazuje buď na bakterie, NEBO na odstranění zápachu z úst, NEBO na oboje. Žák může odpovědět vlastními slovy nebo přímo citovat z textu.

- Abychom se zbavili bakterií.
- Na jazyku se mohou vyskytovat bakterie.
- Bakterie.
- Abychom se zbavili zápachu z úst.
- Zápach z úst.
- Abychom odstranili bakterie a zabránili tak zápachu z úst. [oboje]
- Na jazyku se totiž může vyskytovat mnoho bakterií, které mohou způsobit zápach z úst. [oboje]
- Bakterie mohou vyvolat zápach z úst.

Nevyhovující odpověď

Kód 0: Uvádí nedostatečnou nebo vágní odpověď.

Ukazuje nepřesné porozumění materiálu nebo uvádí nepřijatelnou či nevhodnou odpověď.

- Měli bychom ho čistit stejně, jako držíme pero.
- Při čištění moc netlačte.
- Abychom nezapomněli.
- Abychom odstranili zbytky jídla.
- Abychom odstranili zubní plak.

Kód 9: nezodpovězeno

MEZINÁRODNÍ PŘÍKLADY otázka 7

Úloha byla pro vyhodnocování poměrně jednoduchá, hodnotitelé měli problém pouze s příkladem 4, kde navrhovali místo kódu 1 kód 0. Jak je uvedeno v komentáři, slovo „vyčistit“ je považováno za zobecnění „zbavit se bakterií“, proto přidělíme kód 1.

ČIŠTĚNÍ ZUBŮ

Proč bychom si podle Bente Hansenové měli čistit jazyk?

	Příklad	Komentář	Kód
1	Jinak budeš mít pořád bakterie.		1
2	Abychom si vyčistili zuby.		0
3	Abychom zabránili zápachu z úst.		1
4	Ten také potřebuje vyčistit.	Vyčištění je zobecněním „zbavení se bakterií“.	1
5	Abychom si vyčistili jazyk a zabránili tak zápachu z úst.		1
6	Abychom si čistili jazyk.	Opakuje zadání.	0

ČESKÉ PŘÍKLADY otázka 7

Čeští žáci na tuto otázku odpovídali bez problému, jednoznačně, téměř všichni žáci poskytli správnou odpověď, vyhodnocování odpovědí bylo jednoduché. Odpovědi se od sebe příliš nelišily, žáci buď říkali, že se tam usazuje nejvíce bakterií, nebo odkazovali na zápach z úst. Do výběru příkladů jsme zařadili několik úsměvných odpovědí.

	Příklad	Kód
1	Proč se na něm usazuje nejvíce bakterií	
2	Proč se na jazyku usazují mnohá bakterií, které mohou být příčinou zápachu z úst. Kubo přečti rychle, aby mu srušilo z pusy.	
3	Proč se tam usazují bakterie a kvůli tomu nám může pohnat z úst.	
4		
5	aby jsme zjistili jak se na jazyku má	
6	Proč se na něm usazují bakterie a jak se jim velkým zápachem z úst	
7	Aby nám nepachalo z úst, když si povídáme s přáteli, nebo se řekem v práci atd.	
8	Proč se na jazyku usazují bakterie a proč to trochu smrdí z úst	
9	Aby nám nesmrdělo s přáteli a aby se nám spíše usazují méně bakterií a méně dot.	

Otázka 8: ČIŠTĚNÍ ZUBŮ

Proč je v textu zmínka o peru?

- A Abychom lépe pochopili, jak držet kartáček.
- B Protože jak s perem, tak i s kartáčkem postupujeme od kraje.
- C Aby bylo jasné, že se zuby dají čistit mnoha způsoby.
- D Protože bychom měli čištění zubů věnovat takovou pozornost jako psaní.

S podobným typem úloh se žáci nesetkávají příliš často. Žák musí pochopit, proč je použito přirovnání. Rozpoznat analogii je spíše neobvyklé, avšak znalosti a dovednosti k vyřešení daného typu úkolu by žáci měli v průběhu školní docházky získat. Učitelé poukazovali na to, že úloha je poměrně jednoduchá a vzhledem k nabízeným distraktorům, které by pro starší žáky mohly být spíše zdrojem zábavy než podnětem k zamyšlení, je považují za vhodnější pro mladší žáky. Přibližně 80 % žáků vybralo správně odpověď A, snad trochu překvapivě 12 % žáků zvolilo nesprávně odpověď B.

ČIŠTĚNÍ ZUBŮ HODNOCENÍ OTÁZKY 8

ZÁMĚR OTÁZKY:

Zhodnocení: posouzení formy textu

Rozpoznat analogii v krátkém popisném textu

Úplná odpověď

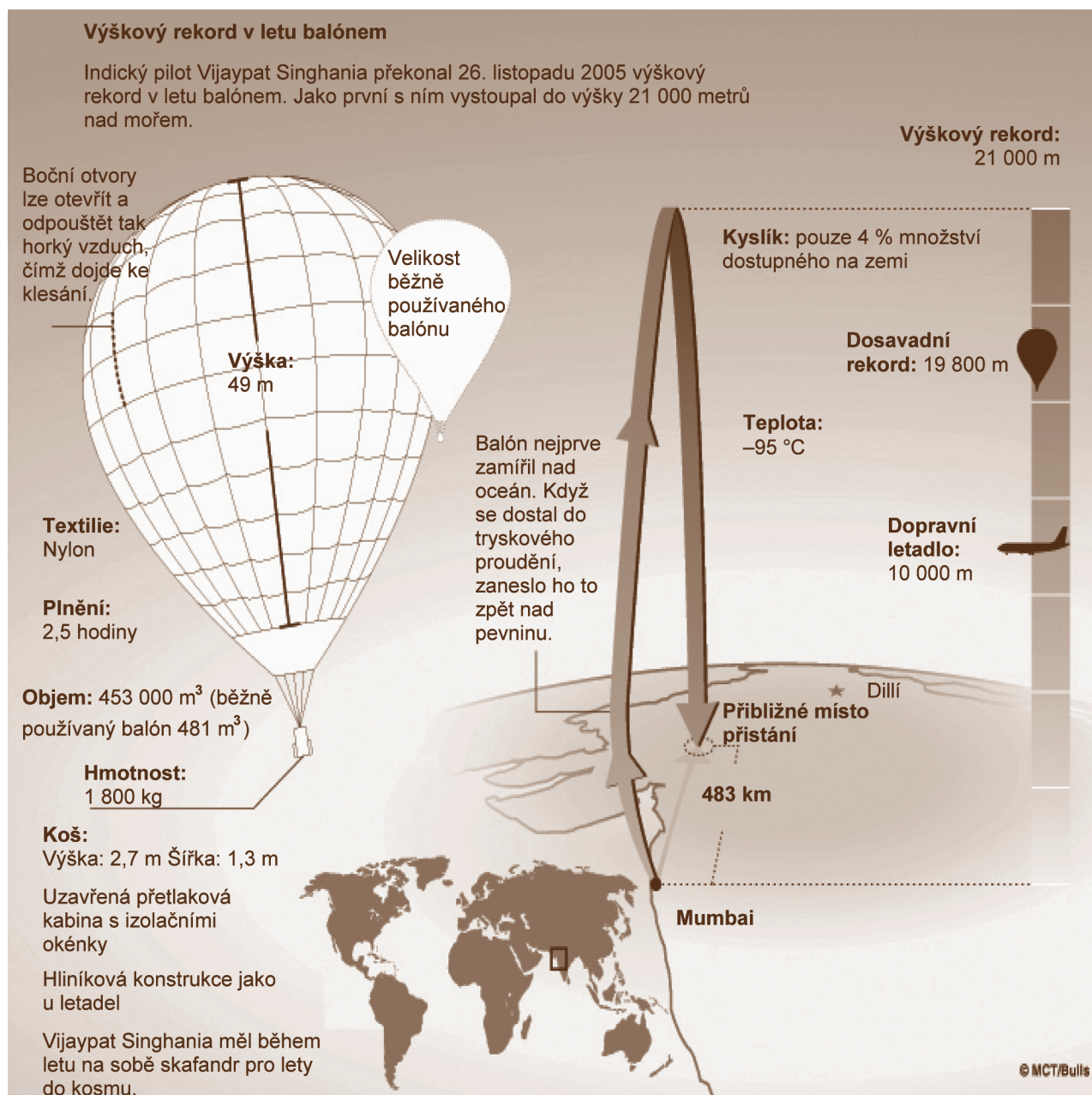
Kód 1: A Abychom lépe pochopili, jak držet kartáček.

Nevyhovující odpověď

Kód 0 jiné odpovědi

Kód 9: nezodpovězeno

BALÓN

Svým rozsahem je úvodní stimul věku žáků přiměřený, avšak jeho struktura může být pro některé z nich obtížná. Propojení textu, obrázků, mapy a dalších grafických prvků je však dnes velmi časté a žáci se s tím budou běžně setkávat. Pokud se žáci s takovýmto typem textu setkají ve škole, bývá to spíše v jiných předmětech než v hodinách českého jazyka. Ve školní výuce převažují souvislé texty, podobné úlohy by určitě pomohly zatraktivnit školní výuku, musely by však být přehledněji uspořádány. Pro žáky by text mohl být zajímavý, protože se v něm píše o rekordu, tedy o něčem, co je „nej“, což bývá u patnáctiletých žáků populární. Je třeba přihlédnout k tomu, že se v textu vyskytují technické parametry, které asi zaujmou spíše chlapce než děvčata.

Přečti si text „Balón“ na předcházející straně a odpověz na následující otázky.

Otázka 9: BALÓN

Vijaypat Singhania využil technologie, se kterými se setkáváme u jiných dvou dopravních prostředků. Které dopravní prostředky to jsou?

1.
2.

Úloha sama o sobě není obtížná, problémy působila spíše značná nepřehlednost obrázku. Dalším problémem může být otázka, která je položena poměrně komplikovaně. Rovněž představa kosmické lodě coby dopravního prostředku se zdála mnohým neobvyklá nebo nepravděpodobná.

BALÓN HODNOCENÍ OTÁZKY 9

ZÁMĚR OTÁZKY:

Získávání informací: nalezení informací

Vyhledat dvě informace, které jsou výslovně uvedeny v popisku obrázku

Úplná odpověď

Kód 2: Uvádí JAK letadla, TAK kosmické lodě (v libovolném pořadí). [Obě odpovědi mohou být uvedeny v jednom řádku.]

- 1. Letadlo
2. Kosmická loď
- 1. Letadla
2. Vesmírné lodě
- 1. Letecká doprava
2. Lety do vesmíru
- 1. Letadla
2. Kosmické rakety
- 1. Trysková letadla
2. Rakety

Částečná odpověď

Kód 1: Uvádí BUĎ POUZE letadla, NEBO POUZE kosmické lodě.

- Kosmické lodě
- Lety do vesmíru
- Kosmické rakety
- Rakety
- Letoun

- Letadla
- Letecká doprava
- Trysková letadla

Nevyhovující odpověď

Kód 0: Uvádí nedostatečnou nebo vágní odpověď.

- Vzducholodě
Ukazuje nepřesné porozumění materiálu nebo uvádí nepřijatelnou či nevhodnou odpověď.
- Skafandr pro kosmické lety. [Nejde o dopravní prostředek.]
- Dopravní letadla [Text neumožňuje takovouto specifikaci – odkaz na dopravní letadlo je vzhledem k otázce nevhodný]

Kód 9: nezodpovězeno

MEZINÁRODNÍ PŘÍKLADY otázka 9

Největším problémem pro hodnotitele bylo posoudit, zda odpovědi žáků, které obsahovaly výraz kosmické (vesmírné) lety, je možné posoudit jako dopravní prostředek či nikoliv. Rovněž spojení „dopravní letadla“ nemohlo být považováno za správnou odpověď, protože zde již jde o konkrétní druh letadla v rámci letecké dopravy. Také je pravděpodobné, že žák se chybně orientoval na pravou část obrázku, kde je obrázek dopravního letadla s popisem maximální výšky letu. Za správné mohly být považovány pouze výrazy jako letadlo, letadla nebo letecká doprava. Tomu odpovídaly i chyby při vyhodnocování, kdy největší problémy činily hodnotitelům příklady č. 5, 9 a 10, v menší míře pak příklady 7 a 8.

BALÓN

Vijaypat Singhania využil technologie, se kterými se setkáváme u jiných dvou dopravních prostředků. Které dopravní prostředky to jsou?

	Příklad	Komentář	Kód
1	1. Letadla 2. Kosmické rakety		2
2	1. Letadlo/kosmická loď 2. [Odpověď 2: nezodpovězeno]	Dvě správné odpovědi v jednom řádku.	2
3	1. Letadlo 2. Letecká doprava	Letadlo = Letecká doprava.	1

	Příklad	Komentář	Kód
4	1. Nylon 2. Tryskové proudění		0
5	1. Letecká přeprava 2. Vesmírné lety	Srovnejte s příkladem 3 kódu 2 v pokynech pro hodnocení.	2
6	1. Auta 2. Vlaky	Nepřijatelné.	0
7	1. Letadlo. 2. Prostředky, které letí do vesmíru.	1. Správně. 2. Správně.	2
8	1. 747. 2. [Odpověď 2: nezodpovězeno]	Text neumožňuje takovouto specifikaci.	0
9	1. Dopravní letadla. 2. Skafandr pro kosmické lety.	1. Odkaz na dopravní letadla je vzhledem k otázce nevhodný. 2. Nejde o dopravní prostředek.	0
10	1. Hliníková konstrukce jako u letadel. 2. Vesmírné lodě.	1. Uvádí technologii „hliníková konstrukce“ u dopravního prostředku „letadlo“. 2. Správně.	2
11	1. Hliníková konstrukce. 2. [Odpověď 2: nezodpovězeno]	Nezmiňuje dopravní prostředek. Srovnejte s výše uvedeným příkladem č. 10.	0

ČESKÉ PŘÍKLADY otázka 9

Najít jeden dopravní prostředek nebylo celkem obtížné, žáci obvykle jmenovali letadlo, avšak s nalezením druhého dopravního prostředku měli problémy. Někteří z nich jmenovali balón, součásti balónu, jako např. koš, dále odkazovali na všechny možné dopravní prostředky, které jim přišly na mysl, vzducholodí počínaje a ponorkou konče. To se také odrazilo v úspěšnosti žáků, kdy kód 2 získalo 47 % žáků a kód 1 42 % žáků.

	Příklad	Kód
1	1. letadlo 2. raketoplán (skafandr)	

	Příklad	Kód
2	1. dopravní letadlo 2. vodního loď	
3	1. dopravní letadlo 2. raketa	
4	1. letadlo, blížící se konstrukce (ne jako u letadla) 2. ponorka	
5	1. vesmírná raketa 2. vodní loď	
6	1. vzdušný balón 2. letadlo	
7	1. letadla 2. šafanda	
8	1. LETADLO 2. HELIKOPTÉRA	
9	1. letadlo 2. podob	
10	1. vzdušný 2. letadla	
11	1. letadlem 2. kó	

	Příklad	Kód
12	1. <i>bod</i> 2. <i>člen</i>	
13	1. <i>První lokomotiva</i> 2.	

Otázka 10: BALÓN

Proč se v textu objevuje obrázek dopravního letadla?

.....

Pracovat s obrázky je pro žáky atraktivnější než pracovat pouze s textem. Stále více se v běžném životě začínají místo textu objevovat ikony, takže žáci by si měli postupně zvykat s nimi pracovat. Pro žáky by mohla být představa, že balón letí výše než letadlo, zajímavá. Různé typy zvláštností a rekordů bývají pro žáky přitažlivé.

BALÓN HODNOCENÍ OTÁZKY 10

ZÁMĚR OTÁZKY:

Zhodnocení: posouzení obsahu textu

Pochopit význam obrázku na základě jeho popisků

Úplná odpověď

Kód 1: Odkazuje přímo nebo nepřímo na nadmořskou výšku. Může porovnat dopravní letadlo a balón.

- Aby bylo vidět, jak vysoko se balón dostal.
- Aby se zdůraznilo, že balón vylétl skutečně velmi vysoko.
- Aby bylo vidět, jak byl ten rekord úžasný. Vylétl výš než dopravní letadla!
- Aby tam byl nějaký bod, podle kterého lze srovnat nadmořskou výšku.
- Aby bylo vidět, jak byl ten rekord úžasný. [minimální odpověď]

Nevyhovující odpověď

Kód 0: Uvádí nedostatečnou nebo vágní odpověď.

- Pro srovnání

Ukazuje nepřesné porozumění materiálu nebo uvádí nepřijatelnou či nevhodnou odpověď.

- Aby ukázali, že balóny i dopravní letadla létají.
- Aby to vypadalo hezky.

Kód 9: nezodpovězeno

MEZINÁRODNÍ PŘÍKLADY otázka 10

S vyhodnocováním této odpovědi neměli hodnotitelé velké potíže. Trochu váhali u příkladů 6 a 7, kde zvažovali, zda jsou odpovědi vágní či nikoliv.

BALÓN

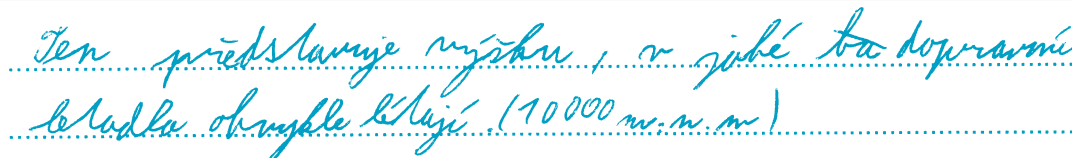

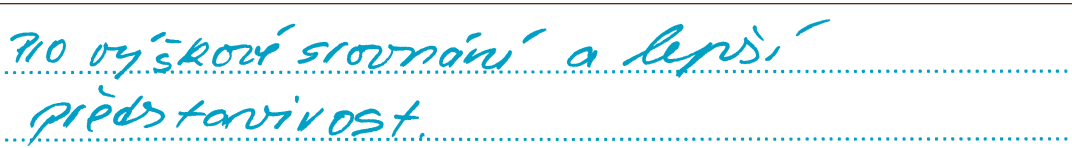
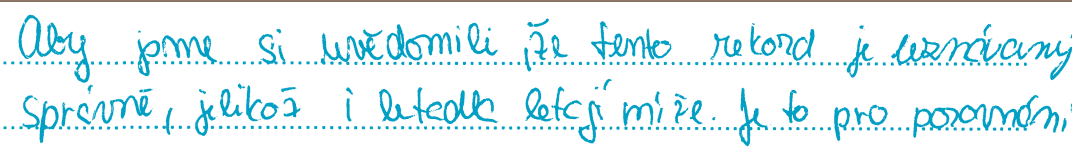
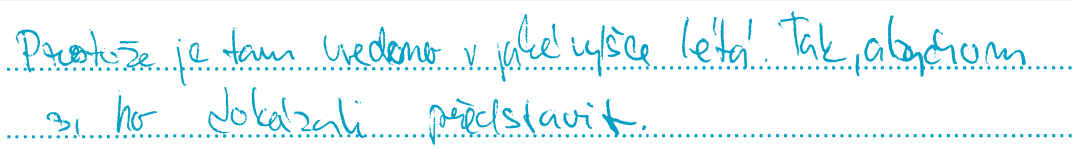
Proč se v textu objevuje obrázek dopravního letadla?

	Příklad	Komentář	Kód
1	Protože dopravní letadlo má motor a balón ne.	Nevhodné.	0
2	Aby ukázali, že jejich velikost se liší.	Porovnává balóny a dopravní letadla, ale srovnání se nevztahuje k nadmořské výšce.	0
3	Aby ukázali rozdíl mezi dosavadním a novým rekordem.	Nepřesné.	0
4	Mnoho lidí letělo dopravním letadlem. Díky obrázku si tito lidé možná uvědomí hodnotu rekordu.	„Rekord“ je nepřímým odkazem na nadmořskou výšku. Srovnajte s příkladem 5 kódu 1 v pokynech pro hodnocení.	1
5	Aby vám ukázali, jak vypadá dopravní letadlo.		0
6	Aby ukázali, jak spolu souvisejí balóny a dopravní letadla.	Příliš vágní. Neodkazuje na nadmořskou výšku.	0
7	Aby bylo vidět, jak vysoko se to dostalo.	Lze dovodit, že „to“ odkazuje na balón.	1

ČESKÉ PŘÍKLADY otázka 10

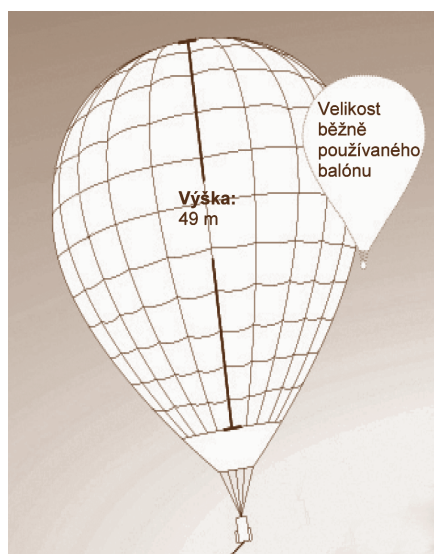
Učitelé poukazovali na to, že tato otázka je příliš jednoduchá, avšak řada žáků otázku nepochopila a někteří odkazovali pouze na letadla s vysvětlením, že obrázek tam je proto, abychom viděli, jak vysoko obvykle létají letadla. Úspěšnost žáků se u této otázky blížila k 60 procentům.

Formulace otázky svádí k nejjednodušší možné odpovědi: „pro srovnání“, „pro přirovnání k balónu“, ty však byly podle pokynů nedostačující. Hodnotitelé proto navrhovali změnit formulaci otázky, např. přidat pokyn „svou odpověď zdůvodni“ a nebo změnit formát otevřené otázky s tvorbou vlastní odpovědi na otázku s výběrem odpovědi. Dále navrhovali, že by bylo možné přistoupit k víceúrovňovému hodnocení, kdy pouze za odpověď „pro srovnání“ by žáci byli hodnoceni kódem 1 a za odpovědi, které by odkazovaly ještě na nadmořskou výšku, kódem 2. Tento návrh je však diskutabilní, protože by žáci mohli porovnávat např. velikost letadla a balónu, jako tomu je v mezinárodním příkladu č. 2.

	Příklad	Kód
1		
2		
3		
4		
5		
6		

	Příklad	Kód
7	aby bylo mož vidět, kam se dostávají běžné letadla a o kolik byla tato výška pokročila.	
8	proč se porovnává len balon.	
9	Pravděpodobně proto, aby lidem co to ikou bylo ihned jasné jak vysoko byl.	
10	Pro názornou ukázkou toho kam až balon vystoupal. Letadla létají „jen“ ve výšce 10.000 m. Balon vylétl až do výšky 21.000 m.	
11	aby si člověk mohl uvědomit jak Singapur létá vysoko. pro srovnání	
12	aby nám vidíte jak je vidět	
13	aby jsme zjistili jak je velký co obsahuje:	

Otázka 11: BALÓN

Proč jsou na obrázku nakresleny dva balóny?

- A Srovnávají velikost Singhaniova balónu před a po naplnění.
- B Srovnávají velikost Singhaniova balónu s velikostí jiných balónů.
- C Ukazují, že Singhaniův balón vypadá ze země malý.
- D Ukazují, že se Singhaniův balón málem srazil s jiným balónem.

Typově je tato úloha podobná té předchozí, opět využívá grafických prvků, které žák musí porovnat, rozvíjí schopnost úsudku. Na rozdíl od předchozí otázky je použita otázka s výběrem odpovědi, avšak některé distraktory lze poměrně snadno vyloučit, zde by naopak možná byla vhodnější otázka s tvorbou vlastní odpovědi. K její formulaci by se však muselo přistoupit opatrně, aby opět nevybízela k lakonické odpovědi „pro srovnání“, tak jak tomu bylo v předchozí otázce. Úkol sám sobě není příliš zajímavý, zajímavé je spíše samotné porovnání obou velikostí. Odpověď B správně zvolilo 93 % žáků, distraktorem A se nechalo zlákat 5 % žáků.

BALÓN HODNOCENÍ OTÁZKY 11

ZÁMĚR OTÁZKY:

Zhodnocení: posouzení obsahu textu

Porozumět významu ilustrace, která je stimulem úlohy, za pomoci popisek k této ilustraci

Úplná odpověď

Kód 1: B Srovnávají velikost Singhaniova balónu s velikostí jiných balónů.

Nevyhovující odpověď

Kód 0: jiné odpovědi

Kód 9: nezodpovězeno

Otázka 12: BALÓN

Jaká je hlavní myšlenka tohoto textu?

- A Singhanian byl během svého letu balónem v nebezpečí.
- B Singhanian vytvořil nový světový rekord.
- C Singhanian letěl nad mořem i nad pevninou.
- D Singhanianův balón byl obrovský.

Úkol požadující vyhledat hlavní myšlenku textu není pro žáky příliš motivující, setkávají se s ním hojně ve školní praxi. Pro žáky to byl jednoduchý úkol, možná by byla opět vhodnější otázka s tvorbou vlastní odpovědi, protože zvolené distraktory byly příliš jednoduché a žák je snadno vyloučil. Spíše výjimečně se někteří nechali zlákat distraktorem A, jinak správně volili odpověď B.

BALÓN

HODNOCENÍ OTÁZKY 12

ZÁMĚR OTÁZKY:

Zpracování informací: celkové porozumění

Pochopit hlavní myšlenku popisku obrázku

Úplná odpověď

Kód 1: B Singhanian vytvořil nový světový rekord.

Nevyhovující odpověď

Kód 0: jiné odpovědi

Kód 9: nezodpovězeno

DÁRCOVSTVÍ KRVE

Bez dárcovství krve se neobejdeme.

Neexistuje nic, co by mohlo lidskou krev plně nahradit. Proto je dárcovství krve nezastupitelné a nepostradatelné pro záchranu lidských životů.

Ve Francii potřebuje krevní transfuzi každý rok 500 000 pacientů.

Nástroje k odběru krve jsou sterilní a jsou na jedno použití (injekční stříkačky, hadičky a krevní vaky).

Darování krve není nebezpečné.

Dárcovství krve:

Nejznámější způsob darování krve trvá 45 minut až 1 hodinu.

Kromě vlastního odběru 450 ml krve do speciálního krevního vaku se odebírají ještě malé vzorky krve, které slouží k jejímu testování a kontrole.

- Muž může darovat krev pětkrát za rok, žena třikrát.
- Darovat krev může každý ve věku od 18 do 65 let.

Mezi jednotlivými odběry krve musí uplynout osm týdnů.

Strukturovaný text s mnoha informacemi, který slouží jako náborový leták. Pro patnáctileté žáky velmi aktuální, zajímavé téma, řada mladých chce pomáhat. Téma je z reálného života, žáci sami sice ještě krev darovat nemohou, možná však mají ve svém okolí někoho, kdo krev daruje, nebo by je tyto informace mohly zaujmout jako budoucí dárce.

Text „Dárcovství krve“ na předchozí straně je z francouzské webové stránky. Přečti si tento text a odpověz podle něj na následující otázky.

Otázka 13: DÁRCOVSTVÍ KRVE

Co je hlavním cílem textu „Dárcovství krve“?

- A Přesvědčit lidi, aby darovali krev.
- B Popsat nebezpečí spojená s darováním krve.
- C Vysvětlit, kde je možné darovat krev.
- D Ukázat, že mnoho lidí pravidelně daruje krev.

Otázky zaměřené na celkové porozumění jsou žákům pokládány poměrně často, s touto konkrétní otázkou se žáci vypořádali velmi dobře. Vzhledem k tomu, že úloha byla pro žáky velmi jednoduchá, bylo by možná lepší změnit otázku s výběrem odpovědi na otevřenou otázku s tvorbou vlastní odpovědi a změnit její formulaci, např. „Za jakým účelem byl text napsán?“ Odpověď A správně zvolilo 80 % žáků, distraktorem D se nechalo zmást 12 %.

DÁRCOVSTVÍ KRVE HODNOCENÍ OTÁZKY 13

ZÁMĚR OTÁZKY:

Zpracování informací: celkové porozumění
Pochopit hlavní funkci sdělení

Úplná odpověď

Kód 1: A Přesvědčit lidi, aby darovali krev.

Nevyhovující odpověď

Kód 0: jiné odpovědi

Kód 9: nezodpovězeno

Otázka 14: DÁRCOVSTVÍ KRVE

Osmnáctiletá žena, která během posledních dvanácti měsíců darovala krev už dvakrát, chce znovu darovat krev. Jakou podmínku musí podle textu „Dárcovství krve“ splňovat?

.....
.....

Na první pohled by se zdálo, že jde pouze o vyhledání jednoduché informace. Žák však musí pospojovat několik informací a vyvodit závěr. Otázka je poněkud delší, než na jaké jsou žáci zvyklí, ale je jasně a srozumitelně formulována. S takovým typem úlohy se žáci setkají i v běžném životě, kdy je třeba si uvědomit platnost některých podmínek.

DÁRCOVSTVÍ KRVE

HODNOCENÍ OTÁZKY 14

ZÁMĚR OTÁZKY:

Zpracování informací: interpretace

Nalezení souvislostí v krátkém textu a vytvoření závěru

Úplná odpověď

Kód 1: Uvědomuje si, že musí uběhnout dostatečně dlouhá doba od jejího posledního darování krve.

- Záleží na tom, jestli už od jejího posledního darování uplynulo osm týdnů nebo ne.
- Pokud uplynulo dost času, tak může, jinak ne.

Nevyhovující odpověď

Kód 0: Uvádí nedostatečnou nebo vágní odpověď.

- Čas

Ukazuje nepřesné porozumění materiálu nebo uvádí nepřijatelnou či nevhodnou odpověď.

- Pokud na to má věk, může.
- Jestli tento rok nedarovala krev příliš často, tak může.

Kód 9: nezodpovězeno

MEZINÁRODNÍ PŘÍKLADY otázka 14

S vyhodnocováním těchto příkladů neměli hodnotitelé žádný problém.

DÁRCOVSTVÍ KRVE

Osmnáctiletá žena, která během posledních dvanácti měsíců darovala krev už dvakrát, chce znovu darovat krev. Jakou podmínku musí podle textu „Dárcovství krve“ splňovat?

	Příklad	Komentář	Kód
1	Žena může darovat krev třikrát za rok.	Nepoukazuje na dostatečně dlouhou dobu, která musí uběhnout mezi dvěma odběry krve.	0
2	Uplynutí 8 týdnů.	Minimální odpověď, ale uvádí podmínku.	1

	Příklad	Komentář	Kód
3	Je to možné, ale musí uplynout 8 týdnů a bude to naposledy.	Poukazuje na časový interval mezi dvěma odběry krve.	1
4	Ano, je potřebná 8týdenní přestávka a musíte být ve věku od 18 do 65 let, žena pouze třikrát.	Opakuje ze zadání všechny podmínky, které musí žena splnit, ale poukazuje na časový interval mezi dvěma odběry krve.	1
5	Jestli je to schopna udělat znovu.	Nevhodné.	0
6	Jestli uplynula dost dlouhá doba.	Vágní, ale dostatečné. Srovnejte s příkladem 2 kódu 1 v pokynech pro hodnocení.	1
7	Nesmí to být nebezpečné.	Nedostatečné.	0

ČESKÉ PŘÍKLADY otázka 14

Žáci poměrně často přímo citovali poslední větu textu. Někteří uvedli správnou podmínku a poskytli ještě informace navíc, např. že ženě musí být 18 let a že může darovat krev maximálně 3x za rok. V chybných odpovědích se vyskytovala varianta, kdy žák vyjmenoval podmínku ohledně věku dárce a četnosti darování, avšak zapomněl na osmítýdenní odstup. Úlohu zvládlo 83 % žáků.

	Příklad	Kód
1	Musi být mezi jednotlivými dávkami 8týdenní přestávka. A to bude její poslední darování, protože žena může pouze třikrát do roka krev darovat.	
2	MUSÍ UŽ 8 TÝDŮ 8 TÝDŮV PO POSLEDNÍM DAROVÁNÍ KRVE	
3	Ženy mohou darovat krev pouze 3x	

	Příklad	Kód
4	oplovede musí uplynout 8 týdnů od odběru ⁶	
5	3 x zrak na s mezerou 8 týdnů.	
6	Musí být starší 18-65let Mezi jednotlivými odběry krve musí uplynout 8 týdnů	
7	PO PRVNÍM ODBĚRU MUSÍ UBEHNOUT OSUM TÝDNŮ	
8	Od posledního odběru musí uplynout 8 týdnů, musí se odebrat vzorek ke kontrole, jestli náhodou nemá v sobě nějakou nemoc od pos. odběru.	
9	Poslední odběr musí být před více než 8 týdny.	
10	musí splňovat všechny podmínky splňuje všechny podmínky	
11	Musí jí být 18-65 (✓) a darovat může jen 3x do roka (✓), musí mezi odběry uplynout 6 týdnů	
12	osm osm týdnů čeká a pak může jít znovu.	

Otázka 15: DÁRCOVSTVÍ KRVE

V textu se píše: „Nástroje k odběru krve jsou sterilní a jsou na jedno použití...“
Proč text obsahuje tyto informace?

- A Aby tě uklidnil, že darování krve je bez rizika.
- B Aby zdůraznil, že se bez darování krve neobejdeme.
- C Aby vysvětlil, k čemu slouží odebraná krev.
- D Aby poskytl podrobné informace o testování a kontrole krve.

Posouzení obsahu textu je velmi důležité v praktickém životě. Distraktory jsou zde velmi jednoduché, správnou odpověď A zvolilo 90 % žáků, proto by bylo lepší zvolit otevřenou otázku s tvorbou vlastní odpovědi.

Téma je zajímavé, dalo by se motivačně využít v rámci mezipředmětových vztahů.

DÁRCOVSTVÍ KRVE HODNOCENÍ OTÁZKY 15

ZÁMĚR OTÁZKY:

Zhodnocení: posouzení obsahu textu

Odhalit, že záměrem jedné věty reklamy je o něčem přesvědčit

Úplná odpověď

Kód 1: A Aby tě uklidnil, že darování krve je bez rizika.

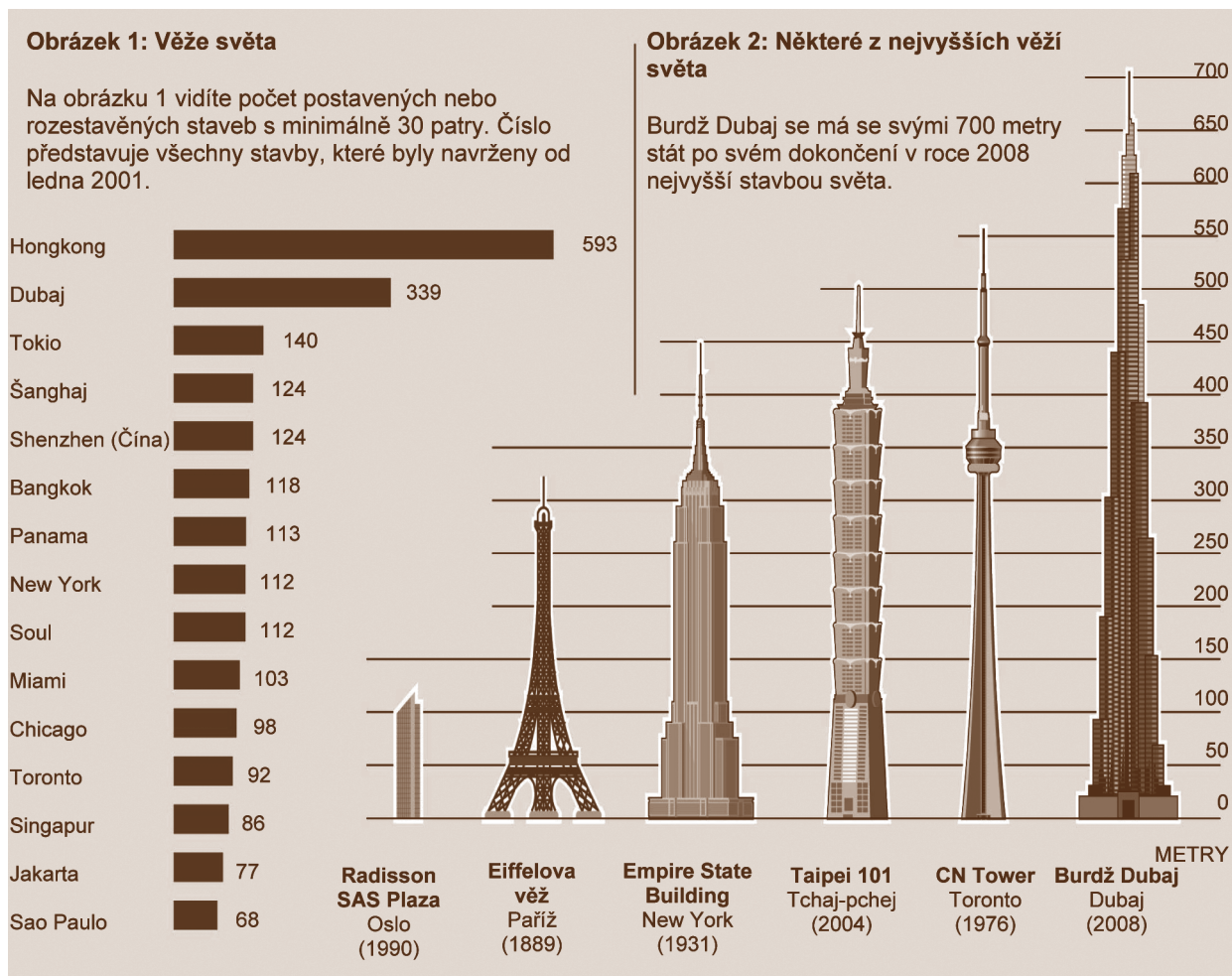
Nevyhovující odpověď

Kód 0: jiné odpovědi

Kód 9: nezodpovězeno

NEJVYŠŠÍ VĚŽE

Článek „Nejvyšší věže“, který vyšel v roce 2006, je převzat z jednoho norského časopisu.

S podobnými typy textů se žáci setkávají spíše výjimečně, kombinace dvou obrázků v jednom není příliš častá, ale grafické prvky zde jsou jasné, výstižné a snadno srozumitelné. Téma je atraktivní, žebříčky a srovnání bývají vědeckým tématem.

Přečti si článek „Nejvyšší věže“ na předchozí straně a odpověz na následující otázky.

Otázka 16: NEJVYŠŠÍ VĚŽE

Která z věží na obrázku 2 byla nejvyšší dokončenou stavbou v době, kdy článek vyšel?

.....

Úloha by neměla být pro žáky obtížná, vyžaduje však od nich pozornost a soustředění. Úloha je zajímavá, porovnává pro žáky známé i nové objekty, graf se siluetami věží budí pozornost. Úloha by se dala využít pro zpracování obdobných témat, kde by podobným způsobem mohla být využita práce s grafy, obrázky, tabulkami a texty.

NEJVYŠŠÍ VĚŽE HODNOCENÍ OTÁZKY 16

ZÁMĚR OTÁZKY:

Získávání informací: nalezení informací

Vyhledat informaci výslovně uvedenou v grafu

Úplná odpověď

Kód 1: CN Tower

Nevyhovující odpověď

Kód 0: jiné odpovědi

- Burdž Dubaj

Kód 9: nezodpovězeno

MEZINÁRODNÍ PŘÍKLADY otázka 16

Přestože se zdálo, že vyhodnotit tuto úlohu by mělo být velmi jednoduché, narazili hodnotitelé na problematické odpovědi, kdy žák odkazoval na správnou věž nepřímou. To se projevilo v příkladech 2, 4 a 5.

NEJVYŠŠÍ VĚŽE

Která z věží na obrázku 2 byla nejvyšší dokončenou stavbou v době, kdy článek vyšel?

	Příklad	Komentář	Kód
1	Taipei 101	Taipei 101 byla v r. 2006 nejmladší stavbou, nikoli nejvyšší.	0
2	Toronto	Vztahuje se k nesprávné části legendy (město, nikoli stavba).	0
3	Canadian National Tower	Plný název CN Tower.	1
4	Stavba, která je vysoká asi 550 metrů.	Nepřímo určuje správnou stavbu.	1
5	Ta torontská.	Nepřímo určuje správnou stavbu.	1

ČESKÉ PŘÍKLADY otázka 16

Správně odpovědělo 71 % žáků. Bylo vidět, že někteří váhali nebo byli nepozorní, protože nejdříve zvolili jednu věž, potom se rozhodli pro jinou a původní volbu přeškrtnli, jak je vidět v následujících příkladech.

	Příklad	Kód
1	Burjž Dubaj Hongkong	
2	Taipei (2004)	
3	Burjž Dubaj CN Tower	
4	Žádná	
5	CN Tower (Toronto)	

	Příklad	Kód
6	Taipei 101	
7	CN Tower Toronto (1976)	
8	Empire State Building	
9	Taipei Burz Dubaj	
10	Yoom	

Otázka 17: NEJVYŠŠÍ VĚŽE

Jaký druh informací můžeme vyčíst z obrázku 1?

- A Porovnání výšek různých staveb
- B Celkový počet staveb v různých městech
- C Počet staveb přesahujících určitou výšku v několika městech
- D Informace o stylu staveb v různých městech

Úloha je spojena s praktickým využitím. V budoucnosti se budou žáci setkávat s takovými grafy v tisku zcela běžně. Přestože je obrázek č. 1 abstraktnější než č. 2, mohla by být práce s ním pro žáky svým tématem zajímavá. Daný formát otázky s výběrem odpovědi je zde vhodný. Žáci se nechali zmást nejvíce distraktorem B, který zvolilo 20 % žáků, dále distraktorem A, který zvolilo 12 % žáků. Pro správnou variantu C se rozhodlo 65 % žáků.

NEJVYŠŠÍ VĚŽE HODNOCENÍ OTÁZKY 17

ZÁMĚR OTÁZKY:

Zpracování informací: celkové porozumění
Zobecnit informace uvedené v grafu

Úplná odpověď'

Kód 1: C Počet staveb přesahujících určitou výšku v několika městech

Nevyhovující odpověď

Kód 0: jiné odpovědi

Kód 9: nezodpovězeno

Otázka 18: NEJVYŠŠÍ VĚŽE

Radisson SAS Plaza v norském Oslu je vysoká pouhých 117 metrů. Proč byla zařazena do obrázku 2?

.....
.....

Úloha byla poměrně obtížná, pro žáky mohlo být nesnadné propojení informací, které se nacházely na různých místech. Museli pospojovat informace jak z úvodního textu, tak z obrázků i ze samotné otázky. Posouzení obsahu textu orientovaného na určitou skupinu čtenářů není běžným úkolem, se kterým by se žáci ve škole setkávali.

NEJVYŠŠÍ VĚŽE HODNOCENÍ OTÁZKY 18

ZÁMĚR OTÁZKY:

Zhodnocení: posouzení obsahu textu

Pochopit, že tvorba textu je ovlivňována tím, jakému čtenáři je určen

Úplná odpověď

Kód 2: Poukazuje na skutečnost, že článek je z norského časopisu nebo že čtenáři jsou pravděpodobně Norové.

- Je to z norského časopisu.
- Je to psáno pro lidi v Norsku, takže jim to umožňuje srovnání.
- Aby lidem v Norsku ukázali, že opravdu nemají moc vysoké budovy!

Částečná odpověď

Kód 1: Uvádí, že Radisson SAS Plaza je zde orientačním bodem nebo je zde pro srovnání, ale nezmiňuje se o norských čtenářích.

- Pro srovnání.
- Aby tam byl nějaký orientační bod.
- Abychom měli představu o měřítku.

Nevyhovující odpověď

Kód 0: Uvádí nedostatečnou nebo vágní odpověď.

- 117 metrů je stejně dost vysoké.
- Protože je to jedna z nejvyšších věží světa.
- Protože má 30 nebo víc pater.

- Je to nejvyšší stavba v Norsku. [*příliš vágní – nedává do souvislosti se čtenáři textu*]
- Protože je norský. [*příliš vágní – nedává do souvislosti se čtenáři textu*]

Ukazuje nepřesné porozumění materiálu nebo uvádí nepřijatelnou či nevhodnou odpověď.

- Je to jediný hotel mezi stavbami. [*to je sice pravda, ale kvůli tomu do textu zařazena nebyla*]
- Je jediná bez špičky. [*to je sice pravda, ale kvůli tomu do textu zařazena nebyla*]

Kód 9: nezodpovězeno

MEZINÁRODNÍ PŘÍKLADY otázka 18

Hodnotitelé oceňovali dvoustupňové hodnocení, které se jim zdálo dobře strukturované, ale upozorňovali na to, že by mohl nastat problém u velmi malého rozdílu mezi odpovědí typu „je z Norska“ a „je to norský časopis,“ viz příklady v pokynech pro hodnocení: „Je to z norského časopisu“ (kód 2), „Protože je norský“ (kód 0).

Hodnotitelé se dopouštěli nejvíce chyb v příkladech 4 a 7.

NEJVYŠŠÍ VĚŽE

Radisson SAS Plaza v norském Oslu je vysoká pouhých 117 metrů. Proč byla zařazena do obrázku 2?

	Příklad	Komentář	Kód
1	Radison SAS Plaza je jedna ze šesti nejvyšších věží světa.	Graf neukazuje nejvyšší věže světa, ale pouze některé z nich, viz pokyny pro hodnocení kód 0, příklad 2.	0
2	Myslím, že v časopise vyšel ještě jiný článek o SAS Plaza. Tento obrázek měl nejspíš ilustrovat tamten článek.	Nepřijatelné vysvětlení. Nedává do souvislosti čtenáře textu s obsahem daného materiálu.	0
3	Mnoho lidí mohlo SAS Plaza vidět, a proto mohou věže snadno porovnat.	Uvádí, že SAS Plaza je zde pro srovnání, ale nezmiňuje se o norských čtenářích.	1
4	Aby ukázali, že Eiffelova věž je poměrně vysoká, přestože Burdž Dubaj je mnohem vyšší.	Nepřímo uvádí, že SAS Plaza je zde pro srovnání.	1
5	Je to nejvyšší věž v Norsku, musí tam tedy být.		0

	Příklad	Komentář	Kód
6	Protože je to největší věž v tom městě.	Nedává do souvislosti se čtenáři textu. Srovnejte s příkladem 4 kódu 0 v pokynech pro hodnocení.	0
7	Aby to umožnilo místní srovnání.	Nepřímo poukazuje na souvislost s Norskem.	2
8	Aby je porovnali.	Obsahuje myšlenku srovnání, ale nezmiňuje se o norských čtenářích.	1

ČESKÉ PŘÍKLADY otázka 18

Tato otázka patřila k těm velmi obtížným. Někteří žáci ji vůbec nepochopili a domnívali se, že cílem je zdůvodnit, proč Radisson SAS Plaza je na druhém, a nikoliv na prvním obrázku, viz níže uvedené příklady 3 a 12.

Téměř 70 % žáků tuto úlohu nezvládlo, 11 % z nich se o odpověď ani nepokusilo.

	Příklad	Kód
1	<p>Protože článek vyšel v Norsku. Je to nejvyšší věž v Norsku.</p>	
2	<p>je postavena do obřadu a protože je to budova stádu ve kterém vyěl časová</p>	
3	<p>Podle ta věž už je postavena od roku 1990. A v prvním jsou navržený věže od r. 2001.</p>	
4	<p>proste je to největší v Norsku</p>	

	Příklad	Kód
5	<p>Protože patří mezi některé nejvyšší stavby. Myslím, že by také měla „signalizovat“ rozdíl výšek stavb postavených před 18. a 19. a let.</p>	
6	<p>kvůli porovnání s nejvyšší stavbou světa Burjů Dubajem</p>	
7	<p>Myslím, že je největší v Norsku a tím ji dleli porovnat s ostatními</p>	
8	<p>PROTOŽE ČLÁNEK BYL PŘEVZAT Z NORSKÉHO ČASOPISU A TAM BYLA TATO VĚŽ OTIŠTĚNA PROTO ABY NOROVÉ KTERÍ JI ZNAJÍ MĚLI VÝŠKOVÉ SROVNÁNÍ S OSTATNÍMI VĚŽEMI.</p>	
9	<p>protože v Oslu vyšší věž není, takže aby toto město bylo také nějak zastoupen</p>	
10	<p>protože ho psali známé novinářské osoby pro které mají velké vlivy.</p>	
11	<p>Abý se ukázalo že i nejmenší stavba je vysoká.</p>	
12	<p>SVEŽ RADISSON SAS PLAZA v OSLU JE ZAPRÁVĚNA DO OBR. 2, protože na obrázku 1 jsou uvedené čísla staveb až od roku 2001.</p>	

Otázka 19: NEJVYŠŠÍ VĚŽE

Představ si, že podobný článek o vysokých věžích vyjde znovu po dvaceti letech. V následující tabulce jsou uvedeny tři informace z původního článku. Rozhodni, zda je pravděpodobné, že se za dvacet let změní, a v každém řádku zakroužkuj „Ano“ nebo „Ne“.

Informace z článku	Je pravděpodobné, že se za dvacet let změní?
Města uvedená na obrázku 1	Ano / Ne
Název obrázku 2	Ano / Ne
Počty staveb uvedených na obrázku 1	Ano / Ne

Formát této otázky je pro žáky zcela neobvyklý, proto by mohl některé zaujmout, jiné však svojí neobvyklostí odradit. Otázka je formulována poměrně jasně, ale její délka je rovněž neobvyklá. Úloha je svým formátem příjemnější spíše pro hodnotitele než pro žáky. Pro některé žáky mohla být tabulka s kroužkováním odpovědí matoucí.

Navíc pro některé může být nezvyklé představit si, co bude v budoucnu, co by se stalo za určitých podmínek, posoudit určitý předpoklad.

NEJVYŠŠÍ VĚŽE HODNOCENÍ OTÁZKY 19

ZÁMĚR OTÁZKY:

Zhodnocení: posouzení obsahu textu
Rozlišit mezi strukturou a obsahem grafů

Úplná odpověď

Kód 1: Všechny tři odpovědi správně: ano, ne, ano v tomto pořadí.

Nevyhovující odpověď

Kód 0: jiné odpovědi
Kód 9: nezodpovězeno

ATHÉNSKÁ DEMOKRACIE

ČÁST A

Thúkydidés byl dějepisec a vojevůdce, který žil v pátém století př. n. l. ve starověkém Řecku. Narodil se v Athénách. Za peloponéské války mezi Athénami a Spartou (431–404 př. n. l.) velel loďstvu, jehož úkolem bylo chránit město Amfipolis v Thrákii. Do města se mu však nepodařilo dorazit včas. To padlo do rukou spartského generála Brasida, za což byl Thúkydidés poslán na dvacet let do vyhnanství. Této příležitosti využil k získání podrobných informací od obou válčících stran a ke shromáždění podkladů pro své dílo *Dějiny peloponéské války*.

Thúkydidés je považován za jednoho z nejvýznamnějších dějepisců antiky. V jeho výkladu dějin hrají hlavní roli přirozené příčiny a chování každého jednotlivce, nikoliv osud či zásah bohů. Jeho dílo není pouhým poutavým vyprávěním, ale snaží se zjistit, co stálo za jednáním zúčastněných osob. Thúkydidés přisuzoval osobnostem takový význam, že do svého díla občas zařadil jejich fiktivní promluvy, které mu pomáhaly vysvětlit jednání historických osobností.

ČÁST B

Thúkydidés připisuje athénskému státníku Periklovi (páté století př. n. l.) následující promluvu, pronesenou na počest vojáků, kteří padli v prvním roce peloponéské války.

Naše státní zřízení nenapodobuje zákony sousedních států; spíše my jsme příkladem pro ostatní, než abychom druhé napodobovali. Našemu zřízení se říká demokracie, jeho správa je věcí většiny, nikoliv menšiny. Naše zákony zajišťují všem stejná práva, když jde o soukromé záležitosti, pokud však jde o veřejný zájem, jsou oceňovány více zásluhy než společenské postavení.

Veřejný úřad může zastávat kdokoliv bez ohledu na své společenské postavení (...). Tak jako se nevměšujeme do soukromých záležitostí, neporušujeme ani zákony, pokud jde o věci veřejné. Posloucháme ty, které jsme si zvolili, a sami se řídíme zákony, zvláště těmi, které chrání před útiskem, a dokonce i zákony nepsanými, jejichž porušení přináší všeobecné opovržení.

Nadto vynakládáme značné prostředky k potěše ducha. Hry a slavnosti pořádané po celý rok a naše vkusně zařízené příbytky jsou každodenním zdrojem radosti, která pomáhá zahánět jakékoliv starosti; mnozí obyvatelé města přivázejí do Athén výrobky z celého světa, aby plody jiných zemí Athéňanům též zdomácněly.

Thúkydidés, Dějiny peloponéské války (text upraven)

S takovými texty se žáci setkávají spíše výjimečně, text je poměrně odborný a složitý. Zejména jeho druhá část je svým stylem i obsahem dosti náročná. Podobné typy textů jsou pro žáky zpravidla nezajímavé, připomínají školní výklad.

Přečti si text „Athénská demokracie“ na předchozí straně a odpověz na následující otázky.

Otázka 20: ATHÉNSKÁ DEMOKRACIE

Proč byl Thúkydidés poslán do vyhnanství?

- A Nedokázal zajistit Athéňanům vítězství ve městě Amfipolis.
- B Ujal se velení loďstva ve městě Amfipolis.
- C Získal informace od obou válčících stran.
- D Zběhl od Athéňanů a začal bojovat po boku Sparťanů.

Formát otázky je vhodný a přiměřený. S otázkami zaměřenými na vyhledávání informací se žáci setkávají ve školní výuce zcela běžně. 70 % žáků vybralo správně odpověď A, 18 % žáků se nechalo zmást distraktorem B.

ATHÉNSKÁ DEMOKRACIE HODNOCENÍ OTÁZKY 20

ZÁMĚR OTÁZKY:

Získávání informací: nalezení informací

Vyhledat informaci přímo vyjádřenou v hutném textu

Úplná odpověď

Kód 1: A Nedokázal zajistit Athéňanům vítězství ve městě Amfipolis.

Nevyhovující odpověď

Kód 0: jiné odpovědi

Kód 9: nezodpovězeno

Otázka 21: ATHÉNSKÁ DEMOKRACIE

Jedním z cílů promluvy uvedené v části B bylo „uctít vojáky, kteří padli v prvním roce peloponéské války“.

Co bylo DALŠÍM cílem této promluvy?

.....
.....

Otázka je sice zaměřena na celkové porozumění textu, s nímž se žáci běžně ve škole setkávají, avšak zde musejí pracovat s velmi obtížným textem a navíc zformulovat svoji vlastní odpověď. To, že se mluví o demokracii, žáci pochopili, ale přesně popsat, co bylo „cílem“ promluvy, bylo pro mnohé obtížné. Čtvrtina žáků se o odpověď ani nepokusila, úplnou odpověď poskytlo 22 % žáků, stejné procento pak pouze částečnou a zbylých 30 % byly nevyhovující odpovědi.

ATHÉNSKÁ DEMOKRACIE

HODNOCENÍ OTÁZKY 21

ZÁMĚR OTÁZKY:

Zpracování informací: celkové porozumění

Rozpoznat cíl polemičského textu v rámci kontextu

Úplná odpověď

Kód 2: Odkazuje na (politický) význam připisovaný Periklovi. Může odkazovat na snahu přesvědčit vojáky, aby pokračovali v boji, utěšit rodiny zesnulých, povzbudit hrdost athénských občanů, vyzdvihnout přednosti Athén ve srovnání se Spartou nebo jinými městy. Odpověď musí být přijatelná a musí vycházet z textu.

- Vzbudit v lidech hrdost na Athény.
- Propagovat demokracii.
- Vysvětlit přednosti athénské demokracie.
- Přesvědčit lidi, že i přes momentální těžkosti se Athénám daří stále dobře.
- Posílit optimismus a pozitivní myšlení.
- Vyburcovat lidi.
- Posílit vlastenectví.
- Vyhrát příští volby.
- Získat víc popularity.
- Vyvolat v lidech hněv vůči Spartánům.

Uvádí, že Thúkydidovým cílem je pochopit příčiny Periklova jednání nebo myšlení.

- Vysvětlit Periklovu psychologii/jednání.
- Vysvětlit, proč udělal to, co udělal.

Částečná odpověď

Kód 1: Odpověď, která uvádí pouze způsob, jakým funguje demokracie.

- Zabývat se otázkou demokracie.
- Vysvětlit lidem demokracii.

Nevyhovující odpověď:

Kód 0: Uvádí nedostatečnou nebo vágní odpověď.

- Uctít mrtvé vojáky. *[Opakuje to, co je uvedeno v zadání otázky]*

Ukazuje nepřesné porozumění materiálu nebo uvádí nepřijatelnou či nevhodnou odpověď.

- Námětem promluvy jsou Athény. *[Neuvádí cíl promluvy]*
- Pobavit lidi. *[Nepřesná odpověď]*

Kód 9: nezodpovězeno

MEZINÁRODNÍ PŘÍKLADY otázka 21

Hodnotitelé měli problémy zejména s příklady 2, 4 a 5. U příkladu 2 zapomněli, že v pokynech pro hodnocení má kód 2 ještě druhou část, a že tedy stačí, když žák odkazuje na to, že cílem bylo vysvětlit příčiny Periklova jednání či myšlení. U příkladů 4 a 5 si neuvědomili, že odpovědi jsou příliš vágní na to, aby za ně mohl být přidělen kód 2, jak navrhovali.

ATHÉNSKÁ DEMOKRACIE

Jedním z cílů promluvy uvedené v části B bylo „uctít vojáky, kteří padli v prvním roce peloponéské války“.

Co bylo DALŠÍM cílem této promluvy?

	Příklad	Komentář	Kód
1	Říci lidem o tom, jak funguje demokracie.		1
2	Vysvětlit Periklovy myšlenky.	Srovnejte s příkladem 1 a 2 ve druhé části kódu 2 v pokynech pro hodnocení.	2
3	Vzbudit v lidech skutečnou nenávisť k nepříteli.	Přehnané, ale obsahuje myšlenku, že je třeba přesvědčit Athéňany, aby pokračovali v boji.	2
4	Přesvědčit lidi.	Vágní. Blíže neurčuje, k jakému cíli přesvědčování směřuje.	0
5	Pomoci lidem pochopit.	Vágní.	0
6	Pomoci vám objasnit demokracii.		1
7	Přesvědčit lidi o tom, že demokracie je nejlepší systém.	Srovnejte s výše uvedeným příkladem č. 6.	2

ČESKÉ PŘÍKLADY otázka 21

S vyhodnocováním této otázky měli hodnotitelé velké problémy, a to zejména s odpověďmi, které se nějakým způsobem vztahovaly k výroky o demokracii. Těžko rozlišovali mezi kódem 2 a 1 u odpovědí, které si byly svou formulací podobné, například „vysvětlit přednosti demokracie“ bylo hodnoceno kódem 2, zatímco „vysvětlit demokracii“ kódem 1, obdobně tomu bylo například u „propagovat demokracii“, což bylo hodnoceno kódem 2, a „vysvětlit lidem demokracii“, za což byl přidělen kód 1. Odpovědi „vysvětlit přednosti demokracie“ a „propagovat demokracii“ odpovídají v pokynech pro hodnocení popisu kódu 2, kde je jako

přijatelná odpověď uveden odkaz na snahu vyzdvihnout přednosti Athén. Odpověď „vysvětlit demokracii“ neodkazuje na přednost demokracie, ale pouze na vysvětlení tohoto termínu, proto je těmto odpovědím přidělen kód 1. Hodnotitelé navrhovali odstranit víceúrovňové hodnocení a za jakoukoliv správnou odpověď přidělit pouze kód 1.

	Příklad	Kód
1	Byly to také fiktivní promluvy, které Thukydésovy pomáhali objasnit jednámi historických osobností.	
2	Demokracie a vláda.	
3	Období a popis demokracie	
4	Popisuje státní zřízení fungující v Athénách.	
5	Procesem počet vojáků, který padli v prvním roce peloponéské války.	
6	Říci všem, se jsou vyjádření a mnoho nenapodávají.	
7	Chvíle Athénianin (máradu),	
8	poněkud na říši athénianin	
9	konáres na sebestojící systém správy státu a chválit jej.	

	Příklad	Kód
10	Bylo to zdeřasné a zúčitelné demokracie	
11	Myslel na důležitost a podstatu demokracie ne vlády a na její principy.	
12	Posílit slovo demokracie a oslovit občany, že ne musí opírat od okolních států. OXijson jedině	

Otázka 22: ATHÉNSKÁ DEMOKRACIE

Kdo napsal promluvu v části B? Využij informace z textu a svou odpověď zdůvodni.

.....

.....

Žáci by měli tento úkol bez problému zvládnout. Na podobné úlohy, kdy je třeba určit zdroj a odlišit autora od vypravěče, je kladen při výuce důraz.

ATHÉNSKÁ DEMOKRACIE HODNOCENÍ OTÁZKY 22

ZÁMĚR OTÁZKY:

Zpracování informací: interpretace

Pochopit na základě informací v textu, jak jsou oba texty propojeny

Úplná odpověď

Kód 2: Určí Thúkydida (přímo nebo nepřímo) jako autora promluvy A ZÁROVEŇ uvede informaci o tom, že Thúkydidés připisuje tuto promluvu Periklovi. Žák může odpovědět vlastními slovy nebo přímo citovat z textu.

- Thúkydidés. Je tu napsáno: „Thúkydidés připisuje Periklovi...“
- Thúkydidés. „Thúkydidés přisuzuje osobnostem takový význam, že do svého díla občas zařadil jejich fiktivní promluvy.“
- Je tam řečeno, že Thúkydidés si vymýšlel promluvy pro lidi, o kterých psal.

Částečná odpověď

Kód 1: Určí Thúkydida jako autora promluvy, ale neuvede vysvětlení.

- Thúkydídés
- Dějepisec a vojevůdce [*Nepřímo uvádí Thúkydida*]

Nevyhovující odpověď

Kód 0: Uvádí nedostatečnou nebo vágní odpověď.

- Někdo jiný [*Příliš vágní*]

Ukazuje nepřesné porozumění materiálu nebo uvádí nepřijatelnou či nevhodnou odpověď.

- Periklés
- Napsal ji během peloponéské války.

Kód 9: nezodpovězeno

MEZINÁRODNÍ PŘÍKLADY otázka 22

Hodnotitelé narazili na problém u příkladu 7. Odpověď se jim na první pohled zdála v pořádku, ale nelze ji uznat, protože Thúkydídés nenapsal promluvu pro Perikla. Žák nepochopil, jakou úlohu sehrál Thúkydídés při psaní tohoto textu.

ATHÉNSKÁ DEMOKRACIE

Kdo napsal promluvu v části B? Využij informace z textu a svou odpověď zdůvodni.

	Příklad	Komentář	Kód
1	Thúkydídés.		1
2	Dějepisec.	Nepřímo poukazuje na Thúkydida.	1
3	V textu se to neuvádí.		0
4	Napsal ji Thúkydídés a to takovým způsobem, aby vysvětlil, co si myslí o Periklovi.		2
5	Ten, co napsal „Dějiny peloponéské války“.	Nepřímo poukazuje na Thúkydida.	1
6	Ten, co pronesl promluvu.		0
7	Ten, kdo napsal Periklovi promluvu.	Nerozpoznává Thúkydidovu úlohu.	0

ČESKÉ PŘÍKLADY otázka 22

Žáci měli s touto otázkou značné potíže. Přibližně čtvrtina žáků získala kód 2, obdobný počet kód 1, zbytek žáků odpovídal nesprávně nebo se o odpověď vůbec nepokusil. Určit Thúkydida se žákům celkem dařilo, avšak uvést správné vysvětlení již bylo obtížnější. Někteří sice správně opsali větu, že „Thúkydídés připisuje Periklovi,“ avšak jako autora promluvy označili Perikla.

Řada žáků určila Thúkydida nikoliv na základě toho, co bylo uvedeno v textu, ale žáci odkazovali na to, že jeho jméno se nachází pod textem, kam se autor obvykle podepisuje. Žáci zápasili i se samotným jménem Perikles, které v jejich odpovědích nabývalo nejrůznějších tvarů, jako např. Perikl, Periklov. Dalším problematickým slovem bylo slovo „připisuje“. Někteří žáci totiž nechápali jeho význam a rozuměli mu ve významu „přepisuje“. Proto se poměrně často objevovala odpověď: Thúkydídés promluvu nenapsal, pouze ji přepsal.

	Příklad	Kód
1	Thúkydídés, přisuzoval osobnostem velký výkřik nám a něco podobného obsahuje text B.	
2	Thúkydídés. ... Aby vysvětlil Periklovi jak se u nás žije ... jak se lidé chovají.	
3	Perikl. Thúkydídés mu Aelle promluvu připsal.	
4	Thúkydídés: vyplývá z úřty; Th. přisuzoval osobnostem takový jmarám a obsah osobního děla obsah zařadil i jejich fiktivní promluvy, které mu pomáhaly vysvětlit jednání m.s. os. x	
5	Thúkydídés promluvu nemapsal, pouze ji přepsal po PERIKLOVI.	
6	THÚKYDIDÉS, KTERÝ PŘISUZOVAL OSOBÁM VELKÝ VÝZNAM. OBČAS ZAŘADIL FIKTIVNÍ PROMLUVU.	

	Příklad	Kód
7	Thúkydídés. Perikles je pouze proed a Thúkydídés napisal a uvedl v knize dějiny peloponéské války.	
8	Promluvou napisał Thúkydídés, ale připisuje ho Periklovi (athénskému státníkovi)	
9	Doriklos. Vždyť to sám nahore Thúkydídés psal. Nobě to nemá proed? Myslitej, žesi Obhad něj Perikles koupil autor. proed	
10	Thúkydídés. Je napísan jako autor pod každem, je pří- přímno i dílo z každého úmyslu podězi.	
11	THÚKYDIDÉS napisał se <u>PERIKL</u> ho napisał	
12	Perikles. Nepřekroje přirození... je ho ~ Metu.	
13	Perikl protože byl novým vládcem a si většinou promlouvají k lidem.	

Otázka 23: ATHÉNSKÁ DEMOKRACIE

Čím se podle textu lišil Thúkydídés od ostatních dějepisců své doby?

- A Psal o obyčejných lidech, ne o hrdinech.
- B Spíše než holá fakta předkládal poutavé čtení.
- C Vysvětloval historické události nadpřirozenými jevy.
- D Soustředil se na to, co vedlo lidi k jejich jednání.

Formulace otázky zde může být poněkud zavádějící. Neměla by se zmiňovat o tom, že se Thúkydídés lišil od ostatních dějepisců své doby. Tuto informaci je těžké v textu nalézt. Bylo by lepší ji přeformulovat, např.: „Jakým způsobem Thúkydídés zaznamenával dějinné

události?“ Přibližně polovina žáků odpověděla správně, avšak více než třetina se nechala zmást odpovědí A, jen zcela výjimečně žáci volili odpověď C.

ATHÉNSKÁ DEMOKRACIE HODNOCENÍ OTÁZKY 23

ZÁMĚR OTÁZKY:

Získávání informací: nalezení informací

Vyhledat informaci přímo vyjádřenou v hutném textu

Úplná odpověď

Kód 1: D Soustředil se na to, co vedlo lidi k jejich jednání.

Nevyhovující odpověď

Kód 0: jiné odpovědi

Kód 9: nezodpovězeno

Otázka 24: ATHÉNSKÁ DEMOKRACIE

Pozorně si přečti následující úryvek, který se nachází ke konci části B:

„Nadto vynakládáme značné prostředky k potěše ducha. Hry a slavnosti pořádané po celý rok a naše vkusně zařízené příbytky jsou každodenním zdrojem radosti, která pomáhá zahánět jakékoliv starosti.“

Která z následujících vět nejlépe shrnuje tento úryvek?

- A Státní zřízení v Athénách umožňuje každému vytvářet zákony.
- B Zábava a krása jsou součástí příjemného života, a ten je možné v Athénách vést.
- C Athéňané žijí v příliš velkém přepychu a nemohou brát život vážně.
- D Veřejný a soukromý život jsou vnímány jako jedna a tatáž věc.

Tato otázka patřila k těm jednodušším, zvládlo ji přes 80 % českých žáků, distraktory byly poměrně jednoduché, ve srovnání s předchozími otázkami pracovali žáci pouze s kratší a přesně vymezenou částí textu. Přestože některé odpovědi, které má žák na výběr, si jsou obsahově blízké, žáci se nechali zmást více méně pouze distraktorem A.

ATHÉNSKÁ DEMOKRACIE HODNOCENÍ OTÁZKY 24

ZÁMĚR OTÁZKY:

Zpracování informací: interpretace

Pochopit smysl jedné věty ve výkladovém textu

Úplná odpověď

Kód 1: B Zábava a krása jsou součástí příjemného života, a ten je možné v Athénách vést.

Nevyhovující odpověď

Kód 0: jiné odpovědi

Kód 9: nezodpovězeno

O LAKOMCI A ZLATU

Ezopova bajka

Lakomec prodal vše, co měl, a koupil si hroudu zlata. Zakopal ho u staré zdi a každý den se na něj chodil dívat. Jeden jeho tovaryš si všiml, že stále někam chodí, a rozhodl se ho sledovat. Tovaryš brzy odhalil tajemství ukrytého pokladu, vykopal hroudu zlata a ukradl ji. Když na druhý den lakomec našel svou skrýš prázdnou, začal si rvát vlasy a bědovat. Zničeného žalem ho uviděl soused, a když se dozvěděl příčinu jeho neštěstí, řekl mu: „Nermuť se tolik! Raději běž, vezmi kámen, polož jej do jámy a představuj si, že tam zlato stále je. Bude to pro tebe stejné. Vždyť když jsi měl ukryté zlato, stejně ti nepatřilo, protože jsi z něj neměl nejmenší užitek.“

S bajkami se během své školní docházky žáci setkávají poměrně často. Zajímavější je asi spíše pro mladší žáky, pro patnáctileté by byla motivující ve chvíli, kdybychom od nich požadovali srovnání se současností.

Přečti si bajku „O lakomci a zlatu” na předchozí straně a odpověz na následující otázky.

Otázka 25: O LAKOMCI A ZLATU

Přečti si následující věty a očíslej je podle toho, jak jdou události v textu po sobě.

Lakomec se rozhodl vyměnit všechny své peníze za hroudu zlata.

Někdo lakomci zlato ukradl.

Lakomec vykopal jámu a svůj poklad do ní ukryl.

Soused lakomci řekl, aby zlato nahradil kamenem.

Podobné úlohy učí žáky logicky nebo chronologicky řadit fakta či události, pomáhají rozvíjet logické myšlení. Tato úloha byla však velmi jednoduchá, seřadit události tak, jak jdou za sebou ve velmi krátkém a jednoduchém textu, se stalo pro většinu žáků spíše mechanickou záležitostí. Tomu odpovídá i procento žáků, které očíslovalo věty správně – 94.

O LAKOMCI A ZLATU HODNOCENÍ OTÁZKY 25

ZÁMĚR OTÁZKY:

Zpracování informací: interpretace

Chronologicky seřadit události z vyprávění

Úplná odpověď

Kód 1: Všechny čtyři odpovědi správně: 1, 3, 2, 4 v tomto pořadí.

Nevyhovující odpověď

Kód 0: jiné odpovědi

Kód 9: nezodpovězeno

MEZINÁRODNÍ PŘÍKLADY otázka 25

U příkladů 3 a 4 si hodnotitelé nebyli jisti, zda mohou tyto odpovědi uznat. Žák si sice přidělal práci zdlouhavým vypisováním vět, ale úkol splnil.

O LAKOMCI A ZLATU

Přečti si následující věty a očíslej je podle toho, jak jdou události v textu po sobě.

Lakomec se rozhodl vyměnit všechny své peníze za hroudu zlata.

Někdo lakomci zlato ukradl.

Lakomec vykopal jámu a svůj poklad do ní ukryl.

Soused lakomci řekl, aby zlato nahradil kamenem.

	Příklad	Komentář	Kód
1	1–3–2–4		1
2	1–2–3–4		0
3	Lakomec se rozhodl vyměnit všechny své peníze za hroudu zlata. – Lakomec vykopal jámu a svůj poklad do ní ukryl. – Někdo lakomci zlato ukradl. – Soused lakomci řekl, aby zlato nahradil kamenem.	Jasně byl vyjádřen správný sled událostí.	1
4	1) Získal zlato, 2) ukryl ho, 3) bylo ukradeno, 4) soused mu řekl, aby ho nahradil kamenem.	Jasně byl vyjádřen správný sled událostí.	1

ČESKÉ PŘÍKLADY otázka 25

V českých odpovědích se neobjevilo nic neobvyklého, žáci pouze vpisovali čísla do rámečků, proto zde příklady neuvádíme.

Otázka 26: O LAKOMCI A ZLATU

Jaké hlavní ponaučení plyne z tohoto příběhu?

- A Nemá smysl hromadit majetek, který ti mohou ukrást.
- B Je chyba důvěřovat druhým.
- C Nemít užitek z vlastního majetku je stejné, jako nemít nic.
- D Nemá smysl naříkat nad tím, co nelze změnit.

Na otázky, jejichž cílem je, aby žáci našli hlavní myšlenku, jsou žáci zvyklí. Pokud bychom chtěli úlohu žákům ztížit, mohli bychom od nich požadovat např. formulaci nedokončené věty, případně tvorbu celé odpovědi. Správnou odpověď C vybralo 71 % žáků, 12 % se rozhodlo pro distraktor A a 15 % pro distraktor D.

O LAKOMCI A ZLATU HODNOCENÍ OTÁZKY 26

ZÁMĚR OTÁZKY:

Zpracování informací: celkové porozumění

Nalézt hlavní myšlenku bajky

Úplná odpověď

Kód 1: C Nemít užitek z vlastního majetku je stejné, jako nemít nic.

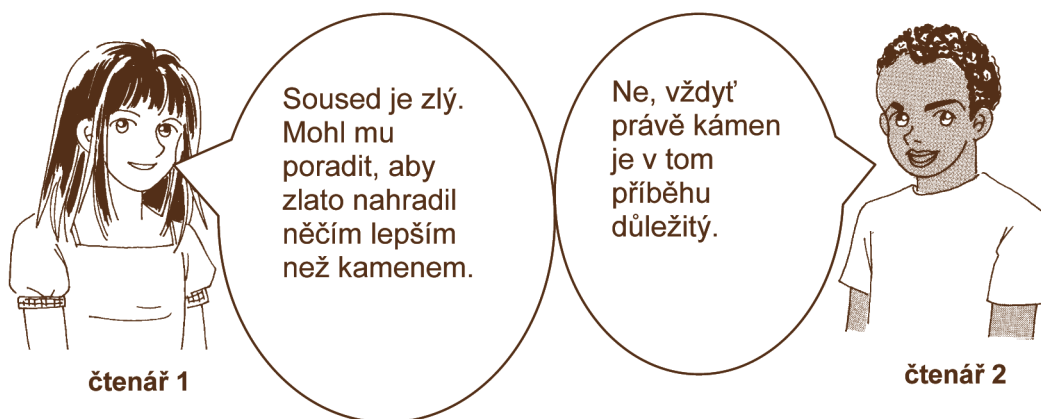
Nevyhovující odpověď

Kód 0: jiné odpovědi

Kód 9: nezodpovězeno

Otázka 27: O LAKOMCI A ZLATU

Zde je úryvek rozhovoru dvou lidí, kteří četli bajku „O lakomci a zlatu“.

Co by mohl čtenář 2 dodat, aby zdůvodnil svůj názor?

.....
.....
Žáci se s úkolem interpretace setkávají často, nikoliv však s formou otázky, která je zde prezentována, tedy s jejím téměř „komiksovým úvodem.“ Otázky, kde žák musí zdůvodnit či vyvrátit názor někoho jiného, nejsou ve české školní praxi příliš časté. Úlohu by bylo možné využít jako základ pro diskusi, nácvik argumentace, obhajobu vlastního názoru, chování v diskusi apod.

O LAKOMCI A ZLATU HODNOCENÍ OTÁZKY 27

ZÁMĚR OTÁZKY:

Zpracování informací: interpretace

Nalézt souvislosti mezi konkrétním detailem a hlavní myšlenkou bajky

Úplná odpověď

Kód 1: Uvádí názor, že nahrazení zlata něčím nepotřebným nebo bezcenným je pro poučení vyplývající z bajky podstatné.

- Aby měla bajka smysl, musí být zlato nahrazeno něčím bezcenným.
- Kámen je v příběhu důležitý, protože smyslem bajky je, že místo zlata mohl klidně zakopat kámen, protože to pro něj vyjde nastejno.
- Kdybyste to nahradili něčím lepším než kamenem, nedávalo by to smysl, protože ta zakopaná věc musí být něco opravdu bezcenného.
- Kámen je pro lakomce zrovna tak zbytečný, jako pro něj bylo zbytečné zlato!
- Něco lepšího by bylo něco, z čeho by měl užitek. Ze zlata užitek neměl, a na to chtěl ten kluk upozornit.

Nevyhovující odpověď

Kód 0: Uvádí nedostatečnou nebo vágní odpověď.

- Kámen je v příběhu důležitý. *[opakuje zadání]*
- Musel to být kámen. *[chybí vysvětlení]*
- Nebylo by to stejné. *[vágní]*

Ukazuje nepřesné porozumění materiálu nebo uvádí nepřijatelnou či nevhodnou odpověď.

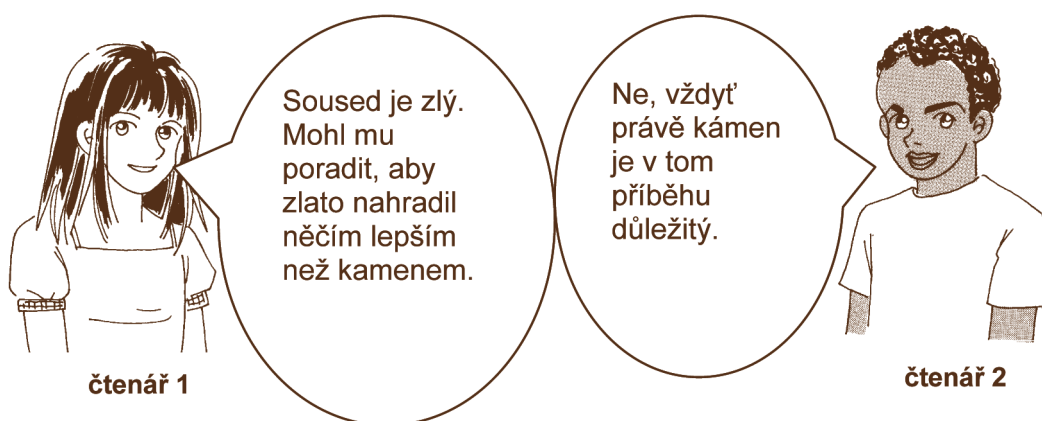
- Musel to být kámen, protože je těžký.

Kód 9: nezodpovězeno

Hodnotitelé měli největší problémy s příklady 1, 3 a 5, bylo pro ně těžké najít hranici, kdy je odpověď příliš vágní nebo neurčitá a kdy naopak jde o minimální možnou odpověď.

O LAKOMCI A ZLATU

Zde je úryvek rozhovoru dvou lidí, kteří četli bajku „O lakomci a zlatu“.

Co by mohl čtenář 2 dodat, aby zdůvodnil svůj názor?

	Příklad	Komentář	Kód
1	Použití kamene ti objasní smysl příběhu.	Nedostatečné: žádné vysvětlení, co je tím „smyslem“.	0
2	Nemusel to být kámen, ale muselo to být něco bezcenného.		1
3	Z kamene není žádný užitek.	Minimální odpověď, ale rozpoznává hlavní důvod, proč je použit kámen: je nepotřebný stejně jako zakopané zlato.	1
4	Kámen je dobrý příklad.	Vágní.	0
5	Lakomec si nezasloužil „něco lepšího než kámen“.	Nevhodné. Odkazuje spíše na výše uvedený rozhovor (v bublinách) než na příběh samotný. Nerozpoznává ponaučení obsažené v sousedově radě použít kámen.	0
6	Dobře v příběhu funguje.	Vágní.	0

	Příklad	Komentář	Kód
7	Kámen byl důležitý, protože poukazuje na to, že když neužíváte své bohatství, jako byste ho neměli.	Z odpovědi vyplývá pochopení, že kámen je nepotřebný stejně jako nepoužívané bohatství.	1
8	Kámen byl pro lakomce lepší než zlato, v tom byl ten smysl.	Nesprávné.	0

ČESKÉ PŘÍKLADY otázka 27

Přes polovinu žáků u této otázky neuspělo, 13 % z nich se o odpověď ani nepokusilo. Úloha byla obtížná i z hlediska vyhodnocování, vyskytovalo se zde velké množství nejednoznačných odpovědí. Žáci, kteří si s otázkou nevěděli rady, psali do odpovědí obecné výroky o tom, co to je bajka, nebo zařazovali výroky typu „není zlato vše, co se třpytí.“

	Příklad	Kód
1	Zlato je taky vlastně kámen, jen cennější.	
2	že zakopaný kámen je u koho stejný jako zakopaná kopačka zlata.	
3	Potud to zlato nevyrábějí tak kámen a zlato je vlastně to samé. Je to nějaká hornina, která když se dobře zpracuje je kámen.	
4	Zlato není důležité protože malý kus zlata máme všichni v sobě.	
5	kdysi neop nevyrábějí je jako co to je	

	Příklad	Kód
6	lahovec by se myslil že ten ual zlato v podobě lamenu.	
7	Hrouda zlata je také kámen, vyjde to nastejno.	
8	Dávkou se může naučit.	
9	„kámen jako kámen zlata - pod zemí je to to samé“	
10	Bajky mají být poučné, a proto tak chtěl autor ukázat, že by mýsto na slona, jestli měl ochovaný kámen nebo zlato, když se o ně nemil šáchný užitok.	
11	Čtenář 2. pochopil, že kámen je vlastně ho lahovec poučný!	
12	Aby mu hned na první pohled nebylo jasné, že je slonů příběh!	
13	že raději kámen je lepší, protože když si ho ukradnou nebude ho tolik vadit a mluvíš ho nahradit jiným kamenem.	

Otázka 28: O LAKOMCI A ZLATU

Jakým způsobem lakomec získal hroudu zlata?

.....

Žák by měl prokázat schopnost orientovat se v textu. Otázka byla o to lehčí, že požadovaná informace se nacházela hned na začátku kratičkého, jednoduchého textu. Žák sice odpovídal vlastními slovy, ale mohl citovat přímo z textu.

O LAKOMCI A ZLATU HODNOCENÍ OTÁZKY 28

ZÁMĚR OTÁZKY:

Získávání informací: nalezení informací

Vyhledat informaci přímo uvedenou na začátku krátkého textu

Úplná odpověď

Kód 1: Uvádí, že lakomec prodal všechno, co měl. Může odpovědět svými slovy nebo přímo citovat z textu.

- Prodal vše, co měl.
- Všechno prodal.

Nevyhovující odpověď

Kód 0: Uvádí nedostatečnou nebo vágní odpověď.

- Bylo jeho.
- Vydělal si na něj.

Ukazuje nepřesné porozumění materiálu nebo uvádí nepřijatelnou či nevhodnou odpověď.

- Ukradl ho.

Kód 9: nezodpovězeno

MEZINÁRODNÍ PŘÍKLADY otázka 28

Největší problém měli hodnotitelé s odpověďmi 1 a 5. V odpovědi 1 by se dalo přepokládat, že „domem“ měl žák na mysli „prodal vše, co měl“, podle pokynů pro hodnocení však musel odpovědět na základě textu, a proto pouze dům nebyl dostačující. Obdobně je tomu i u příkladu 5.

O LAKOMCI A ZLATU

Jakým způsobem lakomec získal hroudu zlata?

	Příklad	Komentář	Kód
1	Prodal svůj dům.	Nezdůvodněno textem.	0
2	Prodal všechnen svůj majetek.	Srovnejte s výše uvedeným příkladem č. 1 – „všechnen svůj majetek“ je synonymní vyjádření pro „vše, co měl“.	1
3	Vyměnil vše, co měl, za velkou hroudu zlata.		1
4	Od někoho si ho půjčil.		0
5	Prodal věci.	Nedostatečné. Nezahrnuje pojem „vše, co měl“.	0
6	Zakopal ho.		0

ČESKÉ PŘÍKLADY otázka 28

Úloha byla jednoduchá, správně odpovědělo 92 % žáků. V pokynech pro hodnocení však nikde nenajdeme odpověď, která by se zdála být nejlogičtější: „koupil si ji.“ V odpovědích českých žáků se také objevila zcela výjimečně. Většina žáků správně uváděla „prodal vše, co měl“ a někdy k tomu ještě zopakovali informaci, že si za to koupil hroudu zlata. Důležité bylo, že z odpovědi muselo jasně vyplývat, že prodal skutečně VŠE viz příklad 11, kde toto slovo chybí a žákovi byl přidělen kód 0.

	Příklad	Kód
1	Lakomec prodal vše, co měl, a koupil si hroudu zlata.	
2	Vyměnil ji za všechny své peníze.	
3	prodal všechno co měl a vyměnil to za zlato.	

	Příklad	Kód
4	prodal všechny svoje věci	
5	Prodal všechnu svůj majetek a za nětolaune peníze si koupil bronzu zlato.	
6	Jím, kú vše prodal.	
7	Koupil si ji za vše, co měl.	
8	byzním Prodal všechny své peníze a všechnu majetek za zlato	
9	Ubral všechny peníze	
10	KOUPIL ZA PENÍZE, KTERÉ ZÍSKAL PŘIZNÁNÍM SVÉHO MAJETKU	

VYSOKOHORSKÉ PUTOVÁNÍ AFRIKOU

Putování severním Drakensbergem: Jihoafrická republika/Lesotho

Základní údaje

POPIS TRASY

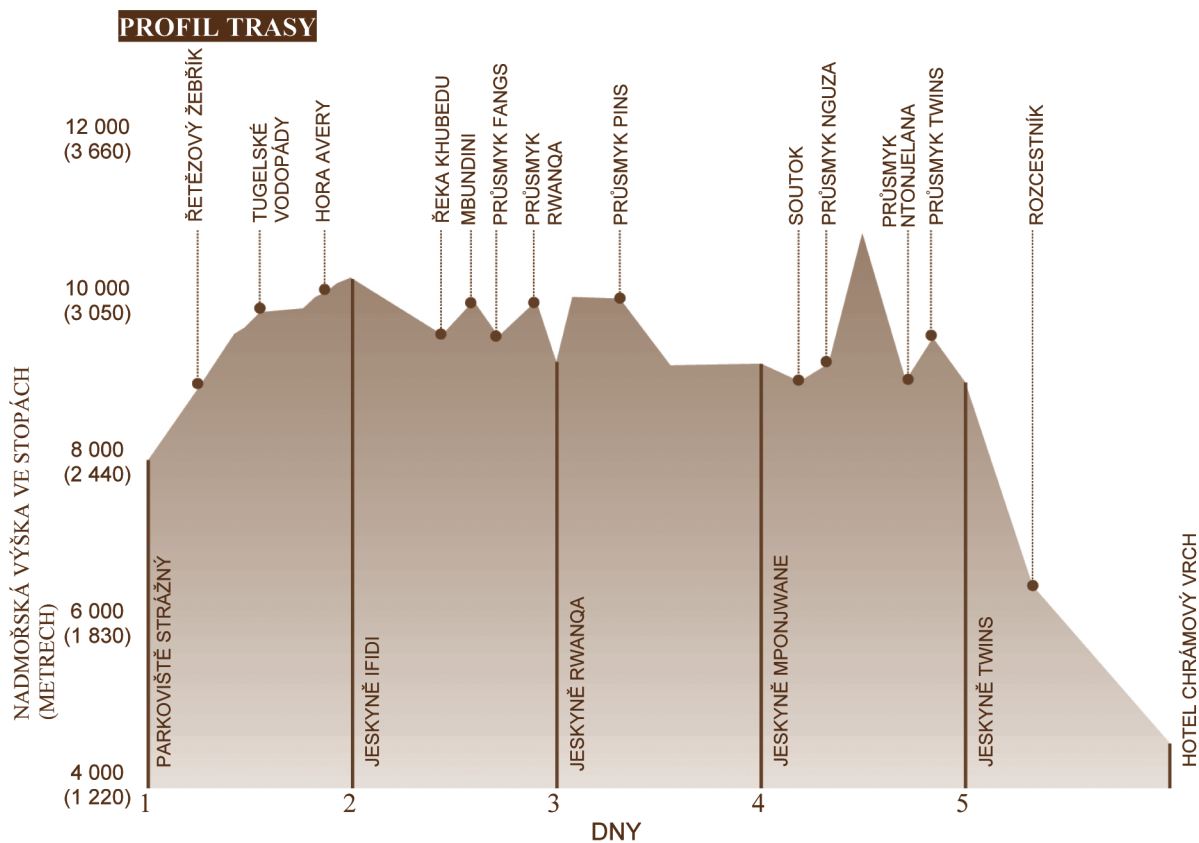
- Součástí putování severním Drakensbergem je přechod horského hřbetu severního Drakensbergu ve vysokých nadmořských výškách. Trasa, která je dlouhá přibližně 40 mil (65 km), vede po obou stranách hranice mezi Jihoafrickou republikou a Lesothem a vyžaduje 5 namáhavých dní chůze. Na trase zažijete spoustu nezapomenutelných okamžiků, jako jsou úchvatné výhledy přes Amfiteátr na Ďáblův zub cestou k Řetězovému žebříku nebo východ slunce na Mponjwane, na který se vyplatí si přivstat.
- Výchozí bod: parkoviště Strážný v národním parku Royal Natal.
- Cíl: hotel Chrámový vrch.
- Náročnost a nadmořská výška: Jde o vysokohorskou turistiku v jedné z odlehlejších oblastí pohoří Drakensbergu. Pochod může být náročný a může trvat od brzkých ranních hodin až do pozdního večera. Základní podmínkou pro šťastný návrat jsou dobré orientační schopnosti.

KDY JE VHODNÉ VYPRAVIT SE NA CESTU

- Nejvhodnější měsíce pro turistiku: duben, květen, červen nebo září, říjen, listopad.
- Podnebí: Léto v Drakensbergu může být velmi horké a vlhké. Zimy jsou mnohem sušší, ale vždy se mohou objevit srážky, v horských polohách nejspíše sněhové. Na jaře a na podzim jsou denní teploty ideální (mezi 60 °F/15 °C a 70 °F/20 °C), v noci však často klesnou pod bod mrazu.

Teploty a srážky v jednotlivých měsících

Teploty a srážky v jednotlivých měsících												
Průměrná nejvyšší denní teplota												
(°F)	72	70	70	66	63	60	60	63	66	68	70	70
(°C)	22	21	21	19	17	15	15	17	19	20	21	21
Průměrná nejnižší denní teplota												
(°F)	55	55	54	48	46	41	41	43	46	48	52	54
(°C)	13	13	12	9	8	5	5	6	8	9	11	12
Měsíční průměr srážek												
(Palce)	9,3	8,5	7,7	3,1	1,1	0,6	0,5	1,3	2,4	4,0	6,5	7,9
(Milimetry)	237	216	196	78	29	14	12	33	62	101	165	201
Měsíce	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII

Žáci by měli umět pracovat se všemi typy textů, které se zde nacházejí, tedy jak se souvislým textem, tak i s tabulkou a grafem. Jen zřídka se však setkávají s úlohou, kde se tyto texty kombinují. Tento text se všemi jeho částmi je rozsáhlejší než ty, se kterými se žáci běžně setkávají. Přestože je text delší a žáci by při jeho studiu mohli ztrácet koncentraci, úloha je neobvyklá a mohla by žáky zaujmout. Pro řadu z nich bude text zajímavý, protože podobné aktivity a jistý pocit nebezpečí žáky v tomto věku lákají. Práce s takovým textem má i praktické využití, žáci se s něčím podobným mohou setkat například při výběru zájezdu v katalogu cestovních kancelářů.

„Vysokohorské putování Afrikou“ na předchozí straně je výňatek z knihy „Oblíbené vysokohorské túry“.

Přečti si tento text a odpověz na následující otázky.

Otázka 29: VYSOKOHORSKÉ PUTOVÁNÍ AFRIKOU

V jaké nadmořské výšce je parkoviště Strážný? Uveď odpověď ve stopách a v metrech.

..... stop
..... metrů

Ač by se zdálo, že jde o jednoduché vyhledání informace, spíše mechanické přečtení dat, čtvrtina žáků na tuto otázku nedokázala správně odpovědět. Žáci jsou sice zvyklí pracovat s grafy, ale s tímto typem se setkávají zřídka.

VYSOKOHORSKÉ PUTOVÁNÍ AFRIKOU HODNOCENÍ OTÁZKY 29

ZÁMĚR OTÁZKY:

Získávání informací: nalezení informací

Vyhledat informaci, která je přímo uvedena v grafu

Úplná odpověď

Kód 1: Žák odpovídá 8000 (stop) A ZÁROVEŇ 2440 (metrů).

Nevyhovující odpověď

Kód 0: jiné odpovědi

- 8000 metrů, 2440 stop
- 6000 metrů, 1830 stop

Kód 9: nezodpovězeno

Ukazuje nepřesné porozumění materiálu nebo uvádí nepřijatelnou či nevhodnou odpověď.

Kód 9: nezodpovězeno

MEZINÁRODNÍ PŘÍKLADY otázka 29

S vyhodnocováním této otázky neměli hodnotitelé žádné problémy.

VYSOKOHORSKÉ PUTOVÁNÍ AFRIKOU

V jaké nadmořské výšce je parkoviště Strážný? Uveď odpověď ve stopách a v metrech.

	Příklad	Komentář	Kód
1	12 000 stop; 3 600 metrů		0

	Příklad	Komentář	Kód
2	2 440 metrů.	Pouze jedna měrná jednotka.	0
3	Okolo 8 000 stop a okolo 2 440 metrů.	Rozpoznává, že tato čísla jsou pravděpodobně přibližná.	1

ČESKÉ PŘÍKLADY otázka 29

Mezi nejčastější chyby, kterých se naši žáci dopouštěli, patřilo to, že místo aby uvedli nadmořskou výšku parkoviště, uváděli první čísla stupnice, tedy 4000 (1220), případně další dvojici, která ve stupnici následuje: 6000 (1830). K záměně metrů za stopy docházelo jen zcela výjimečně.

	Příklad	Kód
1	4000 8000stop 1220 2440metrů	
2	6000stop 1830metrů	
3	4000stop 1220metrů	
4	4000 - 8000stop 1220 - 2440metrů	
52440stop8000metrů	
6	8000stop 2440metrů	

Otázka 30: VYSOKOHORSKÉ PUTOVÁNÍ AFRIKOU

Kde bys podle daných informací přenocoval/a po druhém dnu putování?

- A Na parkovišti Strážný
- B V jeskyni Ifidi
- C V jeskyni Rwanqa
- D V jeskyni Mponjwane
- E V jeskyni Twins
- F V hotelu Chrámový vrch

Otázka s výběrem odpovědi je zde vhodná, žáci nemuseli tápat v grafu ve spoustě jmen, nemuseli se potýkat s jejich přepisováním, čímž se vyhnuli i jejich komolení. Přestože se jednalo o otázku s výběrem, bylo možné rozpoznat, jakých chyb a proč se žáci dopouštěli. Správnou odpověď zvolilo 48 % českých žáků, distraktorem B se nechalo zlákat 33 % žáků. Tato chyba byla snadno předvídatelná, žáci viděli označení druhého dne, ale neuvědomili si, že je to začátek nikoliv konec dne. Překvapivé však bylo, že distraktorem F se nechalo strhnout 12 % žáků. Šlo zřejmě o žáky, kteří na otázku odpověděli bez použití grafu.

VYSOKOHORSKÉ PUTOVÁNÍ AFRIKOU HODNOCENÍ OTÁZKY 30

ZÁMĚR OTÁZKY:

Získávání informací: nalezení informací

Vyhledat informaci, která je přímo uvedena v popisném textu kombinovaného formátu

Úplná odpověď

Kód 1: C V jeskyni Rwanqa

Nevyhovující odpověď

Kód 0: jiné odpovědi

Kód 9: nezodpovězeno

Otázka 31: VYSOKOHORSKÉ PUTOVÁNÍ AFRIKOU

Který den putování by podle tebe byl nejobtížnější? Využij informace, které máš k dispozici, a svou odpověď zdůvodni.

.....
.....

Úloha je zajímavá, vyžaduje od žáků využít informace z grafu, ale zároveň jim dává možnost vyjádřit svůj názor, což je velmi motivující prvek. Hodnotitelé navrhovali změnit formulaci otázky tak, aby žáka více směřovala na text, v tomto případě graf. Místo „Využij informace,

„které máš k dispozici...“ navrhovali např. „Využij informace z TEXTU...“ nebo „Zdůvodni s pomocí grafu...“ Obávali se, že žáci by mohli vycházet pouze ze své zkušenosti.

VYSOKOHORSKÉ PUTOVÁNÍ AFRIKOU HODNOCENÍ OTÁZKY 31

ZÁMĚR OTÁZKY:

Zhodnocení: posouzení obsahu textu

Zdůvodnit názor s využitím informací z popisného textu kombinovaného formátu

Úplná odpověď

Kód 1: Uvádí den 1, den 2, den 3, den 4 NEBO den 5 A ZÁROVEŇ uvádí zdůvodnění, které je přijatelné a v souladu s textem. Musí odkazovat (přímo nebo nepřímo) na text.

- Den 1. Celou cestu se jde do kopce.
- Den 2. Pro mě je chodit pořád nahoru a dolů a nahoru a dolů horší, než jít celou cestu do kopce nebo z kopce.
- Den 3. Je tam hrozný kopec.
- Den 4. Ten kopec vypadá dost hnusně.
- Den 5. Je to celou cestu z kopce.

Nevyhovující odpověď

Kód 0: Uvádí odpověď, která nevychází z textu.

- Den 1, člověk si ještě nestihne zvyknout. *[nevychází z textu]*
- Den 5. Do té doby už bude člověk úplně vyřízený! *[nevychází z textu]*

Udává odpověď bez vysvětlení.

- Den 2. *[bez vysvětlení]*

Uvádí nedostatečnou nebo vágní odpověď.

- Den 1, protože by to bylo těžké. *[vágní]*
- Den 3, to je akorát polovina, takže by to bylo nejhorší. *[nedostatečné]*

Ukazuje nepřesné porozumění materiálu nebo uvádí nepřijatelnou či nevhodnou odpověď.

Kód 9: nezodpovězeno

MEZINÁRODNÍ PŘÍKLADY otázka 31

Hodnotitelé narazili na problém u příkladu číslo 5, většině se zdálo, že zdůvodnění je dostatečné, avšak neuvědomili si, že pouze odkaz na počet dní neopravňuje k přidělení kódu 1.

VYSOKOHORSKÉ PUTOVÁNÍ AFRIKOU

Který den putování by podle tebe byl nejobtížnější? Využij informace, které máš k dispozici, a svou odpověď zdůvodni.

	Příklad	Komentář	Kód
1	Den 4, protože je tam v horských polohách velké stoupání a už je to 4. den.	Hodnocení využívající údaje z grafu. Druhá část zdůvodnění „a už je to 4. den,“ je zde informací navíc, kterou ignorujeme.	1
2	Třetí, protože je to uprostřed putování.	Vysvětlení, které odkazuje pouze na počet dní putování, je nedostatečné. Srovnejte s příkladem 2 ve třetí části kódu 0 v pokynech pro hodnocení. „Den 3, to je akorát polovina, takže by to bylo nejhorší. [nedostatečné]	0
3	Den 2 s Amfiteátrek k Ďáblůvu zubu.	V textu se neuvádí, že Amfiteátr a Ďáblův zub navštíví 2. Den. I kdyby tomu tak bylo, chybělo by vysvětlení, proč to je nejobtížnější.	0
4	Den 4: je to vysoko.	Minimální odpověď, ale uvádí zdůvodnění využívající informaci z grafu.	1
5	Třetí, protože je to uprostřed. Došly vám síly, ale před sebou máte ještě dlouhou cestu.	Vysvětlení, které odkazuje pouze na počet dní putování, je nedostatečné. Srovnejte s příkladem 2 ve třetí části kódu 0 v pokynech pro hodnocení a s výše uvedeným příkladem 2 a níže uvedeným příkladem 10.	0
6	Den 2. Celou cestu je to z kopce.	Nepřesné.	0
7	Den 2, protože začínáte u jeskyně Ifidi.	Nevysvětluje, proč by kvůli tomu byl ten den obtížný.	0
8	Den 3, protože den předtím jste spali v jeskyni.	Neodlišuje od ostatních dnů putování.	0
9	Den 5. Jít celou cestu dolů, z toho by vás opravdu bolely nohy.		1
10	Den 5. Byli byste opravdu unavení, protože je to poslední den.	Vysvětlení, které odkazuje pouze na počet dní putování, je nedostatečné. Srovnejte s příkladem 2 v první části kódu 0 v pokynech pro hodnocení.	0

ČESKÉ PŘÍKLADY otázka 31

Kód 1 získalo 65 % českých žáků. Většina žáků si vybírala den čtvrtý, dále volili den první, ostatní dny spíše výjimečně. Naši hodnotitelé se obávali, že žáci budou volit den třetí a zdůvodní to obecně známou poučkou, že třetí den je kritický, avšak to se ukázalo být neopodstatněné a objevovalo se v odpovědích spíše výjimečně. Přesto tento příklad v následujících ukázkách pro úplnost uvádíme.

	Příklad	Kód
1	DEN 3 PROTOŽE SE VŠUDE UVAŽÍ A JSTE TAK VPULCE A KILKATECI JESTLI T MÁ SMISC NEBOŽ SE VRÁTIT	
2	4. den protože je metná překážka se pře nejvyšší mohol a dechající lidem v síli	
3	Učíte první den protože ode maršáre' pořádku má olapřim'	
4	Drady' protože kerin se neustále mění, střída se klesmá a stau páni'.	
5	Všohny stajná, protože v každém skai je ně co. u' ročného	
6	Pátý den. Na kuristku jadı linova na poslední dny a celý den jde z hopy. Chire z hopy je časo. namáhavější net chire do hopy.	
7	Byl by to den 3. Třetí den je kritický, št byme stenci nakara do přásmika PINS.	

	Příklad	Kód
8	Ten 1, protože bych si představoval jakou dálku cesty musím ušít.	
9	4 den. Je tam hodně rovlubeli a největší bojec.	

Otázka 32: VYSOKOHORSKÉ PUTOVÁNÍ AFRIKOU

Který den svého putování můžeš ráno pozorovat východ slunce, který je zmiňován v popisu trasy?

- A Den 1
- B Den 2
- C Den 3
- D Den 4
- E Den 5

Otázka je věku žáků přiměřená, vyžaduje od nich vyhledání a propojení více informací.

Možnost výběru z více odpovědí je zde formální záležitostí a bylo by vhodnější ji nahradit otevřenou otázkou s tvorbou krátké odpovědi. Správnou odpověď D zvolilo 69 % českých žáků.

VYSOKOHORSKÉ PUTOVÁNÍ AFRIKOU HODNOCENÍ OTÁZKY 32

ZÁMĚR OTÁZKY:

Získávání informací: nalezení informací

Vyhledat informaci propojením informací vyjádřených slovy a informací uvedených v grafu v popisném textu kombinovaného formátu

Úplná odpověď

Kód 1: D Den 4

Nevyhovující odpověď

Kód 0: jiné odpovědi

Kód 9: nezodpovězeno

MACONDO

Obyvatele Maconda naráz obklopilo takové množství zázračných vynálezů, že brzo nevěděli, čemu se divit dřív. Celé noci probděli a pozorovali bledé světlo žárovek, zásobovaných z elektrárny, kterou přivezl Aureliano Triste při druhém příjezdu vlaku, a na jejíž dotěrný klapot si dlouho a pracně zvykali. Dívali se na pohyblivé obrazy, které zámožný obchodník don Bruno Crespi promítal v divadle s pokladnami ve tvaru lvích tlam, a rozhořčilo je, když hrdina, který v jednom filmu zemřel a byl pochován a nad jehož nešťastným osudem hořce plakali, se v příštím filmu naráz objevil znovu, živ a proměněn v Araba. Diváci, kteří zaplatili po dvou centavech, aby mohli přihlížet vrtkavému štěstí hrdinů, nebyli ochotni se smířit s podvodem tak neslýchaným a porozbíjeli sedadla. Na žádost dona Bruna Crespiho vydal starosta zvláštní vyhlášku, vysvětlující, že kino nezobrazuje skutečné události, a tudíž nestojí za to, aby se obecenstvo kvůli němu rozvášňovalo. Po onom odrazujícím vysvětlení mnozí usoudili, že se stali obětí nového a okázalého cikánského kejklu, a rozhodli se víckrát do kina nevkročit vzhledem k tomu, že mají dost svých vlastních trápení, než aby plakali nad vylhanými útrapami pomyslných stvoření.

Podle: MARQUEZ, Gabriel García. *One Hundred Years of Solitude* [Sto roků samoty]

Typický beletristický text, se kterým se žáci ve výuce běžně setkávají. Autor i nezvyklý způsob, jakým je text napsán, by mohli žáky zaujmout. Rovněž téma kina, které je běžnou a důležitou součástí jejich života, bude žáky přitahovat, budou se podívat a snad i smát tomu, že by ho někdo nemohl znát. Text je relativně krátký, ale větná skladba i lexikum jsou pro patnáctileté žáky poměrně náročné.

Úryvek na předcházející stránce pochází z jednoho románu. V této části příběhu byla právě představena fiktivnímu městu Macondo železnice a elektřina a bylo otevřeno první kino.

Pomocí tohoto úryvku odpověz na následující otázky.

Otázka 33: MACONDO

Co ve filmu způsobilo, že se lidé z Maconda rozzlobili?

.....
.....
.....

V této otázce na interpretaci jsou žáci konfrontováni s výjimečným prostředím, s představami lidí neznalých civilizace, což představuje silný motivační prvek. Otázka by mohla sloužit jako podnět pro další diskusi o sociálních a kulturních rozdílech v různých společnostech, nebo o vlivu a vnímání moderních technologií na společnost. Hodnotitelé navrhovali zjednodušit vícestupňové vyhodnocování sloučením kódu 1 a kódu 2 pouze do jednoho.

MACONDO HODNOCENÍ OTÁZKY 33

ZÁMĚR OTÁZKY:

Zpracování informací: interpretace

Vyvodit důvody chování postav

Úplná odpověď'

- Kód 2: Odkazuje na fiktivní podstatu filmů nebo na herce znovu se objevující poté, co „zemřeli“.
- Může být citováno přímo z třetí věty („hrdina, který v jednom filmu zemřel a byl pochován a nad jehož nešťastným osudem hořce plakali, se v příštím filmu naráz objevil znovu, živ a proměněn v Araba ...“) nebo z poslední věty („vylhané útrapy pomyslných stvoření“).
- Lidé, o nichž si mysleli, že zemřeli, znovu ožili.
 - Očekávali, že filmy budou pravdivé, ale ony nebyly.
 - Mysleli si, že muž ve filmu předstírá smrt a že si z nich dělá blázný.
 - Postava, která zemřela a byla pohřbena v jednom filmu, se mohla znovu objevit živá v dalším filmu.
 - Nechápu, že filmy jsou fikce.
 - Protože herci, jejichž postavy zemřely v předchozím filmu, se v dalším filmu vrátili jako nové postavy. Diváci cítili, že byli okradeni o své city. [Prvky jak 2, tak 1.]
 - Mysleli si, že mají dost svých problémů, aniž by sledovali vymyšlené lidi, jak předstírají problémy. [Žák jasně rozumí tomu, jakou úlohu hrála fikce v tom, že lidé byli naštvaní, i když to popsal na vyšší úrovni zobecnění.]
 - Protože jeden z herců byl ve filmu pohřben a vrátil se jako Arab. [Okrajově: velmi specifické.]

Částečná odpověď

Kód 1: Odkazuje na podvod nebo kejkle nebo na zklamané naděje diváků. Může citovat přímo „s podvodem tak neslýchaným“ nebo „obětí nového a okázalého cikánského kejkle“.

- Mysleli si, že jsou podváděni.
- Protože cítili, že plýtvali svými city zbytečně.
- Cítili, že jsou obětí nějakého nového a okázalého cikánského kejkle.
- Nemohli snést tak neslýchaný podvod.
- Protože zaplatili po 2 centavech za tak neslýchaný podvod, který nemohli tolerovat.
[Částečně přímá citace z řádků 8–9; není specifický odkaz na povahu podvodu.]

Nevyhovující odpověď

Kód 0: Uvádí nedostatečnou nebo neurčitou odpověď.

- Zlobili se na Bruna Crespiho.
- Nelíbily se jim filmy.
- Chtěli zpátky svoje peníze.
- Mysleli si, že jsou oběťmi.
- Byli to vandalové.
- Byli hloupí.
- Vyjadřovali své pocity.
- Zaplatili po 2 centavech a nedostali, co chtěli. [„Co chtěli“ je příliš neurčitá odpověď.]

NEBO: Ukazuje nepřesné porozumění materiálu nebo uvádí ne přijatelnou či nevhodnou odpověď.

- Cítili, že by neměli být obtěžováni problémy jiných lidí. [Špatně: CHTĚLI být obtěžováni SKUTEČNÝMI problémy lidí.]
- Je to jejich jediná cesta, jak protestovat proti utrácení svých peněz.
- Zlobili se, protože se museli dívat na postavu, která byla mrtvá a pohřbená.
[Citovaná část dává takovýto smysl: „nelíbilo se jim dívat se na mrtvé lidi ve filmu“ – nesprávná interpretace.]

Kód 9: nezodpovězeno

MEZINÁRODNÍ PŘÍKLADY otázka 33

Hodnotitelé měli největší potíže s příklady 7, 9 a 11. V příkladu 7 odpověď obsahuje jak kód 1: „Mysleli, že to je podvod,“ tak kód 2: „Postava, která zemřela, se objevila v dalším filmu.“ Pokud lze odpovědi přidělit oba kódy, přidělíme ten vyšší. V příkladu 9 žák sice necituje, ale provedl zobecnění na vyšší úrovni. V příkladu 11 chybí podstatná část odpovědi, a to odkaz na fiktivnost postavy, žák neříká, že se postava v novém filmu objevila znovu, pouze se vyjadřuje k okamžiku smrti postav.

MACONDO

Co ve filmu způsobilo, že se lidé z Maconda rozzlobili?

	Příklad	Komentář	Kód
1	Že herec umře a v dalším filmu zase ožije.	Přímé spojení s popisem pro kód 2.	2
2	Je to podvod. Lidé si mysleli, že vidí skutečný život a rozzlobili se, když zjistili, že to byla jen fikce.	Druhá věta zahrnuje myšlenku fikce.	2
3	Film v nich vyvolal pocit, že byli podvedeni a to je rozzlobilo.		1
4	Lidé z Maconda byli naštvaní na hrdiny vytvořené Donem Brunem Crespim a jejich životní příběhy.	Příliš vágní	0
5	Mysleli si, že mají dost svých problémů – nechtěli plýtvat slzami kvůli něčemu smyšlenému.	„Smyslené“ se vztahuje k fikci, kritérium pro kód 2.	2
6	Byli pobouření pohyblivými obrazy, které zámožný obchodník Don Bruno Crespi promítal v divadle s pokladnami ve tvaru lvích tlam.	Cituje sice ze správné věty, ale ne z její klíčové části o postavě, která v jednom filmu zemřela a v dalším ožila.	0
7	Postava, která zemřela a objevila se v dalším filmu. Mysleli si, že to byl podvod.	Obsahuje prvky obou kódů, přidělen je ten vyšší.	2
8	To, co způsobilo, že se lidé rozzlobili, bylo, že příběh nebyl skutečný.	Minimální odpověď kódu 2.	2
9	Film byl smutný a způsobil, že plakali a byli rozzlobení, protože měli dost svých vlastních trápení, než aby byli smutní nad vylhanými problémy.	Jasně pochopení části, ve které „fikce“ vyvolá hněv – srv. příklad 7 u kódu 2 v pokynech pro hodnocení.	2
10	Pokladny ve tvaru lvích tlam.		0
11	Jak lidé zemřeli. Nerozuměli tomu. Vnímali film příliš realisticky a depresivně.	Neporozumění.	0
12	Lidé se rozzlobili kvůli sehranému neštěstí pomyslných stvoření.	V pokynech pro hodnocení je povolena citace z poslední věty („vylhané útrapy pomyslných stvoření“). Zde je parafráze této části.	2

	Příklad	Komentář	Kód
13	Rozzlobili se, když si uvědomili, že kino bylo stroj na výrobu iluzí.	„Iluze“ lze uzнат jako ekvivalent „fikce“.	2

ČESKÉ PŘÍKLADY otázka 33

Vzhledem k tomu, že 75 % žáků získalo kód 2 a pouze 6 % žáků kód 1, se jeví návrh hodnotitelů vyměnit víceúrovňové vyhodnocování za jednodušší jednostupňové jako opodstatněný. Navíc některé odpovědi obsahovaly prvky kódu 2 i 1 a v takovém případě byl žákům přidělen kód 2. Většina žáků použila správnou citaci, menší množství provedlo zobecnění na vyšší úrovni. Občas žáci místo „dvou různých filmů“ používali výrazy 1. a 2. díl, tato menší nepřesnost nebyla při hodnocení brána v úvahu.

	Příklad	Kód
1	NEBYLI SEZNÁMENI S TÝM, CO JE V KINĚ ČEKÁ, A TUDÍŽ JE NAŠVALO, ŽE HODINA HRAJÍCÍ A UMÍRAJÍCÍ V KINĚ JE „NESMATELNÝ“, FILMY NEJSOU RE	
2	„V jednom filmu sebral, na v předím filmu se objevil jako Arab.“ Obyvatele Maconda nemohli pochopit si je to jin konec, který hraje ve spousta filmů. Brali film moc vážně, nebyli vyklá	
3	Byl na ně ušit podvod / druhém dílu filmu, kdy v prvním zemřel hl. hrdina a v druhém se objevil, jako jiná postava.	
4	způsobilo to, že diváci si zaplatili divadlo, aby mohli přihlížet na urtkanému štěstí hrmi nu. Rozbiti Porozbije li sedadla. Starosta vydal yuldstni vyhlášen, že kino nezobrazuje skutečné události.	

	Příklad	Kód
5	<p>Je v kině uměl klop který se v dalším díle proměnil v orla.</p>	
6	<p>To, že příběhy promítané v kině nejsou jsou takové jako jsou a také, že nejsou opravdové, ale jen vymyšlené.</p>	
7	<p>Udá byli rozkláeni, že kino neobrazuje skutečné události (v jednom filmu královna komu a r. l. v nová obzír) a také je rozkláeno, že na to mohli například</p>	
8	<p>Vpali si tam přiběháš ještě k srdci, až moc vážně, takže to, že jednou hodina uměl a pak se objevil v jiné roli bral jako podvod.</p>	
9	<p>Diváci kteří si zaplatili za film aby viděli nějakou větší hrdinu, se nemohli smířit s podvodem a začali rozvíjet revolce.</p>	
10	<p>Ujistili že filmové příběhy nejsou skutečné,</p>	
11	<p>Rozhořčilo je když jeden k hrdinmu zemřel a byl pochován. Objevilo se ho i v dalším filmu a tak si lidi říkali, že ^{svých} svých problému mají dost a přešli kam chod</p>	

Otázka 34: MACONDO

Proč se obyvatelé Maconda na konci úryvku rozhodli víckrát nevkročit do kina?

- A Chtěli vzrušení a vytržení, ale zjistili, že filmy jsou realistické a depresivní.
- B Nemohli si dovolit zakoupit vstupenky.
- C Chtěli šetřit svými city pro příležitosti ve skutečném životě.
- D Chtěli cítit s postavami, ale zjistili, že filmy jsou nudné, nepřesvědčivé a pochybné úrovně.

Tato otázka se typově podobá té předchozí a je rovněž zaměřena na interpretaci textu. Zde měl však žák možnost výběru odpovědi. Hodnotitelé se shodovali v tom, že otázka je až příliš jednoduchá, a proto by raději dali přednost otevřené otázce s tvorbou vlastní odpovědi. Správnou možnost C zvolily tři čtvrtiny žáků. Je možné, že mnozí řešili úlohu spíš „vylučovací metodou“. Nejtít do kina, protože by to znamenalo plýtvání city, které je třeba šetřit pro reálný život, může patnáctiletým připadat jako názor z naprosto jiného světa, a tím Macondo pochopitelně je. Distraktorem D se nechalo strhnout 18 % žáků.

MACONDO HODNOCENÍ OTÁZKY 34

ZÁMĚR OTÁZKY:

Zpracování informací: interpretace

Vyvodit důvody chování postav

Úplná odpověď

Kód 1: C Chtěli šetřit svými city pro příležitosti ve skutečném životě.

Nevyhovující odpověď

Kód 0: jiné odpovědi

Kód 9: nezodpovězeno

Otázka 35: MACONDO

Kdo jsou ona „pomyslná stvoření“, zmíněná v poslední řádce úryvku?

- A Duchové.
- B Pouťové vynálezy.
- C Postavy ve filmech.
- D Herci.

Hledání synonymních, zástupných vyjádření či opisu je běžnou součástí výuky ve škole. Úloha se zdála hodnotitelům velmi jednoduchá, některé distraktory považovali až za „nedůstojně“

jednoduché, vykonstruované nebo nepravděpodobné. Distraktor D zde sehrál spíše roli chytáku. Tyto postřehy hodnotitelů odpovídaly i výsledkům českých žáků v testu. Správnou možnost C si zvolilo 80 %, distraktor D 11 % žáků.

MACONDO HODNOCENÍ OTÁZKY 35

ZÁMĚR OTÁZKY:

Zpracování informací: interpretace

Nalézt ekvivalentní vyjádření výrazu, který by nahradil ten původní, který byl vyjádřen nepřímou

Úplná odpověď

Kód 1: C Postavy ve filmech.

Nevyhovující odpověď

Kód 0: jiné odpovědi

Kód 9: nezodpovězeno

Otázka 36: MACONDO

Souhlasíš s tím, co obyvatelé Maconda na závěr usoudili o hodnotě filmů? Vysvětli svou odpověď srovnáním svého vztahu k filmům s jejich vztahem.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Od žáka se požaduje, aby vyjádřil vlastní názor, provedl hodnocení, porovnal svůj názor s názory ostatních. K takovéto aktivitě se žáci ve škole dostanou spíše okrajově, přestože je tato dovednost pro budoucí život velmi důležitá. Otázka se hodnotitelům zdála dosti obtížná. Navrhovali zde zařadit spíše otázku s výběrem odpovědi, pak by ale bylo zase problematické vyjádřit vlastní názor. Zároveň upozorňovali na složitou formulaci otázky, kdy změna jejího znění, např. „Souhlasíš s názorem, který si obyvatelé Maconda v závěru textu udělali na filmy?“ by mohla problém obtížnosti částečně vyřešit.

MACONDO

HODNOCENÍ OTÁZKY 36

ZÁMĚR OTÁZKY:

Zhodnocení: posouzení obsahu textu

Porovnat postoje postav s vlastními znalostmi a zkušenostmi

Úplná odpověď

Kód 1: Odkazuje na postoje k „realismu“ a/nebo na emocionální vcítění se do filmů. Odpověď musí souviset s myšlenkou, že lidé z Maconda hledají ve filmech realitu. Srovnání mezi Macondem a osobní zkušeností/postojem je přímo uvedené nebo je snadno odvoditelné.

- Jednoho dne zjistíte, že filmy nejsou skutečné, že je můžete brát jenom jako únik. Není tedy třeba se tolik vcítovat do životů postav.
- Ano, souhlasím, na světě je dost utrpení i bez přikrašlování.
- Ne, lidé chápou, že když jdou do kina, tak to, co se odehrává na plátně, není skutečné.
- Na rozdíl od lidí v Macondu, v průběhu filmu si mohu oči vyplakat, ale zapomenu na něj, když opouštím kino.
- Souhlasím s nimi. Proč by se lidé měli vzrušovat kvůli filmům? Z tohoto důvodu se věnuji vědě, kde se jedná o fakta a ne o fantazii.
- Mám rád filmy, protože mě nutí se zaměřit na problémy jiných lidí a ne na své vlastní.
- Jak kdy. Když je film špatný, tak bych nejraději odešel, ale když je dobrý, tak vás chytí a je vám jedno, že není pravdivý.
- Ne, já si filmů užívám jako zábavy.
- Ano, filmy jsou jen vymyšlené. Svým způsobem je lepší pozorovat lidi, jak se chovají ve skutečnosti.
- Ne, události ve filmech jsou obvykle přehnané.
- Nesouhlasím s jejich reakcemi, protože filmy jsou způsobem zábavy a nemají se brát příliš vážně. Lidé v Macondu však neznají nic lepšího, takže rozumím tomu, jak se asi cítili.

NEBO: Odkazuje na sociální, historický nebo kulturní kontext, např. větší sblížení s technikou, změnu společenského chování. Odpověď musí souviset s myšlenkou, že lidé v Macondu hledají ve filmech realitu. Srovnání mezi Macondem a osobní zkušeností/postojem je přímo uvedené nebo je snadno odvoditelné.

- Obyvatelé Maconda byli primitivní a reagovali emocionálně. Já a většina současných lidí jsme mnohem vyspělejší.
- Začali se dívat na film ze špatné pozice. Nepochopili, že to nejsou zprávy, ale zábava. Z tohoto úhlu pohledu jsou jejich reakce pochopitelné. Filmy jsou samozřejmě pro zábavu. O to v nich jde.

- Současní lidé se kvůli filmům nezlobí.
- Ano, souhlasil bych, kdybych byl jeden z nich, protože něco takového předtím neviděli.

Nevyhovující odpověď

Kód 0: Uvádí nedostatečnou nebo neurčitou odpověď.

- Jsem jako lidé z Maconda, protože si často myslím, že filmy jsou ztráta času.
- Miluji filmy. Nechápu jejich reakci.

NEBO: Ukazuje nepřesné porozumění materiálu nebo uvádí nepřijatelnou či nevhodnou odpověď.

- Ano, vypadá to, že filmy, místo aby byly odpočinkové a lehké, byly realistické a emocionální. Filmy jsou druhem zábavy, obětním beránkem a způsobem, jak zapomenout na problémy skutečného života. Lidé v Macondu byli zklamáni, protože filmy, které viděli, nebyly odpočinkové, ale spíše přeplněné, a oni chtěli něco, co by je pobavilo. *[První dvě věty nesouvisejí s otázkou. Poslední věta naznačuje nepochopení textu.]*
- Ne, měly by být dražší a mít držáky na kelímky, popcorn, chlazenou colu a cukrovinky. Měla by tam být zvedací opěrátka na ruce, na nohy, nejmodernější zvuková technika. *[Možná vtip, ale pokud ne – špatné čtení textu.]*
- Dnes existují zákony proti znečišťování prostorů kina. *[Odpověď se zaměřuje spíše na chování než na postoj.]*
- Dnes máme lepší kina. *[Nevhodné]*
- Ano, protože film nebyl příliš dobrý a znervóznil je. *[Nepochopení otázky.]*

Kód 9: nezodpovězeno

MEZINÁRODNÍ PŘÍKLADY otázka 36

Hodnotitelům se zdála obtížná nejen otázka pro žáky, ale i její vyhodnocování. Upozorňovali na to, že při hodnocení této otázky pro ně bylo problematické rozlišit, kdy se ještě jedná o odpověď správnou a kdy už jde o odpověď nedostatečnou, a co lze ještě chápat jako kulturní či historický kontext a co již nikoliv. Celé vyhodnocovací schéma se jim zdálo zdlouhavé a komplikované, otázka navíc umožňovala velkou škálu možných odpovědí. Někteří navrhovali, že by v odpovědi mělo vždy zaznít, jaký vztah k filmům má žák sám. To, že se hodnotitelé s touto otázkou potýkali, ukazuje i množství příkladů, se kterými si nevěděli rady, především příklady číslo 2, 3, 6 a 7.

MACONDO

Souhlasíš s tím, co obyvatelé Maconda na závěr usoudili o hodnotě filmů? Vysvětli svou odpověď srovnáním svého vztahu k filmům s jejich vztahem.

	Příklad	Komentář	Kód
1	Ne, myslím, že nepochopili smysl filmu. Měli pocit, že to byl skutečný život a chovali se podle toho. Myslím, že je třeba oddělovat realitu od fikce.	Vzorová odpověď kódu 1, poukazuje na to, že lidé z Maconda nepochopili rozdíl mezi skutečností a funkcí umění.	1
2	Ne, nedali filmům šanci, aby ukázaly, jestli jsou dobré nebo ne.	Neodkazuje na postoje k realitě, emocionálnímu vžití nebo sociálnímu, historickému či kulturnímu kontextu.	0
3	Ne, myslím, že filmy jsou dobrým prostředkem k relaxaci. Existuje mnoho různých typů – romantické, komedie, akční – takže si může vybrat každý.	Neodkazuje na postoje k realitě ani na kontext. Myšlenkou „relaxace“ zaujímá opačný postoj k emocionálnímu vžití, což je v pořádku. Srovnání s Macondem zde nepřímo vyplývá.	1
4	Nesouhlasím s tvrzením obyvatel Maconda, protože filmy se vyrábějí, aby pobavily lidi. Je na zákazníkovi, zdali bude film sledovat nebo ne. Lidé z Maconda vzali film příliš vážně, místo aby ho chápali jako formu zábavy.	Poukazuje na to, že lidé z Maconda nepochopili rozdíl mezi skutečností a funkcí umění.	1
5	Ano, protože lidé nechtějí chodit na filmy, aby se nudili.	Nuda nebyla problém!	0
6	Svým způsobem souhlasím. Proč plakat a naříkat nad člověkem, který v jednom filmu zemře a v dalším ožije?	Vyjádřeno velice doslovně, ale zdá se, že hlavní myšlenka směřuje k realismu a emocionální angažovanosti.	1
7	Myslím si, že reagovali nepřiměřeně. I když je něco nové a tobě se to nelíbí, nemáš právo ničit majetek.	Irelevantní. Komentář týkající se spíše zavádění novinek než filmů.	0

	Příklad	Komentář	Kód
8	Myslím si, že lidé ještě nebyli na filmy připraveni, protože teprve nedávno poznali elektrický proud a byli ohromeni vším.	Zaměřuje se na sociální a kulturní kontext, soustředí se na povědomí obyvatel Maconda o technologiích.	1
9	Ano, protože Bruno Crespi je šidil vzhledem k ceně lístků.	Irelevantní.	0
10	Nesouhlasím. Filmy se vyrábějí pro pobavení a ukazují reálné i nereálné příběhy. Byly vyráběny, aby se publikum bavilo nebo aby si k některým postavám vytvořilo vztah. Emocionální výbuch publika byl proto přehnaný.	Rozvláčná odpověď, ale žák textu rozumí a odpověď se vztahuje k realitě a emocionálnímu vcítění.	1

ČESKÉ PŘÍKLADY otázka 36

Na základě výsledků žáků lze potvrdit názor hodnotitelů, že otázka byla obtížná. Nesprávně odpovědělo 34 % žáků a dalších 13 % se o odpověď ani nepokusilo. Odpovědi žáků byly dlouhé, v některých bylo pro hodnotitele těžké se zorientovat. Žáci totiž v odpovědi často nadrželi jednotící myšlenku, ale vršili řadu spolu nesouvisejících argumentů či prostě jenom popsali, co se v textu odehrálo. S tímto jevem jsme se setkali poměrně často – když žák neví jak odpovědět, prostě to zkouší a doslova v odpovědi vrší slova.

	Příklad	Kód
1	Myslím si, že jejich rozhodnutí bylo přehnané. Já mám k filmům vztah velmi kladný obzvláště k některým z nich. Avšak někdy jsem také filmem velmi zklamána.	

	Příklad	Kód
2	<p> Děti které ve filmech hraji jsou skuteční ale doopravdy se nich neu- mívají. Spousta dětí je už po smrti a tyto filmy jsou vzpomínkou na jejich filmový svět. </p>	
3	<p> O tomto vyprávění určitě rozhodlím. Dokázali by jste si dnes představit život bez filmů, televize, nebo kin, ale v té době byly filmy samozřejmě na jiné úrovni a pro lidi to bylo něco úplně nového. </p>	
4	<p> Ne rozhodlím, filmy mají diváky nahodit režisera myšlenku, nebo povíka ne ukazovat normální život. Můj vzhled a film je lhostný, ale to je možná tím, že filmy znám od malika a pro ně to byla novota. </p>	

	Příklad	Kód
5	<p>Souhlasím, protože podle úřivku si myslím, že zrovna obyvatelé Maconda nepotřebují stráčet čas v kině, nepotřebují „tato věci“ aby byli šťastni... myslím, že takový náhlý příchod civilizace by jim mohl uškodit, ještě že tomu nepodlehli a nejsou jako mi, co co strávíme půlku dne u televize a nesmyslně v toho brečím, i když nejde o náš krek.</p>	
6	<p>ANO, DOCELA V TÍMTO VÝROKEM JAVHLAVÍM. BYLA JINA' DOBA, NÁVNI KDE FILM NEBYL JAKOŽE JMOVIT'. LIDE' KLVANTNĚ ANI NEVĚĎĚLI CO TO TEN FILM KLVANTNĚ JE. TĚD' JE JINA' DOBA, DOBA FILMŮ. JÁ' VÍM, ŽE JE TO FIKCE, A JE MAM JE</p>	
7	<p>ano, bylo to v době kdy filmi rovinali, tudě lidé nevěděli co si a tom mají myslet.</p>	
8	<p>Myslím, že jejich rozhodnutí, vzhledem k jejich stylu života, bylo oprávněné a v tomto ohledu s nimi souhlasím. Ale pro člověka dennodenně obklopeného elektronikou a moderní technologií znamená film naprosto něco jiného - uvolnění, zamýšlení, zábava, inspiraci...</p>	

	Příklad	Kód
9	<p>Na jejich místě, bych asi byla také nespokojená. Když dělá film nepoprvé a člověk a nevídele, jak si ho může uvědomit, že hrdina, který umí, se ve druhém filmu objeví znovu.</p>	
10	<p>OBYVATELE' ZŘESMĚ USOUDILI, ŽE HODNOTA FILMŮ JE VELICE NÍZKA', PROTOŽE NEVĚŘILI, ŽE MATVI' MOHOU OŽIVNOUT VE SROVNÁNÍ SE MNOU NEVĚDĚLI, ŽE FILMY NEODRAŽEJÍ SKUTEČNOST AŽE SE TAM MOHOU DÍT NEPŮIRO ZĚME' VĚCI.</p>	
11	<p>Ne, protože film je odražen od vlastních problémů ale lidé si myslí že když se nejedná o skutečnou náhánost je to podvod.</p>	
12	<p>Hoc jsem nepochopila, jestli druhý film má být pokračováním toho prvního, ale přesto si myslím, že reakce lidí nebyla přiměřená. Myslím, že spíš měli mít radost, že se jejich hrdina vrátil. Nevím sice, jak bych reagovala já, - asi by mi přišlo divné, že hrdina zase žije - ale rozhodně bych nezačala rozbíjet sedadla.</p>	

NÁZORY STUDENTŮ

Ačkoli mnoho lidí na zemi umírá na následky nemocí a hladomoru, my se staráme jen o budoucnost. Zatímco se snažíme na všechno zapomenout a postupovat stále dopředu, necháváme tyto lidi za sebou. Velké koncerny každoročně investují miliardy dolarů do výzkumu vesmíru. Kdyby prostředky investované do kosmického výzkumu nebyly vynaloženy ku prospěchu chamtivců, ale těch, kteří je skutečně potřebují, utrpení milionů lidí by se zmírnilo.

Ana

Výzkum kosmu je zdrojem inspirace pro mnoho lidí. Po tisíce let sníme o nebi, toužíme se natáhnout a dotknout hvězd, komunikovat s něčím, co existuje pouze v našich představách, chceme vědět ... Jsme sami?

Výzkum vesmíru je metaforou pro poznávání a poznávání je tím, co žene svět dopředu. Zatímco realisté nám stále připomínají naše současné problémy, snílkové rozšiřují naše obzory. Jsou to právě vize snílků, touhy a naděje, které nás povedou do budoucnosti.

Beatrice

Devastujeme deštné pralesy, protože je pod nimi ropa. Hlubíme doly ve svaté půdě, abychom odhalili ložiska uranu. Zničili bychom další planetu, abychom našli odpověď na problémy, které jsme si sami vytvořili? Samozřejmě, že ano!

Výzkum vesmíru posiluje nebezpečné přesvědčení, že problémy naší civilizace vyřešíme tím, že docílíme větší nadvlády nad přírodou. Pokud budou lidé vědět, že je za rohem k dispozici další planeta, nebudou mít zábrany a vyčerpají přírodní zdroje jako jsou řeky a deštné pralesy.

Už jsme udělali dost škody na Zemi. Zbytek vesmíru bychom měli nechat na pokoji.

Dieter

Přírodní zdroje rychle mizí. Lidská populace roste závratným tempem. Znečištění vzduchu způsobilo díru v ozónové vrstvě. Život nebude udržitelný, pokud si budeme takto počínat i nadále. Úrodné půdy ubývá a zdroje naší potravy se budou zmenšovat. Již dnes existují případy hladomoru a epidemií způsobených přelidněním.

Vesmír je obrovský prostor, který můžeme využít ke svému prospěchu. Pokud budeme podporovat výzkum vesmíru, možná jednoho dne objevíme planetu, na které budeme moci žít. Teď se to zdá nepředstavitelné, ale byly doby, kdy byly lety do vesmíru považovány za nemožné. Přerušit vesmírný výzkum ve prospěch vyřešení současných problémů je velice omezené a krátkozraké řešení. Musíme se naučit myslet i na příští generace, nejen na sebe.

Felix

Ignorovat přínos vesmírného výzkumu by představovalo velkou ztrátu pro celé lidstvo. Možnost lépe porozumět vesmíru a otázkám jeho vzniku je příliš cenná, než abychom ji jen tak promarnili. Výzkum jiných nebeských těles nám již prozradil více o našich problémech s životním prostředím a ukázal, jakým způsobem se může vyvíjet Země, pokud se nenaučíme kontrolovat své činnosti.

Vesmírný výzkum má však i nepřímý přínos. O vývoj laserové technologie a jiných lékařských metod se zasloužil právě vesmírný výzkum. Látky jako teflon vznikly díky lidské snaze o cesty do vesmíru. Nové technologie, vytvořené pro účely vesmírného výzkumu, tak mohou přinášet okamžitý užitek každému z nás.

Kate

Téma je aktuální, žáci se s ním setkávají jak ve škole, tak v běžném životě kolem sebe. Jednotlivé texty jsou svou délkou přiměřené, avšak jako celek budou pro mnohé žáky těžko uchopitelné. Ačkoliv by mělo jít o názory přibližně stejné věkové skupiny jako jsou testovaní žáci a předpokládali bychom, že v nich bude použit slovník a stylistika patnáctiletých, pravý opak je pravdou, texty tím ztrácejí na autenticitě.

Texty na předcházejících dvou stranách napsali žáci z posledního ročníku školní docházky. Použij je k zodpovězení otázek, které následují.

Otázka 37: NÁZORY STUDENTŮ

Na kterou z následujících otázek žáci pravděpodobně odpovídají?

- A Co nejvíce ohrožuje dnešní svět?
- B Souhlasíš s výzkumem vesmíru?
- C Věříš v život mimo naši planetu?
- D Jaké jsou poslední pokroky ve výzkumu vesmíru?

Úloha odpovídá rozvoji klíčových kompetencí k utváření postojů ke globálním problémům. Délka textu často povede k „tipování.“ Formulace otázky a možnosti výběru odpovědi by byly vcelku přiměřené, pokud by myšlenky v textu byly vyjádřeny jednodušeji a v kratším rozsahu.

Obtížnost otázky se odrazila na výsledku žáků, kdy správnou odpověď – možnost B – si zvolilo 63 % žáků, avšak distraktor A si vybrala jedna čtvrtina žáků. Je otázkou, zda se žáci nechali tímto distraktorem oklamat, nebo ho zvolili, protože se nacházel na prvním místě a oni nevěděli, kterou odpověď zvolit.

NÁZORY STUDENTŮ HODNOCENÍ OTÁZKY 37

ZÁMĚR OTÁZKY:

Zpracování informací: celkové porozumění
Pochopení podstatu textů

Úplná odpověď

Kód 1: B Souhlasíš s výzkumem vesmíru?

Nevyhovující odpověď

Kód 0: jiné odpovědi

Kód 9: nezodpovězeno

Otázka 38: NÁZORY STUDENTŮ

Který z pisatelů **nejzřetelněji** odporuje Felixovi?

- A Dieter
- B Ana
- C Kate
- D Beatrice

Žáci jsou ve škole vedeni k interpretaci, ale v běžné výuce se s takovým typem úkolu moc neseškávají. Pokud se žáci učí interpretovat určité názory, případně i protichůdné, bývá to na jednoznačnějších textech. Obvykle také porovnávají maximálně dva texty najednou. Tyto texty byly příliš složité, aby se v nich žáci rychle zorientovali, mnohým se zdály podobné, proto se opět mohli uchýlovat k „tipování“ správné odpovědi. Správnou odpověď Dieter, tedy možnost A, zvolilo 53 % žáků, pro Anu, distraktor B, se rozhodlo 25 % žáků, pro Kate, distraktor C, to bylo 15 % žáků a pro Beatrice, distraktor D, 6 % žáků.

Obtížnost úlohy by se mohla snížit tím, že by se v textu zvýraznilo, případně explicitně uvedlo v otázce, jaký je Felixův názor, případně jaká je jeho podstata, aby pro žáky bylo snazší vyhledat názor protichůdný.

Formát možnosti výběru odpovědi je zde z hlediska žáka zbytečný, protože svou odpověď může žák vypsát jediným krátkým slovem. Z hlediska hodnotitele a dalšího zpracování je však tento formát výhodný.

NÁZORY STUDENTŮ HODNOCENÍ OTÁZKY 38

ZÁMĚR OTÁZKY:

Zpracování informací: interpretace

Rozpoznat protichůdná tvrzení

Úplná odpověď

Kód 1: A Dieter

Nevyhovující odpověď

Kód 0: jiné odpovědi

Kód 9: nezodpovězeno

Otázka 39: NÁZORY STUDENTŮ

Když přemýšlíš o hlavních myšlenkách těchto pěti studentů, s kterým studentem nejvíce souhlasíš?

Jméno studenta:

Vysvětli svou volbu vlastními slovy: uveď ji do souvislosti s vlastním názorem a s názory přednesenými daným studentem.

.....
.....
.....
.....

Hodnotitelé označili tuto otázku jako velmi obtížnou. Již samotná formulace a obhajoba vlastního názoru není pro mnohé jednoduchým úkolem, žáci jsou spíše zvyklí citovat z textu či

parafrázovat, natož aby si dali svůj názor do souvislosti s dalším textem nebo porovnali svůj názor s názorem někoho jiného a ještě jej obhájili. Navíc žáci jsou stále ještě zvyklí pracovat spíše s fakty než s názory. Nejsou připraveni vyjadřovat se ke konkrétnímu názoru a neradi obhajují vlastní názor. Pokud se to po nich vyžaduje, přejdou k pouhé citaci textu. Někteří proto, že se ostýchají, někteří hledají tu jedinou správnou odpověď.

Samotná formulace otázky je pro žáky dosti komplikovaná. I zde, stejně jako v předchozí otázce, by bylo možné žákům pomoci a nabídnout jasnou informaci o názoru pisatele, s kterým by se měl žák porovnávat, např. „Souhlasím s Anou, která je proti výzkumu. Navíc si myslím, že...“ nebo by bylo opět možné alespoň podstatu myšlenky vždy zvýraznit v úvodním textu.

Využívat takovéto typy úloh je sice potřebné, ale pro školní praxi velmi náročné, zejména pokud jde o jejich vyhodnocování. Jiná situace by byla, kdyby byl tento stimul využit pro slohovou práci většího rozsahu nebo pro domácí práci s následným využitím pro otevření diskuse. V takovém případě by ovšem bylo vhodnější vyhodnocovací schéma rozšířit a udělat ho podrobnější, např. rozlišit, kdy žák svůj názor obhajuje správnou citací z textu a kdy formuluje opravdu své vlastní myšlenky. S tím, že žák uvedl pouze blízkou parafrázi textu, bylo možné se setkat poměrně často.

NÁZORY STUDENTŮ HODNOCENÍ OTÁZKY 39

ZÁMĚR OTÁZKY:

Zhodnocení: posouzení obsahu textu

Porovnat tvrzení v textu s vlastními znalostmi a zkušenostmi

Úplná odpověď

Kód 1: Žák ukazuje přesné porozumění postoji vybraného studenta k výzkumu vesmíru. A vysvětluje důvody pro souhlas s tímto postojem. Musí určit argument nebo soubor argumentů, který odpovídá právě jenom tomuto vybranému studentovi (např. je potřeba učinit více než pouze říci, zda je student pro nebo proti výzkumu vesmíru). Musí přímo nebo nepřímo odkazovat na jeden z hlavních argumentů vybraného studenta tím, že:
(1) uvede vlastní podpůrný argument (v tomto případě může v odpovědi také citovat nebo blízce parafrázovat text); A/NEBO
(2) použije vlastních slov k interpretaci nebo shrnutí argumentu vybraného studenta.

Následují shrnutí hlavních argumentů každého studenta:

Ana: Žák musí uvádět nebo z jeho formulace musí vyplývat, že Ana je proti výzkumu vesmíru a musí odkazovat přímo nebo nepřímo na její argument, že bychom měli využívat finančních zdrojů spíše na pomoc lidem (potřebným) než na výzkum vesmíru.

- Důležitější je pomáhat lidem na Zemi než utrácet peníze na vesmírné technologie. *[Užívá vlastních slov k interpretaci argumentu Any.]*
- Ana – Cítím, že bychom se měli starat o to, o co jde v našem vlastním světě, než utratíme všechny své peníze na výzkum kosmu. Chápu význam výzkumu, ale myslím, že nemoci a hlad na tomto světě by měly být řešeny jako první. *[Shrnuje argument Any vlastními slovy a přidává vlastní komentář.]*

Beatrice: Žák musí uvádět nebo z jeho formulace musí vyplývat, že Beatrice je pro výzkum vesmíru a musí přímo či nepřímo odkazovat na její argument, že výzkum kosmu je pozitivním výrazem lidského úsilí. Může odkazovat na snahu Beatrice o dlouhodobější pohled, ale musí přímo nebo nepřímo odlišit její postoj od Felixova.

- Beatrice – „Výzkum vesmíru je metaforou pro poznávání“. Myslím, že nám neuškodí rozšířit si vlastní obzor. *[Cituje z úryvku a v druhé větě přidává vlastní podpůrný argument.]*

Dieter: Žák musí uvádět nebo z odpovědi musí vyplývat, že Dieter je proti výzkumu vesmíru a musí přímo či nepřímo odkazovat na jeho argument, že výzkum vesmíru je spojen s ničením životního prostředí NEBO že lidé vesmír zničí, pokud k tomu dostanou příležitost NEBO že výzkum vesmíru nás jen povzbuzuje k tomu, abychom ještě více ničili Zemi. Přijatelné jsou odpovědi, které uvádějí, že Dieterovou prioritou je zlepšení životního prostředí na Zemi NEBO že musíme změnit sami sebe nebo náš postoj.

- Dieter – souhlasím s ním, protože mu záleží na životním prostředí a myslí si, že bychom měli nechat okolní vesmír být. *[Užívá vlastních slov ke shrnutí hlavní části Dieterova argumentu.]*
- Dieter: Dieter říká, že bychom měli přestat s ničením životního prostředí. Myslím, že to je nejdůležitějším problémem, kterému čelí naše planeta. *[Shrnuje jedno z hlavních Dieterových stanovisek a přidává podpůrný komentář. Vyplývá z něj porozumění Dieterovu postoji vůči vesmírnému výzkumu.]*

Felix: Žák musí uvádět nebo z odpovědi musí vyplývat, že Felix je pro výzkum vesmíru a musí přímo či nepřímo odkazovat na jeho argument, že lidé potřebují najít jinou planetu, kde by se dalo žít, A/NEBO že život na Zemi již není udržitelný. Žák může odkazovat na Felixův zájem o životní prostředí, ale musí přímo nebo nepřímo odlišovat jeho postoj od Dieterova. Může odkazovat na jeho zájem o dlouhodobý pohled, ale musí přímo nebo nepřímo odlišovat jeho postoj od postoje Beatrice.

- Felix: Souhlasím s Felixem, protože pokud nechceme čelit vyhynutí, po zničení Země nebude už kam jinam jít. *[Přeformulování jednoho z Felixova hlavních argumentů.]*

Kate: Žák musí uvádět nebo z odpovědi musí vyplývat, že Kate je pro výzkum vesmíru a musí přímo či nepřímo odkazovat na její argument, že výzkum vesmíru vede ke

zvyšování znalostí A/NEBO že můžeme na jiných věcech využít toho, co jsme se dozvěděli z výzkumu vesmíru.

- Kate: V souvislosti s výzkumem vesmíru pořád různými způsoby rozšiřujeme své znalosti. *[Shrnuje hlavní argument Kate.]*

Nevyhovující odpověď

Kód 0: Žák uvádí nedostatečnou nebo neurčitou odpověď nebo se zaměřuje na (bezvýznamný) detail argumentu.

- Ana: Neměli bychom zapomínat na lidi při tom, když se snažíme zapomenout a jít dál. *[Nejde za hranice blízké parafráze.]*
- Ana: Souhlasím s Anou, protože peníze investované do výzkumu vesmíru by měly být vynaloženy ve prospěch těch, kdo je potřebují. *[Nejde za hranice blízké parafráze.]*
- Kate: Protože uvádí nejlepší argumenty. *[Neurčité]*
- Felix: Felix říká, že život na Zemi nelze zachránit, takže musíme najít jinou planetu, na které budeme moci žít. *[Nejde za hranice blízké parafráze.]*
- Felix – nejbližší. *[Neurčitá odpověď.]*
- Ana – její článek je pravdivý a to je správné. *[Neuvádí žádný odkaz na hlavní myšlenky argumentu.]*
- Felix, protože ozónová díra je vážným problémem. *[Zaměřuje se na detail argumentu.]*
- Felix – skutečně mu záleží na životním prostředí. A je to správný kluk, který si váží přírody. *[Nerozlišuje Felixův postoj od Dieterova: oběma záleží na životním prostředí.]*
- Beatrice, protože souhlasím, že výzkum vesmíru je důležitý pro naši budoucnost. *[Nerozlišuje postoj Beatrice od Felixova: oba jsou pro výzkum vesmíru a oba odkazují na dlouhodobý pohled.]*

NEBO: Žák ukazuje nepřesné porozumění materiálu nebo uvádí nepřijatelnou či nevhodnou odpověď.

- Beatrice: Lidstvo by nebylo schopno už déle přežít na planetě Zemi, takže se potřebujeme přemístit někam jinam. *[Nepřesné vysvětlení argumentu Beatrice.]*
- Kate – má pravdu, protože Zemi již brzy dojdou přírodní zdroje a co potom? *[Nepřesné shrnutí argumentu Kate (vypadá na záměnu s Felixovým).]*
- Výzva – mám rád jakékoli výzvy. *[Nevhodná odpověď.]*

Kód 9: nezodpovězeno

MEZINÁRODNÍ PŘÍKLADY otázka 39

Hodnotitelé měli problém zejména s příklady 4, 8 a 9. V příkladu 4 se spíše jednalo o nedodržení formálního požadavku, kdy žák nenapsal jméno studenta na místo tomu vyhrazené, ale až do odpovědi. Takovouto nepřesnost bylo možné tolerovat. V příkladu 8 žák vlastně jen říká, že je pro výzkum vesmíru jako Beatrice, ale nezdůvodňuje proč. V příkladu 9 se žák ztotožňuje s názorem Any, která je proti výzkumu vesmíru, a vyjadřuje to poměrně decentním způsobem, slovy „příliš mnoho peněz se používá na výzkum.“ Z výrazu „příliš mnoho“ lze usuzovat na žákův negativní postoj.

NÁZORY STUDENTŮ

Když přemýšlíš o hlavních myšlenkách těchto pěti studentů, s kterým studentem nejvíce souhlasíš?

Jméno studenta:

Vysvětli svou volbu vlastními slovy: uveď ji do souvislosti s vlastním názorem a s názory přednesenými daným studentem.

	Příklad	Komentář	Kód
1	<i>Jméno studenta:</i> Ana Měl bys pomáhat chudým a vesmírnému výzkumu snížit prioritu.	Shrnuje Aniny argumenty.	1
2	<i>Jméno studenta:</i> [beze jména] 'Lidstvo ničí planetu zemi — to je dostačující odpověď!' a/nebo 'To jsou nepodstatné záležitosti'.	Žádný náznak, kde byl pisatel k těmto myšlenkám inspirován.	0
3	<i>Jméno studenta:</i> [beze jména] Pokud změníme sebe a naše potřeby, nebudeme se muset poohlížet jinde. Takže souhlasím s Dietrem.	Jméno studenta je uvedeno až na konci. Žák doplňuje vlastní argument k Dieterovu.	1
4	<i>Jméno studenta:</i> Dieter Podívejme se na realitu spíše než mluvit o něčem jiném.	Vypadá to, že opominul Dieterův hlavní argument. Komentář by se mohl zrovna tak použít pro Anu.	0
5	<i>Jméno studenta:</i> Felix. Zeměkoule je ve špatném stavu.	Od Dietera se neodlišuje.	0

	Příklad	Komentář	Kód
6	<i>Jméno studenta:</i> Felix. Generace před námi se pokusily vyřešit problém s energií a jinými věcmi, ale nepodařilo se jim to. Začněme tedy znovu na jiné planetě, kde budeme mít šanci to udělat tentokrát správně.		1
7	<i>Jméno studenta:</i> Beatrice. Myslím si, že je to dobrá myšlenka zkoumat vesmír.	Odkazuje na obecný postoj Beatrice, ale neuvádí žádný argument, tedy proč.	0
8	<i>Jméno studenta:</i> Ana Také si myslím, že se příliš mnoho peněz používá na výzkum.	Minimální odpověď. Za „příliš mnoho peněz“ si zaslouží kód 1. Nepřímo odkazuje na to, že peníze by měly být používány k jiným účelům a „výzkumem“ je zde míněn vesmírný výzkum.	1

ČESKÉ PŘÍKLADY otázka 39

Vyhodnocování bylo velmi zdlouhavé a komplikované. Náročné bylo zejména to, že si každý žák vybíral jiného studenta (Ana, Beatrice, Dieter, Felix, Kate) a hodnotitel si musel neustále znovu pročitat, co daný student říká a které hlavní argumenty k němu patří. Pokud by byly odpovědi roztrženy do skupin podle příslušného studenta (Ana, Beatrice, Dieter, Felix, Kate) a hodnotitel by vždy vyhodnocoval odpovědi reagující na názor jednoho studenta a teprve potom dalšího, znamenalo by to poměrně významné zjednodušení práce. Proto v následujících příkladech vždy uvádíme odpovědi podle vybraného studenta, nikoliv náhodně.

Úspěšnost našich žáků v zodpovězení této otázky byla 46 %. Nejčastěji si naši žáci pro své reakce vybírali Anu a nejméně naopak Beatrice. To není nijak překvapující, protože názor Beatrice je podán tak, že žáci nechápali, zda je pro, nebo proti výzkumu vesmíru.

Pro hodnotitele bylo obtížné rozlišovat, kdy žák ve své odpovědi pouze cituje z textu, případně používá blízkou parafrázi, za což mu měl být přidělen kód 0, a kdy uvede svůj vlastní argument, který doplní citací či parafrází, za což mu měl být přidělen kód 1.

	Příklad	Kód
1	<p>Jméno studenta: <u>Ana</u>.....</p> <p>Vysvětlí svou volbu vlastními slovy: uveď ji do souvislosti s vlastním názorem a s názory přednesenými daným studentem.</p> <p>S Anou souhlasím, protože si myslím, že mnoho lidí, hlavně v rozvojových zemích, potřebuje tyto peníze více. Výzkum ve vesmíru je sice důležitý, ale podle mě jsou lidské životy důležitější.</p>	
2	<p>Jméno studenta: <u>Ana</u>.....</p> <p>Vysvětlí svou volbu vlastními slovy: uveď ji do souvislosti s vlastním názorem a s názory přednesenými daným studentem.</p> <p>Proč Protože peníze opravdu šly peníze místo do objevování kosmu, do chudých oblastí třeba Afriky, využilo by se spousta peněz na řešení ošklivých problémů, které se dlouho snažíme řešit.</p>	
3	<p>Jméno studenta: <u>Ana</u>.....</p> <p>Vysvětlí svou volbu vlastními slovy: uveď ji do souvislosti s vlastním názorem a s názory přednesenými daným studentem.</p> <p>Staráme se jen o budoucnost. Kdyby prostředky investované do kosmu byly vynaloženy na prospěchu chudivců, ab těch kteří je skutečně potřebují, utrpěl mnohá miliónů lidí by se zmírnilo.</p>	

	Příklad	Kód
4	<p>Jméno studenta: <u>Ana</u></p> <p>Vysvětli svou volbu vlastními slovy: uveď ji do souvislosti s vlastním názorem a s názory přednesenými daným studentem.</p> <p><i>Zodle mě hodně lidí umíra zbytečně je škoda, že peníze nejsou věnované zdravotníkům</i></p>	
5	<p>Jméno studenta: <u>Dieter</u></p> <p>Vysvětli svou volbu vlastními slovy: uveď ji do souvislosti s vlastním názorem a s názory přednesenými daným studentem.</p> <p><i>Jsem pro to, abychom nejprve začali dělat pořádek na zemi. Klamné zastavení drancování desítek lesů, věnování se ekologickým technologiím. Zastavení výzkumu vesmíru, protože to stejně na nic nebude. A také dělat více projevů ekonomických pro před přírodní zdroje</i></p>	
6	<p>Jméno studenta: <u>Dieter</u></p> <p>Vysvětli svou volbu vlastními slovy: uveď ji do souvislosti s vlastním názorem a s názory přednesenými daným studentem.</p> <p><i>Devastovat naši Zemi se mi také nelíbí. Také si myslím, že vesmír bychom měli nechat na pokoji a starat se hlavně o tu naši Zemi.</i></p>	

	Příklad	Kód
7	<p>Jméno studenta: <u>Dieter</u></p> <p>Vysvětlí svou volbu vlastními slovy: uveď ji do souvislosti s vlastním názorem a s názory přednesenými daným studentem.</p> <p><u>Dieter má pravdu. Nicíme sami sebe a neděláme nic pro to, alychom to nijak napravili. Tesmit mák ochráni, proto mě najdemu s nou planetu, bude fodi.</u></p>	
8	<p>Jméno studenta: <u>Dieter</u></p> <p>Vysvětlí svou volbu vlastními slovy: uveď ji do souvislosti s vlastním názorem a s názory přednesenými daným studentem.</p> <p><u>Kdeže se budeme snažit vzít suroviny z jiné planety, užkadi ji. So a navíc se tak užkadi nejvíc žemi. Lidé na ni pak nebudou brát ohledy. Dieter zachává obdobný názor. Žemě je už dost zničena. Co by bylo pak?</u></p>	
9	<p>Jméno studenta: <u>DIETER</u></p> <p>Vysvětlí svou volbu vlastními slovy: uveď ji do souvislosti s vlastním názorem a s názory přednesenými daným studentem.</p> <p><u>líbí se mi, jak DIETER přistupuje k problémům realisticky. Má svůj vlastní názor. Má pravdu, že lidé udělají vše, aly mohli vidět co nejvíce o normě a nemyslí na dnešní problémy, se kterými se potýkají lidé dnes.</u></p>	

	Příklad	Kód
10	<p>Jméno studenta: <i>Felix</i>.....</p> <p>Vysvětlí svou volbu vlastními slovy: uveď ji do souvislosti s vlastním názorem a s názory přednesenými daným studentem.</p> <p><i>Když se budeme věnovat svým současným</i> <i>problémům, možná je vyřešíme, ale přibudou</i> <i>další a další... ale výzkum</i> <i>vesměn je pro další generace...</i></p>	
11	<p>Jméno studenta: <i>Felix</i>.....</p> <p>Vysvětlí svou volbu vlastními slovy: uveď ji do souvislosti s vlastním názorem a s názory přednesenými daným studentem.</p> <p><i>Protože tam řídí, vše potřebné a řídit to</i> <i>velmi správně. Má pravdu.</i></p> <p><i>Souhlasím s tím :)</i></p>	
12	<p>Jméno studenta: <i>Felix</i>.....</p> <p>Vysvětlí svou volbu vlastními slovy: uveď ji do souvislosti s vlastním názorem a s názory přednesenými daným studentem.</p> <p><i>Sednou stroje na Zemi dojdou, ať chceme nebo</i> <i>ne. Proto aby lidstvo přežilo musí mít stroje</i> <i>jiné. Ps stroje pro příští generace. Felix</i> <i>navrhl něco podobného.</i></p>	

	Příklad	Kód
13	<p>Jméno studenta: <u>Kate</u></p> <p>Vysvětlí svou volbu vlastními slovy: uveď ji do souvislosti s vlastním názorem a s názory přednesenými daným studentem.</p> <p>Děky vesmírnému výzkumu jsme přišli na hodně vztečených vynáleze. A jestliže budeme vesmír zkoumat dál, tak nám to možná pomůže pochopit, co dělat s dnešními s globálními problémy.</p>	
14	<p>Jméno studenta: <u>Kate</u></p> <p>Vysvětlí svou volbu vlastními slovy: uveď ji do souvislosti s vlastním názorem a s názory přednesenými daným studentem.</p> <p>Vesmír by se měl zkoumat, měli bychom vědět co je mimo naši planetu. Díky snaze prozkoumat vesmír také vznikají nové užitečné věci. ..</p>	
15	<p>Jméno studenta: <u>Kate</u></p> <p>Vysvětlí svou volbu vlastními slovy: uveď ji do souvislosti s vlastním názorem a s názory přednesenými daným studentem.</p> <p>Některá bych souhlasila s 1. odstavcem. Jsem určitě pro výzkum ve vesmíru (obzvláště jako Kate (ne jako Dider) jako např. Fermi). Je pravda, že jsem nepočítala dost šlody na Zemi, ale pokud budeme více rozmít, tak určitě výzkum podporuji.</p>	

	Příklad	Kód
16	<p>Jméno studenta: <i>Kate</i></p> <p>Vysvětli svou volbu vlastními slovy: uveď ji do souvislosti s vlastním názorem a s názory přednesenými daným studentem.</p> <p><i>Myslím, že cestovat do vesmíru je důležité. Přiměřeně odpovídat na různé věci. Kate říká, že bychom cestovali do vesmíru máme mnoho vynálezi, které mohou i nám pomoci. Vauklosim s ní, i když nic se nemá přehánět</i></p>	
17	<p>Jméno studenta: <i>Kate</i></p> <p>Vysvětli svou volbu vlastními slovy: uveď ji do souvislosti s vlastním názorem a s názory přednesenými daným studentem.</p> <p><i>Vauklosim s Kate protože by to byla určitě velká srážka přestat skoumat vesmír je kolem něj tolik otázek které mě osahle zajímají. A doufám že se dočkáme odpovědi.</i></p>	

Otázka 40: NÁZORY STUDENTŮ

Některá tvrzení jsou názory založené na myšlenkách a hodnotách pisatele.

Jiná tvrzení jsou fakta, která mohou být objektivně zkoumána a jsou buď pravdivá nebo nepravdivá.

U každé z následujících citací z článků studentů zakroužkuj, zda se jedná o „názor“ nebo o „fakt“.

První z ukázek slouží jako příklad.

Citace z textů studentů	Názor nebo fakt?
„Znečištění vzduchu způsobilo díru v ozónové vrstvě.“ (Felix)	Názor / Fakt
„Velké koncerny každoročně investují miliardy dolarů do výzkumu vesmíru.“ (Ana)	Názor / Fakt
„Výzkum vesmíru posiluje nebezpečné přesvědčení, že problémy naší civilizace vyřešíme tím, že docílíme větší nadvlády nad přírodou.“ (Dieter)	Názor / Fakt
„Přerušit vesmírný výzkum ve prospěch vyřešení současných problémů je velice krátkozraké a omezené řešení.“ (Felix)	Názor / Fakt

Rozlišit fakta od názorů je v životě velmi potřebné. V předmětu výchova k občanství by se mělo dovednosti odlišovat názory od faktů vyučovat. Formát této úlohy se zdá být na první pohled neobvyklý, avšak žáci mají možnost se s ním setkat v hodinách cizích jazyků, kde se velmi často musejí rozhodovat, zda je výrok pravdivý, nebo nepravdivý. Vzhledem k obrovskému rozmachu reklamy by si žáci měli být vědomi toho, že je zapotřebí rozlišovat fakta, postoje atd.

Po formální stránce by z hlediska přehlednosti bylo lepší, kdyby výroky jednotlivých studentů v této otázce šly za sebou ve stejném pořadí, jako jdou v úvodním textu. Dále je škoda, že zde chybí nějaký výrok od Kate.

Úloha žáky určitě zaujala, protože se téměř všichni pokusili o odpověď, kód 1 (všechny tři odpovědi správně) získalo 62 % žáků, pouze dvě odpovědi mělo správně 21 %, jednu odpověď 14 % a vůbec žádnou 2 % žáků.

NÁZORY STUDENTŮ HODNOCENÍ OTÁZKY 40

ZÁMĚR OTÁZKY:

Zhodnocení: posouzení formy textu

Odlišit fakta od názorů

Citace z textů studentů	Názor nebo fakt?
„Znečištění vzduchu způsobilo díru v ozónové vrstvě.“ (Felix)	Fakt
„Velké koncerny každoročně investují miliardy dolarů do výzkumu vesmíru.“ (Ana)	Fakt
„Výzkum vesmíru posiluje nebezpečné přesvědčení, že problémy naší civilizace vyřešíme tím, že docílíme větší nadvlády nad přírodou.“ (Dieter)	Názor

Citace z textů studentů	Názor nebo fakt?
„Přerušit vesmírný výzkum ve prospěch vyřešení současných problémů je velice krátkozraké a omezené řešení.“ (Felix)	Názor

Úplná odpověď

Kód 1: 3 správně.

Nevyhovující odpověď

Kód 0: 2 nebo méně správně.

Kód 9: nezodpovězeno

MOTORKA

Už jste se někdy vzbudili s pocitem, že se stalo něco zlého?
Přesně takový jsem měl den.
Posadil jsem se na posteli.
Chvíli na to jsem roztáhl závěsy.
Strašné počasí – lilo jak z konve.
Pak jsem se podíval dolů na dvorek.
No ovšem! Byla tam – motorka.
Stejná hromada šrotu jako předchozí noc.
A nohou mi projela bolest.

Přečti si výše uvedený příběh „Motorka“ a odpověz na následující otázky.

Text je krátký, srozumitelný, má spád, což by spolu s grafickou formou připomínající báseň mohlo být pro žáky lákavé. Byl vybrán pro svou působivost a proto, že navozuje představu něčeho tajemného, dobrodružného, co otevírá fantazii.

Otázka 41: MOTORKA

Hrdinovi příběhu se minulou noc něco přihodilo. Co to bylo?

- A Špatné počasí mu poškodilo motorku.
- B Špatné počasí mu znemožnilo jít ven.
- C Koupil si novou motorku.
- D Havaroval na motorce.

Hodnotitelé označili tuto otázku za velmi jednoduchou, čemuž odpovídaly i výsledky českých žáků, 89 % z nich správně zvolilo možnost D, z dalších možností je nejčastěji zlákala odpověď A, kterou si vybralo přibližně 6 % žáků. Distraktor C působil nevěrohodně a žáci ho snadno vyloučili. Vzhledem k tomu, že žáci mohou pouze předpokládat, co se stalo, a jde tedy o spekulaci, je zde výběr odpovědi z více možností vhodný. Kdybychom chtěli zvýšit obtížnost úlohy, bylo by možné zařadit méně konkrétní distraktory.

MOTORKA HODNOCENÍ OTÁZKY 41

ZÁMĚR OTÁZKY:

Zpracování informací: interpretace

Odvodit předchozí události na základě velmi krátkého vyprávění

Úplná odpověď

Kód 1: D Havaroval na motorce.

Nevyhovující odpověď

Kód 0: jiné odpovědi

Kód 9: nezodpovězeno

Otázka 42: MOTORKA

„Přesně takový jsem měl den.“

Jaký to byl nakonec den?

- A Dobrý
- B Špatný
- C Náročný
- D Nudný

Vzhledem k tomu, že je tato otázka zaměřená na interpretaci a podobá se předchozí otázce, bylo by lepší změnit otázku s výběrem odpovědi na otázku s tvorbou odpovědi. Hodnotitelé upozorňovali na to, že výrazy „špatný“ (správná odpověď) a „náročný“ (distraktor C) mohou žákům splývat. Tyto obavy se však ukázaly jako neopodstatněné, 90 % našich žáků správně zvolilo možnost B, pro distraktor C se rozhodlo necelých 5 % žáků.

MOTORKA HODNOCENÍ OTÁZKY 42

ZÁMĚR OTÁZKY:

Zpracování informací: interpretace

Dát do souvislosti větu s událostmi, které jsou v krátkém vyprávění pouze naznačeny

Úplná odpověď

Kód 1: B Špatný

Nevyhovující odpověď

Kód 0: jiné odpovědi

Kód 9: nezodpovězeno

Otázka 43: MOTORKA

Proč autor začíná příběh otázkou?

- A Protože chce znát odpověď.
- B Aby čtenáře vtáhl do příběhu.
- C Protože se na tuto otázku těžko odpovídá.
- D Aby čtenáři připomenul, že se takové věci stávají málokdy.

K tomu, aby žáci odpověděli na tuto otázku, nemusí text ani číst. V zásadě se jedná o jednu ze základních pouček probíraných ve slohu. Správná možnost B nabízí vlastně učebnicovou formulaci, která bude většině žáků známá. Jde tedy o mechanickou odpověď založenou na znalosti faktu. Hodnotitelé považovali tuto otázku za velmi jednoduchou, navrhovali změnit otázku s možností výběru odpovědi na otázku s tvorbou odpovědi. Správně odpovědělo 83 % žáků, 8 % žáků se mylně domnívalo, že autor chce skutečně znát odpověď (distraktor A).

MOTORKA HODNOCENÍ OTÁZKY 43

ZÁMĚR OTÁZKY:

Zhodnocení: posouzení formy textu

Poznat důvod, proč příběh začíná řečnickou otázkou

Úplná odpověď

Kód 1: B Aby čtenáře vtáhl do příběhu.

Nevyhovující odpověď

Kód 0: jiné odpovědi

Kód 9: nezodpovězeno

CÍL BUENOS AIRES

Tak se tři poštovní letadla z Patagonie¹, z Chile a z Paraguaye vracela od jihu, od západu a od severu k Buenos Aires. Čekali tam na jejich náklad, aby kolem půlnoci vypravili letadlo do Evropy.

Tři piloti, každý v útrokách pohybuujícího se kolosu, ztraceni v noci, zcela zaujati letem, se chystali zvolna sestoupit z bouřlivého nebo klidného nebe k obrovskému městu, jako když podivní venkovani sestupují ze svých hor.

Rivière, který byl odpovědný za veškerý letový provoz, přecházel sem a tam po přistávací ploše v Buenos Aires. Byl pohroužen v mlčení, neboť dokud nepřiletí tato tři letadla, bude v zajetí zlé předtuchy. Minutu za minutou, jak mu přicházely telegramy, Rivièreovi připadalo, že cosi rve z rukou osudu, že ukrajuje z toho neznáma a že vyvádí své posádky z hlubin noci až na pobřeží.

Před Rivièreem se objevil zřízenec a předal mu obsah rádiové depeše:

Poštovní letoun z Chile hlásí, že světla Buenos Aires má již na dohled.

Dobře.

Za chvíli Rivière letadlo uslyší; noc tedy již jednoho z nich vydává, jako když moře zmítané přílivem a odlivem, plné tajemství vyplaví na břeh poklad, kterým tak dlouho pohazovalo sem a tam. A později mu vydá i oba další.

Pro dnešek to tedy skončí. Pak půjdou unavené posádky spát a nahradí je posádky plné sil. Ale Rivière si ještě nebude moci oddychnout: poštovní letadlo do Evropy ho naplní novým neklidem. A tak tomu bude stále. Stále.

Antoine de Saint-Exupéry. *Vol de Nuit*. © Éditions Gallimard

Částečně využit překlad Jiřího Konůpka z vydání z r. 1988 (Antoine de Saint-Exupéry: Noční let)

¹ Oblast jižně od Chile a Argentiny.

Jde o klasický školní text. Žáci jsou zvyklí pracovat s krátkými úryvky beletristických textů. Text je zaměřen více na postavu a na její jednání a pocity než na samotný děj, což bývá pro žáky méně přitažlivé. Text je svou délkou přiměřený, avšak metafory mohou některým žákům ztížit porozumění.

Text „Cíl Buenos Aires“ na předchozí straně je úryvkem z románu napsaného v roce 1931. Román je inspirován autorovými zkušenostmi pilota poštovního letadla v Jižní Americe.

Přečti si úryvek na předchozí straně a odpověz na následující otázku.

Otázka 44: CÍL BUENOS AIRES

Jak se Rivière cítí v práci? Využij informace z textu a svou odpověď zdůvodni.

.....
.....

Na interpretaci beletristického textu jsou žáci připravováni, úlohu by tedy měli zvládnout. Délka otázky je sice přiměřená, ale její druhou část by bylo vhodnější přeformulovat, např. Svou odpověď zdůvodni a DOLOŽ ji informací z textu. Slovo VYUŽIJ nenutí žáky přímo odkazovat na text.

CÍL BUENOS AIRES HODNOCENÍ OTÁZKY 44

ZÁMĚR OTÁZKY:

Zpracování informací: interpretace

Využít informaci z textu ke zdůvodnění názoru

Úplná odpověď

Kód 2: Popisuje, jak se Rivière cítí v práci a poukazuje na stres, trvalé napětí, na velkou zátěž nebo na smysl pro povinnost A ZÁROVEŇ podává vysvětlení s odkazem na odpovídající část textu. Může zobecňovat text, odpovědět vlastními slovy nebo přímo citovat. Citace musí odpovídat zmíněné emoci.

- Je přetažený, z posledního řádku vyplývá, že si nikdy neodpočine.
- Je ve stresu: „bude v zajetí zlé předtuchy.“
- Je přetížený. Dělá si celý den starosti o tři letadla a pak se musí bát o letadlo do Evropy!
- Je rezignovaný. Z posledního „stále“ je vidět, že si myslí, že se to nikdy nezmění.
- Je plně zaujatý svou prací. Nejde si odpočinout, dokud si není jistý, že jsou všichni v bezpečí. [zobecňuje text]

Částečná odpověď

Kód 1: Popisuje, jak se Rivière cítí v práci a poukazuje na stres, trvalé napětí, na velkou zátěž nebo na smysl pro povinnost, bez vysvětlení, které by odkazovalo na text.

- Cítí se skutečně odpovědný za to, co se děje.
- Je ve stresu.

Nevyhovující odpověď

Kód 0: Uvádí nedostatečnou nebo vágní odpověď.

Ukazuje nepřesné porozumění materiálu nebo uvádí nepřijatelnou či nevhodnou odpověď.

- Má svou práci rád, protože spoustu věcí řídí. [nezdůvodněno textem]
- Považuje to za super místo, protože se může dívat na letadla. [nezdůvodněno textem]

Kód 9: nezodpovězeno

MEZINÁRODNÍ PŘÍKLADY otázka 44

Nejproblematictější byl téměř pro všechny hodnotitele příklad 3. Ve svém zdůvodnění žák parafrázoval text. Vyjádření „Nemůže to už vydržet,“ se hodnotitelům zdálo nedostačující k vystižení toho, jak se Rivière cítí, proto navrhovali přiřadit kód 0. Zdůvodnění této věty pomocí parafráze v zásadě vystihuje pocit „stresu“ s odkazem na text, je tedy možné přidělit kód 2, byť jde o mezní odpověď.

CÍL BUENOS AIRES

Jak se Rivière cítí v práci? Využij informace z textu a svou odpověď zdůvodni.

	Příklad	Komentář	Kód
1	Rivière se cítí ve své práci znepokojený, protože nechce, aby se letadla srazila.	„Nechce, aby se letadla srazila“ – zdůvodnění vychází z textu.	2
2	Má velké starosti. Je „odpovědný za veškerý letový provoz.“		2
3	Nemůže to už skoro vydržet. Nikdy si neoddychne.	Mezní vyjádření. „Nikdy si neoddychne“ pravděpodobně vysvětluje, proč to Rivière už skoro nemůže vydržet – vlastními slovy uvádí odůvodnění z textu.	2
4	Zdá se mu to skutečně těžké, protože je za všechno odpovědný.	Srovnejte s výše uvedeným příkladem č. 2 – rozdíl je pouze v tom, že toto není přímá citace.	2
5	Cítí se v práci dobře, protože ví, že se může na své posádky spolehnout.	Nezdůvodněno textem.	0
6	Je to stresující, ale je schopen to zvládnout.	Dobře odkazuje na Rivièreovy pocity, ale neuvádí vhodné zdůvodnění z textu.	1

	Příklad	Komentář	Kód
7	Naplňuje ho to neklidem.	Popisuje Rivièrovu pocity a drží se pøitom textu (poslední odstavec), ale neudává dùmvod, proč se takto Rivière cítí.	1

ÈESKÉ PøÍKLADY otázka 44

Dvoustupňové hodnocení se zde ukázalo jako vhodné. Poměrně dobře odlišilo žáky, kteří dokázali správně odpovědět pouze na otázku, jak se Rivière cítí, takových bylo 20 % a získali kód 1, a žáky, kteří svou odpověď doložili informací z textu, takových bylo 63 % a získali kód 2, 11 % žáků se však o odpověď ani nepokusilo.

	Příklad	Kód
1	Rivièro byl nervózní, protože je zodpovědný za veškerý letový provoz.	
2	Byl nervózní, došel ke letadlu nepokojený, měl ruku sádru.	
3	Bojí se aby neudělal chybu.	
4	sevíre - má strach, protože když nějaké letadlo spadlo, umřelo by mnoho lidí a odpovědný za to by byl on	
5	SVOJÍ PRÁCI MÁ ASI RÁD, ALE PŘI NÁSÍ MU HODNĚ STRESU.	
6	jako maminka, která čeká až se její děti vrátí domů	
7	Rivièrovi připadalo, že cosi rve a ruhou osudu, že usrají a toho neama'ma...	

	Příklad	Kód
8	Je stále nervosní, že se něco stane a nějaké kladlo spadne.	
9	odpovídá - na vše dokouří a na vše nospouští a dělá si starosti	
10	Je neklidný i protože je to v textu popsáno	
11	Nejistě mě sboch, ale Rivière si ještě, nebude moci oddechnout	
12	Je občan, rapití a v nervositi	

Otázka 45: CÍL BUENOS AIRES

Text „Cíl Buenos Aires“ byl napsán v roce 1931. Myslíš, že by měl Rivière podobné starosti i dnes? Svou odpověď zdůvodni.

.....

.....

Žáci se zřídka setkávají s úlohami, kde lze „správně“ odpovědět jak kladně, tak i záporně. Otázka je jasně a dobře formulována, srovnáním se současností se text pro žáky stává přitažlivějším. Vytváření hypotéz a schopnost argumentace jsou dovednosti, které žáci uplatní v praktickém životě.

CÍL BUENOS AIRES HODNOCENÍ OTÁZKY 45

ZÁMĚR OTÁZKY:

Zhodnocení: posouzení obsahu textu

Vytvořit hypotézu, jak změna podmínek může ovlivnit člověka

Úplná odpověď

Kód 1: Žák odpovídá (nebo z odpovědi vyplývá) Ano NEBO Ne a uvádí časové srovnání A ZÁROVEŇ svou odpověď zdůvodní. Může uvést materiální aspekty, jako např. technologický vývoj nebo zlepšení bezpečnosti, NEBO psychologické aspekty, jako např. úzkost. Odpověď musí svědčit o správném pochopení textu.

- V dnešní době mají piloti (letadla) k dispozici velmi přesné orientační přístroje, které pomáhají při technických potížích za špatného počasí.
- Ne, dnes mají letadla radary a automatické piloty, a to pomáhá pilotům vyřešit nebezpečné situace.
- Ano, letadla jsou stále nebezpečná, stejně jako ostatní dopravní prostředky. Nebezpečí zřízení nebo selhání motoru se nedá vyloučit nikdy.
- Dnes jsou nové technologie a technický vývoj velmi pokročilé, jak na zemi, tak ve vzduchu.
- Ano, vždycky je tu nebezpečí zřízení.
- Ne, tehdy neměli strach z teroristických útoků.

Nevyhovující odpověď

Kód 0: Uvádí nedostatečnou nebo vágní odpověď.

- Ne, dnes jsou obavy jiné.
- Ano, je tady určitý pokrok.
- V jistém smyslu ano, ale v souvislosti s moderní dobou. *[vágní]*
- Postupem času by to lidé měli změnit. *[vágní]*

Ukazuje nepřesné porozumění materiálu nebo uvádí nepřijatelnou či nevhodnou odpověď.

- Ne, dneska už se necestuje v noci. *[neodpovídá současnému dění]*
- Ne, protože dnes jsou piloti o hodně lépe vycvičení. *[nepodstatné]*
- Ne, Rivière je v práci opravdu spokojený, ale dnes musí mít člověk strach z teroristů. *[nepřesné pochopení textu]*

Kód 9: nezodpovězeno

MEZINÁRODNÍ PŘÍKLADY otázka 45

Většina hodnotitelů měla problémy s příklady 7, 8 a 9. V příkladu 7 je odkaz na psychiku člověka, takovéto odpovědi se vyskytovaly spíše výjimečně, ale byly většinou správné a žáci za ně získali kód 1. Příklad 8 nechtěli uznat za správný, protože žák na začátku odpovědi explicitně neuvedl, zda by Rivière měl stejné starosti. Někteří hodnotitelé upozorňovali na to, že by žák měl explicitně v odpovědi uvést ano nebo ne, nikoliv pouze uvést samotné zdůvodnění, z kterého to může vyplývat. Příklad 9 naopak vyhodnotili jako správnou odpověď, protože se jim zdálo, že z věty „Ne. Letadla se nyní velmi liší“ implicitně vyplývá, že žák odkazuje na technologický vývoj letecké dopravy. Bohužel za tuto odpověď žák získal kód 0.

CÍL BUENOS AIRES

Text „Cíl Buenos Aires“ byl napsán v roce 1931. Myslíš, že by měl Rivière podobné starosti i dnes? Svou odpověď zdůvodni.

	Příklad	Komentář	Kód
1	Ano. Lidé si přirozeně dělají starosti, když mají spoustu zodpovědných úkolů, a nezáleží na tom, jaké ty úkoly jsou.	Nepřímo rozpoznává, že se úkoly mohou s dobou změnit, ale pocit odpovědnosti zůstává stejný.	1
2	Ne. Dneska by si musel dělat mnohem větší starosti se selhávajícími stroji.	Nedostatečné. Neobjasňuje, proč by se tyto starosti lišily v r. 1931 a nyní.	0
3	Ne. Časy se příliš změnily.	Vágní.	0
4	Těžko říci. Pravděpodobně by se moc nezměnily.	Vágní.	0
5	Ne, žil v odlišné době.	Nedostatečné. Nezdůvodňuje odpověď.	0
6	No, měl by stále starosti, kdyby měl stejnou práci, kvůli té celé odpovědnosti.	Uvádí zobecnění spojené s Rivièreovou psychikou.	1
7	Ano. Lidé mají strach – je to lidské.	Uvádí zobecnění spojené s Rivièreovou psychikou.	1
8	Dnes jsou teroristé, tehdy teroristé nebyli.		1
9	Ne. Letadla se nyní velmi liší.	Příliš vágní. Srovnejte s příklady 1 a 2 kódu 1 v pokynech pro hodnocení.	0

ČESKÉ PŘÍKLADY otázka 45

Nejtypičtější odpověď zmiňovala technologický vývoj, spíše výjimečně žáci odkazovali na to, že by Rivière měl podobné starosti jako dnes, protože aspekty lidské psychiky, jako např. strach, se nemění. Objevovaly se i takové odpovědi, kdy žák otázku nepochopil a podivoval se nad tím, že by Rivière mohl být ještě dnes naživu. Správně odpovědělo 72 % žáků.

	Příklad	Kód
1	Ne, myslím si, že už by byl v důchodu nebo mrtvý.	

	Příklad	Kód
2	Myslím, že určitý strach by měl i dnes, přes veškeré moderní technologie se letecké katastrofy stále objevují.	
3	Dnes by mi taková strach nemil, protože v dnešní době jsou letiště i letadla vybavená nejmodernějšími technologiemi.	
4	ano, takové problémy byli a zůstanou.	
5	Myslím si, že ano, protože by letadla mohli upadnout lupiči nebo teroristé.	
6	Ano měl. Protože počasí je stále nebezpečnější a nebezpečnější.	
7	Spíše než důvod letadla a piloti jsou více připraveni a zkušenosti mají důležitější.	
8	Ano, stále může být na jedinou letadla velké odpovědnosti, dnes by to ale asi šlo s psychologem,	
9	Nevím, Buenos Aires pro mě nikdy nebyl.	

Otázka 46: CÍL BUENOS AIRES

Co se děje s hlavním hrdinou tohoto textu?

- A Prožívá nepříjemné překvapení.
- B Rozhoduje se, zda změnit práci.
- C Očekává, že se něco stane.
- D Učí se naslouchat ostatním.

S tímto typem otázek se žáci ve škole setkávají často. Otázka je poměrně nezajímavá, příliš se podobá těm, které žáci mohou najít ve školních čítankách. Formulace otázky je vzhledem k tomu, že žáci mají možnost výběru odpovědi, přijatelná. Kdyby však měla být využita jako otázka s tvorbou odpovědi, bylo by nutné ji změnit, protože takto položena by svou vágností nabízela nepřeborné množství odpovědí. Hodnotitelé považovali otázku za velmi jednoduchou a některé distraktory za snadno vyloučitelné. Správně odpovědělo 82 % žáků.

CÍL BUENOS AIRES HODNOCENÍ OTÁZKY 46

ZÁMĚR OTÁZKY:

Zpracování informací: celkové porozumění

Rozpoznat hlavní děj vyprávění

Úplná odpověď

Kód 1: C Očekává, že se něco stane.

Nevyhovující odpověď

Kód 0: jiné odpovědi

Kód 9: nezodpovězeno

Otázka 47: CÍL BUENOS AIRES

Co mají podle předposledního odstavce („Za chvíli...“) společného noc a moře?

- A Obojí skrývá to, co je v nich.
- B Obojí je hlučné.
- C Obojí bylo zkroceno lidmi.
- D Obojí je pro člověka nebezpečné.
- E Obojí je tiché.

Pochopit implicitní vyjádření je pro patnáctileté žáky problém, proto je třeba tuto dovednost rozvíjet. Otázka je obtížnější, nabízené odpovědi svádějí k výběru odpovědi bez ohledu na úvodní text. To je vidět z odpovědí žáků, pro správnou odpověď A se rozhodlo 66 % žáků, pro distraktor B 8 %, pro distraktor C 1 %, pro distraktor D 14 % a pro distraktor E 9 % žáků, zbytek se o odpověď nepokusil. Nabídka pěti možností výběru odpovědí je netypická.

CÍL BUENOS AIRES

HODNOCENÍ OTÁZKY 47

ZÁMĚR OTÁZKY:

Zpracování informací: interpretace

Pochopit srovnání pomocí metafor

Úplná odpověď

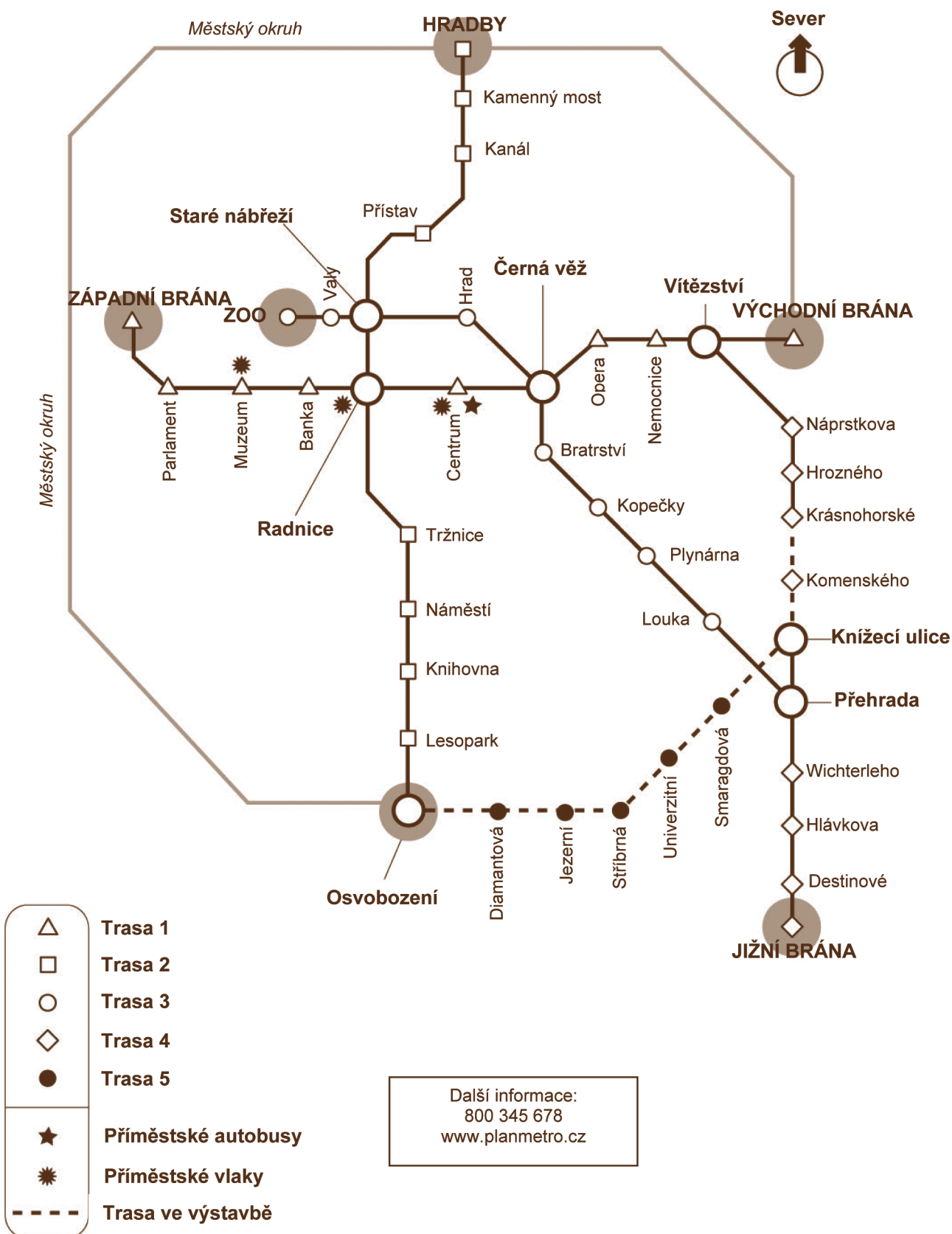
Kód 1: A Obojí skrývá to, co je v nich.

Nevyhovující odpověď

Kód 0: jiné odpovědi

Kód 9: nezodpovězeno

METRO

Plánek „Metro“ na předchozí straně informuje o stanicích metra.

Prohlédni si ho a odpověz na následující otázky.

S plánky se žáci ve škole příliš nesebkávají. Tento úvodní stimul a jemu podobné by se daly motivačně využít před plánovaným školním výletem či jazykovým pobytem v zahraničí.

Otázka 48: METRO

Ve které stanici metra se dá přestoupit jak na příměstské autobusy, tak na příměstské vlaky?

.....

Praktická, aktuální otázka zaměřená na vyhledání jednoduché informace. S podobným typem otázek se mohou žáci setkat při výuce cizích jazyků.

METRO HODNOCENÍ OTÁZKY 48

ZÁMĚR OTÁZKY:

Získávání informací: nalezení informací

Vyhledat odpověď na základě propojení informací v plánu

Úplná odpověď

Kód 1: Přímo uvede stanici Centrum. Může uvést i trasu.

- Stanice Centrum
- Centrum
- Centrum (Východní brána)
- Centrum (Trasa 1)

Nevyhovující odpověď

Kód 0: jiné odpovědi

- Ve stanici
- Černá věž
- Trasa 1

Kód 9: nezodpovězeno

MEZINÁRODNÍ PŘÍKLADY otázka 48

Hodnotitelé chybovali u příkladu 2. Navrhovali přidělit kód 0, protože žák nepoužil přímo název správné stanice. To však nebylo důvodem k penalizaci, protože žák našel požadovanou informaci, a bylo mu tedy možné přidělit kód 1. Mezi stanicemi Černá věž a Radnice je pouze stanice Centrum, takže nemůže dojít k záměně.

METRO

Ve které stanici metra se dá přestoupit jak na příměstské autobusy, tak na příměstské vlaky?

	Příklad	Komentář	Kód
1	Trasa 1 na Centru.		1
2	Ta mezi Černou věží a Radnicí.	Poznal Centrum.	1
3	Hrad.		0

ČESKÉ PŘÍKLADY otázka 48

Stanici se nepodařilo najít 9 % žáků. Chybně uváděli různé konečné stanice, stanici Radnice, která se nachází uprostřed plánku. Potíže měli se skloňováním samotného slova Centrum, kdy s předložkou „v“ používali tvary „v Centrumu“, případně aby se problému vyhnuli, použili spojení „ve stanici Centrum“. Chybný tvar tohoto slova však neměl vliv na hodnocení žáka.

	Příklad	Kód
1	<i>centrum, Radnice, muzeum</i>	
2	<i>Ve stanici Centrum</i>	
3	<i>ve centrum,</i>	
4	<i>ve Centrumu</i>	

	Příklad	Kód
5		
6		

Otázka 49: METRO

Nacházíš se ve stanici Zoo a chceš se dostat do stanice Kamenný most. Ve které stanici musíš přestoupit?

- A Radnice
- B Valy
- C Hradby
- D Staré nábřeží

Ačkoli všichni hodnotitelé upozorňovali na přílišnou jednoduchost otázky a někteří navrhovali změnit tuto otázku na otevřenou s tvorbou vlastní odpovědi, ukázal se výběr z více možností jako velmi vhodný, neboť naznačil, jaké chyby se žáci při řešení úlohy dopouštěli, 13 % žáků si totiž chybně vybralo distraktor B, stanici Valy. Tato špatná volba ukazuje, že žáci nejsou vždy pozorní a za nejdůležitější kritérium považují to, kde se nachází samotný nápis. Správná stanice Staré nábřeží je se svou značkou – velkým kolečkem – spojena čarou, toho si však mnozí nevšimli a místo toho vybrali stanici Valy.

METRO HODNOCENÍ OTÁZKY 49

ZÁMĚR OTÁZKY:

Získávání informací: nalezení informací

Vyhledat na plánu přestupní stanici mezi snadno zaměnitelnými informacemi

Úplná odpověď

Kód 1: D Staré nábřeží

Nevyhovující odpověď

Kód 0: jiné odpovědi

Kód 9: nezodpovězeno

Otázka 50: METRO

Některé stanice, jako například Západní brána, Zoo a Osvobození, jsou v šedém kolečku. Jakou informaci o stanicích nám má toto označení sdělit?

.....

Takové úlohy jsou spíše ojedinělé, ale nutné. Odpověď však může žáky napadnout bez toho, aniž by se podívali do plánu, pravděpodobně by volili mezi tím, že stanice je přestupní nebo konečná. Problém s otázkou mělo 13 % žáků.

METRO HODNOCENÍ OTÁZKY 50

ZÁMĚR OTÁZKY:

Zhodnocení: posouzení formy textu

Pochopit význam grafického znaku v plánu

Úplná odpověď

Kód 1: Uvádí skutečnost, že tyto stanice jsou na konci nebo na začátku trasy.

- Konec trasy
- Je to konečná stanice.

Nevyhovující odpověď

Kód 0: Uvádí nedostatečnou nebo vágní odpověď.

Ukazuje nepřesné porozumění materiálu nebo uvádí nepřijatelnou či nevhodnou odpověď.

- Na těchto stanicích můžete přestoupit na autobus. *[Je to případně možné, ale kolečka to neoznačují.]*
- Jsou to nejvytíženější stanice.
- Jsou to největší stanice.

Kód 9: nezodpovězeno

MEZINÁRODNÍ PŘÍKLADY otázka 50

Hodnocení této otázky bylo bezproblémové.

METRO

Některé stanice, jako například Západní brána, Zoo a Osvobození, jsou v šedém kolečku. Jakou informaci o stanicích nám má toto označení sdělit?

	Příklad	Komentář	Kód
1	Je to konec metra.		1
2	Začátek trasy.	Správně, bereme-li v úvahu, že nemůžeme rozlišovat mezi začátkem a koncem trasy metra.	1
3	Trasa 3.	Záměna kroužků označujících trasu 3 a šedých koleček.	0
4	Jsou to hlavní stanice.	Nevysvětluje, jakou informaci o stanicích sděluje šedé kolečko.	0
5	Jsou tam, kde nastupuje nejvíce lidí.	Nevysvětluje, jakou informaci o stanicích sděluje šedé kolečko.	0
6	Ukazuje vám to, kde končí každá trasa.		1

ČESKÉ PŘÍKLADY otázka 50

Na tuto otázku odpovědělo chybně 15 % žáků. Z chybných odpovědí je patrné, že se žáci snažili odpověď vymyslet bez opory ve stimulu, což je vidět i z následujících příkladů.

	Příklad	Kód
1	<i>jsou to významné body.</i>	
2	<i>jsou to počáteční stanice a vedle nich je jeden spoj.</i>	
3	<i>klasují, kde končí příměstská doprava.</i>	

	Příklad	Kód
4	BRÁNY ČIKI VÝCHODY NEBO VSTUPY	
5	hlavní stanice metra	
6	Konečná (vystupovat)	
7	se jsem na pomůcky a nejčistěji nově levarováni s	
8	kjare' mhl no'shopiti	

Otázka 51: METRO

Potřebuješ se co nejkratší cestou dostat ze stanice Hrozného do stanice Lesopark. Vyznač na plánu cestu, kudy bys jel/a.

Hodnotitelé se shodli na tom, že úloha je opět příliš jednoduchá. Odstranili by dvoustupňové hodnocení, protože „skutečně“ správná odpověď vedoucí k cíli je zde pouze jedna, proto by odpovědi, které zde získaly kód 1, neuznali vůbec. Odpověď, za kterou žáci získali kód 1, však byla zastoupena 30 % českých žáků. Pokud bychom postupovali podle návrhu hodnotitelů, pak správnou odpověď by zakreslilo pouze 65 % žáků, kteří podle pokynů pro hodnocení získali kód 2. Předpoklad, že úloha je příliš lehká, se tedy nenaplnil.

METRO HODNOCENÍ OTÁZKY 51

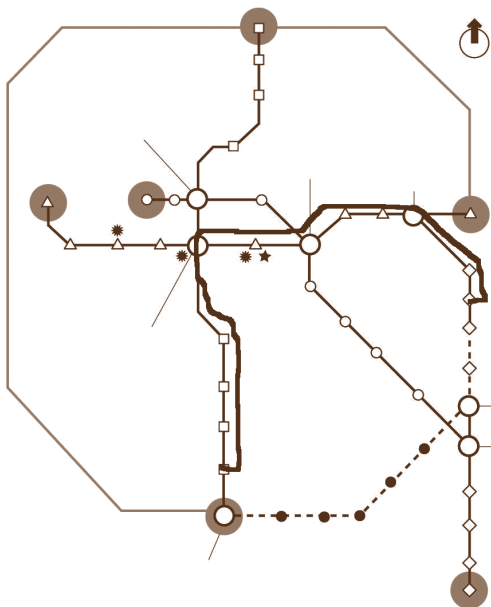
ZÁMĚR OTÁZKY:

Získávání informací: nalezení informací

Nalézt nejkratší cestu mezi dvěma body propojením několika informací

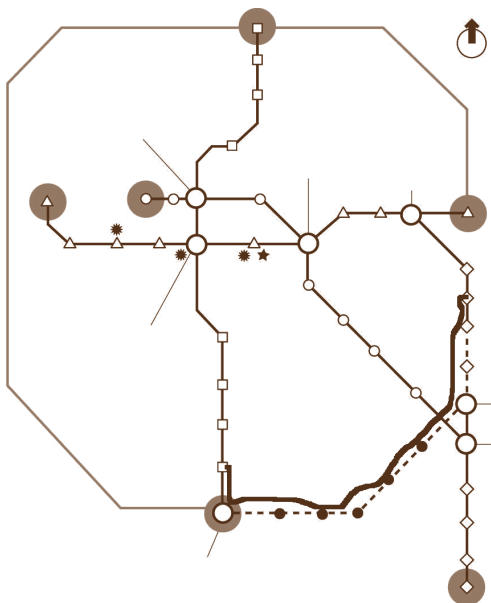
Úplná odpověď

Kód 2: Označí následující cestu:

Částečná odpověď

Kód 1: Označí následující cestu:

Nevyhovující odpověď

Kód 0: jiné odpovědi

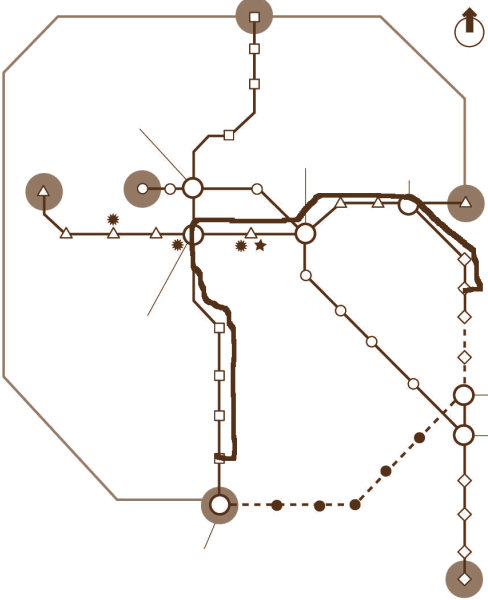
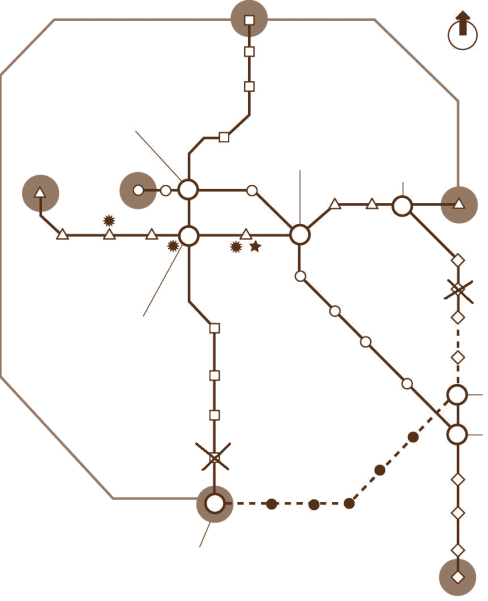
Kód 9: nezodpovězeno

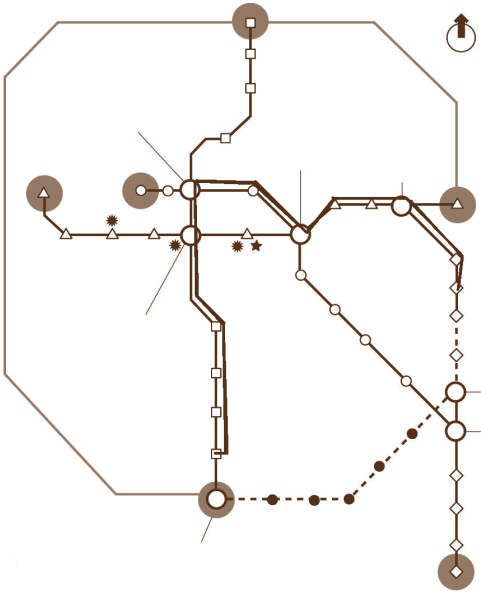
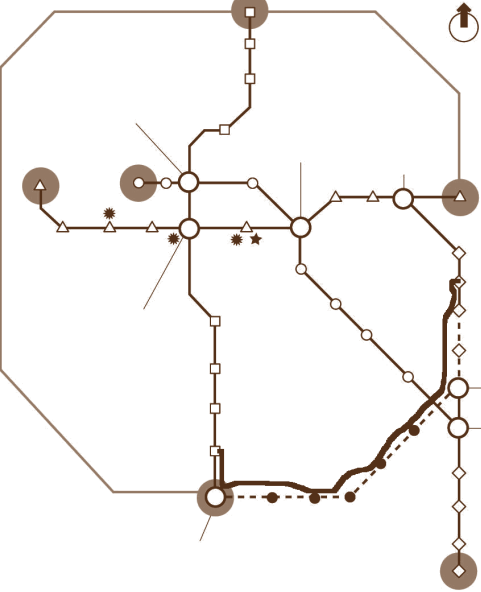
MEZINÁRODNÍ PŘÍKLADY otázka 51

Hodnotitelé vážali zejména u příkladu 5, kde žák trasu nevyznačil do plánku, ale správně ji popsal.

METRO

Potřebuješ se co nejkratší cestou dostat ze stanice Hrozného do stanice Lesopark. Vyznač na plánku cestu, kudy bys jel/a.

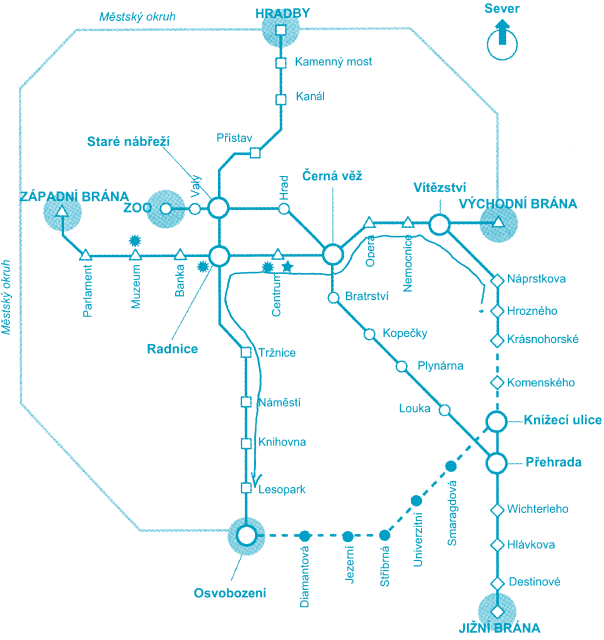
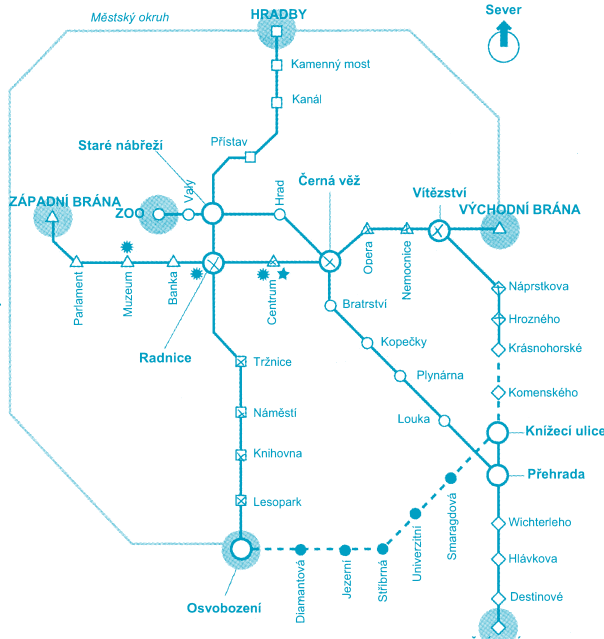
	Příklad	Komentář	Kód
1		<p>Odpovídá popisu ke kódu 2. Vyznačí správnou cestu a bere přitom v úvahu informaci o trase ve výstavbě.</p>	2
2		<p>Byly označeny stanice Hrozného a Lesopark, ale nebyla vyznačena cesta.</p>	0

	Příklad	Komentář	Kód
3		Nesprávné. Zajíždí si po trase 3 (přes Hrad a Staré nábřeží).	0
4		Odpovídá popisu ke kódu 1. Nebere v úvahu skutečnost, že toto je trasa ve výstavbě a že ve skutečnosti by tato cesta nebyla možná.	1
5	Přestoupit na Vítězství a potom ve stanici Radnice a potom jet na jih do stanice Lesopark.	Podle plánu jasně určit správnou cestu.	2

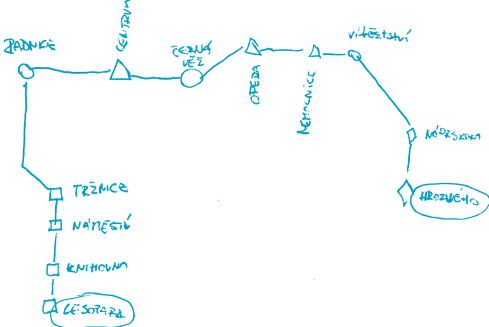
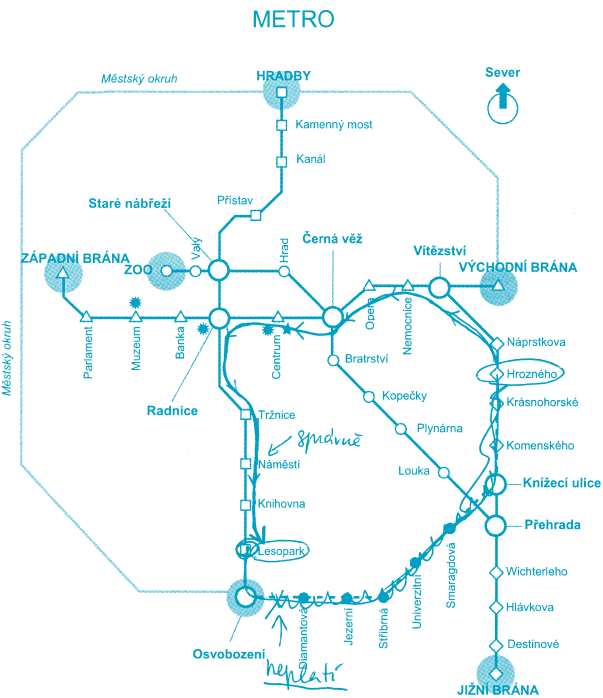
ČESKÉ PŘÍKLADY otázka 51

Žáci trasu vyznačovali všemi možnými způsoby, používali šipky, křížky, vybarvovali kolečka atd.

Pokud jde o vyznačení trasy, setkali jsme se zde s problémem, že žáci měli strach „čmárat“ přímo do plánu a plánek si překreslovali pod otázku a tam do něj trasu vyznačovali, případně se nějakým jiným způsobem snažili trasu zobrazit či popsat přímo pod otázku. To samozřejmě představovalo časové zdržení a rovněž nepřesnosti v plánu.

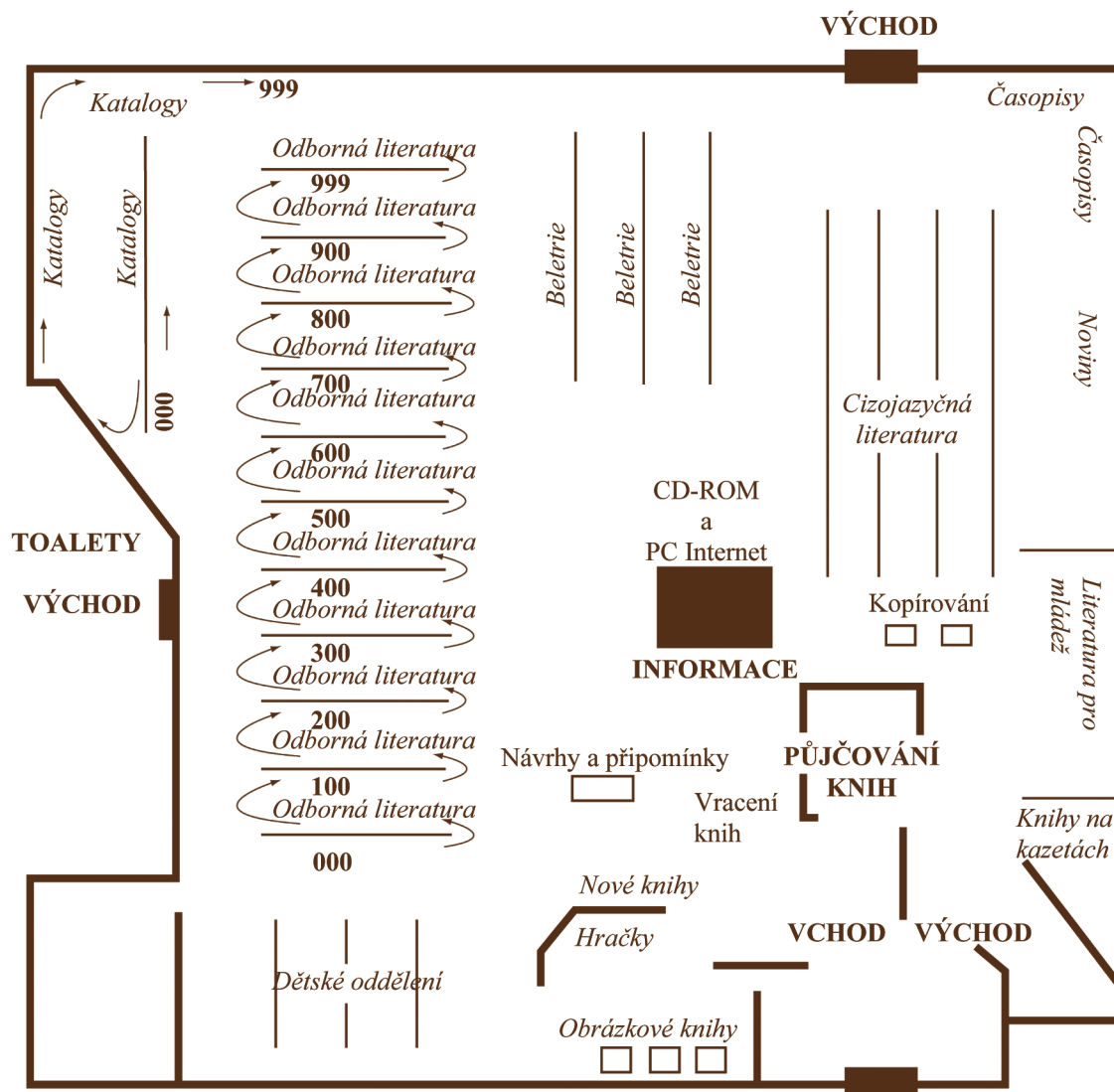
	Příklad	Kód
1	<p style="text-align: center;">METRO</p> 	
2	<p style="text-align: center;">METRO</p> 	

	Příklad	Kód
3	<p style="text-align: center;">METRO</p>	
4	<p style="text-align: center;">METRO</p>	

	Příklad	Kód
5	<p>Potřebuješ se co nejkratší cestou dostat ze stanice Hrozného do stanice Lesopark. Vyznač na plánu cestu, kudy bys jel/a.</p> 	
6	<p>METRO</p> 	
7	<p>Potřebuješ se co nejkratší cestou dostat ze stanice Hrozného do stanice Lesopark. Vyznač na plánu cestu, kudy bys jel/a.</p> <p>Stani ce</p> <p><u>Hrozného</u> - <u>Krásnohorského</u> - <u>Komenského</u> - <u>Knížecí</u> <u>ulice</u> - <u>Smaragdová</u> - <u>Univerzitní</u> - <u>Stříbrná</u> - <u>Jezerní</u> - <u>Diamantová</u> - <u>Osvození</u> - <u>Lesopark</u></p>	

	Příklad	Kód
8	<p style="text-align: center;">METRO</p> <p>The diagram shows a metro network map of Prague. A dashed line outlines the 'Městský okruh' (City Ring). Stations are marked with various symbols: squares for HRADBY, Kamenný most, Kanál, and JIŽNÍ BRÁNA; circles for ZÁPADNÍ BRÁNA, Staré nábřeží, Zoo, Václavské náměstí, Radnice, Tržnice, Náměstí, Knihovna, Lesopark, Osvobození, Hrad, Černá věž, Vítězství, VÝCHODNÍ BRÁNA, Náprstkova, Hrozného, Krásnohorské, Komenského, Knížecí ulice, Přeprada, Wichterleho, Hlávková, and Destinové; triangles for Parlament, Muzeum, Banka, and Centrum; and diamonds for Bratrství, Kopečky, Plynárna, Louka, Smaragdová, Wichterleho, Hlávková, and Destinové. A north arrow labeled 'Sever' is in the top right.</p>	
9	<p style="text-align: center;">METRO</p> <p>This diagram is identical to the one in row 8, showing the same metro network map of Prague with the same highlighted stations and symbols. It includes the 'Městský okruh' (City Ring) and a north arrow labeled 'Sever'.</p>	

PLÁNEK KNIHOVNY

Záměrně jsou za sebou zařazeny dvě úlohy, které jsou pro české žáky dosti neobvyklé. Jak už bylo řečeno v úloze Metro, žáci se s plánky setkávají ve výuce jen velmi zřídka. Mohou se však s nimi setkat při strategických hrách na PC. Schopnost orientovat se v plánu či mapě by určitě měla patřit k dovednostem každého žáka. Hodnotitelé označili tuto úlohu jako zajímavou, neobvyklou, snadnou, měli by ji podle nich zvládnout i žáci mladšího věku. Grafika samotná je pro žáky poutavá, zadání by však bylo ještě přitažlivější, kdyby to nebyla knihovna, protože k četbě nemá řada patnáctiletých vztah.

Na předchozí straně je plánek knihovny. Použij ho k zodpovězení následujících otázek.

Otázka 52: KNIHOVNA

Jako povinnou četbu do školy potřebuješ přečíst román ve francouzštině. Zakroužkuj v plánu úsek, ve kterém pravděpodobně nalezneš požadovanou knihu.

Pro žáky je vždy zajímavější odpověď zakreslit, „zakroužkovat“ nebo jinak graficky vyznačit. Je to pro ně změna oproti tomu, když neustále musí vypisovat odpovědi slovy. Pro české potřeby by bylo vhodnější požadovat, aby našli povídku v angličtině místo románu ve francouzštině. Francouzsky se učí jen malé procento žáků a na to, aby si přečetli román, nemá většina z nich znalosti.

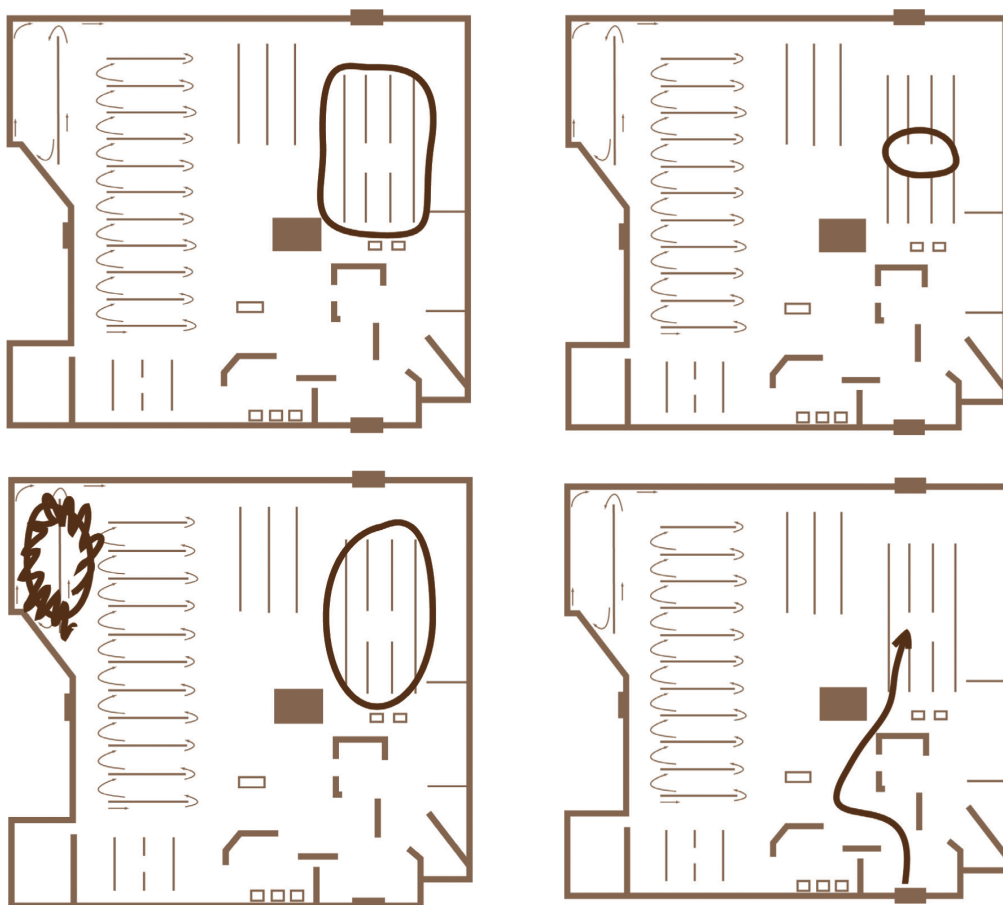
KNIHOVNA HODNOCENÍ OTÁZKY 52

ZÁMĚR OTÁZKY:

Získávání informací: nalezení informace

Úplná odpověď

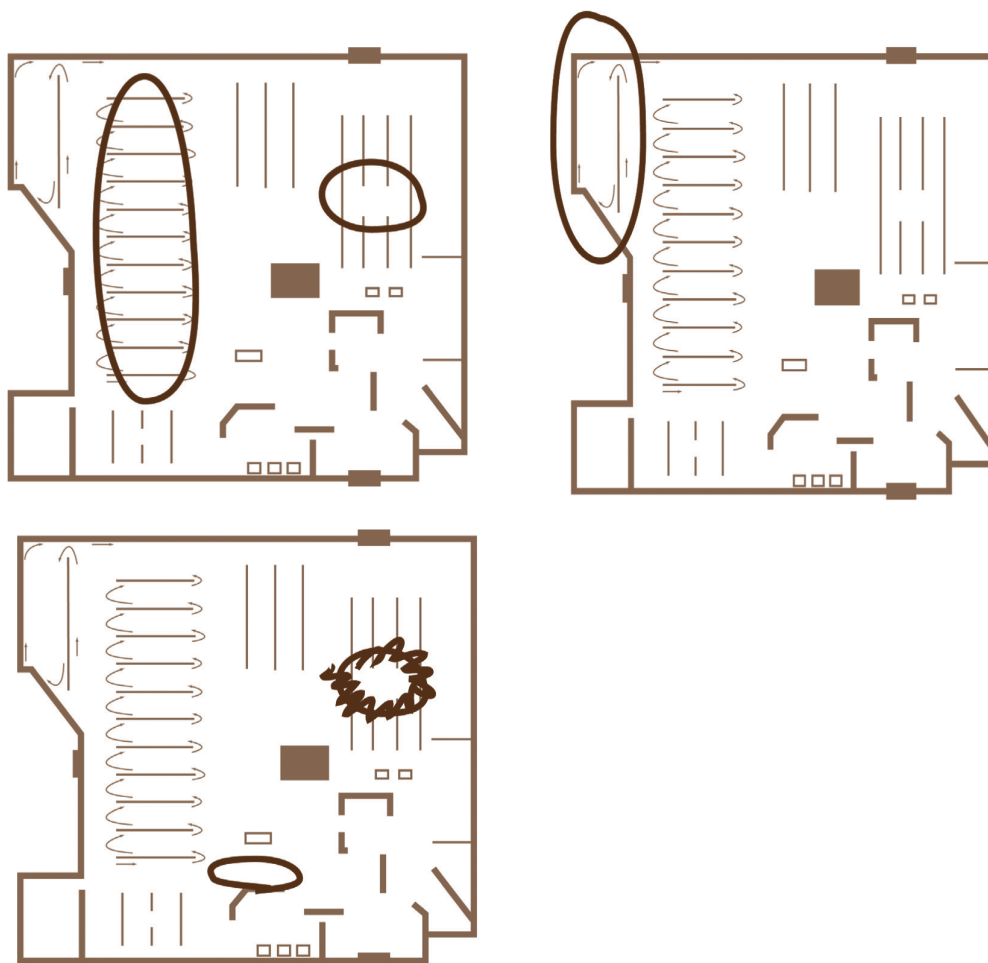
Kód 1: Žák zakroužkuje slova „cizojazyčná literatura“ nebo řádky (police) v blízkosti těchto slov.

[Nevšímejte si přeškrtnuté odpovědi.]

Nevyhovující odpověď

Kód 0: Jiné odpovědi, včetně zakroužkování, které zcela zahrnuje jakýkoliv jiný znak mapy.

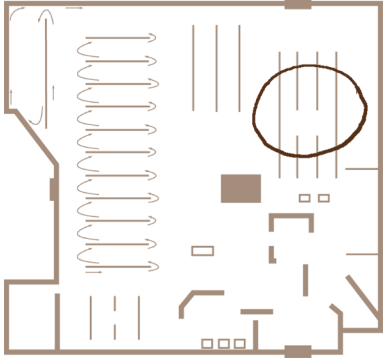
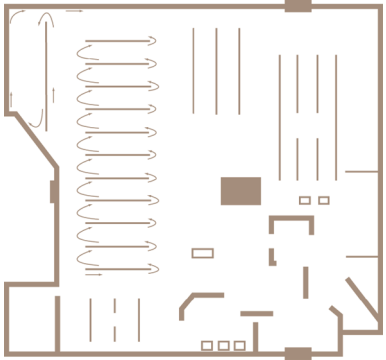
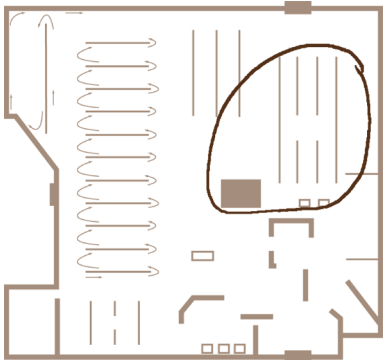
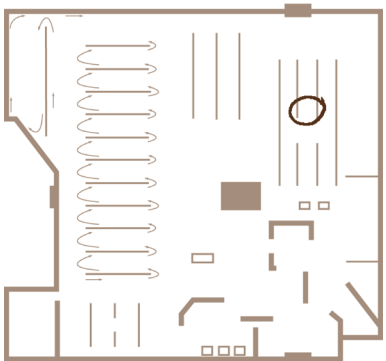
Kód 9: nezodpovězeno

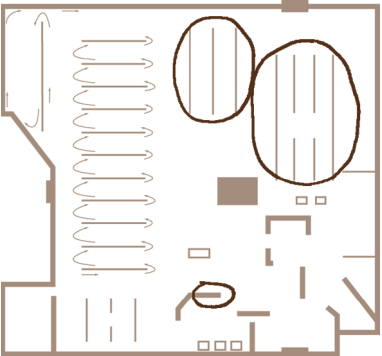
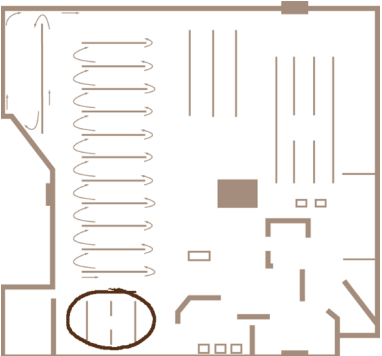
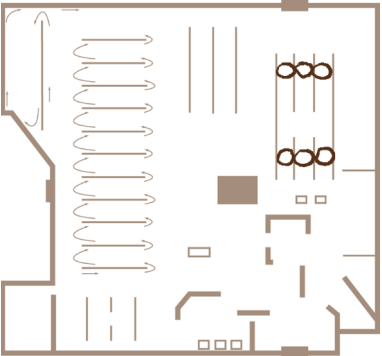
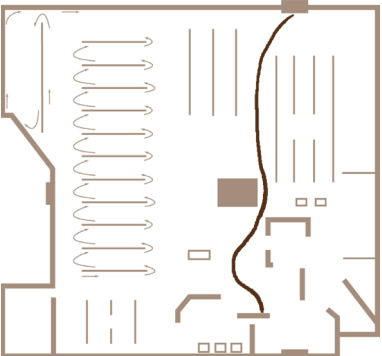
MEZINÁRODNÍ PŘÍKLADY otázka 52

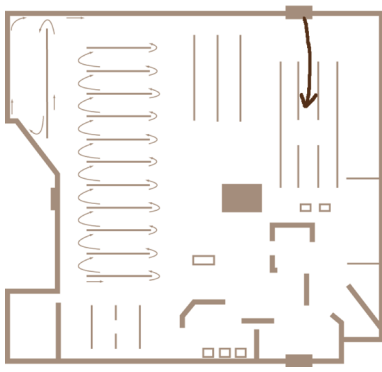
Hodnotitelům se nelíbilo, že žáci nesplnili pokyn: „Zakroužkuj...“ a přesto jim byla odpověď uznána, pokud např. správně nakreslili šipku. Rovněž měli problém s příkladem, kde žák nepracoval s plánkem, nic nezakroužkoval, pouze odpověď vypsaly slovy. Tuto odpověď však bylo rovněž možné uznat za správnou.

KNIHOVNA

Jako povinnou četbu do školy potřebuješ přečíst román ve francouzštině. Zakroužkuj v plánu úsek, ve kterém pravděpodobně nalezneš požadovanou knihu.

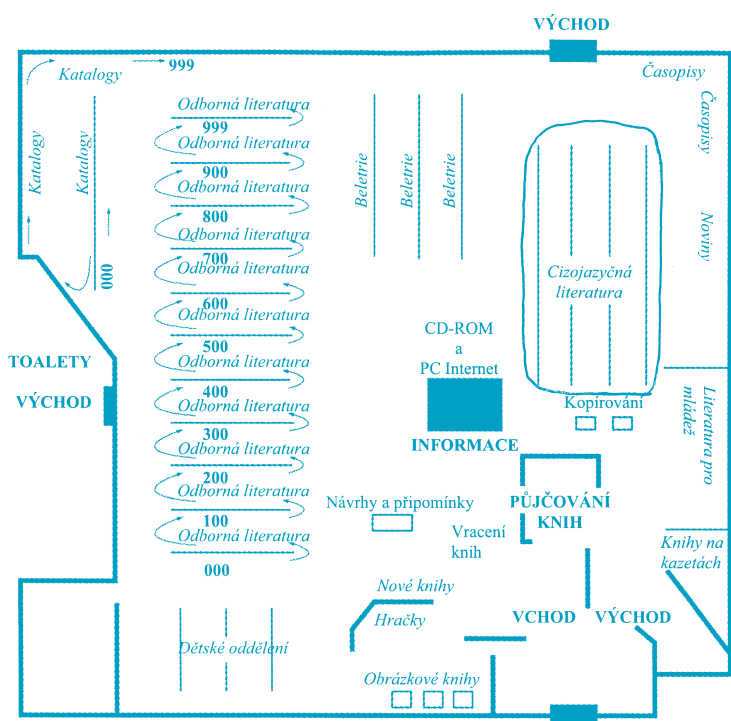
	Příklad	Komentář	Kód
1		[Na obrázku: zakroužkovány police s cizojazyčnou literaturou.]	1
2		[Na obrázku: nevyplněno.]	9
3		[Na obrázku: zakroužkování cizojazyčné literatury a informací – kromě cizojazyčné literatury navíc zakroužkován nevhodný prvek nákresu.]	0
4		[Na obrázku: malý kroužek kolem jedné police s cizojazyčnou literaturou.]	1

	Příklad	Komentář	Kód
5		<p>[Na obrázku: zakroužkováno oddělení nových knih, beletrie a cizojazyčné literatury. Zakroužkování beletrie a nových knih představuje nevhodný prvek navíc.]</p>	0
6		<p>[Na obrázku: zakroužkováno dětské oddělení.]</p>	0
7	<p>V oddělení „cizojazyčná literatura“</p>	<p>Odpověď slovy je v pořádku. Akceptujte odpovědi v neobvyklém formátu.</p>	1
8		<p>[Na obrázku: malé kroužky kolem každé police s cizojazyčnou literaturou.]</p>	1
9		<p>[Na obrázku: čára od vchodu k východu vede kolem cizojazyčné literatury – nedostatečné vymezení.]</p>	0

	Příklad	Komentář	Kód
10		[Na obrázku: šipka směřuje od východu k cizojazyčné literatuře – v pořádku, alternativní způsob zakreslení.]	1

ČESKÉ PŘÍKLADY otázka 52

S touto otázkou neměli čeští žáci problémy, správně ji vyřešilo 90 % žáků. Zajímavé je, že 7 % žáků se o její řešení nepokusilo. Žáci si pouze nebyli jisti, zda mají udělat kroužek pouze kolem slov cizojazyčná literatura, nebo zda mají zakroužkovat i „police“, které se nacházejí kolem tohoto výrazu. Jak je vidět na příkladu 2, někdo pro jistotu zakroužkoval obojí.

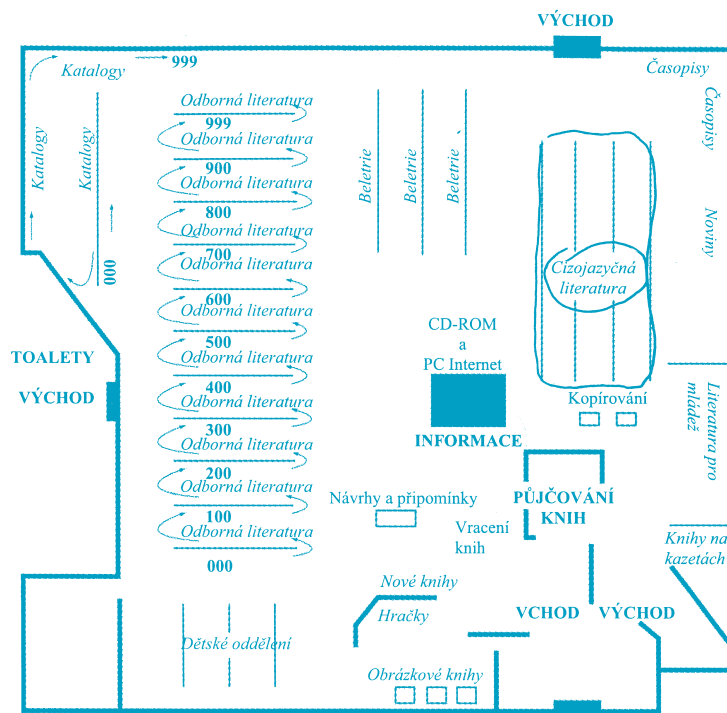
	Příklad	Kód
1	<p>PLÁNEK KNIHOVNY</p> <p>The floor plan shows a library layout. At the top is the entrance (VÝCHOD). On the left side, there are 'Katalogy' and 'TOALETY'. The main section is 'Odborná literatura' (Professional literature) with call numbers from 000 to 999. To the right of this section are 'Belarie' (Fiction) and 'Cizojazyčná literatura' (Foreign language literature). Further right are 'Časopisy' (Magazines), 'Noviny' (Newspapers), and 'Literatura pro mládež' (Youth literature). At the bottom, there is a 'PŮJČOVÁNÍ KNIH' (Book lending) area with 'VÝCHOD' (Exit) and 'VCHOD' (Entrance) labels. Other areas include 'CD-ROM a PC Internet', 'INFORMACE', 'Návrhy a připomínky', 'Vracení knih', 'Nové knihy', 'Hračky', 'Obrázkové knihy', and 'Dětské oddělení' (Children's section).</p>	

Příklad

Kód

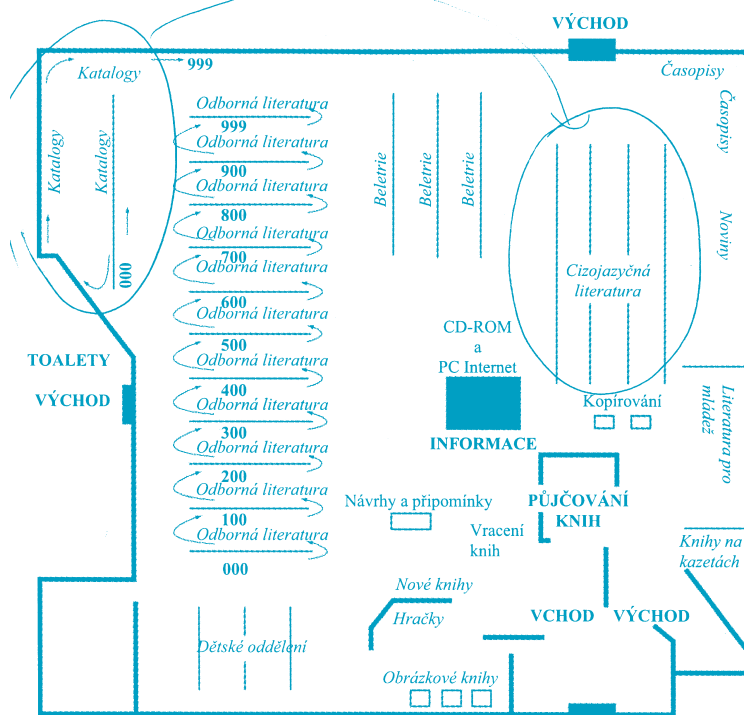
2

PLÁNEK KNIHOVNY

3

PLÁNEK KNIHOVNY

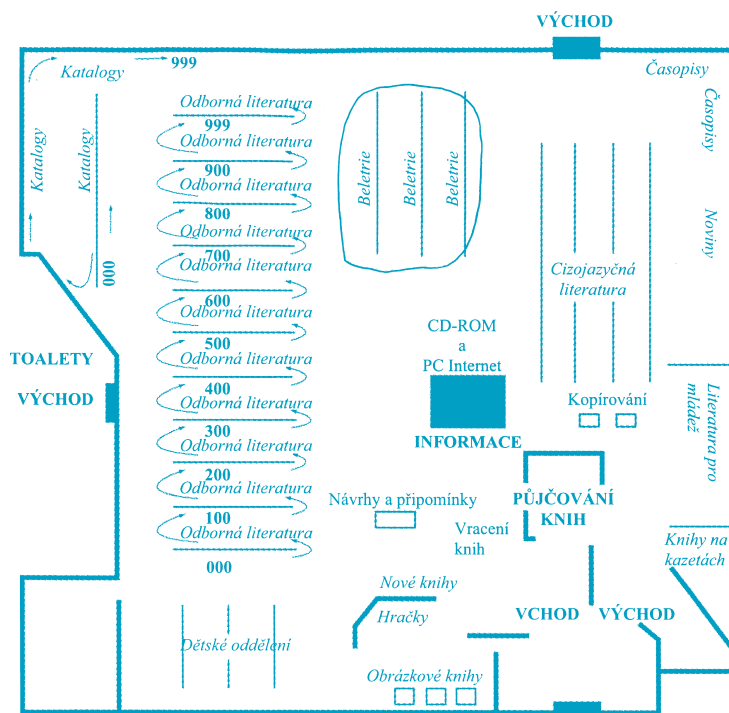

Příklad

Kód

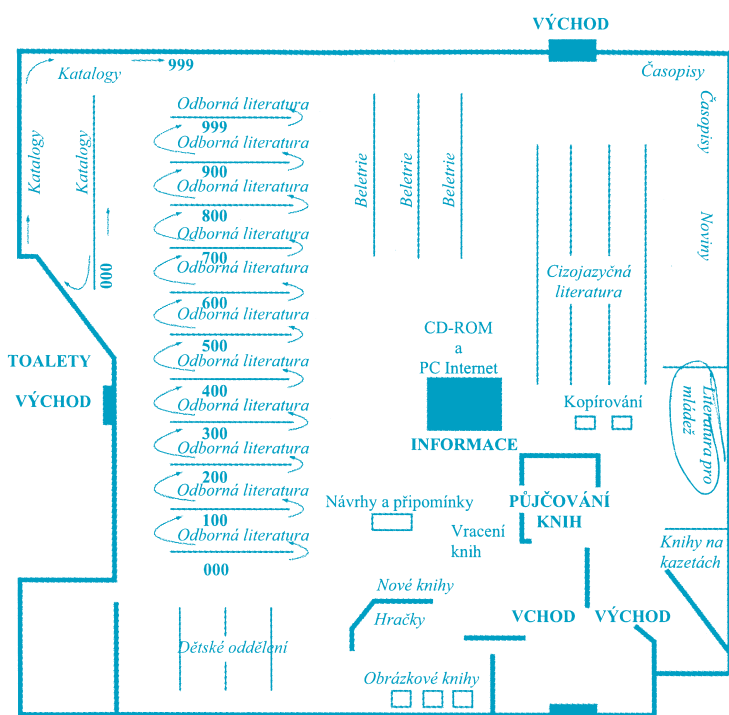
4

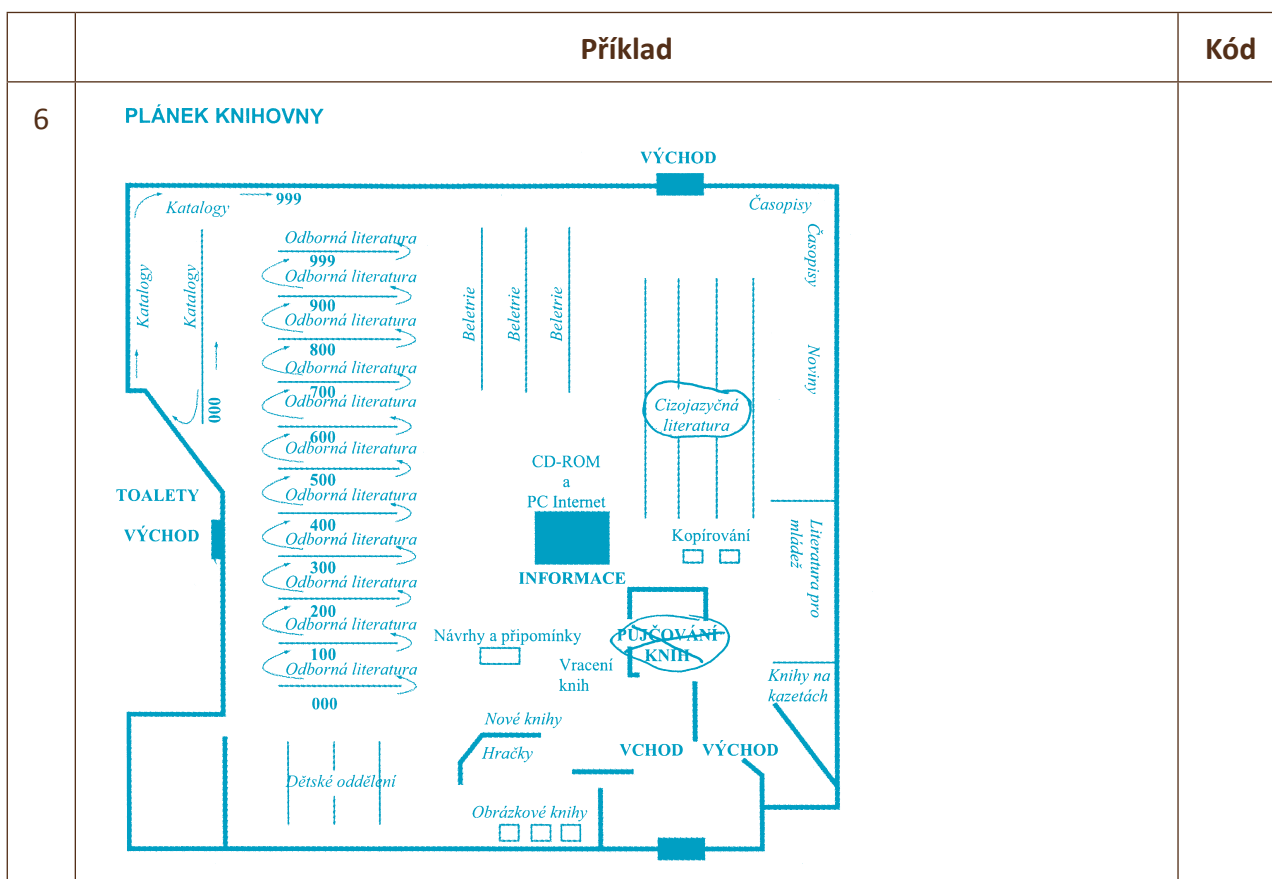
PLÁNEK KNIHOVNY

5

PLÁNEK KNIHOVNY

Otázka 53A: KNIHOVNA

Kde se nacházejí *Nové knihy*?

- A V oddělení beletrie.
- B V oddělení odborné literatury.
- C V blízkosti vchodu.
- D V blízkosti informací.

KNIHOVNA – HODNOCENÍ OTÁZKY 53A

Pozn.: Správná odpověď je C: „V blízkosti vchodu.“ Tato otázka je zde pouze pro informaci a nebude samostatně přispívat k výsledku žáka. Bude však vzata v úvahu v rámci odpovědi na otázku 53B.

Otázka 53B: KNIHOVNA

Vysvětli, proč asi bylo pro *Nové knihy* vybráno právě toto umístění.

.....

.....

Jak bylo uvedeno, tato otázka je spojena s předchozí otázkou s výběrem odpovědi. To si však někteří žáci neuvědomili a odpovídali na tuto otázku bez ohledu na to, jak odpověděli na předchozí otázku. Bylo by vhodnější spojit obě otázky do jedné s tvorbou vlastní odpovědi. Tato otázka dává prostor pro žákovu invenci a vyžaduje i přemýšlení o samotném obsahu obrázku. Učí logickému myšlení.

KNIHOVNA HODNOCENÍ OTÁZKY 53

ZÁMĚR OTÁZKY:

Zhodnocení: posouzení obsahu textu

Úplná odpověď

Kód 2: Odpověď na předchozí otázku (53A) je správná. Dává takové vysvětlení, které je v souladu s odpovědí „blízko vchodu“.

- Lidé je uvidí hned, jak vstoupí do knihovny.
- Jsou odděleny od ostatních knih, takže je lidé snadno najdou.
- Aby se na ně lidé podívali jako první. *[Rozpoznává, že nové knihy jsou blízko vchodu.]*
- Aby byly vidět.
- Jsou jasně vidět a nejsou schovány mezi regály, abyste je museli hledat.
- Jdete kolem nich cestou k beletrii.

NEBO: Odpověď na předchozí otázku (53A) je správná. Dává takové vysvětlení, které ukazuje porozumění umístění nových knih ve vztahu k jiné části knihovny, než je vchod.

- Dává to dětem možnost hrát si, zatímco se dospělí rozhlížejí kolem. *[Rozpoznává, že nové knihy jsou blízko oddělení hraček.]*
- Když lidé vracejí knihy, uvidí nové.

Částečná odpověď

Kód 1: Odpověď na předchozí otázku (53A) je nesprávná. Dává takové vysvětlení, které je v souladu s odpovědí na předchozí otázku.

- *[Odpověď na 53A: V oddělení beletrie.]* Protože to je část knihovny, kterou užívá nejvíce lidí, takže si nových knih všimnou.
- *[Odpověď na 53A: Blízko Informací.]* Protože jsou v blízkosti Informací, může knihovník odpovídat na otázky o těchto knihách.

Nevyhovující odpověď

Kód 0: Žák dává nedostatečné nebo neurčité vysvětlení bez ohledu na to, zda odpověď na předchozí otázku je správná či nesprávná.

- Protože to je nejlepší místo.

- Jsou také blízko vchodu. *[Uvádí, kde nové knihy jsou, bez vysvětlení.]*
- Nové knihy jsou blízko Návrhů a připomínek. *[Uvádí, kde nové knihy jsou, bez vysvětlení.]*

NEBO: Ukazuje nepřesné porozumění nebo dává nepřijatelné či nevhodné vysvětlení, bez ohledu na to, zda odpověď na předchozí otázku je správná či nesprávná.

- Aby si jich lidé všimli, když si prohlížejí noviny. *[Nepřesné – vyplývá, že nové knihy jsou v blízkosti novin.]*
- Protože už není jiné místo, kam je dát. *[Nepřijatelné]*
- Někteří lidé rádi čtou nové knihy. *[Odpověď je nevhodná vůči otázce.]*
- *[Odpověď na 53A: V oddělení beletrie.]* Aby se daly lehce najít. *[Odpověď je nevhodná vůči odpovědi na 53A.]*

Kód 9: nezodpovězeno

MEZINÁRODNÍ PŘÍKLADY otázka 53B

Největší problémy měli hodnotitelé s příklady 10 a 12. V příkladu 10 hodnotitelé navrhovali kód 0, protože žák nezakroužkoval první část otázky. Odpověď na ni však explicitně uvádí v její druhé části: „Leží blízko vchodu.“ Jde pouze o formální nedostatek, takže žákovi mohl být přidělen kód 2.

KNIHOVNA

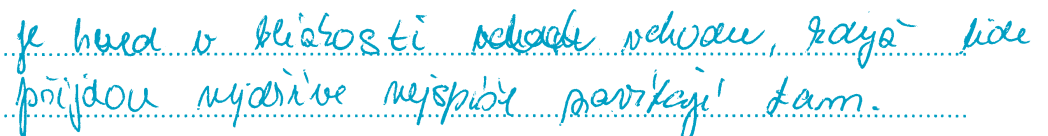
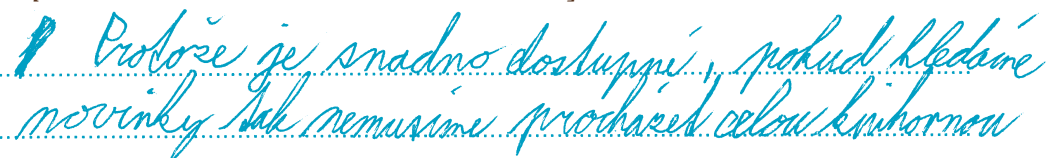
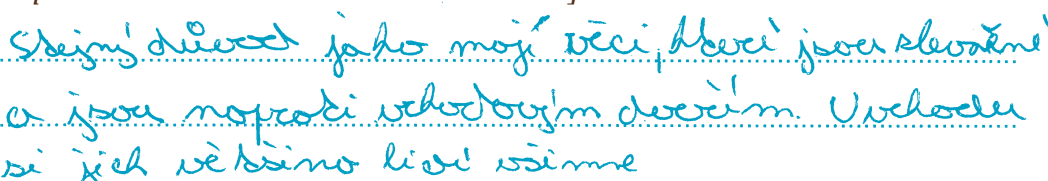
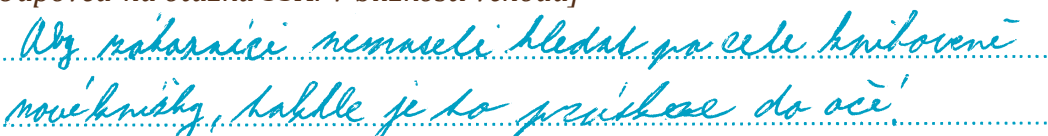

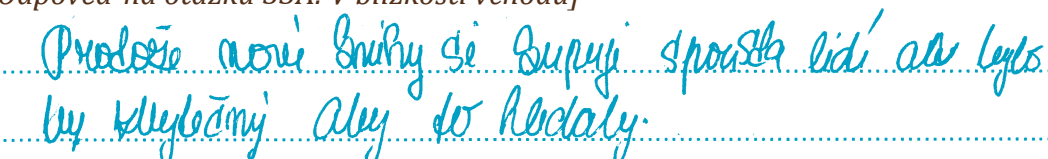
Vysvětli, proč asi bylo pro *Nové knihy* vybráno právě toto umístění.

	Příklad	Komentář	Kód
1	<i>[Odpověď na otázku 53A: V blízkosti vchodu]</i> Jsou u hlavního vchodu knihovny.	Nevysvětluje, proč bylo vybráno toto místo.	0
2	<i>[Odpověď na otázku 53A: V blízkosti vchodu]</i> Protože jsou dobře vidět.	Prostě vyjádřeno, ale v podstatě stejné jako kód 2, příklad 4 v pokynech pro hodnocení.	2
3	<i>[Odpověď na otázku 53A: V blízkosti vchodu]</i> Protože je to blízko literatury pro mládež.	Neobsahuje žádné vysvětlení, proč je to důležité.	0
4	<i>[Odpověď na otázku 53A: V blízkosti vchodu]</i> Musel bys kolem toho projít, aby ses dostal do jakéhokoli dalšího oddělení knihovny.	Odpověď je v souladu s odpovědí „v blízkosti vchodu“.	2

	Příklad	Komentář	Kód
5	<i>[Odpověď na otázku 53A: V oddělení beletrie]</i> Hodně nových knih by byla beletrie, takže by byly zajímavé pro lidi, kteří chtějí číst beletrii.	Nesprávně zakroužkoval odpověď na otázku 53A (místo „v blízkosti vchodu“ vybral „v oddělení beletrie“), ale zdůvodnění této volby je v pořádku.	1
6	<i>[Odpověď na otázku to 53A: V blízkosti informací]</i> Pokud chceš o nich vědět víc, tak se můžeš jednoduše zeptat personálu u přepážky.	Srovnej druhý příklad pro kód 1 v pokynech pro hodnocení.	1
7	<i>[Odpověď na otázku 53A: V blízkosti vchodu]</i> Je tam otevřený prostor a každý je může vidět.	Odpověď je v souladu s odpovědí „v blízkosti vchodu“.	2
8	<i>[Odpověď na otázku 53A: V blízkosti informací]</i> Je tam otevřený prostor a každý je může vidět.	Odpověď je v souladu s odpovědí v 53A (která nebyla správná).	1
9	<i>[Odpověď na otázku 53A: chybí]</i> Leží blízko vchodu, takže je každý může vidět, projít tudy a pokud možno se na knihy podívat, když vejde.	Žák sice nezaškrtl odpověď 53A, ale z odpovědi 53B jasně vyplývá, že měl na mysli „v blízkosti vchodu“. Jeho zdůvodnění je v pořádku.	2
10	<i>[Odpověď na otázku 53A: chybí]</i> Protože je blízko vchodu.	Je jasné, že žák umístil nové knihy blízko vchodu, ale odpověď na 53B neposkytuje vysvětlení (viz kód 0, příklad 2 v pokynech pro hodnocení).	0
11	<i>[Odpověď na otázku 53A: V blízkosti vchodu]</i> Jsou blízko přepážky půjčování knih, takže na ně knihovník může vidět a být si jistý, že s nimi bude dobře zacházeno.	Odpověď na předchozí otázku je správná. Dává takové vysvětlení, které ukazuje porozumění umístění nových knih ve vztahu k jiné části knihovny, než je vchod (viz druhý typ kódu 2 v pokynech pro hodnocení).	2

ČESKÉ PŘÍKLADY otázka 53B

Ukázalo se, že si někteří žáci pletou knihovnu a knihkupectví, někteří zase nevěděli, co to je beletrie. Kód 2 získalo 87 % žáků, přitom odpověď na otázku, kde mají být umístěny nové knihy, správně zvolilo 94 % žáků. Kód 1 získala pouze asi 2 % žáků. V tomto případě by bylo vhodnější zjednodušit způsob vyhodnocování a přidělovat kód pouze za zcela správné odpovědi.

	Příklad	Kód
1	[Odpověď na otázku 53A: V blízkosti vchodu] 	
2	[Odpověď na otázku 53A: V blízkosti vchodu] 	
3	[Odpověď na otázku 53A: V blízkosti vchodu] 	
4	[Odpověď na otázku 53A: V blízkosti vchodu] 	
5	[Odpověď na otázku 53A: V blízkosti vchodu] 	
6	[Odpověď na otázku 53A: V blízkosti vchodu] 	
7	[Odpověď na otázku 53A: V blízkosti vchodu] 	
8	[Odpověď na otázku 53A: V blízkosti vchodu] 	

Vyhodnocování úloh z hlavního šetření

V této kapitole jsou zařazeny uvolněné úlohy, které byly po pilotním šetření vybrány pro hlavní šetření PISA 2009.

Od pilotního k hlavnímu šetření

Poté, co proběhne pilotní šetření, jsou z celkového množství úloh *vybrány* pouze takové, které vyhovují požadavkům, jež jsou na mezinárodní testy kladeny. Některé úlohy jsou zcela *vyloučeny*, u části úloh jsou odstraněny pouze některé otázky, u jiných úloh může dojít k *menším změnám* ve znění jak stimulu, tak také otázek. U některých úloh je změněno pouze pořadí, ve kterém jsou otázky za úvodním textem řazeny. Někdy dojde k *podstatným úpravám* v pokynech pro hodnocení, např. vícestupňové může být nahrazeno jednodušším, kdy dva kódy jsou spojeny do jednoho; jindy může dojít k přesunům příkladů uvedených u jednotlivých kódů.

Změny v ukázkových úlohách

V úloze *Virtuální dojíždění* došlo v hlavním šetření k velmi podstatné změně při vyhodnocování otázky č. 55, kdy vícestupňové vyhodnocování bylo změněno na jednodušší. V úloze *Na prvním místě divadlo* šlo spíše o nepatrné změny; jedna byla provedena v úvodním stimulu a další pak v otázce č. 57. V úloze *Bezpečnost mobilních telefonů* se objevilo více změn, a to jak ve stimulu, tak v otázkách. Veškeré změny v úlohách jsou označeny barevně. Pokud byla část textu z úlohy odstraněna, je to vyznačeno přeškrtnutým písmem. U úlohy *Virtuální dojíždění*, kde došlo k významným změnám ve vyhodnocování, je u mezinárodních příkladů zařazena tabulka. Porovnáním příkladů, které se objevily v obou šetřeních, můžeme pozorovat rozdílný přístup k vyhodnocování v obou šetřeních.

Výsledky

Na rozdíl od pilotního šetření jsou v hlavním šetření k dispozici *výsledky* nejen českých žáků, ale také žáků z jiných zemí. U každé otázky se nachází *tabulka*, ve které jsou výsledky za *Českou republiku, mezinárodní průměr* a dále zvláště *výsledky dívek a chlapců*. U většiny otázek byly výsledky českých žáků horší než mezinárodní průměr a rovněž u většiny otázek si vedly lépe dívky než chlapci.

Zkuste si odpovědi ohodnotit sami

Stejně jako v kapitole 3 i v kapitole 4 si můžete zkusit odpovědi českých žáků ohodnotit. Pro vaše hodnocení je v tabulce vyhrazen sloupeček kód. U příkladů žakovských odpovědí naleznete navíc i další informace: druh školy, kterou žák navštěvoval, a známky z pololetního vysvědčení, viz příklad 16.

Příklad 16

	Příklad	Škola	M	ČJ	Cizí j.	Kód
1		5	4	2	2	

Druhy škol

Protože se hlavního šetření účastnili žáci různých druhů škol, uvádíme u všech naskenovaných odpovědí českých žáků číslo, které označuje, jakou školu žák navštěvoval.

základní škola: 1

víceleté gymnázium: 2

čtyřleté gymnázium: 3

střední odborné vzdělávání ukončené maturitní zkouškou: 4

střední odborné vzdělávání, které není ukončeno maturitní zkouškou: 5

Známky

Další údaje, které vedle jednotlivých ukázek odpovědí naleznete, jsou známky žáka z *matematiky* (*M*), z *českého jazyka* (*ČJ*) a z *cizího jazyka* (*Cizí j.*), které měl na pololetním vysvědčení toho roku, kdy probíhalo testování. U některých žáků nebyla známka z cizího jazyka uvedena, tyto chybějící údaje jsou označeny písmenem N. Bylo zajímavé sledovat, nakolik výsledky ve škole odpovídaly úrovni odpovědi, kterou žák poskytl.

VIRTUÁLNÍ DOJÍŽDĚNÍ

Hudba budoucnosti

Jen si představte, jak by bylo úžasné dojíždět do práce „virtuálně“¹ po elektronické dálnici a všechnu práci vyřizovat na počítači nebo po telefonu! Už byste se nemuseli mačkat v přečpaných autobusech a vlacích, ani marnit dlouhé hodiny dojížděním do práce a zase zpátky. Mohli byste pracovat, kde by se vám zachtělo – jen si zkuste představit všechny ty možnosti, které by se tím otevřely!

Milena

Katastrofa na obzoru

Zkrátit čas strávený dojížděním a snížit energii, kterou při něm spotřebujeme, je jistě dobrý nápad. Mělo by se toho však dosáhnout zlepšením systému veřejné dopravy nebo přiblížením pracoviště k bydlišti. Odvážná myšlenka, že se práce na dálku má stát běžnou součástí života nás všech, by vedla pouze k tomu, že se lidé budou stále více uzavírat do sebe. Opravdu chceme ještě více oslabit náš pocit sounáležitosti s druhými?

Richard

¹ Termín „virtuální dojíždění“ poprvé použil na počátku 70. let Jack Nilles, aby popsal situaci, kdy zaměstnanci pracují na počítači mimo své pracoviště (například doma) a podklady či dokumenty odesílají na pracoviště prostřednictvím telefonních linek.

Téma textu je zajímavé, aktuální, již samotný titulek je přitažlivý. Text svým rozsahem žáky neodradí, nutí je k zamyšlení. Místo nezáživného vysvětlování, co je to virtuální dojíždění, byly využity protichůdné názory dvou osob, se kterými se žák může ztotožnit.

Přečti si výše uvedený text „Virtuální dojíždění“ a odpověz na následující otázky.

Otázka 54: VIRTUÁLNÍ DOJÍŽDĚNÍ

Jaký je vztah mezi texty „Hudba budoucnosti“ a „Katastrofa na obzoru“?

- A Používají rozdílná zdůvodnění, ale nakonec dojdou ke stejnému závěru.
- B Jsou napsány stejným stylem, ale zabývají se naprosto rozdílnými tématy.
- C Vyjadřují stejný názor na věc, ale docházejí k rozdílným závěrům.
- D Vyjadřují opačné názory na stejné téma.

Žáci se s podobným typem otázky během své povinné školní docházky setkávají spíše zřídka. Žák by měl posoudit dva krátké texty, pochopit jejich sdělení a vzájemně je porovnat. Hodnotitelé tuto otázku označili za poměrně jednoduchou, avšak žáci s ní překvapivě měli potíže. Správnou odpověď D si zvolilo necelých 40 % žáků, distraktor C 39 %. Otázka s výběrem odpovědi zde byla vhodně zvolena, otevřená otázka by ještě zvýšila obtížnost.

	Mezinárodní úspěšnost	Úspěšnost českých žáků
Celkem	52,3 %	39,4 %
Chlapci	49,1 %	35,7 %
Dívky	55,5 %	43,7 %

VIRTUÁLNÍ DOJÍŽDĚNÍ HODNOCENÍ OTÁZKY 54

ZÁMĚR OTÁZKY:

Zpracování informací: celkové porozumění

Odhalit vztah mezi dvěma krátkými polemickými texty (protiklad)

Úplná odpověď

Kód 1: D Vyjadřují opačné názory na stejné téma.

Nevyhovující odpověď

Kód 0: jiné odpovědi

Kód 9: nezodpovězeno

Otázka 55: VIRTUÁLNÍ DOJÍŽDĚNÍ

Jaký druh práce by se formou virtuálního dojíždění vykonával těžko? Svou odpověď zdůvodni.

Žáci jsou zvyklí odpovídat vlastními slovy a svou odpověď zdůvodnit. Pro některé by mohl být problémem samotný termín virtuální dojíždění, jehož vysvětlení se sice nachází v úvodním textu, ale až ve vysvětlivce. Zajímavé bylo, že se 23 % žáků o odpověď ani nepokusilo.

V této otázce došlo v hlavním šetření ve srovnání s pilotním šetřením k podstatné změně ve vyhodnocování. V pilotním šetření bylo hodnocení vícestupňové – žákovi mohl být přidělen kód 2, pokud uvedl vhodný druh práce a přijatelné vysvětlení, kód 1 mu byl přidělen v případě, že uvedl pouze vhodný druh práce. V hlavním šetření mohl získat pouze kód 1 a musel správně uvést jak vhodný druh práce, tak i přijatelné vysvětlení.

	Mezinárodní úspěšnost	Úspěšnost českých žáků
Celkem	56,2 %	38,6 %
Chlapci	53,6 %	33,3 %
Dívky	58,7 %	44,7 %

V následující části je vidět, jak se v hlavním šetření změnilo vyhodnocování. Změny jsou vyznačeny modrou barvou.

VIRTUÁLNÍ DOJÍŽDĚNÍ HODNOCENÍ OTÁZKY 55

ZÁMĚR OTÁZKY:

Zhodnocení: posouzení obsahu textu

Využít dříve nabyté vědomosti k vymyšlení příkladu, který odpovídá obecným informacím z textu

Úplná odpověď

Kód 21: Uvede vhodný druh práce včetně přijatelného vysvětlení, proč člověk, který vykonává tento druh práce, nemůže virtuálně dojíždět. Odpověď MUSÍ konkrétně vysvětlovat, proč je pro výkon dané práce nutné být osobně přítomný; **NEBO zmiňovat, proč by virtuální dojíždění bylo v dané situaci nepraktické (například kvůli poloze pracoviště).**

- Stavebnictví. Je těžké pracovat se dřevem a cihlami jen tak odkudkoli.
- Sportovec. Sportovat musíte opravdu na stadionu.
- Instalátér. Nemůžete někomu opravit dřež z domova!

- Kopání příkopů, protože tam musíte být.
- Zdravotní sestra – po internetu je těžké sledovat, zda jsou pacienti v pořádku.

ČástečnáNevyhovující odpověď

Kód 10: Uvede druh práce, u kterého je požadované vysvětlení zřejmé, ale vysvětlení nevede vysvětlení NEBO uvede vysvětlení, které neodkazuje na virtuální dojíždění.

- Kopání příkopů
- Hasič
- Student
- Kopání příkopů, protože to je těžká práce. [vysvětlení neukazuje, proč by bylo virtuální dojíždění obtížné]

Nevyhovující odpověď

Kód 0: Uvede druh práce, u kterého požadované vysvětlení není zřejmé, a vysvětlení nevede.

- Student

Uvádí nedostatečnou nebo vágní odpověď.

- Musíš tam být.

Ukazuje nepřesné porozumění materiálu nebo uvádí nepřijatelnou či nevhodnou odpověď.

- Manažer. Musíte být v kanceláři, abyste to mohli dělat. [nevhodné vysvětlení]

Kód 9: nezodpovězeno

MEZINÁRODNÍ PŘÍKLADY otázka 55

V následující tabulce jsou uvedeny jak příklady z pilotního, tak také z hlavního šetření. V hlavním šetření byl změněn příklad číslo 7, navíc byly přidány příklady 8 a 9. U některých příkladů, které zůstaly, byly pozměněny komentáře, které vysvětlovaly, jaký kód a proč byl přidělen. V pilotním šetření měli hodnotitelé největší potíže s příkladem 5: „Recepční, protože potřebuje telefon.“ Tuto odpověď považovali za správnou, avšak srovnáme-li ji s příkladem 6: „Recepční, protože musíte lidem uvařit kávu,“ je zřejmé, proč byl příkladu 5 přidělen kód 0. Kdyby recepční ke své práci pouze potřeboval telefon, nebyl by to důvod, proč by tuto práci nemohl vykonávat z domova, zejména v době masového používání mobilních telefonů. Situace byla podobná i v hlavním šetření, kdy kromě příkladu 5 hodnotitelé navíc zápolili s příklady 8 a 9. V nich se opět jednalo o stejný druh práce, ale odlišně vysvětleny.

PILOTNÍ ŠETŘENÍ				HLAVNÍ ŠETŘENÍ		
	Příklad	Komentář	Kód	Příklad	Komentář	Kód
1	Stavebnictví: zdá se mi to logické, a vám?	Uvede druh práce, u kterého je požadované vysvětlení zřejmé. Uvede vysvětlení, které neodkazuje na virtuální dojíždění.	1	Stavebnictví: zdá se mi to logické, a vám?	Chybí vysvětlení.	0
2	Pobřežní hlídka: jak byste mohl zachránit tonoucího, zatímco budete psát na svém počítači?	Uvede druh práce a přijatelné vysvětlení.	2	Pobřežní hlídka: jak byste mohl zachránit tonoucího, zatímco budete psát na svém počítači?	Uvede druh práce a přijatelné vysvětlení.	1
3	Policista. Jak přes internet zatknete kriminálníky?		2	Policista. Jak přes internet zatknete kriminálníky?		1
4	Dělník.	Vágní.	0	Dělník.	Chybí vysvětlení.	0
5	Recepční, protože potřebujete telefon.	Vysvětlení neukazuje, proč by při tomto druhu práce bylo obtížné virtuálně dojíždět.	0	Recepční, protože potřebujete telefon.	Vysvětlení neukazuje, proč by při tomto druhu práce bylo obtížné virtuálně dojíždět.	0
6	Recepční, protože musíte lidem uvařit kávu a ukázat jim, kde jsou zasedací místnosti.	Srovnejte s výše uvedeným příkladem č. 5 – uvede přijatelné vysvětlení, proč by v tomto případě bylo virtuální dojíždění obtížné.	2	Recepční, protože musíte lidem uvařit kávu a ukázat jim, kde jsou zasedací místnosti.	Srovnejte s výše uvedeným příkladem č. 5 – uvede přijatelné vysvětlení, proč by v tomto případě bylo virtuální dojíždění obtížné.	1

PILOTNÍ ŠETŘENÍ				HLAVNÍ ŠETŘENÍ		
	Příklad	Komentář	Kód	Příklad	Komentář	Kód
7	Hasič. To je ohromná práce.	Uvede druh práce, u kterého je požadované vysvětlení zřejmé. Uvede vysvětlení, které neodkazuje na virtuální dojíždění.	1	Fyzický druh práce, protože je nutné ji dělat na určitém místě.	Zobecňuje druh práce a přijatelně ho zdůvodňuje.	1
8				Učení malých dětí, protože musíte mít osobní kontakt se svými žáky, aby se něco naučili.		1
9				Učení, protože můžete učit jenom tváří v tvář.	Srovnejte s výše uvedeným příkladem č. 8. Nepřijatelné. Nechápe, že existuje dálkové studium. (Předpokládá se, že toto patnáctiletí běžně vědí.)	0

ČESKÉ PŘÍKLADY otázka 55

U této otázky byla úspěšnost českých žáků poměrně nízká. Žáci často uvedli nějaký druh práce, u kterého se jim zdálo, že zdůvodnění není nutné, např. „manuální práce,“ což však podle pokynů pro hodnocení bylo nedostatečné.

	Příklad	Škola	M	ČJ	Cizí j.	Kód
1	uklizení, občerstvení, setkání s přáteli a jako požadavky obejmout	1	1	2	1	
2	rezešvíjí práce např. rezešvíjí nové doložky pošlout e-mail po telefonu	5	4	2	2	
3	školařství - učitelé by musely být sobotě	1	3	3	3	

	Příklad	Škola	M	ČJ	Cizí j.	Kód
4	Formou virtuálního dojíždění by se svého vykonávala práce učitelé, kteří musí někým ovládat učivo.	4	3	2	2	
5	Příklad učitelé ve škole, zbratily by kontakt s žáky (přímy) tím by se i zhoršilo vysvětlování něčeho nechapového a má	4	4	3	N	
6	žádný - již dnes je to možné je to spíše otázka zaměstnání a volby	2	2	2	2	
7	Příklad práce psychologa, dítě s ním musí mluvit, nestačí mápat e-mail. ^{Společně (přímý)} Společně kontakt je důležitý.	3	4	2	N	
8	Tě BRUNTÁL	2	3	3	4	
9	Fyzikální práce, nepř. stavby atd. Jedna ještě neurčitě přepravit elektronika elektronika virtuálně dejšněně neurčitě fyzikální předmost na dnešním světě	2	1	1	1	
10	PSYCHOLOG, LÉKÁŘI, MUSÍME BÝT V KONTAKTU Z LIDMI MUSÍME A CHCE ME POMÁHAT NĚKDE NĚM, A PSYCHICKY POSKOZENÝM LID STOČÍ JIM MÍT NĚKoho VEDLE SEBE ATO BY PŘES POČÍTAČ NEŠLO A CO OPERACE SICE BY TO BYLO POHO DL NĚ, ALE JEN ZE ZI	1	4	4	3	

Otázka 56: VIRTUÁLNÍ DOJÍŽDĚNÍ

Se kterým z následujících výroků by souhlasili **oba**, Milena i Richard?

- A Lidé by měli mít možnost pracovat tolik hodin, kolik chtějí.
- B Není dobré ztrácet spoustu času dojížděním do práce.
- C Virtuální dojíždění by nevyhovovalo každému.
- D Navazování společenských styků je nejdůležitější součástí práce.

V otázce je graficky zvýrazněno slovo **oba**, což by mělo být pro žáky návodné. Jak se však ukázalo, najít shodnou myšlenku ve dvou krátkých textech nebylo až tak jednoduché, správnou odpověď B zvolilo téměř 60 % českých žáků. Jak je vidět z tabulky, úspěšnost českých žáků byla naprosto srovnatelná s mezinárodní úspěšností. Otázka i jednotlivé odpovědi jsou formulovány tak, že mohou žákům připomínat časopisecký kvíz. Na rozdíl od předchozí otevřené otázky s tvorbou odpovědi se vyskytlo jen minimum žáků, kteří se o odpověď ani nepokusili.

	Mezinárodní úspěšnost	Úspěšnost českých žáků
Celkem	60,1 %	59,4 %
Chlapci	56,3 %	56,6 %
Dívky	63,9 %	62,7 %

VIRTUÁLNÍ DOJÍŽDĚNÍ HODNOCENÍ OTÁZKY 56

ZÁMĚR OTÁZKY:

Zpracování informací: interpretace

Najít názor, který je společný oběma krátkým polemickým textům

Úplná odpověď

Kód 1: B Není dobré ztrácet spoustu času dojížděním do práce.

Nevyhovující odpověď

Kód 0: jiné odpovědi

Kód 9: nezodpovězeno

NA PRVNÍM MÍSTĚ DIVADLO

Děj se odehrává v Itálii na zámku nedaleko pláže.

PRVNÍ JEDNÁNÍ

5 *Přepychový přijímací pokoj v nádherném zámku na břehu moře. Napravo a nalevo dveře. Uprostřed jeviště je nábytek k sezení: pohovka, stůl, dvě křesla. V pozadí velká okna. Noc plná hvězd. Jeviště je ponořeno do tmy. Opona se zvedá a za dveřmi vlevo je slyšet*
10 *hlasitý mužský hovor. Dveře se otevřou a vstoupí tři muži ve smokingu. Jeden z nich hned rozsvítí. Beze slova dojdou doprostřed jeviště a zůstanou stát kolem stolu. Všichni současně se posadí – Gál do křesla nalevo,*
15 *Turai do křesla napravo a Ádám na pohovku uprostřed. Dlouhé, téměř tísnivé ticho. Dlouze se protahují. Ticho. Pak:*

GÁL

Proč jsi tak zamyšlený?

20

TURAI

Myslím na to, jak je těžké začít divadelní hru. Uvést na jejím začátku všechny hlavní postavy.

ÁDÁM

25 Umím si představit, že to musí být těžké.

TURAI

30 To je... dokonce ďábelsky těžké! Hra začíná. Publikum ztichne. Herci přicházejí na jeviště a trápení začíná. Trvá to celou věčnost, někdy i čtvrt hodiny, než publikum pochopí, kdo je kdo a komu o co jde.

GÁL

Ty jsi ale podivín. Copak nemůžeš ani na chvíli zapomenout na svou práci?

35

TURAI

To nejde.

GÁL

40 Neuplyne ani půl hodiny, abys nemluvil o divadle, hercích, divadelních hrách. Na světě jsou i jiné věci!

TURAI

Nejsou. Jsem autor divadelních her. Je to mé prokletí.

GÁL

45 Neměl by ses nechat svou prací takhle zotročovat.

TURAI

Práce zotročuje pouze toho, kdo ji neovládá. Není žádná zlatá střední cesta.
50 Věř mi, dobře začít hru, to není žádná legrace. Je to jeden z největších problémů každé hry jevištní inscenace. Rychle uvést postavy. Tak například my tři na scéně. Tři muži ve smokingu. Dejme tomu, že
55 nevstupují do jednoho z pokojů tohoto honosného zámku, ale na jeviště, kde právě začala hra. Museli by napovídat spoustu nezajímavých věcí, než by lidé pochopili, kdo jsme. Nebylo by mnohem
60 jednodušší, kdybychom na začátku představení vstali a prostě se představili? Vstává. Dobrý večer. Všichni tři jsme hosty na tomto zámku. Právě jsme přišli z jídelny, kde jsme se výborně navečeřeli
65 a vypili dvě lahve šampaňského. Jmenuji se Sándor Turai, jsem dramatik, už třicet let píšu divadelní hry, je to mé povolání. Tečka. Jsi na řadě.

GÁL

70 Vstává. Jmenuji se Gál, jsem také dramatik. Také píšu divadelní hry, všechny ve spolupráci zde s tímto pánem. Jsme známá autorská dvojice. Všechny dobré komedie a operety mají na plakátech uvedeno: napsali Gál a Turai. Je to přirozeně i moje povolání.

GÁL a TURAI

Společně. A tento mladý muž...

ÁDÁM

80 Vstává. Když dovolíte, ten mladý muž je Albert Ádám, dvacet pět let, skladatel. Složil jsem hudbu k nejnovější operetě těchto dvou roztomilých pánů. Je to moje první práce pro divadlo. Tyto dvě postarší
85 dobré duše mě objevily a nyní bych se

s jejich pomocí rád proslavil. To, že jsem na zámku, je jejich práce. To oni mi nechali ušít frak a smoking. Jinými slovy jsem zatím chudý a neznámý. Kromě toho jsem sirotek a vychovávala mě babička. Už zemřela. Jsem na světě docela sám. Nemám jméno ani peníze.

TURAI

Ale jsi mladý.

GÁL

95 A nadaný.

ÁDÁM

A jsem zamilovaný do jedné sólistky.

TURAI

100 To jsi nemusel říkat. Diváci by si toho beztak všimli.

Všichni tři se posadí.

TURAI

No tak nebylo by nejjednodušší začít hru takhle?

105

GÁL

Kdyby to takhle šlo, bylo by psaní divadelních her hračka.

TURAI

110 Věř mi, není to tak těžké. Stačí, když si představíš, že tohle všechno je jenom...

GÁL

115 Dobře, dobře, jen prosím tě zase nezačínej s divadlem. Už toho mám dost. Když budeš chtít, můžeme pokračovat zase zítra.

Četba dramatického textu a jeho interpretace by měly být běžnou součástí výuky literatury. Přece jen jsou však tyto texty využívány řidčeji než povídky, pohádky, bajky či romány. Pro některé žáky by mohla být obtížnější orientace v textu divadelní hry, jejíž zápis se od výše zmiňovaných typů textů liší. Patnáctileté žáky asi nepřiláká ani grafika, která naznačuje, že jde o drama, které žáci mimo školní výuku čtou jen výjimečně, ale ani samotné téma, které bude pro řadu z nich příliš abstraktní. Náročnost úlohy zvyšuje délka textu. Jak je modře vyznačeno v textu, v hlavním šetření bylo změněno pouze jedno slovo.

Text „Na prvním místě divadlo“ na předchozích dvou stranách je začátkem divadelní hry maďarského dramatika Ference Molnára.

Přečti si tento text a odpověz na následující otázky. (Všimni si, že po stranách textu jsou uvedena čísla řádků, která ti pomohou najít ty jeho části, kterých se týkají jednotlivé otázky).

Otázka 57: NA PRVNÍM MÍSTĚ DIVADLO

Co dělaly postavy ve hře **bezprostředně krátce před tím**, než se zvedla opona?

Obtížnost této otázky se projevila již v pilotním šetření. Mezinárodní centrum navrhlo pozměnit v hlavním šetření znění otázky tak, jak je v ní modře vyznačeno. Aby žák našel správnou informaci, musel text dočíst až k řádkům 60–65. Žáci však obvykle ve svých odpovědích uváděli, že se postavy bavily, nebo že seděly na pohovce, z čehož bylo patrné, že použili informace ze začátku textu. Žáci informaci na tomto místě očekávali, protože zvednutí opony se děje na samém začátku představení. Nejenže byla u této otázky nízká úspěšnost kvůli velkému množství nesprávných odpovědí, ale 17 % českých žáků se o odpověď ani nepokusilo.

	Mezinárodní úspěšnost	Úspěšnost českých žáků
Celkem	13,3 %	14,0 %
Chlapci	10,9 %	11,1 %
Dívky	15,9 %	17,4 %

NA PRVNÍM MÍSTĚ DIVADLO HODNOCENÍ OTÁZKY 57

ZÁMĚR OTÁZKY:

Získávání informací: nalezení informací

Nalézt zmínku o dění před začátkem divadelní hry

Úplná odpověď

Kód1: Žák uvede večeři nebo pítí šampaňského. Může odpovědět vlastními slovy nebo přímo citovat.

- Právě povečeřeli a vypili šampaňské.
- „Právě jsme přišli z jídelny, kde jsme se výborně navečeřeli.“ [Doslovná citace.]
- „Výborně se navečeřeli a vypili dvě lahve šampaňského.“ [Téměř doslovná citace.]
- Večeře a pití
- Večeře
- Pili šampaňské.

- Měli večeři a pili.
- Byli v jídelně.

Nevyhovující odpověď

Kód 0: Uvádí nedostatečnou nebo vágní odpověď.

Ukazuje nepřesné porozumění materiálu nebo uvádí nepřijatelnou či nevhodnou odpověď.

- Všichni tři jsme hosty na tomto zámku.
- Hlasitě se baví za dveřmi. *[Toto je součást prvního jednání, ne děj, který mu předchází.]*
- Nechali Ádámovi ušít frak a smoking. *[Ne **bezprostředně krátce** před dním v textu.]*
- Připravovali se ke vstupu na jeviště. *[Týká se spíše herců než postav.]*
- Děj se odehrává v Itálii na zámku nedaleko pláže.
- Mluví o divadle.

Kód 9: nezodpovězeno

MEZINÁRODNÍ PŘÍKLADY otázka 57

Tato úloha byla na vyhodnocování velmi jednoduchá, hodnotitelé se zde nedopouštěli chyb.

NA PRVNÍM MÍSTĚ DIVADLO

Co dělaly postavy ve hře **krátce před tím**, než se zvedla opona?

	Příklad	Komentář	Kód
1	„Právě jsme přišli z jídelny.“	Uvést citaci je v pořádku.	1
2	Večeřely.		1
3	Připravovaly se na hru.		0
4	Přepychový přijímací pokoj v nádherném zámku na břehu moře.		0
5	Tiše seděli.		0
6	Jedly a pily.	Odkazuje na večeři a pití.	1

ČESKÉ PŘÍKLADY otázka 57

Pokud se žákovi podařilo v textu najít správné místo, pak se odpovědi od sebe příliš nelišily, protože žáci příslušnou větu citovali nebo parafrázovali. U chybných odpovědí se nejvíce objevovala informace o tom, že se postavy bavily, hovořily, mluvily nebo že přemýšlely, jak uvést hru na scénu. K poměrně časté chybě patřilo, že žáci zaměňovali herce s postavami divadelní hry.

	Příklad	Škola	M	ČJ	Cizí j.	Kód
1	<i>Opakovali si slova ?? a připravovali kulisi, ale tu to sou ož stadi volí se</i>	2	3	3	3	
2	<i>měly hovoř</i>	1	4	3	3	
3	<i>hovořili večereli a pili šampaňské</i>	4	3	3	2	
4	<i>připravují se (oblékají, líčí, chystají)</i>	1	1	2	1	
5	<i>hádali se neviděli jak uvést hru...</i>	2	3	2	4	
6	<i>jedli, mluvili a pili 2 lahve šampaňské</i>	2	2	1	1	
7	<i>Přicházejí ke dveřím. Předtím večereli v jídelně.</i>	3	2	2	3	
8	<i>Užavě hovořili na dřevě.</i>	2	1	1	1	
9	<i>Byly v jídelně, večerely, pily šampaňské!</i>	1	4	3	3	
10	<i>VŠICHNI TĚI SEDI A MLUVÍ!</i>	2	1	1	1	
11	<i>byl v jídelně a jedl vy bohou večer.</i>	1	4	4	4	

Otázka 58: NA PRVNÍM MÍSTĚ DIVADLO

„Trvá to celou věčnost, někdy i čtvrt hodiny...” (řádky 29–30)

Proč je podle Turaie čtvrt hodiny „věčnost“?

- A Trvá dlouho, než se diváci v naplněném divadle ztiší.
- B Zdá se to být nekonečné, než se na začátku hry vyjasní situace.
- C Dramatikovi se vždy zdá, že napsat začátek hry trvá dlouho.
- D Zdá se, že když se ve hře děje něco podstatného, čas ubíhá pomalu.

To, že otázka začíná citací textu, by se mohlo zdát některým žákům neobvyklé. Uvedení informace o tom, na kterých řádcích se citace nachází, žákovi výrazně pomáhá orientovat se v textu a zaměřit se pouze na kratší úsek. To se projevilo na úspěšnosti, neboť ve srovnání s ostatními otázkami spojenými s tímto textem se objevilo pouze 1 % žáků, kteří se o odpověď nepokusili, a kód 1 získalo přes 70 % českých žáků.

	Mezinárodní úspěšnost	Úspěšnost českých žáků
Celkem	66,4 %	70,9 %
Chlapci	60,3 %	63,4 %
Dívky	72,5 %	79,6 %

NA PRVNÍM MÍSTĚ DIVADLO HODNOCENÍ OTÁZKY 58

ZÁMĚR OTÁZKY:

Zpracování informací: interpretace

Na základě uvedených informací pochopit význam jedné věty divadelní hry

Úplná odpověď

Kód 1: B Zdá se to být nekonečné, než se na začátku hry vyjasní situace.

Nevyhovující odpověď

Kód 0: jiné odpovědi

Kód 9: nezodpovězeno

Otázka 59: NA PRVNÍM MÍSTĚ DIVADLO

Jeden čtenář tohoto textu prohlásil: „Z těch tří je pobytem na zámku pravděpodobně nejvíce nadšený Ádám.”

Co by tento čtenář mohl dodat, aby obhájil svůj názor? Využij informace z textu a svou odpověď zdůvodni.

.....
.....

Vzhledem k tomu, že text byl velmi náročný, byla tato otevřená otázka obtížná. Navíc odpověď na tuto otázku mohl žák nalézt až téměř na konci celého textu, což mnozí pravděpodobně vzdali. Nasvědčovalo by tomu 35 % žáků, kteří se o odpověď nepokusili.

	Mezinárodní úspěšnost	Úspěšnost českých žáků
Celkem	49,7 %	46,7 %
Chlapci	42,4 %	36,9 %
Dívky	57,0 %	58,2 %

NA PRVNÍM MÍSTĚ DIVADLO HODNOCENÍ OTÁZKY 59

ZÁMĚR OTÁZKY:

Zpracování informací: interpretace

Obhájit názor analýzou motivace jedné z postav hry

Úplná odpověď

Kód 1: Uvádí rozdíl mezi Ádámem a druhými dvěma postavami s tím, že zmíní jednu nebo více následujících skutečností: Ádám je nejchudší nebo nejmladší ze všech tří postav, nejméně zkušený (jako slavná osobnost).

- Ádám je chudý, musí být nadšený pobytem v takovém přepychovém paláci.
- Musí být šťastný, že je se dvěma muži, kteří mu mohou pomoci ke slávě.
- Skládá hudbu pro dvě velmi známé osobnosti.
- Je mladý a mladí lidé se samozřejmě rychleji pro něco nadchnou!
- Je mladý a už se dostal na zámek. [minimální odpověď]
- Má nejmíň zkušeností. [minimální odpověď]

Nevyhovující odpověď

Kód 0: Uvádí nedostatečnou nebo vágní odpověď.

- Je nadšený. [Opakuje zadání.]

Ukazuje nepřesné porozumění materiálu nebo uvádí nepřijatelnou či nevhodnou odpověď.

- Je umělec.
- Zamiloval se. [To nevysvětluje jeho nadšení pobytem na zámku.]
- Ádám musí být nadšený; určitě se objeví ta sólistka. [Text to nedokládá.]
- Dostal smoking. [Vysvětlující detail, ne samotný důvod.]

Kód 9: nezodpovězeno

MEZINÁRODNÍ PŘÍKLADY otázka 59

Příklady z pilotního šetření zůstaly zachovány i v hlavním šetření, ale navíc byly přidány příklady číslo 9 a 10. Tyto nové příklady ještě společně s příkladem číslo 6 činily hodnotitelům největší problémy. Příklad 6 byl sice podobný příkladu 4, ale neodkazoval ani na Ádámovu nezkušenost, na jeho mládí či chudobu. Naopak v příkladu 9 najdeme odkaz na jeho nezkušenost. V příkladu 10 žák zaměňuje postavu divadelní hry za herce.

NA PRVNÍM MÍSTĚ DIVADLO

Jeden čtenář tohoto textu prohlásil: „Z těch tří je pobytem na zámku pravděpodobně nejvíce nadšený Ádám.”

Co by tento čtenář mohl dodat, aby obhájil svůj názor? Využij informace z textu a svou odpověď zdůvodni.

	Příklad	Komentář	Kód
1	Je chudý a zámek je skutečně přepychový.		1
2	Je nejmladší.	Minimální odpověď.	1
3	Zdá se, že je velmi citlivý.		0
4	Nic takového dosud nezažil.	Minimální odpověď. Odkazuje na jeho nezkušenost.	1
5	Nemá jméno ani peníze.	Upravená citace, která odkazuje na jeho chudobu a na jeho nezkušenost jakožto známé osobnosti.	1
6	Nevěděl, co ho čeká.	Neurčité. Nevychází z textu. Srovnejte s výše uvedeným příkladem č. 4.	0
7	Stěží se mohl nadšení ubránit.	Neurčité. Nevychází z textu.	0

	Příklad	Komentář	Kód
8	Samozřejmě, že je nadšený. Byl vytažen z naprosté bezvýznamnosti a teď žije ve vysoké společnosti.	Odkazuje jak na slávu, tak na únik z chudoby („vysoká společnost“).	1
9	Ádáma nedávno objevili, proto je tak nadšený.	„Nedávno objevili“ nepřímo odkazuje na Ádámovu nezkušenost jakožto známé osobnosti.	1
10	Je to mladý herec, který má svou první roli na jevišti, takže je jasné, že je nadšený.	Nesprávné porozumění textu. Postava Ádáma představuje skladatele, ne herce.	0

ČESKÉ PŘÍKLADY otázka 59

Správné odpovědi se od sebe příliš nelišily, žáci obvykle odkazovali na to, že je Ádám chudý. Zajímavé je spíše to, jakými obraty tuto skutečnost vyjadřovali.

	Příklad	Škola	M	ČJ	Cizí j.	Kód
1	je rovnou se do jedné solisty	5	4	2	2	
2	protože neměl nic a dostal tanec a byl na scéně. Uprostit zdivočinný tak, že si myslím, že je to pravda	4	4	3	N	
3	Protože je to samá voda a každý by se na něm Protože je široká a balíček a která mohla být u režie a nemil by tam jít.	2	2	2	1	
4	PROTOŽE JE TO JEHO PREMIÉRA	2	4	2	3	
5	Dříve měl ho Gal a Tunc objevili, byl chudý a neznámý. Díky nim se proslavil a dostal peníze a smolung.	3	2	2	3	
6	Ádám je sám za kulturních, ^{dobrého} křesťanského. Chce být slavný. Proto je šťastný když v předehradě před 10 lety dramatiky, kteří mu chtějí pomoci proslavit se.	3	4	2	N	

	Příklad	Škola	M	ČJ	Cizí j.	Kód
7	Je mladý, byl i chudý a nevážený, nyní se mi poslavit.	4	3	4	2	
8	On je nový a ti dva (Gál, Turai) mi to tam mají a mi jim to říjke rojedná	2	2	2	1	
9	Neboť je chudý a takový přepych ještě nikdy nepoznal. Navíc si zde našel lásku.	2	2	2	1	
10	Probož byl chudý, Gál a Turai mu poskytl možnost jít v luxus.	2	1	1	1	
11	Probož je chudý, nemá nikoho a to se ho ti párné dostali na náměstí kde miše hodoval a tvou k ender pro křesťan má nadání	2	1	2	2	
12	Adam je chudý začínající skladatel → šivol na sánku je prostěj něco nového a zřejmě velice příjemného	2	4	N	3	
13	Nepřítel je nešťastný Adam probož je nicotný a na sánku jisti mýšlenky nebyl	1	4	4	4	
14	Probož má něčí halik umámy a chce, aby ho ky Mae jeho hamardí parlonki	1	2	4	5	
15	Je chudý a nikdy nebyl v tak krásném sánku a nestresuje se tím jak bude psát divadelní hry.	4	3	3	2	
16	Adam je chudý a sám. 'Y navštívěni luxusního sánku by měl být natónně nadšený'	4	5	3	3	

Otázka 60: NA PRVNÍM MÍSTĚ DIVADLO

O co se v tomto úryvku snaží autor divadelní hry Molnár?

- A Ukazuje, jakým způsobem každá postava řeší své problémy.
- B Chce, aby jeho postavy vyjádřily, co ve hře znamená věčnost.
- C Uvádí příklad toho, jak obvykle tradičně začíná divadelní hra.
- D Využívá postav k vyjádření vlastních tvůrčích problémů.

S typem otázky, kde je třeba určit hlavní myšlenku, se žáci setkávají běžně, avšak vzhledem k délce a k obtížnosti textu to byl nelehký úkol. To, že si žáci mohli vybrat z nabízených

odpovědí, vedlo spíše k tipování odpovědi než ke přečtení a posouzení textu. Správnou odpověď D vybralo téměř 40 % českých žáků, distraktor A 22 %, distraktor B 10 % a distraktor C 21 % žáků.

	Mezinárodní úspěšnost	Úspěšnost českých žáků
Celkem	46,2 %	39,7 %
Chlapci	41,6 %	34,7 %
Dívky	50,9 %	45,6 %

NA PRVNÍM MÍSTĚ DIVADLO HODNOCENÍ OTÁZKY 60

ZÁMĚR OTÁZKY:

Zpracování informací: celkové porozumění

Rozpoznat hlavní námět hry

Úplná odpověď

Kód 1: D Využívá postav k vyjádření vlastních tvůrčích problémů.

Nevyhovující odpověď

Kód 0: jiné odpovědi

Kód 9: nezodpovězeno

BEZPEČNOST MOBILNÍCH TELEFONŮ

Jsou mobilní telefony nebezpečné?

Fakta

Klíčová fakta

Protikladné zprávy o škodlivém vlivu mobilních telefonů na zdraví se začaly objevovat na konci 90. let.

Fakta

Klíčová fakta

Do vědeckého výzkumu škodlivosti mobilních telefonů již byly investovány miliony dolarů.

Ano	Ne
1. Rádiové vlny vysílané mobilními telefony mohou zahřívat tělesné tkáně a tím je poškozovat.	Rádiové vlny nejsou tak silné, aby tělo působením tepla poškodily.
2. Magnetické pole vytvářené mobilními telefony může ovlivňovat činnost tělesných buněk.	Toto magnetické pole je velmi slabé, takže je nepravděpodobné, že by mělo nějaký dopad na buňky v našem těle.
3. Lidé, kteří dlouze telefonují mobilním telefonem, si občas stěžují na únavu, bolesti hlavy a neschopnost soustředění.	Tyto účinky nebyly nikdy pozorovány v laboratorních podmínkách, a mohou být tedy přičítány jiným aspektům moderního způsobu života.
4. U uživatelů mobilních telefonů se 2,5krát zvyšuje riziko, že onemocní rakovinou mozku v blízkosti ucha, k němuž přikládají mobilní telefon.	Vědci připouštějí, že není jisté, že toto zvýšené riziko souvisí s používáním mobilních telefonů.
5. Mezinárodní agentura pro výzkum rakoviny zjistila souvislost mezi rakovinou u dětí a elektrickým vedením. Stejně jako mobilní telefony i elektrické vedení vydává záření.	Záření z elektrického vedení je jiné povahy a vyzařuje mnohem více energie než záření z mobilních telefonů.
6. Frekvence rádiových vln, které jsou podobné těm v mobilních telefonech, geneticky pozměnily cizopasně červy.	Červi nejsou lidé, takže není vůbec zaručeno, že budou naše mozkové buňky reagovat stejně.

Pokud používáte mobilní telefon...

Fakta

Klíčová fakta

Vzhledem k obrovskému počtu uživatelů mobilních telefonů mohou mít i nepříliš vážná zdravotní rizika značné dopady na zdravotnictví.

Fakta

Klíčová fakta

Stewartova studie (britská studie) *Britská Stewart Report* z roku 2000 neshledala, že by mobilní telefony nezpůsobují žádné způsobovaly nějaké zdravotní problémy, vydala však doporučení, aby zejména mladí lidé byli opatrní, dokud nebudou provedeny další výzkumy. Následující studie z roku 2004 tyto závěry potvrdila.

Co dělat

Telefonujte krátce.

Noste telefon v dostatečné vzdálenosti od těla, pokud je v pohotovostním režimu.

Poříďte si mobilní telefon s dlouhou „dobou hovoru“. Je výkonnější a vydává slabší záření.

Co nedělat

Nepoužívejte mobilní telefon, když je slabý signál **Telefon**, protože telefon pak potřebuje více energie, aby se spojil s nejbližší základnovou stanicí, a proto vyzařuje **průte** silnější rádiové vlny.

Nekupujte mobilní telefony s vysokou hodnotou „SAR“¹. Ty vydávají více záření.

Nekupujte ochranné sarapatičky, které nebyly testovány nezávislou institucí.

¹ SAR (specific absorption rate – specifická míra absorpce) vyjadřuje, kolik elektromagnetického záření pronikne do tělesné tkáně při používání mobilního telefonu.

Jde o velmi aktuální téma, které je žákům blízké, avšak vzhledem k tomu, že mladí mají k telefonům kladný vztah, pravděpodobně se budou těžko ztotožňovat s názory v textu, které naznačují jejich možné stinné stránky. Text je poměrně dlouhý, styl, odborné výrazy, cizí slova i grafické uspořádání jsou náročnější. Informace v rámečcích, které se nacházejí mimo hlavní text, mohli někteří žáci ignorovat, protože je nepovažovali za důležité. V hlavním šetření byly v textu provedeny drobné změny, které jsou vyznačeny modře.

Text „Bezpečnost mobilních telefonů“ na předchozích dvou stranách je převzatý pochází z internetu.

Přečti si ~~to~~ text „Bezpečnost mobilních telefonů“ a odpověz na následující otázky.

Otázka 61: BEZPEČNOST MOBILNÍCH TELEFONŮ

Jaký je smysl **Klíčových Faktů**?

- A Popsat, jaké nebezpečí představuje používání mobilních telefonů.
- B Ukázat, že debata o bezpečnosti mobilních telefonů je stále aktuální.
- C Popsat **bezpečnostní preventivní** opatření, která by lidé při používání mobilních telefonů měli dodržovat.
- D Ukázat, že **není známo, že by** mobilní telefony **nezpůsobují žádné** způsobovaly zdravotní problémy.

S podobně vystavěným textem se žáci mohou setkat v různých předmětech, málokdy ovšem informace, které jsou mimo hlavní text, využívají. Bezpochyby je nutné, aby se žáci uměli orientovat v jednotlivých částech textu, k čemuž daný typ otázky slouží.

Žáci se u této otázky pravděpodobně uchýlovali spíše k tipování odpovědi, protože správnou odpověď B vybralo přes 40 % českých žáků. Ostatní se podělili o zbývající nabídku odpovědí: distraktor A zvolilo 27 %, distraktor C 14 % a distraktor D 15 % žáků.

	Mezinárodní úspěšnost	Úspěšnost českých žáků
Celkem	45,6 %	41,6 %
Chlapci	42,6 %	36,7 %
Dívky	48,6 %	47,4 %

BEZPEČNOST MOBILNÍCH TELEFONŮ HODNOCENÍ OTÁZKY 61

ZÁMĚR OTÁZKY:

Zpracování informací: celkové porozumění

Určit účel části výkladového textu (tabulky)

Úplná odpověď

Kód 1: B Ukázat, že debata o bezpečnosti mobilních telefonů je stále aktuální.

Nevyhovující odpověď

Kód 0: jiné odpovědi

Kód 9: nezodpovězeno

Otázka 62: BEZPEČNOST MOBILNÍCH TELEFONŮ

„Je těžké prokázat, že jedna věc určitě způsobila jinou.“

Jak toto tvrzení souvisí s výroky **Ano** a **Ne** v bodu 4, který je uveden v tabulce **Jsou mobilní telefony nebezpečné?**

- A Hovoří ve prospěch výroku „Ano“, ale neprokazuje ho.
- B Prokazuje výrok „Ano“.
- C Hovoří ve prospěch výroku „Ne“, ale neprokazuje ho.
- D Dokazuje, že výrok „Ne“ je nepravdivý.

Propojit obecné tvrzení s textem nebývá pro žáky snadné, stejně jako posuzování pravdivosti výroků. Bylo nutné zorientovat se v tabulce, porozumět oběma výroky, dát do souvislosti obecné tvrzení, které není součástí textu, s konkrétními výroky v tabulce a přemýšlet nad obsahem nabízených odpovědí, které připomínají matematické výroky.

Žák musí provést několik úkonů najednou a vyžaduje se od něj logické uvažování. Zadání otázky bylo komplikované, mnozí měli problém porozumět tomu, co se od nich požaduje. Na rozdíl od předchozí otázky, kde se žáci „strefovali“ do všech čtyř možností, se zde omezili více méně na ty odpovědi, které obsahovaly výrok: „ale neprokazuje ho“. Správnou odpověď C zvolilo téměř 33 % českých žáků a distraktor A vybralo 48 % žáků.

	Mezinárodní úspěšnost	Úspěšnost českých žáků
Celkem	35,6 %	32,6 %
Chlapci	36,3 %	28,5 %
Dívky	38,0 %	37,3 %

BEZPEČNOST MOBILNÍCH TELEFONŮ HODNOCENÍ OTÁZKY 62

ZÁMĚR OTÁZKY:

Zhodnocení: posouzení obsahu textu

Nalézt souvislost mezi obecným tvrzením, které není obsaženo v přečteném textu, a dvojicí výroků uvedených v tabulce

Úplná odpověď

Kód 1: C Hovoří ve prospěch výroku „Ne“, ale neprokazuje ho.

Nevyhovující odpověď

Kód 0: jiné odpovědi

Kód 9: nezodpovězeno

Otázka 63: BEZPEČNOST MOBILNÍCH TELEFONŮ

Podívej se do tabulky na bod 3 ve sloupci **Ne**. Co by v této souvislosti mohlo být tím „jiným aspektem“? Svou odpověď zdůvodni.

Úspěšnost českých žáků byla u této otázky poměrně nízká. Nebylo to však způsobeno ani tak chybnými odpověďmi jako spíše tím, že se 36 % žáků o odpověď vůbec nepokusilo. Navržený způsob vyhodnocování umožňuje nepřeborné množství odpovědí, ale požadavky na to, co lze uznat za vyhovující odpověď, jsou poměrně jasně dané. Pokud žáci chybovali, pak velmi často citovali to, co se již nacházelo v textu, tedy v bodě 3, ve sloupci Ano: únava, vyčerpání, bolesti hlavy.

	Mezinárodní úspěšnost	Úspěšnost českých žáků
Celkem	54,9 %	42,5 %
Chlapci	49,7 %	37,0 %
Dívky	60,2 %	48,9 %

BEZPEČNOST MOBILNÍCH TELEFONŮ HODNOCENÍ OTÁZKY 63

ZÁMĚR OTÁZKY:

Zhodnocení: posouzení obsahu textu

Použít dříve nabyté poznatky k zamyšlení se nad informacemi předkládanými v textu

Úplná odpověď

Kód 1: Uvádí aspekt moderního způsobu života, který může souviset s únavou, bolestmi hlavy nebo neschopností soustředit se. Zdůvodnění může být výslovně uvedeno nebo může být natolik samozřejmé, že ho není třeba uvádět.

- Nedostatek spánku. Když člověk nespí, bude unavený.
- Moc práce. To je únavné.
- Příliš mnoho domácích úkolů, to unavuje a bolí z toho hlava.
- Hluk – ten způsobuje bolesti hlavy.
- Stres
- Práce do večera
- Písemky
- Svět je prostě moc hlučný.
- Lidé si už ani neudělají čas na odpočinek.
- Lidé se nestarají o důležité věci, a tak jsou mrzutí a nemocní.
- Počítače

- Znečištění
- Přílišné dívání se na televizi
- Drogy
- Mikrovlnky
- Psaní příliš moc e-mailů

Nevyhovující odpověď

Kód 0: Uvádí nedostatečnou nebo vágní odpověď.

- Únava [Opakuje informaci z textu.]
- Vyčerpání [Opakuje informaci z textu.]
- Neschopnost soustředění [Opakuje informaci z textu.]
- Bolesti hlavy [Opakuje informaci z textu.]
- Životní styl [Vágní.]

Ukazuje nepřesné porozumění materiálu nebo uvádí ne přijatelnou či nevhodnou odpověď.

- Bolesti uší
- Kalíšky na vajíčka

Kód 9: nezodpovězeno

MEZINÁRODNÍ PŘÍKLADY otázka 63

Příklady se v hlavním šetření nezměnily, rovněž jejich počet zůstal stejný. Největší problémy měli hodnotitelé s příklady 3 a 4.

BEZPEČNOST MOBILNÍCH TELEFONŮ

Podívej se do tabulky na bod 3 ve sloupci **Ne**. Co by v této souvislosti mohlo být tím „jiným aspektem“? Svou odpověď zdůvodni.

	Příklad	Komentář	Kód
1	Příliš málo spánku.		1
2	Kouření.	Může vést k bolestem hlavy.	1
3	Zranění.	Není výlučné pouze pro moderní způsob života, ale může nastat při moderním způsobu života.	1
4	Technologie.	Např. počítače atd.	1

	Příklad	Komentář	Kód
5	Hádat se se svými rodiči.	Může vést k únavě a/nebo bolestem hlavy.	1
6	Mít příliš mnoho práce.	Může vést k únavě a/nebo bolestem hlavy.	1
7	Neschopnost soustředění.	Opakuje, co je uvedeno ve výchozím textu (není to další aspekt).	0
8	Můžete si vzít aspirin.	Nevhodné	0

ČESKÉ PŘÍKLADY otázka 63

Ve svých odpovědích žáci nejčastěji odkazovali na stres, vliv televize, počítačů nebo ruch ve městech.

	Příklad	Škola	M	ČJ	Cizí j.	Kód
1	<i>Jižela slunce, slavní, hlasová hudba.</i>	5	4	3	3	
2	<i>MŮŽE TO BÝT ODVUNĚNO NEJAKOU JINOU VĚCÍ S KTEROU SE BĚŽ SETKÁVÁME</i>	1	1	2	2	
3	<i>dlhá pracovní doba - způsobuje stres a kvůli němu může být nervózní a to může mít hodně špatný vliv na bolest hlavy.</i>	2	2	1	2	
4	<i>Nepříklad stres - vše se zklidňuje stresem.</i>	1	1	1	1	
5	<i>Únava práce - tímto způsobem, nervozita - únava</i>	4	5	4	4	
6	<i>ruch vydaný v městě</i>	2	1	2	1	
7	<i>Například stres, usínání v pracovních hodinách (např. 3:00 ráno), psychologicky vyčerpávající práce. Všechny tyto věci způsobují únavu, která se ale neprojevuje hned, může se náhodně objevit právě při používání mobilu.</i>	2	2	2	1	
8	<i>Může to být prostředím.</i>	1	3	3	2	

	Příklad	Škola	M	ČJ	Cizí j.	Kód
9	Dokladi na to kořtou a moudrě to rozhodni si kořadu!	4	3	4	4	
10	Stres je velmi častým aktivátorem bolesti hlavy, vzrůstá počet hyperaktivních dětí s poruchami učení a soustředění etc.	2	2	1	1	
11	TV	3	2	3	1	
12	málo pohybu, televize, lenost	2	1	2	2	
13	hlavita' hvatka a robu', mps křemá' auta, dopravní stav ve městě, kalery	2	2	2	2	

Otázka 64: BEZPEČNOST MOBILNÍCH TELEFONŮ

Prohlédni si tabulku nazvanou **Pokud používáte mobilní telefon...**

Tato tabulka je založena na jedné myšlence. Na které?

- A Používání mobilních telefonů není nebezpečné.
- B Je prokázáno, že používání mobilních telefonů je nebezpečné.
- C Používání mobilních telefonů může, ale **také** nemusí být nebezpečné, ale opatrnosti není nikdy nazbyt.
- D Používání mobilních telefonů může, ale **také** nemusí být nebezpečné, takže bychom je neměli používat, dokud to nebudeme vědět jistě.
- E Rady **Co dělat** jsou určeny těm, kdo berou rizika vážně, a rady **Co nedělat** jsou určeny všem ostatním.

Interpretovat text je pro žáky běžnou školní praxí, problém může působit formát textu, ale především protichůdné názory, které jsou v tabulce prezentovány ve dvou sloupcích. Na práci s protichůdnými názory, případně jejich posouzení nebo zdůvodnění nejsou žáci dostatečně připravováni. Tato otázka by mohla posloužit motivačně k další diskusi. Nabízené odpovědi jsou delší, než na jaké jsou žáci v testu zvyklí, také místo obvyklých čtyř nabízených odpovědí jich bylo zařazeno pět. Správnou odpověď C zvolilo 59 % českých žáků, poměrně velké procento žáků (22 %) si vybíralo distraktor E.

	Mezinárodní úspěšnost	Úspěšnost českých žáků
Celkem	63,3 %	59,1 %
Chlapci	59,1 %	53,1 %
Dívky	67,6 %	66,0 %

BEZPEČNOST MOBILNÍCH TELEFONŮ HODNOCENÍ OTÁZKY 64

ZÁMĚR OTÁZKY:

Zpracování informací: interpretace

Nalézt myšlenku, ze které vychází část výkladového textu

Úplná odpověď

Kód 1: C Používání mobilních telefonů může, ale **také** nemusí být nebezpečné, ale opatrnosti není nikdy nazbyt.

Nevyhovující odpověď

Kód 0: jiné odpovědi

Kód 9: nezodpovězeno

České příklady

Otázka 2

	Příklad	Komentář	Kód
1	<i>Fine foods s.r.o</i>		1
2	<i>s.r.o</i>	Nedostatečné.	0
3	<i>OPAVIA</i>		0
4	<i>FINE FOODS, s.r.o</i>		1
5	<i>FINE FOODS S.R.O</i>		1
6	<i>OPAVIA FINE FOODS, s.r.o</i>	Nejdříve napsal špatnou odpověď, ale tu škrtl a napsal správnou.	1
7	<i>ARO</i>		0
8	<i>nevím bohužel</i>		0

Otázka 3

	Příklad	Komentář	Kód
1	<p>Co bys udělal/a ty, kdyby sis koupil/a tyto oplatky?</p> <p><i>Snědla bych je.</i></p> <p>Proč bys to udělal/a?</p> <p>Využij informace z textu a svou odpověď zdůvodni.</p> <p><i>tak když jsem si je koupila tak je nevyhodím.</i></p>	Neodkazuje na to, že arašídý mohou být možným ohrožením.	0

	Příklad	Komentář	Kód
2	<p>Co bys udělal/a ty, kdyby sis koupil/a tyto oplatky?</p> <p><i>podíval bych se na jejich složení</i></p> <p>Proč bys to udělal/a?</p> <p>Využij informace z textu a svou odpověď zdůvodni.</p> <p><i>alych se vysílil, že tam není nic na co bych byl alergický</i></p>		0
3	<p>Co bys udělal/a ty, kdyby sis koupil/a tyto oplatky?</p> <p><i>Vrátila bych je zpět do obchodu.</i></p> <p>Proč bys to udělal/a?</p> <p>Využij informace z textu a svou odpověď zdůvodni.</p> <p><i>Podle upozornění bych je měla vrátit zpět. Proto to tak udělám.</i></p>	Žák chápe, že lze oplatky vrátit a uvádí přijatelné vysvětlení, viz příklad 1 v první části kódu 1 v pokynech pro hodnocení.	1
4	<p>Co bys udělal/a ty, kdyby sis koupil/a tyto oplatky?</p> <p>..... <i>ZAŠEL BYCH TO VRÁTIT</i></p> <p>Proč bys to udělal/a?</p> <p>Využij informace z textu a svou odpověď zdůvodni.</p> <p>..... <i>PROTOŽE BY BYLA PRÁSLA' DOBA TRVANLIVOSTI</i></p>	Chybně odkazuje na prošlou dobu trvanlivosti, avšak má odkazovat na to, že arašidy jsou možným ohrožením.	0
5	<p>Co bys udělal/a ty, kdyby sis koupil/a tyto oplatky?</p> <p><i>SNĚDL</i></p> <p>Proč bys to udělal/a?</p> <p>Využij informace z textu a svou odpověď zdůvodni.</p> <p><i>DOSTAL BYCH NA NĚ CHUŤ PROTOŽE BYCH VĚDĚL KDO A KDE BYLI VYROBĚNY.</i></p>	Neodkazuje na to, že arašidy mohou být možným ohrožením.	0
6	<p>Co bys udělal/a ty, kdyby sis koupil/a tyto oplatky?</p> <p><i>Nejsem alergický na arašidy, takže nic.</i></p> <p>Proč bys to udělal/a?</p> <p>Využij informace z textu a svou odpověď zdůvodni.</p> <p>.....</p> <p>.....</p>	Úplná odpověď může být napsána pouze na jednom řádku.	1

	Příklad	Komentář	Kód
7	<p>Co bys udělal/a ty, kdyby sis koupil/a tyto oplatky?</p> <p><i>daš la bys je vrátit</i></p> <p>Proč bys to udělal/a?</p> <p>Využij informace z textu a svou odpověď zdůvodni.</p> <p><i>abyd se ne uvarovala případným patentním problémem</i></p>	Nepřímo odkazuje na to, že arašidy mohou být ohrožením.	1
8	<p>Co bys udělal/a ty, kdyby sis koupil/a tyto oplatky?</p> <p><i>nečl</i></p> <p>Proč bys to udělal/a?</p> <p>Využij informace z textu a svou odpověď zdůvodni.</p> <p><i>nejen alergik a sušerby mám rád.</i></p>		1
9	<p>Co bys udělal/a ty, kdyby sis koupil/a tyto oplatky?</p> <p><i>Být alergik, vrátil bych je, když alergik, svědíl bych je</i></p> <p>Proč bys to udělal/a?</p> <p>Využij informace z textu a svou odpověď zdůvodni.</p> <p><i>když byl alergik, tak by mě svěděl, měl obrovit na ruce</i></p>		1
10	<p>Co bys udělal/a ty, kdyby sis koupil/a tyto oplatky?</p> <p><i>VYHODIL BYCH JE DO ODPADKOVÉHO KOŠE</i></p> <p>Proč bys to udělal/a?</p> <p>Využij informace z textu a svou odpověď zdůvodni.</p> <p><i>PROTOŽE NECHCIU RÍSKOVAT ŽE MI BUDE BLBĚ</i></p>	Nepřímo odkazuje na to, že arašidy mohou být ohrožením.	1
11	<p>Co bys udělal/a ty, kdyby sis koupil/a tyto oplatky?</p> <p><i>Zkontrolovala kvalitu oplatek a čekala, jestli se mi objeví alergie</i></p> <p>Proč bys to udělal/a?</p> <p>Využij informace z textu a svou odpověď zdůvodni.</p> <p><i>Protože kvalitu nemáme podceňovat. V textu je jasné že má se se může objevit alergická reakce</i></p>	Není v souladu s myšlenkou, že arašidy jsou možným ohrožením. Nechápe, že alergie je reakcí na arašidy nikoliv na to, že jsou oplatky prošlé.	0

Otázka 4

	Příklad	Komentář	Kód
1	Prostě Aby bylo zcela jasné o jaké ^(oplatky) sušenky jde. Aby toho lidé nevyužili a nechteli vrátit jiné sušenky.	Rozumí, že data vymezují pouze určitá balení sušenek, přestože se na to dívá z pohledu prodávajícího.	1
2	Do je povinné udávat na výrobcích datum spotřeby. Abychom výrobek neakoupili/nerušili po datumu spotřeby.	Neodkazuje na konkrétní balení. Vyjadřuje se pouze obecně.	0
3	Prostě oplatky, co byly vyrobeny jinak (a tudíž mají jiný datum minimální trvanlivosti než arašidy neobsahují x nebo jsou uvedeny na obale.		1
4	Data minimální trvanlivosti zřejmě upřesňují které přesně oplatky mají na mysli.	Důležité je zde slovo „přesně“.	1
5	Protokoly mohou být na dřívě /později vyrobené oplatky, ale by jsou nerůvné.		1
6	Aby lidé věděli, zda mají ty oplatky, ve kterých se mohou arašidy vyskytovat. Je to jakási značka		1
7	Je to asi špatně protože se jde maximálně do		0
8	aby se vědělo, které přesně balení to jsou		1
9	abychom měli, co místo dokdy je můžeme spotřebovat, jeano s nich je však odmě.		0
10	Aby prodávce upřesnil kterých oplatek se ^{upřesnění} týká.		1

	Příklad	Komentář	Kód
11	<p>aby se do společnosti dostalo, děti, než budou ^{trouha} (obeznáni) a aby se lidem neudělalo špatné (ne) prodeje výrobku.</p>	Neodkazuje na konkrétní balení. Vyjadřuje se pouze obecně.	0

Otázka 7

	Příklad	Komentář	Kód
1	<p>Protože se na něm usazuje nejvíce bakterií</p>		1
2	<p>Protože se na jazyku usazují mnohá bakterie, které mohou být příčinou zápachu z úst. Nikdo přeci nechce, aby mu smrdělo z pusy.</p>		1
3	<p>Protože se tam usazují bakterie a kvůli tomu nám může pohnout z úst.</p>		1
4		Žák se o odpověď ani nepokusil.	9
5	<p>aby jsme mohli: dělat s námi jazyk smeha</p>		1
6	<p>Protože je na něm hodně bakterií a pak i jde velký zápach z úst</p>		1
7	<p>Abys nám nezapachalo z úst, když si povídáme s přáteli, nebo se šefem v práci atd...</p>		1
8	<p>Protože se na jazyku usazují bakterie a pak to trošku smrdí z úst</p>		1
9	<p>aby mi to nesmrdělo s přáteli a aby se tam nepřijímají nejvíce bakterií a město to.</p>		1

Otázka 9

	Příklad	Komentář	Kód
1	1. letadlo 2. raketoplán (skafandr)	Správně jmenuje dva dopravní prostředky, informaci navíc „skafandr“ zde ignorujeme, žák odkazuje na místo v textu, kde našel informaci.	2
2	1. dopravní letadlo 2. voducho lod'	Dopravní letadlo nelze uznat, je to konkrétní typ dopravního prostředku, odkazuje na chybné místo v textu.	0
3	1. dopravní letadlo 2. raketa	Dopravní letadlo nelze uznat za správnou odpověď, avšak za „raketu“ přidělíme kód 1.	1
4	1. letadlo, blízkost konstrukce k tomu typu a letadlu 2. plovárka		1
5	1. kosmická raketa 2. vesmírná loď		1
6	1. vzdušný balón 2. letadlo		1
7	1. letadla 2. skafandr	Skafandr není dopravní prostředek.	1
8	1. LETADLO 2. HELIKOPTÉRA	Odkazuje pouze na leteckou dopravu.	1

	Příklad	Komentář	Kód
9	1. letadlo 2. podob		1
10	1. rube slovník 2. le sadlu		2
11	1. letadlem 2. koč		1
12	1. koč 2. člen		0
13	1. První lokomotiva 2.		0

Otázka 10

	Příklad	Komentář	Kód
1	aby se ukázalo jak náš rekord má možná ^{apm} letadlo		1
2	Ten představuje výšku, v které ta dopravní letadla obvykle létají (10 000 m. n. m.)	Odkazuje na letadla.	0
3	PROTOŽE UKAZUJE V JAKÉ VÝŠCE LETADLA LÉTAJÍ.	Odkazuje na letadla.	0
4	Pro výškovou srovnání a lepší představitelost	Porovnává a odkazuje na výšku.	1
5	Abby jsme si uvědomili že tento rekord je uznaný správně, jelikož i letadla létají níže. Je to pro porovnání.	Porovnává a odkazuje na výšku.	1
6	Protože je tam uvedeno v jaké výšce letá. Tak, aby bylo si ho dokázat představit.	Odkazuje na letadlo.	0

	Příklad	Komentář	Kód
7	aby bylo vidět, kam se dostávají běžné letadla a o kolik byla tato výška pokročila.		1
8	Proč se porovnává jen balón.	Porovnává, ale bez odkazu na nadmořskou výšku.	0
9	Pravidelně proto, aby lidem co to ikon bylo ihned jasné jak vysoko byl.	Z odpovědi vyplývá, že má na mysli balón nebo jeho pilota. Obdobné jako příklad 1 v kódu 1.	1
10	Pro názornou ukázkou toho kam až balón vystoupal. Letadla létají „jen“ ve výšce 10 000 m. Balón vylétl až do výšky 21 000 m.		1
11	Abyste si člověk trochu uvedomil jak Singlman letěl vysoko pro srovnání	Porovnání, odkaz na výšku.	1
12	aby nám mohl jít si hodit	Porovnává, ale bez odkazu na nadmořskou výšku.	0
13	Abyste zjistili jak je velký, co obsahuje.		0

Otázka 14

	Příklad	Komentář	Kód
1	Musi být mezi jednotlivými odběry uplynulý čas 8 minut. A to bude její poslední darování, protože žena může pouze křivát do roba krv darovat.	Poukazuje na časový interval mezi dvěma odběry krve.	1
2	MUSÍ UŽ BÝT 8 MINUT PO POSLEDNÍM PŘEVÁŽENÍ KRVE	Poukazuje na časový interval mezi dvěma odběry krve.	1

	Příklad	Komentář	Kód
3	Ženy, kterým daroval krev pouze 3x	Nepoukazuje na dostatečně dlouhou dobu, která musí uběhnout mezi dvěma odběry krve.	0
4	oprotivě musí uplynout 8 týdnů od odběru	Poukazuje na časový interval mezi dvěma odběry krve.	1
5	3x zkrátka s mezerou 8 týdnů.	Opakuje z textu informaci navíc, ale poukazuje na časový interval mezi dvěma odběry krve.	1
6	Musí být starší 18-65 let Mezi jednotlivými odběry krve musí uplynout 8 týdnů	Opakuje z textu informaci navíc, ale poukazuje na časový interval mezi dvěma odběry krve.	1
7	PO PRVNÍM ODBĚRU MUSÍ UBEHNOUT OSM TÝDNŮ	Správně sice odkazuje na časový interval 8 týdnů, avšak neuvědomuje si, že žena krev darovala již dvakrát, takže od prvního odběru by muselo uplynout minimálně 16 týdnů.	0
8	Od posledního odběru musí uplynout 8 týdnů, musí se odebrat pouze ke kontrole, pokud náhodou nemá vůbec nějakou nemoc od posledního odběru.	Uvádí informaci navíc, ale poukazuje na časový interval mezi dvěma odběry krve.	1

	Příklad	Komentář	Kód
9	Poslední odběr musí být před více než 8 týdny.	Poukazuje na časový interval mezi dvěma odběry krve.	1
10	musí být splněny všechny podmínky splňuje všechny podmínky	Nepoukazuje na dostatečně dlouhou dobu, která musí uběhnout mezi dvěma odběry krve.	0
11	Musí jí být 18-65 (✓) a darovat může jen 3x do roka (✓), musí mezi odběry uplynout 6 týdnů	Uvádí nesprávnou délku doby (6 týdnů místo 8), která musí uběhnout mezi dvěma odběry krve.	0
12	osm osm hodin čeká a pak může jít znovu.	Poukazuje na časový interval mezi dvěma odběry krve.	1

Otázka 16

	Příklad	Komentář	Kód
1	Burdž Dubaj Harungang	Článek vyšel v roce 2006, Burdž Dubaj ještě nebyla dokončena.	0
2	Taipei (2004)	Taipei 101 byla v r. 2006 nejmladší stavbou, nikoli nejvyšší.	0

	Příklad	Komentář	Kód
3	Buržda Dubaj CN Tower	První chybnou volbu škrtl, nahradil správnou.	1
4	Čadná		0
5	LN Tower (Toronto)	Nalezl správnou věž, doplnil navíc informaci o městě.	1
6	Taipei 101		0
7	CN Tower Toronto (1976)		1
8	Empire State Building		0
9	Taipei Burž Dubaj		0
10	Yoom		0

Otázka 18

	Příklad	Komentář	Kód
1	Probože článek vyšel v Norsku. Je to nejvyšší věž v Norsku.	Uvádí, že článek je z norského časopisu. Informace navíc zde nevadí.	2
2	Je součástí do obrátek. Proč je to budova státu ze kterého vyšel článek	Uvádí, že článek je z norského časopisu.	2

	Příklad	Komentář	Kód
3	Pročže ta věž už je postavena od roku 1990. A v prvním jsou navržený věže od r. 2001.	Nepřijatelné, uvádí proč je na druhém, a nikoliv na prvním obrázku.	0
4	pročže je to největší v Norsku	Nedává do souvislosti se čtenáři textu.	0
5	Protože patří mezi nejvyšší stavby. Myslím že by také měla „signalizovat“ rozdíl výšek které postavených před 18. a let.	Nevhodná argumentace, např. CN Tower byla postavena v roce 1976 a je mnohem vyšší než Radisson SAS Plaza z roku 1990.	0
6	Kvůli porovnání s nejvyšší stavbou světa Burjů Dubajem	Uvádí, že je zde pro srovnání.	1
7	Myslím že je největší v Norsku a tím ji mohli porovnat s ostatními	Uvádí, že je zde pro srovnání, ale nezmiňuje se o tom, že je článek z norského časopisu.	1
8	PROTOŽE ČLÁNEK BYL PŘEVZAT Z NORSKÉHO ČASOPISU A TAM BYLA TATO VĚŽ OTIŠTĚNA PROTO ABY NOROVÉ KTERÍ JI ZNASÍ MELI VÝŠKOVÉ SROVNÁNÍ S OSTATNÍMI VĚŽEMI.		2
9	protože v Oslo vyšší věž není, takže aby toto město bylo také nějak zastoupen	Nedostatečná odpověď, srovnajte s příkladem 4 kódu 0 v pokynech pro hodnocení.	0

	Příklad	Komentář	Kód
10	<i>Prohlašuje se psaní norské noviny jako obvyklé pro časopis měli totiž zastupovat.</i>	Odkazuje na to, že článek je z norských novin. Záměna slova časopis za noviny není podstatná.	2
11	<i>Aby se ukázalo že i nejmenší stavba je vysoká.</i>	Nevhodná odpověď.	0
12	<i>SVĚŽ RADISSON SAS PLAZA v OSLU JE ZAPRÁVENA DO OBR. 2, protože na obrázku 1 jsou uvedené čísla staveb až od roku 2001.</i>	Nepřijatelné, uvádí proč je na druhém, a nikoliv na prvním obrázku.	0

Otázka 21

	Příklad	Komentář	Kód
1	<i>Byly to také fiktivní promluvy, které Thúkydésovy pomáhali objasnit jednání historických osobností.</i>	Říká, co bylo obecně cílem Thúkydidových promluv, nikoliv této konkrétní.	0
2	<i>Demokracie a vláda.</i>	Žák tím, že neuvádí žádné sloveso, nevysvětluje, co měl na mysli, zda samotné dosažení demokracie, což by nebyla správná odpověď – kód 0, či její vysvětlení – kód 1, nebo její propagace – kód 2.	0

	Příklad	Komentář	Kód
3	Obhajování a popis demokracie	Odpověď obsahuje prvky kódu 1 a 2. Popis demokracie je kód 1, ale slovo obhajování odkazuje na přednost Athénské demokracie, proto kód 2.	2
4	Popisuje státní zřízení fungující v Athénách.	Výrazem „státní zřízení“ implicitně odkazuje na popis demokracie.	1
5	Proveďte počet vojáků, který padl v prvním roce peloponéské války.	Opakuje zadání otázky.	0
6	Rěči mým, že jsou vyjímání a nebola nenapoda- lují.	Snaha povzbudit hrdost athénských občanů.	2
7	Ohlas Athénám (národu),	Snaha povzbudit hrdost athénských občanů.	2
8	Poděkování na život Athénám	Příliš vágní, neurčuje blíže, o jaký život se jedná.	0
9	Poděkování na nejlepší systém správy státu a chválit jej.	Implicitně odkazuje na demokracii a snahu ji chválit, tedy vyzdvihuje přednosti Athén.	2
10	Byla to zřejmá a zviditelnění demokracie	Viz příklad 2 v pokynech pro hodnocení.	2

	Příklad	Komentář	Kód
11	Upozornit na důležitost a podstatu demokracie ne státu a na její práva.	„Upozornit na důležitost“ opravňuje k přidělení kódu 2, viz příklad 2 v pokynech pro hodnocení.	2
12	Posílit slovo demokracie a oslovit občany, že ne mohou opřít od okolních států. Οχι γαρ, ἰσχυροὶ ἐσμὲν.	Snaha povzbudit hrdost athénských občanů.	2

Otázka 22

	Příklad	Komentář	Kód
1	Thúkydídés, přisuzoval osobnostem velký výkřik marn a něco podobného obsahuje text B.	Správně určuje Thúkydida, ale vysvětlení je nedostačující.	1
2	Thúkydídés. ... Aby vysvětlil Periklovi, jak se u nás žije, jak se lidé chovají.	Určil správně pouze autora promluvy.	1
3	Perikl. Thúkydídés mu Aelle promluvu připsal.	Špatně určuje Perikla jako autora promluvy. Nerozumí slovu připsal.	0
4	Thúkydídés: ὑπλήρωι αὐτῆς; Th. přisuzoval osobnostem takový výkřik a obsah osobního díla obsahovali i jejich fiktivní promluvy, které mu pomáhaly vysvětlit jednání tj. os. x.	Vzorová odpověď.	2
5	Thúkydídés promluvu nemapsal, pouze ji přepsal po PERIKLOVI.	Jako autora promluvy určuje Perikla. Nerozumí slovu připsal.	0

	Příklad	Komentář	Kód
6	THŮKYDIDÉS, KTERÝ PRŮSUŽOVAL OSOBAM I VĚZNAM, OBČAS ZARADIL FIKTIVNÍ PROMLUVU	Viz pokyny pro hodnocení kód 2 příklad 2.	2
7	Thúky didés. Perikles je pomená pomená a Thúkydidés napisoval a uvedl v knize "Výňmy periklesových řečí".	Správně určil autora, avšak nepochopil, že se jednalo o fiktivní promluvu. Neporozuměl slovu připsal.	1
8	Promluvu napísal Thúkydídés, ale pripisuje ho Periklovi (aténskemu štátnikovi)	Viz pokyny pro hodnocení kód 2 příklad 1.	2
9	Perikles. Vždyť to sám mnohé Thúkydídés psal. Nebí to nemůl pravda? Myslite, žesí Perikles napísal autor, proto	Žák si byl sice jist, že odpovídá správně, bohužel nesprávně určuje Perikla.	0
10	Thúkydídés. Je napísal jako autor pod kásem, je přím- přímě i dílo z kterého vznikl podání.	Autorství určuje pouze na základě uspořádání textu.	1
11	THŮKYDIDÉS napísal si PERIKL to napísal	Chápe, že promluva byla smyšlená.	2
12	Perikles Nepřeklebe štátník... je to ~ Perikles.	Žák nesprávně určuje Perikla.	0
13	Perikles protože byl novým vládcem a si většinou promlouvají k lidem.	Žák nesprávně určuje Perikla a je vidět, že odpovídal spíše na základě svých představ než práce s textem.	0

Otázka 27

	Příklad	Komentář	Kód
1	Zlato je taky vlastně kámen, jen cennější		0
2	že zakopaný kámen je v koto stejný jako zakopaná hrouda zlata	Jinými slovy říká, že zakopaná hrouda zlata je stejně bezcenná jako kámen.	1
3	Podob to zlato nepovíží tak kámen a zlato je vlastně to samé, je to nějaká hornina, která když se dobře nepodaří je k ničemu.		1
4	Zlato není důležité protože malý kus toho zlata máme všichni v sobě.	Neodpovídá na základě textu.	0
5	Když něco nepovíží je jedno co to je	Odkazuje na bezcennost, je jedno, jestli to je zlato nebo kámen.	1
6	kašou by se mohl říct ten ušl zlato v podobě semenu	Neodkazuje na bezcennost.	0
7	Hrouda zlata je také kámen, vyjde to nastejno.	Konstatuje, že zlato je stejné jako kámen z hlediska „složení“, ale nechápe jeho funkci v bajce.	0
8	Díkem země se narodil.	Odpověď je nedostatečná, vágní.	0
9	„kámen jako kámen zlata - pod zemí je to to samé“	„Pod zemí je to to samé“ odkazuje na bezcennost.	1

	Příklad	Komentář	Kód
10	Bajky mají být poučné, a proto tak chtěl autor ukázat, že by myšle- ma stejno, jestli měl ochranný kámen nebo slata, když se někdo měl sáhnout užitku.		1
11	Čtenáři 2. pochopil, že kámen je vlastně pro lakomce koučiny!	Neodpovídá na základě textu, uplatňuje obecnou znalost o bajkách, že mají být poučné.	0
12	Abyj uen hned na první pohled uobylo psua, že je skryš prázdu!		0
13	Ne vidyt kámen je lepší, protože když si ho ukradnou nebude si to kolik vadit a můžou ho nahradit jiným kamenem.		0

Otázka 28

	Příklad	Komentář	Kód
1	Lakomec prodal vše, co měl, a koupil si hroudu zlata		1
2	vyměnil ji za všechny své peníze.	Musí odkazovat na to, že prodal vše, co měl.	0
3	prodal všechno co měl a vyměnil to za slata.		1
4	prodal všechny svoje věci	Srovnejte s mezinárodním příkladem č. 5, kde se říká, že prodal svoje věci, zde „všechny“ svoje věci.	1
5	Prodal všechnu svůj majetek a koupil si hroudu zlata.	Všechnu majetek = vše, co měl.	1

	Příklad	Komentář	Kód
6	<i>Jim, ků mě prodal.</i>	Viz pokyny pro hodnocení kód 1, příklad 2.	1
7	<i>Koupil si ji za vše, co měl.</i>	Slovo koupil není rozhodující, rozhodující je „za vše, co měl.“	1
8	<i>vyměnil - Prodal všechny své peníze a všechny majetek za zlato</i>	Slovo vyměnil není rozhodující, rozhodující je „všechn majetek“. Srovnejte s výše uvedeným příkladem č.2.	1
9	<i>Ubral všechny peníze</i>	Musí být jasné, odkud vzal peníze.	0
10	<i>KOUPIL ZA PENÍZE, KTERÉ ZÍSKAL PROZÁNÍM SVÉHO MAJETKU</i>	Je zde pouze „prodáním svého majetku“, musí odkazovat na veškerý majetek.	0

Otázka 29

	Příklad	Komentář	Kód
1	4000 8000stop 1220 2440metrů	Špatné údaje nahradil žák správnými.	1
2	6000stop 1830metrů		0
3	4000stop 1220metrů		0

	Příklad	Komentář	Kód
4	4000 - 8000 stop 1220 - 2440 metrů		0
5 2440 stop 8000 metrů	Dodatečně šipkami upravil odpověď na správnou.	1
6 8000 stop 2440 metrů		1

Otázka 31

	Příklad	Komentář	Kód
1	DEN 3 PROTOŽE SE VŠUDE UVÁDÍ A JSTE TAK VPULCE A ŘÍKATEŠI JESTLI T. MÁ SMISL NEBOŠ SE VRÁTIT	Používá obecně známou poučku o kritičnosti třetího dne.	0
2	4. den protože je metrů překvapovat se že nejvyšší vrchol a dobřejší lidem už síli	Správně odkazuje na nejvyšší vrchol.	1
3	Uvěřit první den protože zde narůstá pořádku máhoření stoupání	Správně odkazuje na náročnost trvalého stoupání.	1
4	Dravý protože krev se neustále mění, stíná se klesání stoupání.	Správně podle grafu odkazuje na opakované stoupání a klesání.	1
5	Všakhy stejné protože v každém dni je něco náročného	Příliš vágní odpověď.	0

	Příklad	Komentář	Kód
6	Pátý den. Na křižku padá úroveň na poslední dny a celý den jde z kopce. Chůze z kopce je často namáhavější než chůze do kopce.	Správně podle grafu odkazuje na trvalé klesání.	1
7	Byl by to den 3. Třetí den je krátký, šel byme skrz náhorní do průsmiku PINS.	Používá sice obecně známou poučku o 3. dni, ale doplňuje ji správnou informací z grafu o strmém stoupání, srovnejte s výše uvedeným příkladem č. 2.	1
8	Ten 1, protože bych si představoval jakou dálku cesty musím ušít	Odpověď nevychází z textu.	0
9	4 den. Je tam hodně podobelů a největší kopec.	Za „největší kopec“ získává kód 1. Slovo kopec je poněkud nevhodné, ale žák chápe podstatu.	1

Otázka 33

	Příklad	Komentář	Kód
1	NEBYLI SEZNÁMENI S TÍM, CO JE V KINĚ ČEKÁ, A TUDÍŽ JE NÁSTVALO, ŽE HODINA HRAJÍCÍ A U HRAJÍCÍ V KINĚ JE „NESMRTELNÝ“ FILM NEJSOU RE	Nesmrtelný v uvozovkách odkazuje na fiktivní podstatu filmů.	2

	Příklad	Komentář	Kód
2	„V jednom filmu surreal, na v předtím filmu se objevil jako Arab.“ Obypateli Maronda nemohli pochopit si je to jin herce, který hraje ve spouste filmů. Brali film moc vážně, nebyli vygladi.	Zkrácená citace	2
3	Byl na ně ušit podvod v druhém dílu filmu, kdy v prvním zemřel hl. hrdina a v druhém se objevil, jako jiná postava.	Prvky kódu 1 (podvod) a 2 (zemřel a objevil se znovu), přidělíme kód 2.	2
4	„Přidalo to, že diváci si zaplatili divadlo, aby mohli přihlížet na utkanému štěstí hrninů. Rozbití Porozbíseli.“ Sedadla. Starosta vydal yuláštvi vyhlášen, že kino nezobrazuje skutečné události.	Žák si neuvědomuje, že diváci nechápali fiktivní podstatu filmu. Pouze popisuje a shrnuje události z textu.	0
5	Je v kině uváděl slop který se v dalším díle proměnil v orlo.	Žák sice nemluví o prvním a dalším filmu, film nahrazuje slovem díl, této nepřesnosti si však nevšímáme. Jinak správně parafrázuje citaci.	2
6	To, že příběhy promítané v kině nejsou jsou takové jako jsou a lidé, že nejsou opravdové, ale jen vymyšlené.	„Vymyšlené“ postačuje na kód 2, odkazuje na fiktivnost.	2
7	„Lidé byli rozkolobeni, že si ne zobrazuje skuteční události (v jednom filmu hrá na kromě a r. l. v narát objví) a lidé je rozkolobiti, že na do mudi naplatiz.“	V první části věty je správné zobecnění, navíc v závorce správně cituje, nadbytečnou informaci o placení ignorujeme.	2

	Příklad	Komentář	Kód
8	Však si ten příběh až příliš budo; až moc vážně, takže to, že jduce hrdina umřel a pak se objevil v jiné roli šlo jako podvod	Prvky kódu 2 a 1, přidělíme kód 2.	2
9	Dívčí klau je zaplaveno po film aby vidět vzhled ženské hrdině, se nemohli smířit s podvodem a začali roztržit redaktor	Odkaz na podvod.	1
10	Spjítli se filmové příběhy nejsou skutečné,	„Nejsou skutečné“ odkazuje na fiktivní podstatu filmů. Správné zobecnění.	2
11	Rozhodčilo je když jeden z hrdinů zemřel a byl pochován. Objevilo se to i v dalším filmu a tak si lidi říkali, že ^{svých} svých problému mají dost a přešli kam chod	Naprosté nepochopení, viz mezinárodní příklad č. 11.	0

Otázka 36

	Příklad	Komentář	Kód
1	Myslím si, že jejich rozhodnutí byla přehnaně. Já mám k filmům vztah velmi kladný obzvláště ke některým žánrům. Avšak někdy jsem také filmem velmi zklamána.	Neodkazuje na postoje k realitě, emocionálnímu vžití nebo sociálnímu, historickému či kulturnímu kontextu.	0
2	Dívčí klau ve filmech hraje svou skutečnou ale doopravdy v nich nemínají. Spousta herců je už po smrti a rychle filmy jsou vzpomínkou na jejich filmový svět	Žák nesrovnává svůj postoj s postojem obyvatel Maconda.	0

	Příklad	Komentář	Kód
3	<p> O tomto vyřízení určitě rozhodlím. Sotázali by jste si dnes představit život bez filmů, televize, nebo kin, ale v té době byly filmy rozšířeny na jiné úrovni a pro lidi to bylo něco úplně nového. </p>	<p> Odkazuje na historický kontext. Viz příklad č. 4 v pokynech pro hodnocení, kód 1, druhá část. </p>	1
4	<p> Ne rozhodlím, filmi mají diváky nahodit režisera myšlenku, nebo říct a ne ukazovat normální život. Můj vzhled a filmů je lhostný, ale to je možná tím, že filmy znám od malého a pro ně to byla novota. </p>	<p> Odkaz na postoj k realitě a na kulturní kontext. </p>	1
5	<p> Souhlasím, protože podle by úřadu si myslím, že zrovna obyvatelé Maconda nepotřebují stráčet čas v kině, nepotřebují „tyto věci“ aby byli šťastní... myslím, že takový náhlý příchod civilizace by jim mohl uškodit, ještě že tomu nepodlehli a nejsou jako mi, co co strávíme půlku dne u televize a nesmyslně u toho brečím, i když nejde o náš křk. </p>	<p> Odkaz na emocionální včítění a na sociální a kulturní kontext. </p>	1
6	<p> ANO, DOCELA V TÍMTO VÝROKEM JIŽ HLAVNĚM. BYLA JINÁ DOBA, NĚKDE KDE FILM NEBYL JAKOŽE JMOVIT. LIDÉ VLASTNĚ ANI NEVĚDĚLI CO TO TEN FILM VLASTNĚ JE. TEN JE JINÁ DOBA, DOBA FILMŮ. JÁ VÍM, ŽE JE TO FILM, ALE MÁM JE </p>	<p> Odkaz na historický kontext. </p>	1

	Příklad	Komentář	Kód
7	<p>uncu, bylo ho v době 8. třídy filmů zvířata, takže lidé nevěděli co si a tam mají myslet.</p>	Odkaz na historický a kulturní kontext.	1
8	<p>Myslím, že jejich rozhodnutí, vzhledem k jejich stylu životu, bylo oprávněné a v tomto ohledu s nimi souhlasím. Ale pro člověka denodenně obklopeného elektronikou a moderní technologií znamená film naprosto něco jiného - uvolnění, zamýšlení, zábavu, inspiraci.</p>	Odkaz na sociální a kulturní kontext.	1
9	<p>Na jejich místě bych chtěl byl jako "normální" dítě. film nepopírám poprvé v životě a nevěděli, jak si mají uvědomit, že hrdina, který umře, se ve druhém filmu objeví znovu.</p>	Odkaz na kulturní kontext.	1
10	<p>OBYVATELE' ZŘESMĚ USOUDILI, ŽE HODNOTA FILMŮ JE VELICE NÍZKÁ, PROTOŽE NEVĚŘILI, ŽE MATVI' MOHOU OŽIVNOUT. VE SROVNÁNÍ SE MNOU NEVĚDĚLI, ŽE FILMY NEODRAŽEJÍ SKUTEČNOST A ŽE SE TAM MOHOU DÍT NEPŘÍROZEMÉ VĚCI.</p>	Odkaz na postoj k realitě.	1
11	<p>Ne, protože film je odražen od reálných problémů ale lidé si myslí že když se nejedná o skutečnou realitu je to podvod.</p>	Odkaz na postoj k realitě.	1
12	<p>Hoc jsem nepochopila, jestli druhý film má být pokračováním toho prvního, ale přesto si myslím, že reakce lidí nebyla přiměřená. Myslím, že spíš měli mít radost, že se jejich hrdina vrátil. Nevím sice, jak bych reagovala já, - asi by mi přišlo divné, že hrdina zase žije - ale rozhodně bych nezačala rozbíjet sedadla.</p>	Neodkazuje ani na postoj k realitě, ani k žádnému ze zmíněných kontextů.	0

Otázka 39

	Příklad	Komentář	Kód
1	<p>Jméno studenta: <u>Ana</u>.....</p> <p>Vysvětlí svou volbu vlastními slovy: uveď ji do souvislosti s vlastním názorem a s názory přednesenými daným studentem.</p> <p>S Anou souhlasím, protože si myslím, že mnoho lidí, hlavně v rozvojových zemích, potřebuje tyto peníze více. Výzkum ve vesmíru je sice důležitý, ale podle mě jsou lidské životy důležitější.</p>	Shrnuje argument vybraného studenta.	1
2	<p>Jméno studenta: <u>Ana</u>.....</p> <p>Vysvětlí svou volbu vlastními slovy: uveď ji do souvislosti s vlastním názorem a s názory přednesenými daným studentem.</p> <p>Protože Protože kdyby opravdu šly peníze místo do objevování kosmu, do chudých oblastí třeba Afriky, využilo by se spousta peněz na řešení problémů s tím spojených, kteří se dlouhodobě snažíme řešit.</p>	Shrnuje argument vybraného studenta. Je lepší dávat peníze do chudých oblastí, (tím je implicitně vyjádřena pomoc lidem), než je dávat na výzkum kosmu.	1
3	<p>Jméno studenta: <u>Ana</u>.....</p> <p>Vysvětlí svou volbu vlastními slovy: uveď ji do souvislosti s vlastním názorem a s názory přednesenými daným studentem.</p> <p>Staráme se jen o bohatou část. Kdyby prostředky investované do kosm. výzkumu nebyly vynaloženy na prospěchu chudších, kteří jsou skutečně potřebováni, utrpěl by mnohá milióny lidí by se zmínilo.</p>	Pouze cituje přímo z textu.	0

	Příklad	Komentář	Kód
4	<p>Jméno studenta: <i>Ana</i></p> <p>Vysvětlí svou volbu vlastními slovy: uveď ji do souvislosti s vlastním názorem a s názory přednesenými daným studentem.</p> <p><i>Podle mě hodně lidí myslí chybně je škoda, že peníze nejsou věnovány zdravotnictví</i></p> <p>.....</p> <p>.....</p>	<p>Shrnuje argument vybraného studenta. Vyplývá z něj, že je proti výzkumu a že bychom měli finančních zdrojů využívat na pomoc lidem, v tomto případě na zdravotnictví.</p>	1
5	<p>Jméno studenta: <i>Dieter</i></p> <p>Vysvětlí svou volbu vlastními slovy: uveď ji do souvislosti s vlastním názorem a s názory přednesenými daným studentem.</p> <p><i>Jsem pro to, abychom nejprve měli dělat pravidla na zemi. Ukazují rozstavění drancování desítek lesů, věnování se ekologickým technologiím. Zastavení výzkumu vesmíru, protože to stejně na nás nebude. A také dělat více průzkumů ekonomických pro naše přírodní zdroje</i></p>	<p>Shrnuje argument vybraného studenta ohledně ničení životního prostředí.</p>	1
6	<p>Jméno studenta: <i>Dieter</i></p> <p>Vysvětlí svou volbu vlastními slovy: uveď ji do souvislosti s vlastním názorem a s názory přednesenými daným studentem.</p> <p><i>Devastovat naši Zemi se mi také nelíbí. Také si myslím, že Vesmír bychom měli nechat na pokoji a starat se hlavně o tu naši Zemi.</i></p>	<p>Odpovídá podle pokynů pro hodnocení kód1, bod 2: použije vlastních slov ke shrnutí argumentu vybraného studenta ohledně ničení Země.</p>	1

	Příklad	Komentář	Kód
7	<p>Jméno studenta: <u>Dieter</u></p> <p>Vysvětlí svou volbu vlastními slovy: uveď ji do souvislosti s vlastním názorem a s názory přednesenými daným studentem.</p> <p><i>Dieter ma' pravdu. Nicimne sami sebe a mede la'me nic pro to, abychom to nijak napravili. Tesmit' nak' mrachrami, protoz me' najdemu r'nou planetu, bude podi.</i></p>	Nepřímo odkazuje na ničení životního prostředí.	1
8	<p>Jméno studenta: <u>Dieter</u></p> <p>Vysvětlí svou volbu vlastními slovy: uveď ji do souvislosti s vlastním názorem a s názory přednesenými daným studentem.</p> <p><i>Kdeže se budeme snažit vsít suroviny z jiné planety, užkadi ji to a navíc se také užkadi nejvíce žemí. Židé na ni pak nebudou brát ohledy. Dieter zastává obecný názor. Žemě je už docela zničená. Co by bylo pak?</i></p>	Shrnuje argument vybraného studenta ohledně ničení Země.	1
9	<p>Jméno studenta: <u>DIETER</u></p> <p>Vysvětlí svou volbu vlastními slovy: uveď ji do souvislosti s vlastním názorem a s názory přednesenými daným studentem.</p> <p><i>líbí se mi, jak DIETER přistupuje k problému realisticky. Ma' svůj vlastní názor. Ma' pravdu, že lidé udělají vše, aby mohli vidět co nejvíce o normě a nemyslí na dnešní problémy, se kterými se potýkají lidé dnes.</i></p>	Neuvádí žádný odkaz na hlavní argument studenta.	0

	Příklad	Komentář	Kód
10	<p>Jméno studenta: <i>Felix</i>.....</p> <p>Vysvětlí svou volbu vlastními slovy: uveď ji do souvislosti s vlastním názorem a s názory přednesenými daným studentem.</p> <p><i>Když se budeme věnovat se současným problémům, možná je upřímně, ale přibodan další a další... ale výsledkem permise je pro další generace...</i></p>	<p>Neuvádí žádný odkaz na hlavní argument studenta.</p> <p>Odpověď je příliš vágní: „věnovat (se) současným problémům“ neodkazuje ani na to, že lidstvo potřebuje najít novou planetu, ani na to, že život na Zemi je neudržitelný.</p>	0
11	<p>Jméno studenta: <i>Felix</i>.....</p> <p>Vysvětlí svou volbu vlastními slovy: uveď ji do souvislosti s vlastním názorem a s názory přednesenými daným studentem.</p> <p><i>Protože tam žijí, vše potřebné a říká to velmi spávně. Má pravdu.</i></p> <p><i>Souhlasím s tím :)</i></p>	<p>Neuvádí žádný odkaz na hlavní argument studenta.</p>	0
12	<p>Jméno studenta: <i>Felix</i>.....</p> <p>Vysvětlí svou volbu vlastními slovy: uveď ji do souvislosti s vlastním názorem a s názory přednesenými daným studentem.</p> <p><i>Jednou zdroje na Zemi dojdou, ať chceme nebo ne. Proto aby lidstvo přežilo musí najít zdroje jiné. B zdroje pro příští generace. Felix navrhl něco podobného.</i></p>	<p>Shrnuje argument, že je potřeba najít jinou planetu, kde by se dalo žít.</p>	1

	Příklad	Komentář	Kód
13	<p>Jméno studenta: <u>Kate</u></p> <p>Vysvětlí svou volbu vlastními slovy: uveď ji do souvislosti s vlastním názorem a s názory přednesenými daným studentem.</p> <p><i>Díky vesmírnému výzkumu jsme přišli na hodně vzájemných vztazích. A ještě bych bychom vesmír zkoumat dál, také nám to možná pomůže pochopit, co dělat s dnešními svět globálními problémy.</i></p>	Odkazuje na argument, že můžeme na jiných věcech využít toho, co jsme se dozvěděli z výzkumu vesmíru.	1
14	<p>Jméno studenta: <u>Kate</u></p> <p>Vysvětlí svou volbu vlastními slovy: uveď ji do souvislosti s vlastním názorem a s názory přednesenými daným studentem.</p> <p><i>Vesmír by se měl zkoumat, měli bychom vědět co je mimo naši planetu. Díky snaze prozkoumat vesmír také vznikají nové užitečné věci. ..</i></p>	Odkazuje na argument, že můžeme na jiných věcech využít toho, co jsme se dozvěděli z výzkumu vesmíru.	1
15	<p>Jméno studenta: <u>Kate</u></p> <p>Vysvětlí svou volbu vlastními slovy: uveď ji do souvislosti s vlastním názorem a s názory přednesenými daným studentem.</p> <p><i>Nepřítel bych souhlasila s 1. odstavcem. Je mi líto pro nějakou ne rozumím (objeví jako Kate net (na Diden) jako nepří. Felio). Je pravda, že jsem nepočítali dost štěstí na Zemi, ale pokud akademici určitě rozumí, tak určitě nějakou podporu:</i></p>	Neuvádí žádný odkaz na hlavní argument studenta.	0

	Příklad	Komentář	Kód
16	<p>Jméno studenta: <u>Kate</u></p> <p>Vysvětlí svou volbu vlastními slovy: uveď ji do souvislosti s vlastním názorem a s názory přednesenými daným studentem.</p> <p>Myslím, že cestovat do vesmíru je důležité. Přiměřeně odpovědi na různé věci. Kate říká, že díky cestám do vesmíru máme mnoho výhodnosti, které mohou i nám pomoc. Vůlám s ní, i když nic se nemů přehánět</p>	Odkazuje na argument, že můžeme na jiných věcech využít toho, co jsme se dozvěděli z výzkumu vesmíru.	1
17	<p>Jméno studenta: <u>Kate</u></p> <p>Vysvětlí svou volbu vlastními slovy: uveď ji do souvislosti s vlastním názorem a s názory přednesenými daným studentem.</p> <p>Vůlám s Kate protože by to byla určitě velká škola přestat škumat vesmír je kolem něj kolik akcí které mě osahé sají mají. A doufám se se dočkáme odpovědi!</p>	Neuvádí žádný odkaz na hlavní argument studenta.	0

Otázka 44

	Příklad	Komentář	Kód
1	<p>Rivně byl nervózní, protože je zodpovědný za všechny letový provoz.</p>	Odkazuje na pocity a zdůvodňuje citací z textu.	2
2	<p>Byl nervózní, když se lehce rozčílil, měl ale rád svůj</p>	Pocit je zdůvodněn citací z textu, viz pokyny pro hodnocení, kód 2, příklad 2.	2

	Příklad	Komentář	Kód
3	<i>Pouji se ale neodílal chybou.</i>	Dobře odkazuje na Rivièrovu pocity, ale neuvádí žádné zdůvodnění z textu.	1
4	<i>Rivièrè - má strach, protože když nějaké štěstí spadlo, uvědomil by mnohá hříšná odpovědný sám by byl on</i>	Odkazuje na pocity a zdůvodňuje vlastními slovy, že Rivièrè je za vše zodpovědný.	2
5	<i>SVOJÍ PRÁCI MÁ ASI RÁD, ALE PŘI NÁSÍ MU HODNĚ STRESU.</i>	Dobře odkazuje na Rivièrovu pocity, ale neuvádí žádné zdůvodnění z textu.	1
6	<i>Jako maminka, která čeká až se její děti vrátí domů.</i>	Hezky metaforou odkazuje na Rivièrovu pocity, ale neuvádí žádné zdůvodnění z textu.	1
7	<i>Rivièrovì připadlo, že cosi rve a ruhou osudu, že utváří a kolo mama'ma...</i>	Neodpovídá na první část otázky: neuvádí pocit. Kdyby byl tento pocit explicitně vyjádřen, pak by uvedená citace jako zdůvodnění byla dostatečná.	0
8	<i>Je stále nervózní, že se něco stane a nějaké štěstí spadne.</i>		2
9	<i>odpovědní - na vše dohlíží a za vše odpovídá a dělá si starosti</i>	Zdůvodňuje odkazem na smysl pro povinnost.	2

	Příklad	Komentář	Kód
10	Je neklidný, i protože je to v textu popsáno	Pouze popisuje, jak se Rivière cítí.	1
11	Nejistě mi sboch, ale Rivière se jistě nebude moct oddechnout	Viz mezinárodní příklad č. 3.	2
12	Ve skvělé, rapití a v. rozvojit	Odkazuje na Rivièrovy pocity, ale neuvádí žádné zdůvodnění z textu.	1

Otázka 45

	Příklad	Komentář	Kód
1	Ne myslím si, že už by byl v diekbele nebo mchry.	Nepochopení textu.	0
2	Myslím, že určitý strach by měl i dnes, přes veškeré moderní technologie se letecké katastrofy stále objevují.	Odkaz na psychologický aspekt.	1
3	Dnes by mi taková slozost nemil, protože v dnešní době jsou letiště i letadla vybavená nejmodernějšími technologiemi.	Odkaz na materiální aspekt (vývoj techniky).	1
4	ano, takové problémy byli a zůstanou.	Vágní odpověď.	0

	Příklad	Komentář	Kód
5	Plyskám si, že ano, protože by letadla mohli upadnout lupiči nebo teroristé.	Srovnejte s mezinárodním příkladem č. 8, kde žák uvedl, že dříve teroristé neexistovali, zatímco dnes ano. Zde toto srovnání v čase chybí.	0
6	Ano měl. Protože počasí je mále vrádnější a vládnejší	Rozmary počasí existovaly i dříve – nepodstatné.	0
7	Spíš, než kvůli letadla a piloti jsou více připraveni a starají se o dříve,	Srovnejte s pokyny pro hodnocení ve 2. části kódu, příklad 2.	0
8	Ano, stále může být na jednom člověku hodně odpovědnosti, dnes by to ale asi šel s psychologem,	Odkaz na psychologický aspekt.	1
9	Maximálně Buenos Aires pro nikdy nebyl		0

Otázka 48

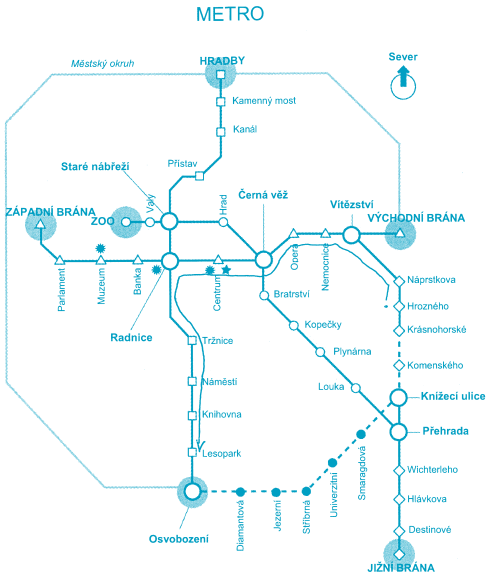
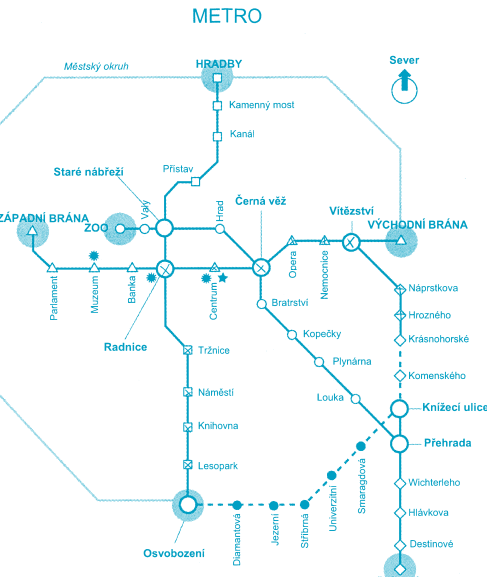
	Příklad	Komentář	Kód
1	Centrum, Rodnice, murena	Správně našel stanici Centrum, ale přidal navíc chybnou informaci, která je v rozporu s požadovanou informací.	0
2	Ve stanici Centrum		1

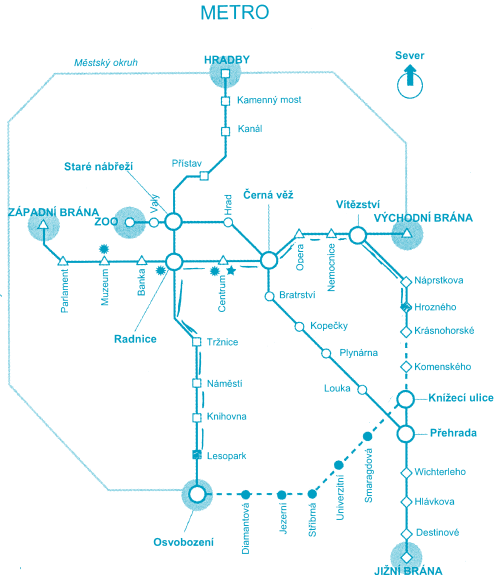
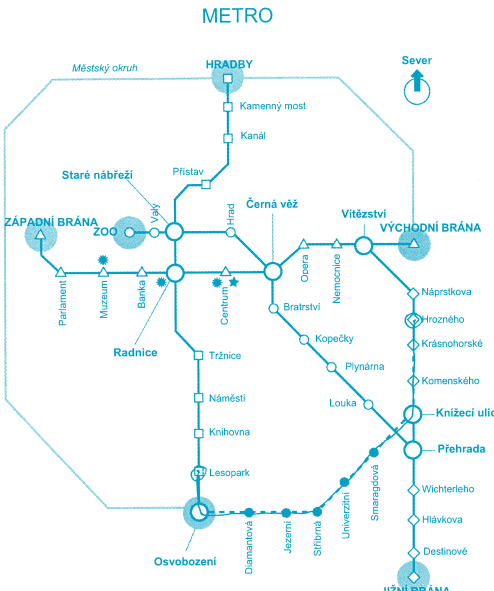
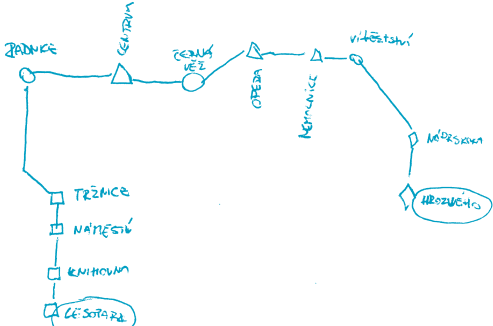
	Příklad	Komentář	Kód
3	<i>~ centrum.</i>		1
4	<i>~ Centrum</i>		1
5	<i># Teza 1- centrum</i>		1
6	<i>Obdobem, Hradby</i>		0

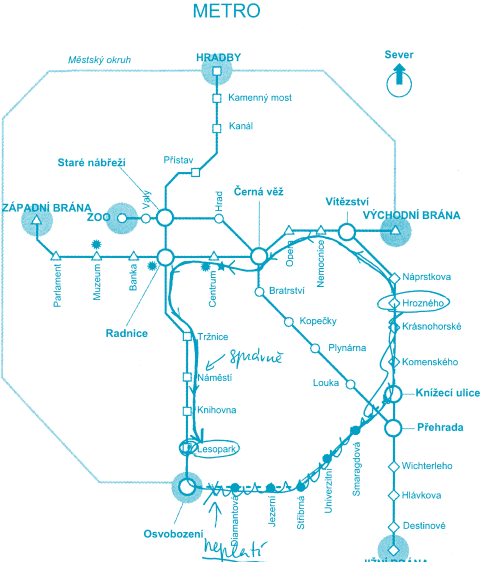
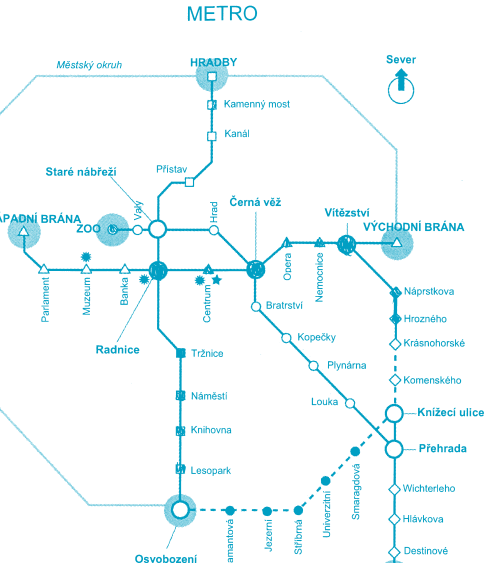
Otázka 50

	Příklad	Komentář	Kód
1	<i>jeou to významné body.</i>		0
2	<i>jeou to počáteční stanice a vedle nich je jeden spoj</i>		1
3	<i>Klasičtí, kde končí příměstská doprava.</i>		0
4	<i>BRÁNY ČILI VÝCHODY NEBO VSTUPY</i>		0
5	<i>hlavní stanice metra</i>		0
6	<i>Konečné (vystupní).</i>		1
7	<i>se jsou to památky a nejčastěji navštěvovanými</i>		0
8	<i>nejde' už se' zastavit</i>		0

Otázka 51

	Příklad	Komentář	Kód
1			2
2			2

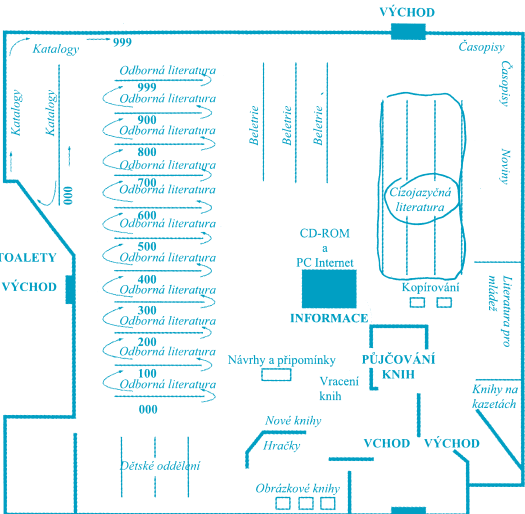
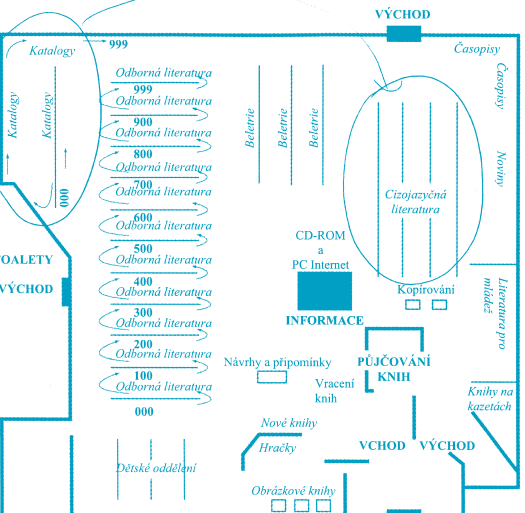
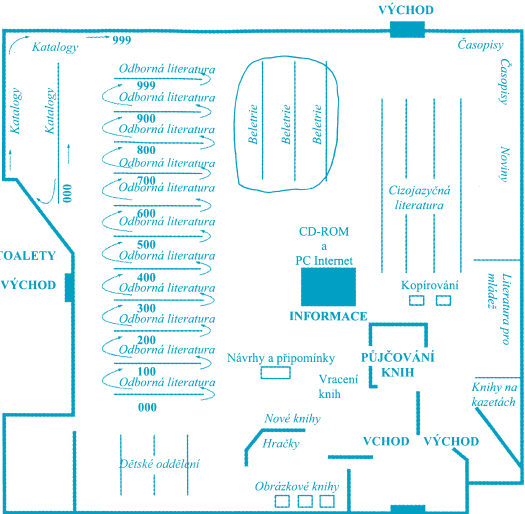
	Příklad	Komentář	Kód
3			2
4		Žák si vybral trasu, která je právě ve výstavbě.	1
5	<p>Potřebuje se co nejkratší cestou dostat ze stanice Hrozného do stanice Lesopark. Vyznač na plánu cestu, kudy bys jel/a.</p> 	Žák nevyznačil trasu do původního plánu, ale znovu si ho překreslil přímo pod otázku.	2

	Příklad	Komentář	Kód
6			2
7	<p>Potřebuješ se co nejkratší cestou dostat ze stanice Hrozného do stanice Lesopark. Vyznač na plánu cestu, kudy bys jel/a.</p> <p><i>Stavice</i></p> <p><i>Hrozného - Krásnohorského - Komenského - Knižecí ulice - Smaragdová - Univerzitní - Strážná - Jezerní - Diamantová - Osvobození - Lesopark</i></p>	<p>Žák nevyznačil trasu do plánu, ale vypsál ji přímo pod otázku, bohužel si vybral trasu, která je právě ve výstavbě.</p>	1
8			2

	Příklad	Komentář	Kód
9	<p>METRO</p> <p>Městský okruh</p> <p>HRADBY</p> <p>Kamenný most</p> <p>Kanál</p> <p>Staré nábřeží</p> <p>Přístav</p> <p>Černá věž</p> <p>Vítězství</p> <p>VÝCHODNÍ BRÁNA</p> <p>ZAPADNÍ BRÁNA</p> <p>ZOO</p> <p>Parlament</p> <p>Muzeum</p> <p>Banka</p> <p>Radnice</p> <p>Centrum</p> <p>Čajna</p> <p>Bratrství</p> <p>Nemocnice</p> <p>Náprstkova</p> <p>Hrozného</p> <p>Krásnohorské</p> <p>Komenského</p> <p>Knížecí ulice</p> <p>Přehrada</p> <p>Wichterleho</p> <p>Hlávkova</p> <p>Destinové</p> <p>JÍŽNÍ BRÁNA</p> <p>Tržnice</p> <p>Náměstí</p> <p>Knihovna</p> <p>Lesopark</p> <p>Osvobození</p> <p>Diamantová</p> <p>Jeserní</p> <p>Sífilova</p> <p>Uhřetovská</p> <p>Smaragdová</p> <p>Louka</p> <p>Kopečky</p> <p>Plynárna</p> <p>Sever</p>		2

Otázka 52

	Příklad	Komentář	Kód
1	<p>PLÁNEK KNIHOVNY</p> <p>VÝCHOD</p> <p>Katalogy</p> <p>999</p> <p>Odborná literatura</p> <p>999</p> <p>Odborná literatura</p> <p>900</p> <p>Odborná literatura</p> <p>800</p> <p>Odborná literatura</p> <p>700</p> <p>Odborná literatura</p> <p>600</p> <p>Odborná literatura</p> <p>500</p> <p>Odborná literatura</p> <p>400</p> <p>Odborná literatura</p> <p>300</p> <p>Odborná literatura</p> <p>200</p> <p>Odborná literatura</p> <p>100</p> <p>Odborná literatura</p> <p>000</p> <p>TOALETY</p> <p>VÝCHOD</p> <p>CD-ROM a PC Internet</p> <p>INFORMACE</p> <p>Návěhy a připomínky</p> <p>Vracení knih</p> <p>Nové knihy</p> <p>Hračky</p> <p>Obrázkové knihy</p> <p>Dětské oddělení</p> <p>Časopisy</p> <p>Noviny</p> <p>Cizojazyčná literatura</p> <p>Kopírování</p> <p>Literatura pro mládež</p> <p>Knihy na kazetách</p> <p>PŮJČOVNĚ KNIH</p> <p>VÝCHOD VÝCHOD</p>		1

	Příklad	Komentář	Kód
2	<p>PLÁNEK KNIHOVNY</p> <p>The floor plan shows a library layout with various sections. A red circle highlights the 'Cizojazyčná literatura' (Foreign language literature) section. Other sections include 'Odborná literatura' (Specialized literature) with sub-sections 999, 900, 800, 700, 600, 500, 400, 300, 200, 100, and 000; 'Časopisy' (Magazines); 'Noviny' (Newspapers); 'Literatura pro mládež' (Literature for youth); 'Kopírování' (Copying); 'INFORMACE' (Information) with 'CD-ROM a PC Internet'; 'PŮJČOVÁNÍ KNIH' (Book lending); 'Návrhy a připomínky' (Suggestions and comments); 'Vracení knih' (Book returns); 'Knihy na kazetách' (Books on cassette); 'Nové knihy' (New books); 'Hračky' (Toys); 'Obrázkové knihy' (Picture books); 'Dětské oddělení' (Children's department); 'TOALETY' (Toilets); and 'VÝCHOD' (Exit) points.</p>	<p>Žák pro jistotu zakroužkoval jak název, tak police.</p>	1
3	<p>PLÁNEK KNIHOVNY</p> <p>The floor plan is identical to the one in row 2. In addition to the red circle around 'Cizojazyčná literatura', there are red circles around the 'Katalogy' (Catalogs) section and arrows pointing from the catalog area towards the foreign language literature section.</p>	<p>Žák poskytl informaci navíc, která není v rozporu s tím, co měl nalézt. Naopak zde zakreslením šipky vedoucí od katalogů k cizojazyčné literatuře vyznačil postup, jak se k požadované knize dostat.</p>	1
4	<p>PLÁNEK KNIHOVNY</p> <p>The floor plan is identical to the one in row 2, with a red circle around the 'Cizojazyčná literatura' section.</p>		0

	Příklad	Komentář	Kód
5	<p>PLÁNEK KNIHOVNY</p> <p>The floor plan shows a library layout with various sections. The 'PŮJČOVÁNÍ KNIH' (Book Lending) section is circled in red. Other sections include 'Katalogy', 'Odborná literatura', 'Běžné', 'Cizojazyčná literatura', 'INFORMACE', 'Kopírování', 'Literatura pro mládež', 'Nové knihy', 'Hračky', 'Obrázkové knihy', 'Dětské oddělení', 'TOALETY', and 'VÝCHOD'.</p>		0
6	<p>PLÁNEK KNIHOVNY</p> <p>The floor plan is identical to the one above, but the 'PŮJČOVÁNÍ KNIH' section is circled in blue.</p>		1

Otázka 53

	Příklad	Komentář	Kód
1	<p>[Odpověď na otázku 53A: V blízkosti vchodu]</p> <p><i>aby bylo vidět.</i></p>	Uvádí, kde knihy jsou, ale bez vysvětlení.	0
2	<p>[Odpověď na otázku 53A: V blízkosti vchodu]</p> <p><i>aby byly hned na očích, aby se více půjčovaly.</i></p>		2

	Příklad	Komentář	Kód
3	[Odpověď na otázku 53A: V blízkosti vchodu] je hned v blízkosti vchodu vchodu, když lidé přijdou myslím že všichni přijdou tam.		2
4	[Odpověď na otázku 53A: V blízkosti vchodu] Protože je snadno dostupný, pokud hledáme novinky tak nemusíme procházet celou knihovnou		2
5	[Odpověď na otázku 53A: V blízkosti vchodu] Stejný důvod jako moje věci, které jsou slevněné a jsou naproti vchodovým dveřím. U vchodu si jech většina lidí všimne		2
6	[Odpověď na otázku 53A: V blízkosti vchodu] Aby knihovnici nemuseli hledat po celé knihovně novinky, takže je to přibližně do očí		2
7	[Odpověď na otázku 53A: V blízkosti vchodu] nemám co to je Balbín		0
8	[Odpověď na otázku 53A: V blízkosti vchodu] Protože nové knihy se kupují spousta lidí ale tyto by byly lepší aby to hledaly.		0

Otázka 55

	Příklad	Komentář	Kód
1	uklizení, občerstvení, setkání s přáteli a jako pozdrav obejmout	Chybí přijatelné vysvětlení vhodného druhu práce.	0

	Příklad	Komentář	Kód
2	remedial práce např. sedí na místě dělat práci postavit se a po telefonu	Viz pokyny pro hodnocení, kód 1, příklad 5.	1
3	školská - učitelé by museli být s nimi	Uvádí druh práce bez přijatelného vysvětlení, srovnejte s níže uvedeným příkladem č. 5.	0
4	Formou virtuálního dojetí by se třeba vykonávala práce učitelů, kteří musí někým vykládat učivo.	Uvádí druh práce bez přijatelného vysvětlení, srovnejte s níže uvedeným příkladem č. 5.	0
5	Příklad učitelé ve škole, ztratili by kontakt se žáky (přímý). Někdy se i zhoršilo vysvětlování něčeho nechapavého a má	Uvádí druh práce a správně odůvodňuje: „ztratili by kontakt se žáky (přímý).“	1
6	žádný - již dříve je to možné je to spíše otázka zaměstnání a volby.	Neuvádí ani druh práce, ani zdůvodnění.	0
7	Příklad podle psychologa, dítě s ním musí mluvit, necháčí mapat e-mail. ^{Fyzický (osobní)} kontakt je důležitý.	Odkazuje na osobní kontakt.	1
8	T5 BRUNÁL		0
9	Fyzická práce, např. stavby atd. Práce ještě neumíme přepřít skláda elektronice včetně dojetí, neumožní fyzickou přítomnost na daném místě	Odkazuje na fyzickou přítomnost na daném místě.	1

	Příklad	Komentář	Kód
10	PSYCHOLOG, LÉKÁŘI, MUSÍ BÝT V KONTAKTU S LIDMI MUSÍ ME A CHCE ME POMÁHAT NĚKDE NÝM, A PSYCHYCKY POSKOZENÝM LID STOČÍ JIM HÍT NĚKDOHO VEDLE SEBE A TO BY PŘES POČÍTAČ NEŠLO A CO OPERACE SICE BY TO BYLO POKRODLNĚ, ALE JEN ZE ZI	Viz pokyny pro hodnocení, kód 1, příklad 5.	1

Otázka 57

	Příklad	Komentář	Kód
1	Opakovali si slova?? a připravovali kelisky, ale to se to snad bolí ve		0
2	měly hovor	Obtížně čitelné: „měly hovor“.	0
3	hovorili večereli a pili šampanské	Parafráze správné části.	1
4	připravují se (oblehají, hčič, chystají)		0
5	vidali se neviděli jak uvést hru...		0
6	jedli, měli a pili 2 láhve šampanské	Téměř doslovná citace.	1
7	Přicházejí ke dveřím. Předtím večereli v jídelně.	V první větě je informace navíc, která však není v rozporu se správnou odpovědí ve druhé větě. První část tedy můžeme ignorovat.	1
8	klavířhovořili na dřevě.		0
9	Byly v jídelně, večerely, pily šampanské!	Parafráze správné části.	1
10	VŠICHU, TAI SEDI A MLUVI LI		0

	Příklad	Komentář	Kód
11	byl v jídelně a jedl vybořenou večeři.	Parafráze správné části.	1

Otázka 59

	Příklad	Komentář	Kód
1	je snilovaný ze dvou jedni solistky	Nevysvětluje jeho nadšení pobytem na zámku.	0
2	protože nemil nic a dostal tanci a byl na tranku Uprovid' sdívodimijí tak, že si myslím, že je to pravda	Odkazuje na chudobu, informaci navíc ve 2. části odpovědi ignorujte.	1
3	Protože je to samotář a pohyblí byde na sáně Protože je široká na balíček a škerá vyčerpávala už peníze a nemil by tam jít.	Jiným způsobem odkazuje na chudobu.	1
4	PROTOŽE JE TO JEHO PREMIÉRA		0
5	Dříve měl ho Gál a Turci objevili, byl chudý a neznámý. Díky nim se proslavil a dostal brat a smoking.		1
6	Adám je sám. Bez příbuzných, ^{dobrého} bratřina. Ona byt Rakus. Proto je šťastný být v předpřehledu před 10 lety a dramatiky, kteří mu chtějí pomoci proslavit se.	Bez příbuzných, sirotek = chudý. „Bez dobrého jména“ znamená „nejméně zkušený“ (jako slavná osobnost).	1
7	Je mladý, byl i chudý a neznámý. Díky se mu proslavit.		1

	Příklad	Komentář	Kód
8	Pro je nový a ti dva (Ga', Turai) už to jsem znal a už jim to přeje rozední	Mohlo by se zdát, že je nejméně zkušený, ale důležité je, že musí být nejméně zkušený jako slavná osobnost.	0
9	Neboť je chudý a sáboj přepych ještě nikdy nepoznal. Navíc si zde našel lásku.		1
10	Proboš byl chudý, Ga' a Turai mu poskytl možnost žít v luxusu.		1
11	Proboš je chudý, nemá nic a to se ho ti pánev dostali na náměstí kde muše hodoval a tvůrce ender pro kterou má nadání		1
12	Adám je chudý a únavný skladatel → život na sámbu je prostě něco nového a zřejmě velice příjemného		1
13	Nepřítel je nešťastný Adám, Proboš je sirotek a na sámbu ještě nikdy nebyl	Bez příbuzných, sirotek = chudý	1
14	Proboš neví jak se chovat a chce, aby ho ty dva jeho kamarádi poslouchali	„Není tolik známý“ = nejméně zkušený jako slavná osobnost.	1
15	Je chudý a nikdy nebyl v tak krásném sámbu a nestresuje se tím jak bude psát divoké hry.		1
16	Adám je chudý a sám. Už navštívením luxusního sámbu by měl být natóně nadšený		1

Otázka 63

	Příklad	Komentář	Kód
1	Jřeba slunce, sádla, hlas, loď, hudba.....		1
2	MUŽE TO BÝT OVLIVNĚNO NĚKAKOU JINOU VĚCÍ S KTEROU SE BĚŽ SETKÁVÁME	Neuvádí jakou konkrétní věcí.	0
3	dluhá pracovní doba - způsobuje stres a kvůli němu může být nervem a může mít hodně bolesti hlavy.	Správně odkazuje na stres.	1
4	Například stres. Více se zvlivňuje stresem.		1
5	Úmění práce - změnou hluku, nervozitě - úmava	Odkazuje na nevyspalost.	1
6	ruch vydaný v městě		1
7	Například stres, usínání v pracovních hodinách (např. 3:00 ráno), psychologicky vyčerpávající práce. Všechny tyto věci způsobují únavu, která se ale neprojevuje hned, může se nahlodně objevit právě při používání mobilu.		1
8	Může to být prostředím.	Vágní.	0
9	Doktoři na to kašlou a nedělí to nikomu, že to škodí.		0
10	Stres je velmi častým aktivaátorem bolesti hlavy, vzrůstá počet hyperaktivních děti s poruchami učení a soustředění etc.		1
11	TV	Lakonické vysvětlení, ale správné.	1
12	málo pohybu, televize, lenost	Lenost je informace navíc, kterou ignorujeme.	1
13	hlavita' tvetta & robu', mps křivka' auta, dopravní stav ve městě, kolepy		1

Literatura

PISA 2009 Assessment Framework – Key competencies in reading, mathematics and science. OECD, 2009.

http://www.oecd.org/document/44/0,3746,en_2649_35845621_44455276_1_1_1_1,00.html
(12. 1. 2011)

PISA 2009 Results: What Students Know and Can Do – Student Performance in Reading, Mathematics and Science (Volume I). OECD, 2010.

<http://dx.doi.org/10.1787/9789264091450-en> (12. 1. 2011)

PALEČKOVÁ, J., TOMÁŠEK, V., BASL J. *Hlavní zjištění výzkumu PISA 2009. Umíme ještě číst?* Praha : ÚIV, 2009.

KRAMPLOVÁ, I. a kol. *Netradiční úlohy aneb Čteme s porozuměním.* Praha : ÚIV, 2002.

Úlohy pro měření čtenářské, matematické a přírodovědné gramotnosti. Praha : ÚIV, 2000.

ZAKROUŽKUJ VYBER / ZDŮVODNI /

**HODNOCENÍ ČTENÁŘSKÝCH ÚLOH
PISA 2009**

Zpracovala Iveta Kramplová

Recenzovaly Květa Goulliová

Ivana Procházková

První vydání

Vydal Ústav pro informace ve vzdělávání,

Senovážné nám. 26, Praha 1,

v roce 2011 v nákladu 1000 výtisků

Odborná a jazyková redakce

Květa Goulliová, Dagmar Vokolková

Obálka a design Grafické studio RedGreenBlue,

Jana Štěpánová

Sazba a tisk ÚIV – divize Nakladatelství TAURIS

www.uiv.cz

ISBN 978-80-211-0614-7